

***Jak włączać treści doradztwa zawodowego
do praktyki edukacyjnej?
Vademecum nauczyciela***

Łódź, 2022

Opracowanie:

Anna Zientalska
Agnieszka Bugajska-Możyszek
Emilia Gralewska
Dorota Świt

Redakcja techniczna:

Dorota Ceran
Joanna Cyrańska

Projekt okładki: Dorota Ceran/Element5 Digital/Motionleap

© ŁÓDZKIE CENTRUM DOSKONALENIA NAUCZYCIELI
I KSZTAŁCENIA PRAKTYCZNEGO 2022

WYDAWNICTWO I PRACOWNIA POLIGRAFICZNA
ŁÓDZKIEGO CENTRUM DOSKONALENIA NAUCZYCIELI
I KSZTAŁCENIA PRAKTYCZNEGO
90-142 Łódź, ul. Kopcińskiego 29
tel. (42) 678 33 78, fax. (42) 678 07 98
e-mail: wcdnikp@wckp.lodz.pl
kontakt@lcdnikp.elodz.edu.pl
www.wckp.lodz.p

Spis treści

Wprowadzenie	9
Wstęp	11
CZEŚĆ I	13
1. Doradztwo zawodowe - regulacje prawne	15
2. Narzędzia pracy zdalnej i stacjonarnej - organizator nauczyciela	19
2.1. Kody QR	19
2.2. Whiteboard	20
2.3. Narzędzia do tworzenia gier edukacyjnych	21
2.3.1. Aplikacja LearningAps	21
2.3.2. Wordwall	23
2.3.3. Kahoot!	24
2.3.4. Baamboozle	25
2.4. Narzędzia do gromadzenia informacji i prac uczniów oraz materiałów nauczyciela	26
2.4.1. Mentimeter	26
2.4.2. Answergarden	27
2.4.3. Padlet	28
2.4.4. Wakelet	30
2.5. Mapa Karier	31
2.6. Radzenie sobie ze stresem w pracy zawodowej	32

2.7. Film w doradztwie zawodowym – wykorzystanie zasobów TED	34
2.8. Testy i kwestionariusze	35
2.9. Wykorzystanie metafory w pracy pedagogicznej	47
3. Dobre praktyki w doradztwie zawodowym - edukacyjne inspiracje	49
3.1. Dobre praktyki w doradztwie zawodowym - edukacyjne inspiracje dla pedagoga i psychologa	49
3.2. Dobre praktyki w doradztwie zawodowym - edukacyjne inspiracje dla nauczyciela geografii	53
3.3. Dobre praktyki w doradztwie zawodowym - edukacyjne inspiracje dla nauczyciela historii i nauczyciela wiedzy o społeczeństwie	60
3.4. Dobre praktyki w doradztwie zawodowym - edukacyjne inspiracje dla nauczyciela matematyki i nauczyciela informatyki	67
3.5. Dobre praktyki w doradztwie zawodowym - edukacyjne inspiracje dla wychowawcy, nauczyciela bibliotekarza oraz wychowawcy świetlicy	73
3.6. Dobre praktyki w doradztwie zawodowym - edukacyjne inspiracje dla nauczyciela biologii i nauczyciela wychowania do życia w rodzinie	82
3.7. Dobre praktyki w doradztwie zawodowym - edukacyjne inspiracje dla nauczyciela fizyki i nauczyciela chemii	88
3.8. Dobre praktyki w doradztwie zawodowym - edukacyjne inspiracje dla nauczyciela języka polskiego i nauczyciela języka obcego	96
3.9. Dobre praktyki w doradztwie zawodowym - edukacyjne inspiracje dla nauczyciela techniki, nauczyciela muzyki oraz nauczyciela plastyki	111
3.10. Dobre praktyki w doradztwie zawodowym - edukacyjne inspiracje dla nauczyciela religii, nauczyciela etyki oraz nauczyciela filozofii	123

3.11. Dobre praktyki w doradztwie zawodowym - edukacyjne inspiracje dla nauczyciela wychowania fizycznego i nauczyciela edukacji dla bezpieczeństwa	132
3.12. Przykłady usystematyzowania działań realizowanych w ramach wewnątrzszkolnych systemów doradztwa zawodowego	145
3.13. Baza edukacyjno-zawodowa szkoły	155
CZĘŚĆ II	165
Wspierania uczących się w planowaniu ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej - bank dobrych praktyk, pomysłów, refleksji	165
Boćko Magdalena - nauczycielka XLII Liceum Ogólnokształcącego im. Ireny Sendlerowej w Łodzi Włączanie treści z doradztwa zawodowego do praktyki edukacyjnej na przykładzie lekcji języka angielskiego	167
Buchman Katarzyna - nauczycielka Szkoły Podstawowej nr 120 w Łodzi Realizacja treści z zakresu doradztwa zawodowego w szkole podstawowej na lekcjach języka polskiego i informatyki Jakie pouczenie wynika z „Bajki o rybaku i rybce?” Konspekt lekcji języka polskiego dla klasy czwartej	175
Drzeń Iwona - nauczycielka Szkoły Podstawowej 184 w Łodzi Realizacja treści doradztwa zawodowego na zajęciach historii i wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej	178
Dworecka Anita - nauczycielka Szkoły Podstawowej 184 w Łodzi Jak przygotować młodego człowieka do wyboru zawodu?	183

Grzelczak Magdalena - nauczycielka Szkoły Podstawowej Specjalnej nr 168 w Łodzi Wspierania uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej - dobre praktyki	200
Koper Ewa - nauczyciel konsultant ds. doradztwa zawodowego Łódzkiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego Realizacja działań systemowych z zakresu doradztwa zawodowego na wszystkich poziomach edukacyjnych	203
Malesa Piotr - nauczyciel Szkoły Podstawowej nr 26 w Łodzi i Publicznego Liceum Ogólnokształcącego Politechniki Łódzkiej Jak osiągnąć sukces na rynku pracy? - doradztwo zawodowe na lekcjach geografii	207
Morawska Beata - pedagog Szkoły Podstawowej nr 190 w Łodzi Przyszłość naszych dzieci jest ściśle związana z technologią cyfrową - program „Cyfrowa przyszłość”	210
Pęzik Katarzyna – nauczyciel bibliotekarz XLII Liceum Ogólnokształcącego im. Ireny Sendlerowej w Łodzi Zientalska Anna - nauczyciel konsultant ds. doradztwa zawodowego Łódzkiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego Jak wykorzystać księgozbiór biblioteki do realizacji zajęć o tematyce zawodoznawczej w szkole ponadpodstawowej? Znane i nieznane kobiety pisarki - scenariusz zajęć zrealizowanych z uczniami liceum ogólnokształcącego	213

Pęzik Katarzyna - nauczyciel bibliotekarz Zespołu Szkół Geodezyjno-Technicznych w Łodzi Bibliografia a tworzenie warsztatu pracy przyszłych specjalistów Zasady tworzenia bibliografii. Scenariusz zajęć dla uczniów szkół ponadpodstawowych	215
Pęzik Katarzyna - nauczyciel bibliotekarz Szkoły Podstawowej nr 10 w Zgierzu Twórcze wykorzystanie księgozbioru biblioteki szkolnej do zapoznania uczniów z różnymi zawodami.	219
Piskorski Sebastian - nauczyciel akademicki Uniwersytetu Łódzkiego, pracownik Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego, Związany z grzybami - człowiek wielu zawodów	246
Wiatrowski Michał - pedagog, psycholog Szkoły Podstawowej nr 113 w Łodzi Spotkanie z zawodowcami - zajęcia warsztatowe z elementami dramy, relaksacji, psychoedukacji, projekcji Scenariusz zajęć kulinarnych - jako forma zajęć interdyscyplinarnych z elementami doradztwa zawodowego	249
Wilmowski Marek - nauczyciel konsultant ds. doradztwa zawodowego Łódzkiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego Pedagog - doradcą zawodowym, doradca zawodowy - pedagogiem	257
Witas Izabela – wychowawca świetlicy Szkoły Podstawowej nr 3 w Łodzi Włączanie treści z zakresu doradztwa zawodowego do działalności świetlicy szkolnej	260

Wojtacka Iwona – nauczycielka, dyrektor	265
Izabela Stawińska – Małaj nauczycielka	
Ewelina Kaźmierczak – nauczycielka	
Szkoły Podstawowej nr 170 w Łodzi	
Ideał sięgnął bruku... - artystyczna podróż przez twórczość Cypriana	
Kamila Norwida	
Zawada Aleksandra – nauczycielka	267
Szkoły Podstawowej nr 58 w Łodzi	
Wykorzystanie filmu w doradztwie zawodowym	
Znamierowska Agnieszka - wychowawca świetlicy, doradca	269
zawodowy	
Szkoły Podstawowej nr 143 w Łodzi	
Doradztwo zawodowe w świetlicy szkolnej	
Podsumowanie	277

WPROWADZENIE

Edukacja zawodowa zaczyna się już w przedszkolu i w szkole podstawowej. To tutaj należy uczyć orientacji dotyczącej kwalifikacji zawodowych, ukazywać piękno zawodów i wartości związane z dochodzeniem do procesu osiągania konkretnych kompetencji zawodowych. Dlatego tak bardzo eksponujemy w Łódzkim Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego doradztwo zawodowe, koordynowane przez nasz Ośrodek Doradztwa Zawodowego, który powstał przed laty jako pierwszy w kraju, jeśli chodzi o placówki edukacji zawodowej i doskonalenia nauczycieli. Ośrodek ten spełnia bardzo ważną rolę, między innymi otaczając w Łodzi opieką każdy szkolny system doradztwa zawodowego. W każdej szkole kreowanie szkolnego systemu doradztwa zawodowego ma olbrzymią wartość, zbliżając szkołę do rynku pracy. Doradztwo zawodowe zapewnia bowiem sprzężenia zwrotne w układzie: szkoła – rynek pracy. To sprzężenie zwrotne jest konieczne, gdyż szkoła, która funkcjonuje bez niego, izoluje się nie tylko od przemian samego rynku pracy, ale w konsekwencji także od przemian cywilizacyjnych, przemian z zawodach, kierunkach, profilach zawodowych.

Należy podkreślić, że termin „zawód” ulega obecnie transformacji, gdyż coraz częściej mówimy o kwalifikacjach. O kwalifikacjach zawodowych, które stanowią triadę: wiedza – umiejętności intelektualne i praktyczne – kompetencje społeczne. W związku z tym wszyscy, którzy zajmują się doradztwem zawodowym, są zobowiązani do ukazywania każdego zawodu w kontekście kompetencji i kwalifikacji zawodowych. Mówimy często o opisie zawodoznawczym, o zawodoznawstwie. Profesor Tadeusz Nowacki, mistrz edukacji zawodowej, który patronował wszystkim interesującym przemianom w edukacji zawodowej, tak pięknie to zawodoznawstwo opisywał właśnie w kontekście relacji: szkoła – rynek pracy.

Doradztwo zawodowe ma charakter interdyscyplinarny. Doradztwo zawodowe umożliwia uzmysłowanie sobie wartości edukacji dla życia, dla świata, dla samodzielności uczącego się, dla radości uczącego się, który uczestniczy w procesie osiągania kompetencji zawodowych i wreszcie dla zdatności człowieka, czyli umiejętności rozwiązywania problemów zawodowych i problemów pozazawodowych. Doradztwo zawodowe w tej chwili też się przeobraża. Coraz częściej mówimy o coachingu w doradztwie zawodowym, mówimy o doradztwie spersonalizowanym, ukierunkowanym na predyspozycje osoby, w stosunku do której następuje oddziaływanie doradcze. Doradztwo zawodowe potrzebuje teraz tutorów i coachów,

którzy nie tylko opowiadają o kwalifikacjach, ale którzy rozmawiają na temat kwalifikacji z uczestnikami procesów edukacyjnych.

Cieszę się z tej publikacji, w niezwykle ciekawy sposób mówiącej o tym, jak włączać treści doradztwa zawodowego do praktyki edukacyjnej. Cieszę się, że mówimy tutaj o doradztwie zawodowym w różnych wymiarach i sygnalizujemy potrzebę prowadzenia procesów edukacyjnych w zakresie doradztwa zawodowego już od najmłodszych lat życia człowieka.

Janusz Moos
Dyrektor Łódzkiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli
i Kształcenia Praktycznego

WSTĘP

Publikacja została opracowana z myślą o pracownikach pedagogicznych i powstała w wyniku całorocznego cyklu spotkań online z nauczycielami szkół podstawowych i ponadpodstawowych pod tytułem „Doradztwo zawodowe w praktyce edukacyjnej”. Spotkania, w formie warsztatów, adresowane były do nauczycieli wszystkich przedmiotów, wychowawców klas, wychowawców świetlicy, nauczycieli bibliotekarzy oraz pedagogów szkolnych i psychologów. Uczestnicy doskonalili umiejętność włączania treści z zakresu doradztwa zawodowego do przedmiotów ogólnych i zajęć wychowawczych, zgodnie z aktualnymi regulacjami prawnymi. Warsztaty zrealizowano we współpracy z ekspertami w zakresie poszczególnych specjalności: pracownikami wyższych uczelni, doradcami metodycznymi i konsultantami Łódzkiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego, dyrektorami szkół, nauczycielami.

Vademecum służy podniesieniu jakości i efektywności działań z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego. Ma na celu wspieranie nauczycieli wkraczających na rynek edukacyjny w realizacji zadań w ramach wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego. Umożliwia wymianę doświadczeń w zakresie włączania treści doradztwa zawodowego do praktyki edukacyjnej, pomaga w usystematyzowaniu wiedzy z zakresu doradztwa zawodowego, a także przygotowuje nauczycieli do wspierania uczących się w procesie planowania ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej. Stanowi materiał dydaktyczny i metodyczny przydatny nauczycielom w pracy pedagogicznej. Ma inspirować czytelników do aktywizowania uczniów oraz rozwijania ich kompetencji społecznych.

Powyższą problematykę ujęto w dwóch częściach. Część I zawiera - oprócz umocowań prawnych - przykłady narzędzi, które służą włączaniu treści z zakresu doradztwa zawodowego do przedmiotów i działań wychowawczych. Opisane narzędzia sprawdzą się zarówno podczas zdalnej, jak i stacjonarnej pracy z uczniami. Przykłady praktycznych rozwiązań wzbogacono wymianą doświadczeń uczestników wirtualnych spotkań oraz grafiką wykorzystaną podczas warsztatów. Część II stanowi pakiet dobrych praktyk z zakresu doradztwa zawodowego; jest to także bank pomysłów zawierający zarówno scenariusze zajęć, jak i opisy działań systemowych w tym zakresie opracowanych przez nauczycieli.

Wraz ze zmieniającą się rzeczywistością (pandemia COVID-19) zmianie uległa również przestrzeń edukacyjna pracowników pedagogicznych oraz ich zawodowe potrzeby. Publikacja ma wesprzeć nauczycieli w elastycznym dostosowaniu się do zmieniających się warunków pracy pedagogicznej i wpłynąć na wzrost jakości oraz efektywności działań z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego realizowanych w szkołach.

Podziękowania:

Dyrektor Łódzkiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego:
Janusz Moos

eksperti:

Małgorzata Bartosiak-Sikorzyńska

Michał Durkiewicz

Ewa Koper

Tomasz Markiewicz

Maciej Matczak

Andrzej Melson

Halina Pastuszko

Katarzyna Skolimowska

Ewa Sprawka

Jolanta Trawczyńska - Markiewicz

Marek Wilmowski

autorzy artykułów:

Magdalena Boćko

Katarzyna Buchman

Iwona Drzeń

Anita Dworecka

Magdalena Grzelczak

Ewelina Kaźmierczak

Ewa Koper

Piotr Malesa

Beata Morawska

Katarzyna Pęzik

Sebastian Piskorski

Izabela Stawińska-Madaj

Michał Wiatrowski

Marek Wilmowski

Izabela Witas

Iwona Wojtacka

Aleksandra Zawada

Agnieszka Znamierowska

Część I

1. Doradztwo zawodowe - regulacje prawne

Realizacja doradztwa zawodowego w szkołach oparta jest na dwóch najważniejszych aktach prawnych. Są to:

- *Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe* (Dz. U. z 2020 r. poz. 910 i 1378) ogłoszono dnia 22 maja 2020 r. obowiązuje od dnia 1 września 2017 r.¹
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego* (Dz. U. poz. 325) ogłoszono dnia 20 lutego 2019 r. obowiązuje od dnia 1 września 2019 r.²

Ustawa – Prawo oświatowe (zapis dotyczący organizacji doradztwa zawodowego)

Art. 26a.

1. Przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych i inne formy wychowania przedszkolnego oraz szkoły, z wyjątkiem szkół artystycznych, prowadzą zaplanowane i systematyczne działania w zakresie doradztwa zawodowego w celu wspierania dzieci i uczniów w procesie rozpoznawania zainteresowań i predyspozycji zawodowych oraz podejmowania świadomych decyzji edukacyjnych i zawodowych, w tym przygotowania do wyboru kolejnego etapu kształcenia i zawodu, polegające w szczególności na prowadzeniu:

- 1) w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego preorientacji zawodowej, która ma na celu wstępne zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami oraz pobudzanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień;
- 2) w klasach I-VI szkół podstawowych orientacji zawodowej, która ma na celu zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami, kształtowanie pozytywnych postaw wobec pracy i edukacji oraz pobudzanie, rozpoznawanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień;
- 3) w klasach i szkołach, o których mowa w art. 109 ust. 6, zajęć z zakresu doradztwa zawodowego.

Art. 109. 1. Podstawowymi formami działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły są:
(...)
6) zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia uczniów, w szczególności w celu kształtowania ich aktywności i kreatywności;

¹ Pełny tekst: <https://dziennikustaw.gov.pl/D2020000091001.pdf>

² Pełny tekst <https://www.prawo.vulcan.edu.pl/przegdok.asp?qdatprz=02-11-2020&qplikid=4917#P4917A2>

Art. 26a.

2. Doradztwo zawodowe jest realizowane na:

- 1) zajęciach edukacyjnych wychowania przedszkolnego;
- 2) obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego lub kształcenia w zawodzie;
- 3) zajęciach z zakresu doradztwa zawodowego;
- 4) zajęciach związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu prowadzonych w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- 5) zajęciach z wychowawcą.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej

Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określił, w drodze rozporządzenia, treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego, sposób realizacji doradztwa zawodowego, a także zadania doradcy zawodowego, uwzględniając rolę doradztwa zawodowego w przygotowaniu uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia.

§ 2. Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla:

- 1) przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych form wychowania przedszkolnego - określa załącznik nr 1 do rozporządzenia;
- 2) klas I-VI szkół podstawowych - określa załącznik nr 2 do rozporządzenia;
- 3) klas VII i VIII szkół podstawowych - określa załącznik nr 3 do rozporządzenia;
- 4) branżowych szkół I stopnia - określa załącznik nr 4 do rozporządzenia;
- 5) liceów ogólnokształcących - określa załącznik nr 5 do rozporządzenia;
- 6) techników - określa załącznik nr 6 do rozporządzenia;
- 7) branżowych szkół II stopnia, szkół policealnych i szkół dla dorosłych - określa załącznik nr 7 do rozporządzenia.

§ 3. Doradztwo zawodowe jest realizowane:

(...)

- 3) w klasach VII i VIII szkół podstawowych oraz w szkołach ponadpodstawowych, o których mowa w §2 pkt 4-7, na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego, a w przypadku szkół prowadzących kształcenie zawodowe również na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia w zawodzie, o których mowa w art.109 ust. 1 pkt 1 ustawy, a także w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy - na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych;

Organizatorzy i realizatorzy działań z zakresu doradztwa zawodowego

Dyrektor	Koordynator działań w ramach WSDZ	Wychowawca	Inne możliwości realizacji
<ul style="list-style-type: none"> - odpowiada za organizację działań związanych z WSDZ w szkole, - powołuje koordynatora WSDZ, - wspiera kontakty pomiędzy realizatorami WSDZ w szkole a instytucjami zewnętrznymi, - zapewnia warunki do realizacji Wewnętrzznego Systemu Doradztwa Zawodowego w szkole 	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzi konsultacje indywidualne i grupowe (uczeń, nauczyciel, rodzic), - realizuje zajęcia specjalistyczne (przedmiot: zajęcia z doradztwa zawodowego) - prowadzi inne działania (zgodnie z rocznym Programem Realizacji Doradztwa Zawodowego) 	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzi godziny wychowawcze – zawodoznawcze - rozwija zainteresowania uczniów - wspiera i angażuje - prowadzi inne działania (zgodnie z rocznym Programem Realizacji Doradztwa Zawodowego) 	<ul style="list-style-type: none"> - wizyty zawodoznawcze - spotkania z pracodawcami - drzwi otwarte - targi edukacyjne - targi pracy - festyny zawodoznawcze - konkursy zawodoznawcze - spotkania z rodzicami, przedstawicielami zawodów
Nauczyciel przedmiotu	Pedagog, psycholog	Nauczyciel bibliotekarz	
<ul style="list-style-type: none"> - rozwija zainteresowania uczniów - wplata treści zawodoznawcze w treści przedmiotowe - prowadzi inne działania (zgodnie z rocznym Programem Realizacji Doradztwa Zawodowego) 	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzi diagnozy, zajęcia, konsultacje i inne działania (zgodnie z rocznym Programem Realizacji Doradztwa Zawodowego) 	<ul style="list-style-type: none"> - zarządza informacją - zarządza bazą edukacyjno-zawodową - utrzymuje kontakty z pracodawcami, instytucjami, - realizuje inne zadania (zgodnie z rocznym Programem Realizacji Doradztwa Zawodowego) 	

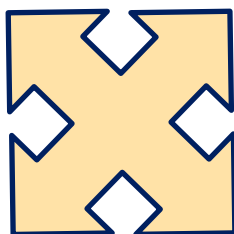
W rozporządzeniu określone zostały 4 obszary doradztwa zawodowego, przedstawione poniżej³

I. Poznanie siebie:

- Cechy charakteru
- Zainteresowania
- Zdolności/uzdolnienia
- Umiejętności
- Temperament
- Hierarchia wartości
- Stan zdrowia
- Badanie predyspozycji zawodowych (testy, kwestionariusze)
- (...)

II. Świat zawodów i rynek pracy:

- Rynek pracy
- Zawody występujące na rynku pracy
- Czynności zawodowe i środowisko pracy
- Wymagania zawodowe
- System kwalifikacji zawodowych
- (...)

III. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie:

- Struktura systemu edukacji (kształcenie formalne, nieformalne i pozaformalne)
- Ścieżki kształcenia
- Całozyciowe uczenie się
- (...)

IV. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych:

- Cele i plan edukacyjno-zawodowy
- Wybór ścieżki kształcenia
- Proces decyzyjny - Indywidualny Plan Działania
- (...)

Pozostałe akty prawne wspierają organizację doradztwa zawodowego oraz wykorzystane mogą być przy tworzeniu wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego.

Wykaz wszystkich aktów prawnych znajduje się na stronie Ośrodka Rozwoju Edukacji w zakładce Vademecum Doradcy⁴.

³ źródło: Nauczyciel bliżej doradztwa - doradztwo bliżej ucznia Poradnictwo edukacyjno-zawodowe na lekcjach przedmiotowych Piotr Krawczyk

⁴ <https://doradztwo.ore.edu.pl/akty-prawne/>

2. Narzędzia pracy zdalnej i stacjonarnej - organizier nauczyciela

Podczas warsztatów wskazano narzędzia, które mogą być wykorzystane zarówno w pracy zdalnej, jak i stacjonarnej.

W publikacji prezentujemy te, które mogą być wykorzystane przez nauczycieli i uczniów. Dla uczących się może to być doskonała forma powtórzenia materiału.

2.1. Kody QR

Kody QR (z języka angielskiego QR Code, czyli Quick Response Code) pozwalają na zapisywanie dużej ilości danych.

Zastosowanie kodów daje wiele różnych możliwości.

Kody mogą zawierać:

- dowolny tekst lub dane,
- adres strony www,
- adres e-mail,
- wirtualną wizytówkę biznesową (tak zwaną vcard),
- dane przelewu bankowego,
- SMS wraz z treścią i numerem odbiorcy.

Podczas przygotowywania ćwiczeń dla uczących się pozwala zakodować pytania, zadania do wykonania, które można wykorzystać w różny sposób. Pytania i odpowiedzi mogą przygotować uczniowie. Pozwala to na powtórzenie materiału oraz na zaprezentowanie własnych zainteresowań.

Przykład zastosowania Kodów QR stanowić może krzyżówka zawodoznawcza.

Korzystając ze strony <https://www.qr-online.pl/> można zakodować każde hasło krzyżówki, wygenerować kod w formacie jpg lub pdf, a po wydrukowaniu ukryć w sali lekcyjnej (na korytarzu). Uczniowie szukają ukrytych kodów przy pomocy skanerów kodów, których aplikację można pobrać na telefon. Odpowiedzi wpisują do przygotowanego szablonu krzyżówki.

Przykład hasła:

Zajmuje się przywracaniem do jak najbardziej naturalnego stanu obszarów zdegradowanych w wyniku działalności człowieka. Likwiduje na przykład szkody po górnicze po eksploatacji złóż minerałów, ropy czy gazu, szkody wywołane przez rolnictwo monokulturowe.

Odpowiedź - **Zadziacz**

Kod QR (Quick Response) jest rodzajem kodu kreskowego, Może zawierać wiele informacji.

Wygeneruj **bezpłatnie** kod QR. Kod możesz zapisać, przesać na adres e-mail lub wydrukować.

Adres WWW   Dowolny tekst   Adres e-mail   SMS   Wizytówka   Przelew   Link dynamiczny ⚙️

Treść: 1. Zajmuje się przywracaniem do jak najbardziej naturalnego stanu obszary zdegradowane w

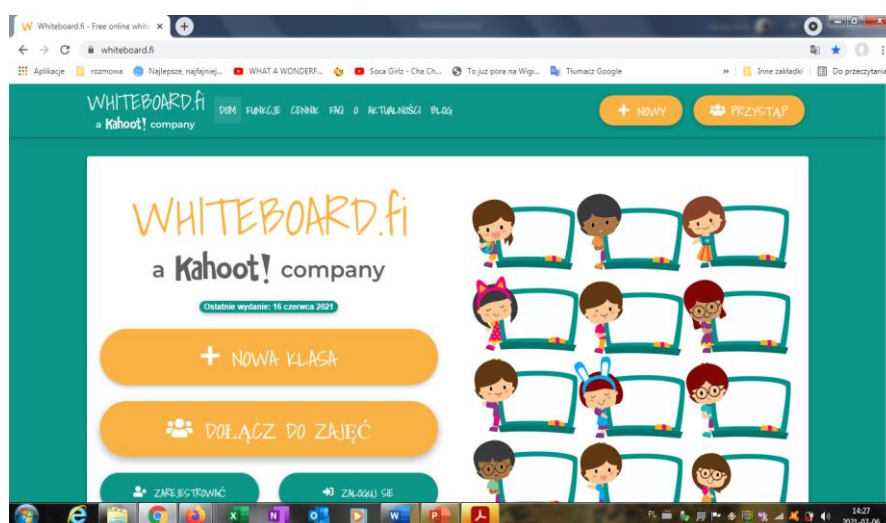
Korekcja: M - optymalna   Rozmiar: 6   Generuj kod QR

Im wyższa korekcja błędów tym łatwiej urządzeniom odczytać kod.

Kody QR można również wykorzystać przygotowując gry terenowe, łącząc kilka przedmiotów, na przykład biologię, geografię, zajęcia wychowania fizycznego i język angielski. Pytania lub zadania do wykonania mogą przygotować uczniowie.

2.2. Whiteboard

Chętnie wykorzystywanym w pracy zdalnej narzędziem Microsoft Office 365 jest biała tablica. Podczas warsztatów skorzystano z tablicy ze strony <https://whiteboard.fi/>.

Przeglądarka, która posiada tłumaczenie na język polski pozwoli wygenerować tablicę w języku polskim. Utworzenie tablicy jest intuicyjne i szybkie. Uczeń korzystając z linku otrzymanego od nauczyciela otwiera swoją tablicę poprzez wpisanie imienia

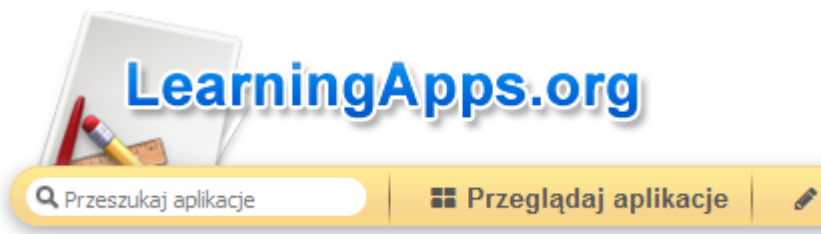
i nazwiska. Dzięki temu nauczyciel widzi tablicę każdego ucznia, który uczestniczy w zajęciach, a uczniowie pracują samodzielnie. Po wykonaniu zadania nauczyciel może wygenerować tablice uczniów w formacie PDF.

[illegible]

2.3. Narzędzia do tworzenia gier edukacyjnych

2.3.1. Aplikacja LearningAps

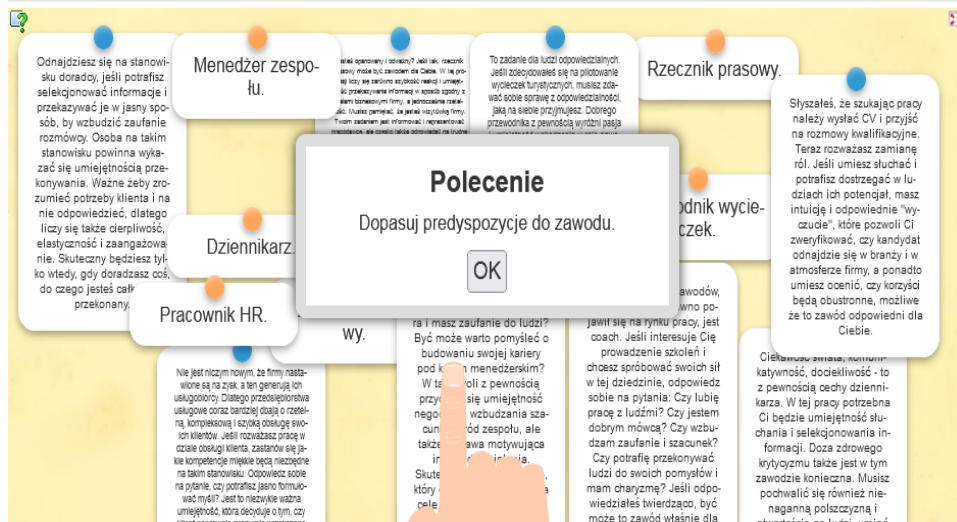
Bezpłatne narzędzie do tworzenia gier edukacyjnych oraz korzystania z gier przygotowanych przez innych <https://learningapps.org/>

Vademecum nauczyciela

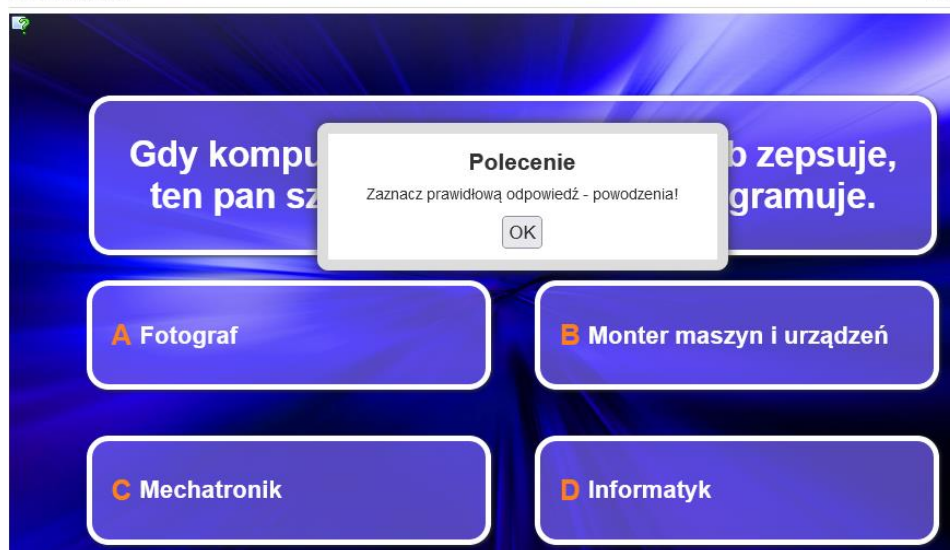
Zawody wymagające pracy ze słowem i umiejętnościami interpersonalnymi.

2021-04-13

Jaki to zawód?

2021-0

Co to jest LearningApps.org? LearningApps.org jest aplikacją Web 2.0, która wspiera proces uczenia się i nauczania za pomocą małych interaktywnych modułów. Pośród tytułów zaproponowanych przez innych użytkowników można znaleźć: *Zawody związane z biologią i /lub chemią, Jaki zawód, takie wymagania, Jaki to zawód, Szlakiem łódzkich ławeczek*.

Tworząc własne gry możemy wybrać między innymi takie propozycje aplikacji, jak:

- *Milionerzy,*
- *Pasujące pary,*
- *Krzyżówka,*
- *Oś liczbowa,*
- *Wykreślanka,*
- *Test jednokrotnego wyboru.*

To tylko niektóre możliwości aplikacji. Dzięki wyobraźni można stworzyć niezliczoną liczbę propozycji edukacyjnych. Interesujące efekty przynosi zaproszenie uczących się do tworzenia takich projektów multimedialnych, co wzmacnia ich zaangażowanie.

2.3.2. Wordwall

Wordwall <https://wordwall.net/pl> to kolejny projekt multimedialny do tworzenia gier edukacyjnych. W wersji bezpłatnej można wybrać 5 szablonów, których edycja pozwala na zmianę treści i dostosowanie do tematyki zajęć. Opłacenie konta pozwala na korzystanie ze wszystkich zasobów.

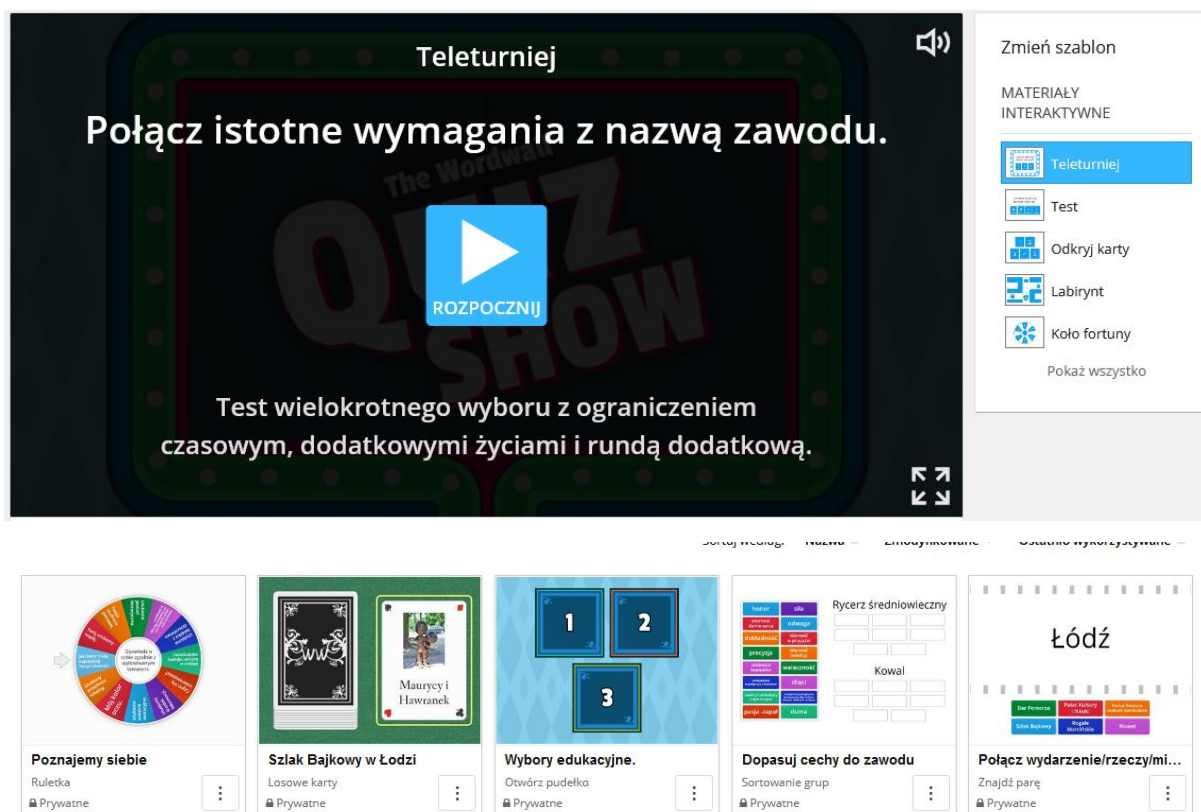

The screenshot shows the Wordwall website interface. At the top, there is a navigation bar with links: Strona Główna, Funkcje, Plany Cenowe, Logowanie, and Utwórz Konto. The main content area features a large heading: "Prosty sposób tworzenia własnych materiałów dydaktycznych." Below this, there is a subheading: "Twórz indywidualne ćwiczenia dla swojej klasy." and a list of activities: "Testy, łączenie w pary, gry słowne i wiele więcej." To the right of the text, there is a diagram illustrating the process: a teacher (Nauczyciel) is shown at a desk with a computer, creating materials. The materials are categorized into "Materiały do wydruku" (Printable materials) and "Materiały interaktywne" (Interactive materials). A blue box at the bottom right of the diagram states: "Liczba utworzonych materiałów: 18 772 087".

Aplikacja umożliwia zarówno tworzenie własnych materiałów, jak i korzystanie z materiałów udostępnionych przez innych użytkowników.

Przygotowując grę można wybrać różne warianty, na przykład: *Koło Fortuny, Labirynt, Test, Teleturniej, Odkryj karty, Pasujące pary*.

Wśród zaproponowanych tematów można odnaleźć takie jak: *Decyzje edukacyjno-zawodowe*, *Znajdź ukryte przedmioty*, *Jaki to zawód*, *Poznajmy się*, *Połącz istotne wymagania z nazwą zawodu*.

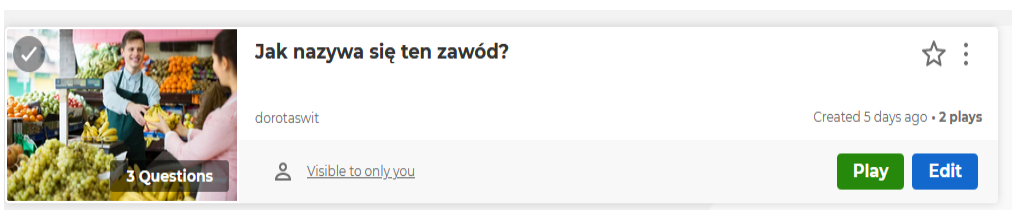

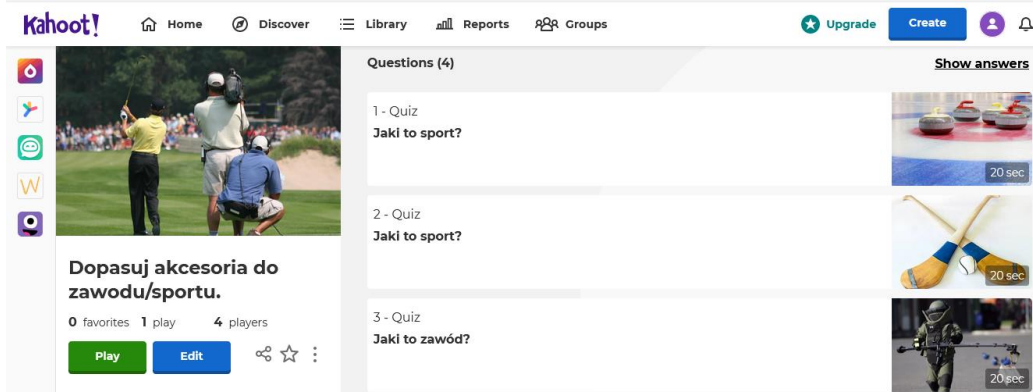
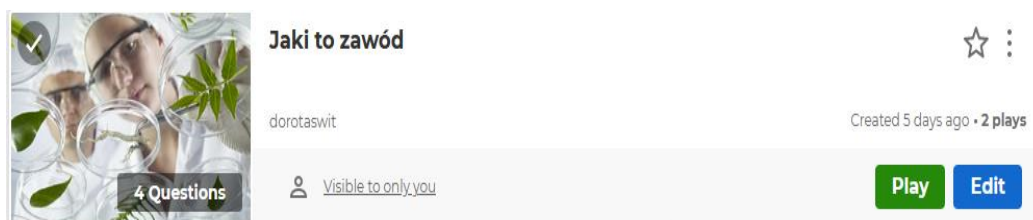
Projekty multimedialne mogą tworzyć zarówno nauczyciele, jak i uczniowie.

2.3.3. Kahoot!

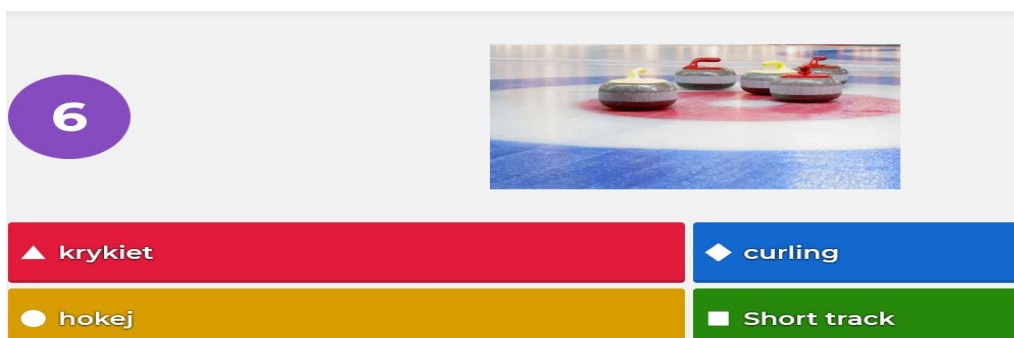
Kahoot! - strona i aplikacja stworzona w języku angielskim (od 09.2021 dostępna również w języku polskim), w której użytkownicy mogą tworzyć własne quizy przeznaczone do wykorzystania przez innych użytkowników. Nauczyciel może korzystać z bezpłatnej podstawowej wersji edukacyjnej. Pełną wersję można uzyskać po opłaceniu licencji. Wersja bezpłatna jest wystarczająca do tworzenia gier.

<https://kahoot.com/schools-u/>

Jaki to sport?

Podczas quizu punktowana jest poprawna odpowiedź oraz czas udzielenia odpowiedzi. Po przejściu całej gry widoczny jest wynik. Nauczyciel ma możliwość wygenerowania informacji zbiorczej o liczbie poprawnych odpowiedzi każdego uczestnika quizu.

2.3.4. Baamboozle

Baamboozle to aplikacja do tworzenia gier dostępna na stronie <https://www.baamboozle.com/>.

Wersja podstawowa - bezpłatna - umożliwia utworzenie gry z wykorzystaniem do 24 zdjęć dla maksymalnie 4 drużyn. Wykupienie licencji pozwala na nieograniczoną liczbę zdjęć i umożliwia jednoczesną grę 8 drużyn.

Wersja bezpłatna umożliwia przeprowadzenie gier zarówno w wersji zdalnej, jak i stacjonarnej, z wykorzystaniem projektora lub aktywnej tablicy. Aplikacja pozwala na przeprowadzenie quizu przez uczniów, którzy pracując w zespołach wspólnie dokonują odkryć i oceniają, czy odpowiedzi są prawidłowe.

Drużyna 1	Drużyna 2	Drużyna 3	Drużyna 4
15	0	0	0
1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16

Przy korzystaniu z tej strony warto sprawdzić, czy tłumaczenia (automatyczne ze strony) odpowiadają temu, o co chcieliśmy zapytać.

Drużyna 1	Drużyna 2	Drużyna 3	Drużyna 4
0	0	0	0

15

Wiersz, który pamiętam ze szkoły.

Czek

2.4. Narzędzia do gromadzenia informacji i prac uczniów oraz materiałów od nauczyciela

2.4.1. Mentimeter

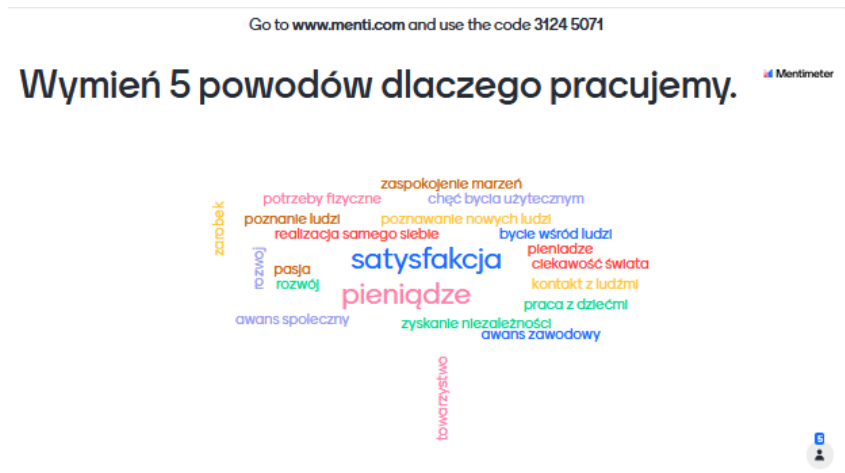
Mentimeter umożliwia tworzenie interaktywnych prezentacji z natychmiastową reakcją uczestnika. Wyniki od razu wyświetlane są na ekranie. Narzędzie służy zbieraniu informacji, opinii lub pracy metodą *burzy mózgów*.

Wykorzystując na przykład chmurę wyrazową możemy jednocześnie zadać pytanie wszystkim uczestnikom spotkania i zebrać informacje.

Przykład 1:

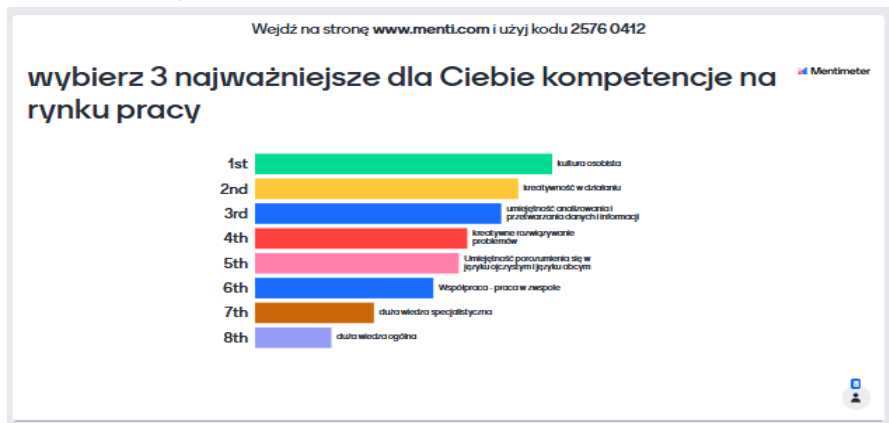
Temat przewodni ćwiczenia stanowi odpowiedź na pytanie *Dlaczego pracujemy?*
Należy podać 5 powodów.

Można wykorzystać inne warianty aplikacji, w zależności od celu, który chcemy osiągnąć.

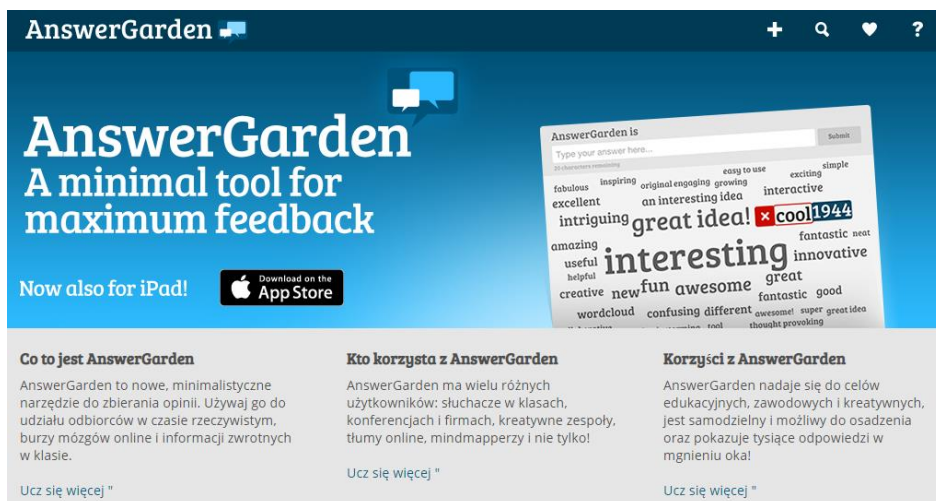
Przykład 2

Wybierając opcję ranking można sprawdzić wiedzę, popularność lub wybór w konkretnym temacie.

2.4.2. Answergarden

Kolejne narzędzie do zbierania informacji, opinii, *burzy mózgów* to aplikacja na stronie <https://answergarden.ch/>. Wykorzystując przeglądarkę z funkcją tłumaczenia na język polski można wygenerować stronę w języku polskim.

AnswerGarden is a minimal tool for maximum feedback. Now also for iPad! Download on the App Store.

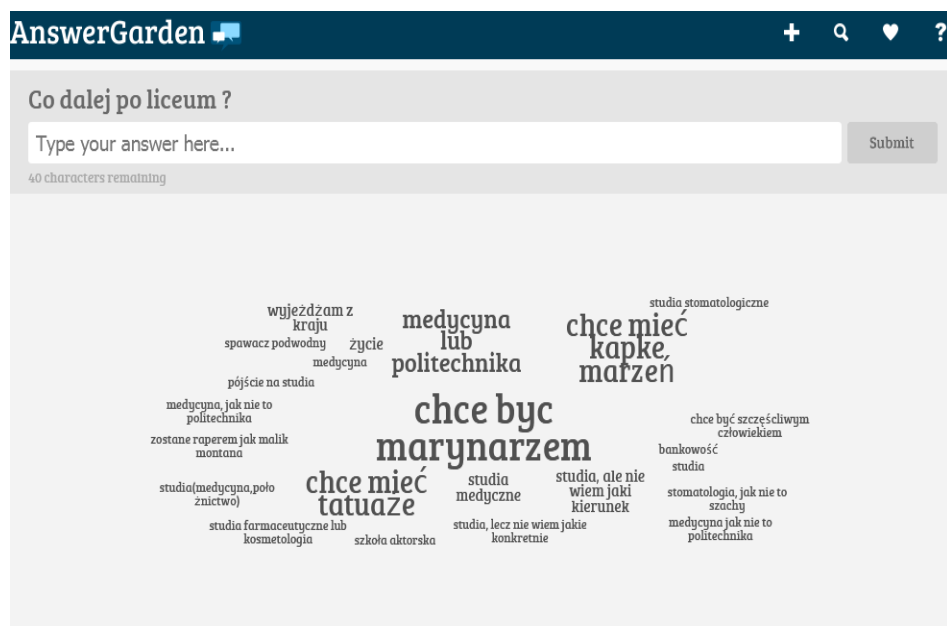
Co to jest AnswerGarden
AnswerGarden to nowe, minimalistyczne narzędzie do zbierania opinii. Używaj go do udziału odbiorców w czasie rzeczywistym, burzy mózgów online i informacji zwrotnych w klasie.

Kto korzysta z AnswerGarden
AnswerGarden ma wielu różnych użytkowników: słuchacze w klasach, konferencjach i firmach, kreatywne zespoły, tłumy online, mindmapperzy i nie tylko!

Korzyści z AnswerGarden
AnswerGarden nadaje się do celów edukacyjnych, zawodowych i kreatywnych, jest samodzielny i możliwy do osadzenia oraz pokazuje tysiące odpowiedzi w mgnieniu oka!

Przygotowanie aplikacji jest szybkie. Na bieżąco można pozyskiwać informacje od uczniów. Jeśli nie musimy zapisać wyniku na stałe, nie ma potrzeby, by się logować i zakładać konto. Opcja *PrtSc* pozwoli zapisać zebrane dane w celu ponownego ich wykorzystania.

Aplikacja umożliwia pracę i zbieranie informacji w chmurze wyrazowej.

AnswerGarden is a minimal tool for maximum feedback. Now also for iPad! Download on the App Store.

Co dalej po liceum ?
Type your answer here... Submit

40 characters remaining

Word cloud content includes: wyjeżdżam z kraju, spawacz podwodny życie medycyna, pójście na studia, medycyna, jak nie to politechnika, zostanie raperem jak Malik Montana, studia (medycyna, poło znictwo), studia farmaceutyczne lub kosmetyczna, szkoła aktorska, studia, lecz nie wiem jakie konkretnie, studia medyczne, studia, ale nie wiem jaki kierunek, chce być marynarzem, chce mieć tatuaże, medycyna lub politechnika, chce mieć kapkę marzeń, studia stomatologiczne, chce być szczęśliwym człowiekiem, bankowość studia, stomatologia, jak nie to szachy, medycyna jak nie to politechnika.

2.4.3. Padlet

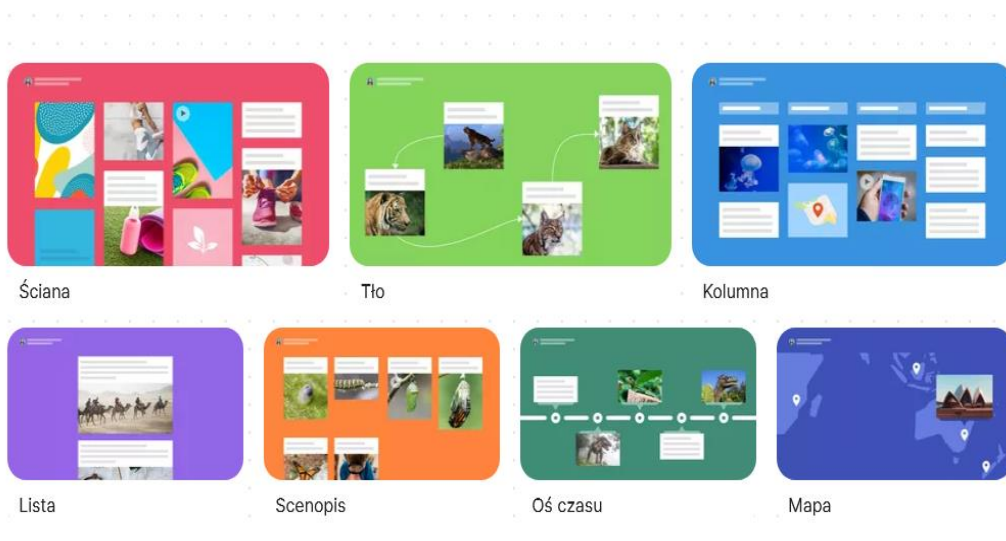
Padlet <https://padlet.com> to wirtualna tablica do gromadzenia danych, udostępniania informacji, zbierania wytworów uczniów. Przypomina tablicę korkową używaną w szkole. W sieci istnieje wiele tablic udostępnionych przez różnych specjalistów⁵.

⁵ Padlet Agnieszki Papke Narzędzia TIK <https://padlet.com/apap229/q4b2zy3ocazt> z dnia 6.07.2021

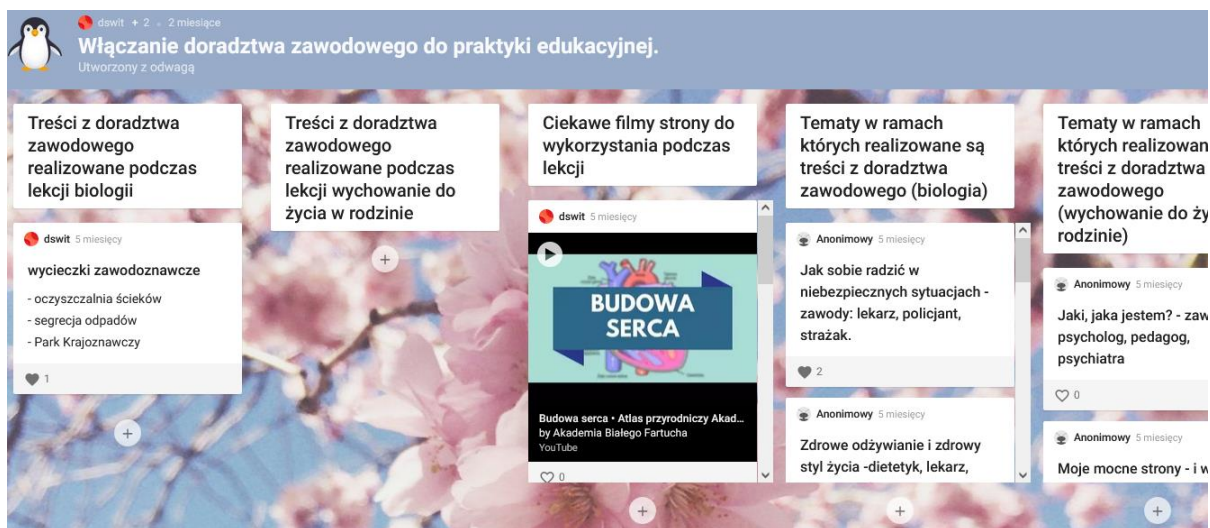
Padlet można wykorzystać w różny sposób, w zależności od tematu lub celu jego utworzenia.

Przykład zastosowania: jako ściana, tło, kolumna, lista, scenopis, oś czasu, mapa.

Przykład 1.

Padlet stworzony na potrzeby warsztatów służył zebraniu informacji od uczestników i dotyczył treści z zakresu doradztwa zawodowego realizowanych przez nich podczas zajęć edukacyjnych.

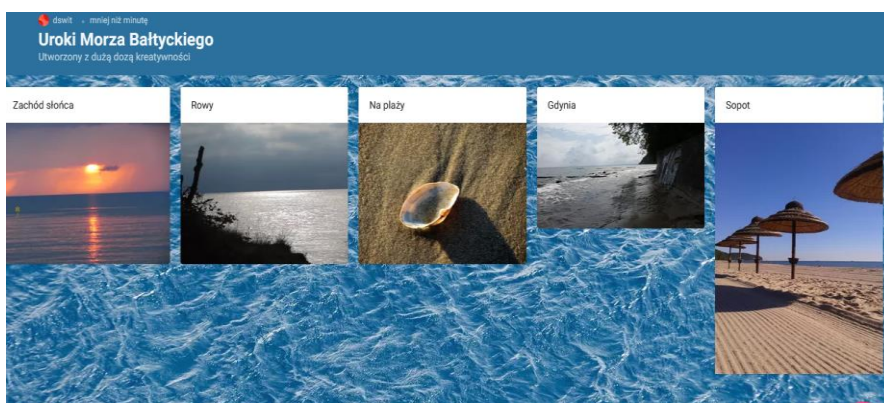

Przykład 2.

Zajęcia na temat zawodów przyszłości przeprowadzono w formie zdalnej. Padlet posłużył do zebrania informacji na temat kompetencji przyszłości. Uczniowie wpisywali kompetencje kandydatów do pracy w zawodach, które chcieliby wykonywać w przyszłości. Wykorzystano również materiały Mapy *Karier*.

Wykorzystując Padlet można również zorganizować ekspozycję prac plastycznych uczniów.

Wersja podstawowa, bezpłatna, pozwala na stworzenie 4 oddzielnych tablic, w wersji płatnej można tworzyć zbiory bez ograniczeń.

2.4.4. Wakelet

Podobnie jak *Padlet*, *Wakelet* <https://wakelet.com> służy do organizowania folderów tematycznych, które można wykorzystać podczas zajęć z uczniami, zarówno w formie zdalnej, jak i stacjonarnej. Można zbierać prace wykonane przez uczniów oraz udostępniać materiały przygotowane przez nauczyciela. Uczeń dodaje treści powiązane z tematem, a pracę może wykonać w domu lub na lekcji. Wakelet będzie również właściwym miejscem do zbierania i upowszechniania prac plastycznych uczniów.

Przykład 1.

zawody związane z pracą ze zwierzętami

🔒 8 elementy · 0 odsłony

wstaw przykładowe opisy zawodu, zdjęcia czy filmy

20 najdziwniejszych zawodów świata
 WP money
 Na rynku pracy można natrafić na naprawdę osobliwe profesje, w których potrzebni są specjaliści.
 Dodane przez: ALa · Jan 28, 2021

Masztalerz
 Mapa Karier
 Dbam o zdrowie i umiejętności koni w stadninach.
 Dodane przez: You · Jan 28, 2021

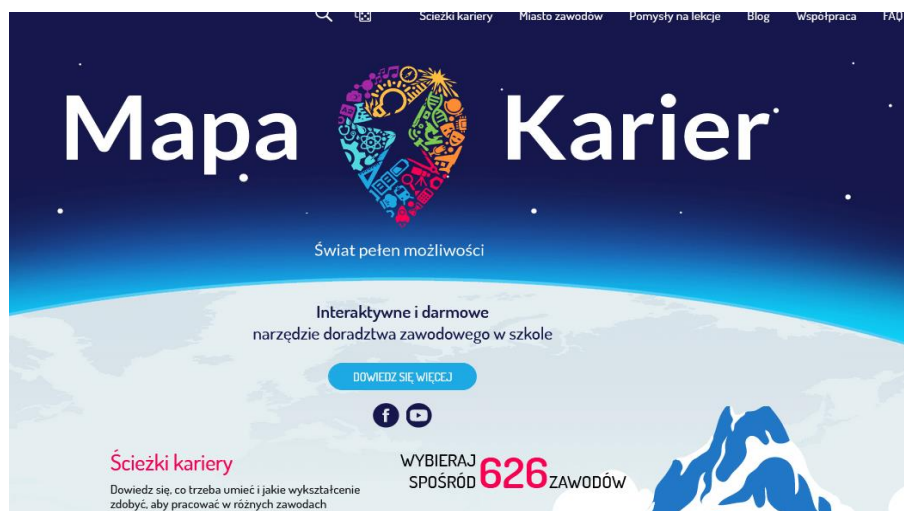
Przygotowanie kolekcji na temat *Zawody związane z pracą ze zwierzętami*. Zadanie każdego z uczestników polega na włączeniu do kolekcji opisu zawodu związanego ze zwierzętami. Powstanie w ten sposób kolekcja zawodów, którą wykorzystać może każdy, kto posiada link.

Przykład 2.

Podobnie jak w poprzedniej kolekcji, tworzone tablicę z informacjami na temat zawodów wymagających znajomości anatomii człowieka.

2.5. Mapa Karier

To nowoczesne, multimedialne narzędzie dostępne na stronie <https://mapakarier.org/>

Umożliwia rozpoznanie setek zawodów, zbadanie predyspozycji zawodowych, zaplanowanie ścieżki edukacyjnej. Nauczyciele znajdują tu pomysły na zajęcia z uczniami, a rodzice odpowiedź na pytanie: *Jak wspierać dziecko w planowaniu ścieżki edukacyjnej?*

Uczniowie zwiedzając *Miasto Zawodów* mogą odkrywać nowe zawody i wyszukiwać informacje o zawodach już im znanych, a także o rynku pracy.

2.6. Radzenie sobie ze stresem w pracy zawodowej

Żołnierz, policjant, strażak, ratownik to tak zwane zawody podwyższonego ryzyka, których przedstawiciel narażony jest na wystąpienie zaburzeń zależnych od stresu. Są to grupy zawodowe doskonale przygotowane przez ćwiczenia taktyczne do wykonywania zadań zawodowych związanych z wysiłkiem fizycznym. Brak im jednak przygotowania do funkcjonowania emocjonalnego. Wskutek nadmiernego stresu mogą się ujawnić zaburzenia stresowe pourazowe, depresja, lęk, myśli samobójcze.

W każdym zawodzie przydatny jest wyższy poziom odporności na sytuacje stresowe oraz wyższy poziom rezyliencji, a szczególnie w zawodach takich jak: specjalista do spraw zdrowia psychicznego, kapelan, trener, lider, edukator. Rezyliencja jest to umiejętność radzenia sobie w różnych sytuacjach życiowych, zbiór wewnętrznych cech umysłu i charakteru, wrodzonych i nabytych, które umożliwiają człowiekowi odpowiednie reagowanie na przeciwności. Jest to zarazem zdolność do:

- zapobiegania występowaniu i nawrotom zaburzeń takich jak depresja i lęk,
- szybkiego i pełniejszego odzyskiwania równowagi psychicznej po doświadczeniu stresu i zależnych od niego zaburzeń,
- poprawy sprawności umysłowej i funkcjonowania w różnych obszarach życia.

Osoby z wysokim poziomem rezyliencji dobrze reagują na przeciwności, potrafią zręcznie adaptować się do zmian, wykorzystują zasoby umysłowe, duchowe, emocjonalne, fizyczne, finansowe i społeczne (mentor, rodzina, przyjaciele). Potrafią przeciwdziałać problemom psychicznym, z którymi zmaga się większość ludzi, a także problemom medycznym dotyczącym funkcjonowania. Emocjonalne skutki stresu są bardzo poważne. Psychika jest powiązana z ciałem. Nadmierny, nieopanywany stres czyni nas podatnymi na choroby, zwiększa ryzyko przedwczesnego zgonu i zakłóca funkcjonowanie w obszarze rodzinnym, towarzyskim i zawodowym.

Rezyliencja pozwala walczyć z problemami i sprzyja optymalnemu dobrostanowi. Dzięki niej rozwijamy się umysłowo, emocjonalnie, fizycznie, społecznie i duchowo. Jesteśmy spokojniejsi, bardziej produktywni, potrafimy czerpać większą satysfakcję z życia. Osoby o niskim poziomie rezyliencji częściej nie stawiają się w pracy

i szybciej przerywają karierę zawodową. Jej poziom można wzmacniać poprzez różnego rodzaju działania. Udowodniono to na podstawie opisanych poniżej odkryć. Mózg jest plastyczny, przez całe życie zmienia strukturę i funkcje. W reakcji na nasze doświadczenia mogą powstawać nowe neurony, które zastępują stare lub uszkodzone przez stres. Na szybkość ich powstawania, liczbę, stan wpływają czynniki takie jak: ćwiczenia fizyczne, dieta, dbałość o zdrowie.

Neurony mogą się ze sobą łączyć, tworząc nowe szlaki nerwowe wówczas, gdy uczymy się nowych, adaptacyjnych umiejętności radzenia sobie w różnych sytuacjach życiowych. Im częściej używamy zróżnicowanych umiejętności, tym silniejsze, bardziej efektywne stają się połączenia neuronalne. Natomiast sięganie po nieskuteczne sposoby radzenia sobie z problemami powoduje wzmocnienie nieadaptacyjnych szlaków nerwowych. Połączenia ulegają degradacji, jeśli nie są używane. Wszystko, co utrzymuje w zdrowiu nasze serce, oddziałuje pozytywnie na zdrowie naszego mózgu. Dlatego też wskazane jest dbanie o kondycję fizyczną, utrzymywanie niskiego poziomu ciśnienia krwi oraz cholesterolu całkowitego i trójglicerydów, a także utrzymywanie wysokiego poziom dobrego cholesterolu (HDL).

Kluczowymi czynnikami wpływającymi na zdrowie mózgu są: regularne ćwiczenia fizyczne, dieta, sen, minimalizowanie spożycia używek, kontrolowanie stanu zdrowia fizycznego oraz poziomu stresu, a także ograniczenie spożycia leków przeciwcholinergicznym, minimalny kontakt z pestycydami, środkami konserwującymi i zanieczyszczeniami powietrza.

Czynniki te wpływają na zwiększenie objętości neuronów, poprawiają ich stan i funkcjonowanie, redukują stany zapalne, które upośledzają pracę mózgu. Pozwalają również pozbyć się białek charakterystycznych dla choroby Alzheimera, wzmacniają barierę krew-mózg, poprawiają nastrój oraz funkcje poznawcze, takie jak koncentracja, zdolność uczenia się, zapamiętywania, rozumowania, kreatywność, wydajność, szybkość myślenia, przenoszenia uwagi z jednej sytuacji na drugą.

Mózg człowieka nie lubi bezczynności, działa sprawniej u osoby aktywnej fizycznie. Ćwiczenia powodują wzrost produkcji molekuł głównych, których liczba w mózgu spada pod wpływem stresu i procesu starzenia się. Molekuły te zwiększają napływ krwi do mózgu, wzmacniają neurony, a także zwiększają liczbę przeciwutleniaczy. Wpływają na rozwój kory przedczołowej i hipokampu (struktura mózgu, która odgrywa kluczową rolę w procesach uczenia się i pamięci), zmniejszają ciśnienie krwi, poziom lęku, depresję, poprawiają sen i podwyższają poziom energii. Wprowadzane stopniowo ćwiczenia fizyczne wzmacniają stawy i łagodzą ból (redukują objawy zespołu stresu pourazowego - PTSD).

Dodatkowa korzyść ćwiczeń dla mózgu to wykonywanie złożonych czynności ruchowych. Joga, tai-chi, taniec, sporty rakietowe, żonglowanie, wspinaczka, gra na instrumencie - wszystkie te czynności generują nowe ścieżki nerwowe. Ponadto aktywności takie jak: nauka, hobby, czytanie książek, układania puzzli, udział w zajęciach artystycznych, podróżowanie również poprawiają pracę mózgu.

Oddychanie w chwili stresu sprawia, że mięśnie klatki piersiowej napinają się, podnosimy ramiona, spinamy je, co potęguje uczucie psychofizjologicznego stresu.

Poniżej propozycja ćwiczenia *Siedem, jedenaście*, które w szybki sposób umożliwia uzyskanie kontroli nad danym zdarzeniem. Powinno być wprowadzanie już od najmłodszych lat. Powtarzanie tej prostej czynności około 3-4 razy pozwoli uzyskać poczucie kontroli nad danym zdarzeniem.

Opis ćwiczenia: Oddychanie przeponą.

Wykonujemy oddechy za pomocą przepony:

- Wdech (odliczamy do 7)
- Wydech (odliczamy do 11)

2.7. Film w doradztwie zawodowym – wykorzystanie zasobów TED

Podczas zajęć z uczniami o tematyce doradczej warto korzystać z filmów, które przybliżają wybrane treści, a także propagują idee, odkrycia, fakty. Obraz, dźwięk, animacja mogą być uzupełnieniem prezentowanych przez nauczyciela treści. Mogą również stanowić doskonałą okazję do inicjowania dyskusji oraz poznawania różnorodnych opinii.

Kilkuminutowe filmy można znaleźć na stronie TED. Jest to marka konferencji naukowych organizowanych corocznie przez amerykańską fundację non-profit Sapling Foundation. Celem konferencji jest popularyzacja ciekawych idei. Strona Internetowa TED pozwala na wybór filmów o zróżnicowanej tematyce, co ułatwia umieszczona na stronie wyszukiwarka. Istnieje również możliwość wybrania napisów w preferowanym języku.

Link do TED w języku polskim: <https://www.ted.com/talks?language=pl>

Oto przykładowe tytuły filmów: *Chemia ciastek*, *Chemia kompresów żelowych*, *Fizyka surfowania*, *Dlaczego tak ciężko wycisnąć ketchup?*, *Kiedy używamy średnika?*, *Czy gramatyka ma znaczenie?*, *Korzyści dwujęzycznego mózgu*, *Cztery powody, by uczyć się nowego języka*, *Wielka tajemnica ewolucji - język*, *Dążmy jedynie do takiej przyszłości, która nikogo nie wyklucza*, *Skąd wiesz, że istniejesz?*, *Paradoks wartości*, *Czy żyjemy w symulacji?*, *Jak sport wpływa na ciało i mózg?*, *Dlaczego długie*

siedzenie jest złe?, Jak stres wpływa na mózg?, Przepis - jak stworzyć nowe komórki mózgowe?, Jak stres wpływa na ciało?, Jak to co jemy wpływa na nasz mózg?

2.8. Testy i kwestionariusze

Poniżej zamieszczono wykaz testów i kwestionariuszy wykorzystywanych do badania predyspozycji zawodowych (wraz z krótkimi opisami), dostępnych w Ośrodku Doradztwa Zawodowego Łódzkiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego. Na podstawie wywiadu oraz wyników badań testowych doradca zawodowy wspomaga ucznia w wyborze dalszej ścieżki kształcenia lub zawodu. Uczący się po badaniach testowych otrzymuje informację na temat swoich zainteresowań, zdolności, cech osobowości, temperamentu.

Wielowymiarowy Kwestionariusz Preferencji Anna Matczak, Aleksandra Jaworowska, Anna Ciechanowicz, Ewa Zalewska, Joanna Stańczak

Do wykorzystania w pracy pedagoga (wymagany dyplom magistra studiów psychologicznych, pedagogicznych lub zaświadczenie o pracy w charakterze doradcy zawodowego).

Test dostępny odpłatnie na stronie internetowej Pracowni Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego <https://www.practest.com.pl/>.

Kwestionariusz pozwala na diagnozę preferencji w zakresie zainteresowań oraz warunków pracy. Umożliwia wygenerowanie listy preferowanych i odradzanych zawodów na podstawie profilu zainteresowań osoby badanej. Test jest przeznaczony do badań indywidualnych i grupowych uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz osób dorosłych. Składa się ze 133 stwierdzeń dotyczących siedmiu grup zainteresowań:

- językowych,
- matematyczno-logicznych,
- praktyczno-technicznych,
- praktyczno-estetycznych,
- opiekuńczo-usługowych,

- kierowniczo-organizacyjnych,
- biologicznych.

Osoba badana określa w pięciostopniowej skali, jak bardzo zgadza się, że dane stwierdzenie odnosi się do niej.

Test Zainteresowań Ericha Mitteneckera i Waltera Tomana.

Do wykorzystania w pracy psychologa lub innego specjalisty (doradcy zawodowego, specjalisty HR) - wymagany dyplom magistra studiów psychologicznych lub innych kierunkowych.

Test dostępny odpłatnie na stronie internetowej Pracowni Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego <https://www.practest.com.pl/> .

Test służy do pomiaru zainteresowań uczniów kończących szkołę podstawową i ponadpodstawową, ma postać zeszytu zawierającego 94 stwierdzenia, które badany ocenia na specjalnym arkuszu odpowiedzi. Stwierdzenia należą do 9 skal zainteresowań:

- rzemieślnicze,
- naukowe,
- rachunkowość i administracja,
- umiejętność obcowania z ludźmi w sklepach i lokalach gastronomicznych,
- sztuki plastyczne,
- językowe i literackie,
- muzyczne,
- zawody społeczne,
- zamiłowanie do życia na wsi - zamiłowanie do życia w mieście.

NEO-FFI Paul T. Costa Jr i Robert R. McCrae

Do wykorzystania w pracy psychologa (wymagany dyplom magistra studiów psychologicznych).

Test dostępny odpłatnie na stronie internetowej Pracowni Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego <https://www.practest.com.pl/>.

Test służy do pomiaru podstawowych cech osobowości osób w wieku powyżej 15 lat. Na podstawie otrzymanej konfiguracji cech osobowości można określić preferencje zawodowe. Narzędzie może być stosowane w badaniach grupowych jak i indywidualnych. Zawiera 60 pozycji, które mierzą 5 skal:

- neurotyczność,
- ekstrawersję,
- otwartość na doświadczenie,
- ugodowość,
- sumienność.

Bateria testów APIS (APIS-P i APIS-Z) Anna Ciechanowicz, Aleksandra Jaworowska, Anna Matczak, Teresa Szutrowa

Do wykorzystania w pracy psychologa (wymagany dyplom magistra studiów psychologicznych). Test dostępny odpłatnie na stronie internetowej Pracowni Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego <https://www.practest.com.pl/>.

APIS –P Test służy do pomiaru inteligencji ogólnej i wchodzących w jej skład czterech typów zdolności:

- abstrakcyjno-logiczne,
- werbalne,
- wzrokowo-przestrzenne,
- społeczne.

Narzędzie służy do badania uczniów kończących naukę w szkole podstawowej i rozpoczynających naukę w szkole ponadpodstawowej. Składa się z ośmiu testów: **Zachowania, Kwadraty, Synonimy, Klasyfikacja, Przekształcenia Liczb, Nowe Słowa, Klocki, Historyjki.**

APIS-Z

Test służy do pomiaru inteligencji ogólnej i wchodzących w jej skład czterech typów zdolności:

- abstrakcyjno-logiczne,
- werbalne,
- wzrokowo-przestrzenne,
- społeczne.

Narzędzie służy do badania młodzieży kończącej szkołę średnią oraz młodzieży studiującej, a także dorosłych. Składa się z ośmiu testów: **Zachowania, Kwadraty, Synonimy, Klasyfikacja, Przekształcenia Liczb, Nowe Słowa, Klocki, Historyjki.**

ZTU- Zestaw Testów Uzdolnień

Do wykorzystania w pracy psychologa (wymagany dyplom magistra studiów psychologicznych).

Test dostępny odpłatnie na stronie internetowej Pracowni Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego <https://www.practest.com.pl/>

Test służy do pomiaru zdolności intelektualnych. Składa się z dwóch równoległych wersji (A i B), każdą z nich tworzy osiem werbalnych i niewerbalnych podtestów:

1. **Dokończenie wzoru** (należy dokończyć rozpoczęty wzór, łącząc ze sobą odpowiednie punkty). Bada uzdolnienia praktyczne i umiejętności koncentracji uwagi.
2. **Szukanie zasady** (należy znaleźć zasadę, według której ułożone są poszczególne litery lub liczby i wpisać brakujący element). Bada uzdolnienia matematyczne i myślenie logiczne.
3. **Uzupełnianie liter** (w wydrukowanych słowach należy dopisać ostatnią bądź pierwszą literę). Bada zdolności werbalne i znajomość zasad pisowni.
4. **Działania arytmetyczne** (należy wykonać działania od bardzo łatwych, np. $1+1$, do bardziej złożonych. Bada zdolności koncentracji uwagi i opanowania podstawowych działań arytmetycznych.

5. Pisownia wyrazów (rodzaj dyktanda, gdzie ocenia się 30 słów). Bada zdolności językowe, znajomość ortografii.

6. Niepotrzebne skreślić (w linijce należy skreślić jedno słowo, które nie pasuje do pozostałych). Bada umiejętność klasyfikacji pojęć, uzdolnienia werbalne, myślenie logiczne.

7. Liczenie liter (w linijce złożonej z różnych liter należy policzyć, ile jest liter, np. "e"). Bada szybkość spostrzegania.

8. Koncentracja (należy zapamiętać podyktowaną literę, a następnie w pamięci wykonać obliczenie i zapisać - najpierw wynik działania, a następnie zapamiętaną literę bądź litery). Bada umiejętność zapamiętywania pomimo odwrócenia uwagi. Każdy podtest ma określony limit czasu, zaczyna się od zadań bardzo łatwych, kończy się na coraz trudniejszych. Różnorodność zadań i prostota ich wykonania utrzymują stałą koncentrację uwagi badanych oraz motywację do rozwiązania jak największej liczby zadań.

Test jest przeznaczony dla uczniów w wieku od 12 do 19 lat.

INTE - Kwestionariusz inteligencji emocjonalnej Autorzy testu: N. S. Schutte, J. M. Malouff, L. E. Hall, D. J. Haggerty, J. T. Cooper, Ch. J. Gloden, L. Dornheim

Polska adaptacja: Anna Ciechanowicz, Aleksandra Jaworowska, Anna Matczak (2000)

Do wykorzystania w pracy psychologa (wymagany dyplom magistra studiów psychologicznych).

Test dostępny odpłatnie na stronie internetowej Pracowni Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego <https://www.practest.com.pl/>.

Kwestionariusz służy do pomiaru inteligencji emocjonalnej, rozumianej jako zdolność do rozpoznawania, rozumienia i kontrolowania własnych oraz cudzych emocji, a także zdolność do efektywnego wykorzystywania emocji w kierowaniu własnym oraz cudzym działaniem. INTE składa się 33 pozycji o charakterze samo opisowym, których prawdziwość w stosunku do własnej osoby badany ocenia w pięciostopniowej skali.

Test jest przeznaczony dla uczniów szkół podstawowych, szkół średnich, studentów i osób dorosłych w wieku 15 -19 lat oraz dla dorosłych w wieku 20-54 lat (próby ogólnopolskie).

KBPK Kwestionariusz do Badania Poczucia Kontroli

Autorzy: Grażyna Krasowicz i Anna Kurzyp-Wojnarska (1990)

Do wykorzystania w pracy psychologa (wymagany dyplom magistra studiów psychologicznych).

Test dostępny odpłatnie na stronie internetowej Pracowni Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego <https://www.practest.com.pl/>.

Kwestionariusz służy do pomiaru zmiennej osobowościowej zwanej poczuciem kontroli następstw zachowania, opisaną w teorii społecznego uczenia się J. B. Rottera. KBPK składa się z 46 pytań, w tym 36 to pytania diagnostyczne. Pytania dotyczące zdarzeń pozytywnych tworzą skalę Sukcesów; pytania dotyczące zdarzeń negatywnych tworzą skalę Porażek. Niskie wyniki świadczą o poczuciu kontroli zewnętrznej, a wysokie - o poczuciu kontroli wewnętrznej. Kwestionariusz ma dwie wersje - dla dziewcząt i chłopców - różniące się wyłącznie formą gramatyczną pytań. Test jest przeznaczony dla młodzieży w wieku 13 - 17 lat.

CISS- Kwestionariusz Radzenia Sobie w Sytuacjach Stresowych Autorzy testu: N. S. Endler, J. D. A. Parker, Polska adaptacja: Piotr Szczepaniak, Jan Strelau, Kazimierz Wrześniewski

Do wykorzystania w pracy psychologa (wymagany dyplom magistra studiów psychologicznych).

Test dostępny odpłatnie na stronie internetowej Pracowni Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego <https://www.practest.com.pl/>

CISS składa się z 48 stwierdzeń dotyczących różnych zachowań, jakie ludzie mogą podejmować w sytuacjach stresowych. Badany określa w pięciostopniowej skali częstotliwość, z jaką podejmuje dane działanie w sytuacjach trudnych, stresowych. Wyniki ujmowane są w trzech skalach:

SSZ - styl skoncentrowany na zadaniu;

SSE - styl skoncentrowany na emocjach;

SSU - styl skoncentrowany na unikaniu (ACZ - angażowanie się w czynności zastępcze i PKT - poszukiwanie kontaktów towarzyskich).

Test d2-R

Autor testu: Rolf Brickenkamp. Polska standaryzacja: Elżbieta R. Dajek (2003)

Do wykorzystania w pracy psychologa (wymagany dyplom magistra studiów psychologicznych).

Test dostępny odpłatnie na stronie internetowej Pracowni Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego <https://www.practest.com.pl/>

Jest to technika niewerbalna dostarczająca kilku wskaźników uwagi, które dotyczą szybkości spostrzegania, ilości błędów oraz ogólnej zdolności spostrzegania (skorygowany wskaźnik szybkości uwzględniający liczbę błędów) i koncentracji. Test mieści się na dwustronnie zadrukowanym arkuszu formatu A4. Zadanie badanego polega na skreślaniu odpowiednio oznakowanych liter "d" w szeregach różnie oznakowanych liter "p" i "d".

Test bada: szybkość wykonywania danego zadania, jakość wykonywania danego zadania (jakość pracy na początku, w środku i na końcu zadania), zdolność spostrzegania, zdolność koncentracji, dokładność wykonania zadania, tempo pracy.

TZJ - Test Zdolności Językowych

Autor testu i podręcznika: Marcin Wojtowicz (2006)

Do wykorzystania w pracy psychologa, pedagoga, nauczyciela języka (wymagany dyplom magistra studiów psychologicznych, pedagogicznych lub językowych).

Test dostępny odpłatnie na stronie internetowej Pracowni Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego <https://www.practest.com.pl/>

Test przeznaczony do diagnozy zdolności językowych, rozumianych jako zdolności do nauki języków obcych.

TZJ składa się z 43 pozycji pogrupowanych w czternaście rodzajów zadań. Zadania te tworzą trzy odrębne skale. Są to:

- dyskurs (umiejętność operowania tekstem jako całością),
- słownictwo (zasób słów i form znaczeniowych oraz umiejętność ich wykorzystania w tekście),
- gramatyka (zdolność do dostrzegania relacji dotyczących budowy słów i zdań).

W każdej skali znajdują się pozycje testowe odnoszące się do sprawności językowych związanych z mówieniem i pisanem (zdolności produktywne) oraz słuchaniem i czytaniem (zdolności receptywne). Część zadań ma charakter otwarty, część - zamknięty. Materiał testowy pochodzi głównie z języka polskiego, ale wykorzystano także elementy języka angielskiego, hinduskiego, hiszpańskiego, łaciny oraz języka fikcyjnego. W podręczniku testowym znajdują się szczegółowe zasady oceny odpowiedzi wraz z przykładami. Test jest przeznaczony dla uczniów kończących naukę w szkole podstawowej, uczęszczających do szkoły ponadpodstawowej oraz dla osób dorosłych.

Formalna Charakterystyka Zachowania – Kwestionariusz Temperamentu (FCZ-KT(R))

Autorzy: Bogdan Zawadzki, Jan Strelau (1997)

Do wykorzystania w pracy psychologa (wymagany dyplom magistra studiów psychologicznych).

Test dostępny odpłatnie na stronie internetowej Pracowni Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego <https://www.practest.com.pl/>.

Kwestionariusz ma charakter samoopisowy. Składa się ze 120 pozycji, które są stwierdzeniami wymagającymi od badanego ustosunkowania się w formie odpowiedzi "Tak" lub "Nie". Pozycje tworzą 7 skal, dotyczących:

- żwawości,
- perseweratywności,
- wrażliwości sensorycznej,
- reaktywności emocjonalnej,

- wytrzymałości,
- aktywności,
- rytmiczności.

Teoretyczną podstawę kwestionariusza stanowi Regulacyjna Teoria Temperamentu przedstawiona w pracach J. Strelaua. Test jest przeznaczony dla osób w wieku od 15 - 80 lat.

EPQ-R Kwestionariusz Osobowości Eysencka

Autorzy testu: Hans J. Eysenck i Sybil B. G. Eysenck (2006)

Do wykorzystania w pracy psychologa (wymagany dyplom magistra studiów psychologicznych).

Test dostępny odpłatnie na stronie internetowej Pracowni Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego <https://www.practest.com.pl/>

Test służy do badania podstawowych, w teorii Eysencka, wymiarów osobowości. EPQ-R składa się ze 106 pytań, na które badany odpowiada *Tak* lub *Nie*. Wyniki ujmowane są w 6 skalach.

Trzy z nich odnoszą się do podstawowych wymiarów osobowości:

psychotyzm (P),

ekstrawersja (E),

neurotyzm (N) –

skala kontrolna – kłamstwa (K) – pozwala na ocenę tendencji do przedstawiania się w lepszym świetle.

Dwie skale dodatkowe –

skłonność do uzależnień (UZ)

skłonność do przestępstw (PRZ) – pozwalają na identyfikowanie osób w różny sposób zaburzonych.

JOB -6

Autor: dr Sylwiusz Retkowski

Do wykorzystania w pracy psychologa, pedagoga, doradcy zawodowego, nauczyciela (wymagany dyplom magistra studiów psychologicznych, pedagogicznych i innych kierunkowych).

Celem badania **kwestionariuszem JOB-6⁶** jest uzyskanie podstawowej wiedzy na temat orientacji zawodowych. Podstawę teoretyczną kwestionariusza stanowi teoria Johna Hollanda. Zgodnie z tą koncepcją ludzi i środowiska zawodowe można scharakteryzować ze względu na to, w jakim stopniu przypominają sześć tzw. czystych typów zawodowych. Zależności pomiędzy poszczególnymi typami zawodowymi można przedstawić za pomocą heksagonu, który w przybliżeniu reprezentuje stopień podobieństwa poszczególnych typów do siebie.

Typy położone naprzeciw siebie, a więc konwencjonalny – artystyczny, realistyczny – społeczny oraz badawczy – przedsiębiorczy traktowane są jako tendencje relatywnie najmniej do siebie podobne. Typy położone obok siebie: konwencjonalny i realistyczny, badawczy i artystyczny oraz przedsiębiorczy – społeczny traktowane są jako tendencje uzupełniające, pod pewnymi względami podobne do siebie.

Test ten może pomóc podjąć decyzję co do wyboru przyszłej pracy na całe życie, a przynajmniej najbliższe miesiące.

MŁOKOZZ Młodzieżowy Kwestionariusz Zainteresowań Zawodowych

Do wykorzystania w pracy psychologa, pedagoga, doradcy zawodowego, nauczyciela (wymagany dyplom magistra studiów psychologicznych, pedagogicznych i innych kierunkowych).

Dostępne nieodpłatnie na stronie internetowej Ośrodka Rozwoju Edukacji <https://doradztwo.ore.edu.pl/narzedzia-diagnostyczne-dla-doradcow-zawodowych/>

Narzędzie służy diagnozie i autodiagnozie zainteresowań zawodowych uczniów, szczególnie tych, którzy kończą pewien etap edukacji i stoją przed wyborem dalszej drogi kształcenia lub pracy.

Wstępna Orientacja Zawodowa

Do wykorzystania w pracy pedagoga (wymagany dyplom magistra studiów psychologicznych, pedagogicznych lub zaświadczenie o pracy w charakterze doradcy zawodowego).

---

⁶ Iwona Kania (2010), *Jak towarzyszyć uczniom w rozwoju społeczno-zawodowym? Gry szkoleniowe i scenariusze zajęć do pracy z młodzieżą*. Wydawnictwo Difin

Test dostępny odpłatnie na stronie internetowej Pracowni Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego <https://www.practest.com.pl/>

WOZ to komputerowy program wspomagający pracę szkolnego doradcy zawodowego. Może być także przydatny dla nauczycieli przedsiębiorczości i pracowników biur karier.

WOZ pozwala na szybką, a zarazem wieloaspektową ocenę preferencji ucznia związanych z wyborem zawodu. Przy ocenie tej uwzględniane są zainteresowania, kompetencje społeczne i cechy temperamentu.

WOZ przeznaczony jest dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

WOZ został stworzony przez zespół psychologów z Pracowni Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego, mających wieloletnie doświadczenie w konstruowaniu i adaptowaniu narzędzi diagnozy psychologicznej.

Opis: Program składa się z trzech części.

W pierwszej z nich uczeń wykonuje zadania angażujące różne zdolności umysłowe (werbalne, liczbowe, przestrzenno-techniczne i uwagę) potrzebne przy wykonywaniu różnego rodzaju zawodów. Po rozwiązaniu tych zadań ocenia, które sprawiły mu największą satysfakcję. Na tej podstawie program informuje o zainteresowaniach ucznia oraz podaje przykłady zawodów, w których takie zainteresowania są szczególnie pożądane.

Druga część programu składa się z pytań, które dotyczą preferencji związanych z czynnościami lub działaniami społecznymi. Odpowiedzi uzyskane w tej części pozwalają stwierdzić, czy uczniowi odpowiadałaby praca wymagająca kontaktów z ludźmi i jeśli tak, to związana z jakim typem kontaktami (o charakterze opiekuńczym, kierowniczo-organizacyjnym, perswazyjnym czy dydaktycznym). Odpowiednio do tych ustaleń program podaje przykłady zawodów, w których potrzebne są kompetencje społeczne danego rodzaju.

W części trzeciej program informuje o warunkach fizycznych i cechach temperamentalnych, które należy uwzględniać przy podejmowaniu decyzji zawodowych.

Na zakończenie pracy z programem uczeń może, jeśli chce, zobaczyć poprawne rozwiązania zadań z części pierwszej. Informacje o swoich zainteresowaniach,

preferencjach społecznych i odpowiadających im zawodach uczeń może otrzymać w postaci wydruku.

Program jest łatwy w obsłudze. Przejrzysty i intuicyjny interfejs umożliwia uczniowi samodzielną pracę.

Otrzymany przez ucznia wydruk może stanowić podstawę rozmowy z doradcą zawodowym na temat dalszego kształcenia (poziomu i kierunku) oraz ewentualnych dalszych badań diagnostycznych. Wyniki badań i dodatkowe dane demograficzne osób badanych mogą być gromadzone w bazie i w razie potrzeby wykorzystane przez doradców do sporządzania raportów oraz wykonywania analiz. WOZ to program oryginalny, przygotowany specjalnie dla Szkolnych Ośrodków Kariery.

WOZ jest bardzo prosty w obsłudze, nie wymaga specjalnego przygotowania ani ze strony doradcy, ani ucznia. Jego atrakcyjna forma (różnorodność zadań, częste informacje zwrotne), a jednocześnie krótki czas wykonania, skutecznie zapobiegają znudzeniu.

Kompetencjometr

Do wykorzystania w pracy pedagoga, psychologa, doradcy zawodowego i nauczycieli (wymagany dyplom magistra studiów psychologicznych, pedagogicznych lub innych kierunkowych) oraz dla uczących się.

Łódzki test predyspozycji zawodowych stworzony w ramach programu *Młodzi w Łodzi*.

Dostępny na stronie

<http://kompetencjometr.mlodziwlodzi.pl/?fbclid=IwAR2D1qpy9c1iwawhkwMW57piIHBzt1aLvMnJ50NI4JL6-GCLnYpVqCJLycA>

Doradcy zawodowi zatrudnieni w Ośrodku Doradztwa Zawodowego Łódzkiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego wspierają uczących się w procesie samopoznania, poprzez badanie predyspozycji zawodowych w formie indywidualnej i grupowej.

2.9. Wykorzystanie metafory w pracy pedagogicznej

Słowo metafora w języku greckim oznacza „pomost” i „przeniesienie”. Pojawia się w codziennym języku, w porównaniach, sformułowaniach symbolicznych, zabawie słowami. Zwykle zaczyna się od słów „*jak gdyby*”. Opisuje coś trudnego do zrozumienia, omawiania, opisywania. To przeformułowanie, które tworzy równoległą perspektywę i stwarza nowe możliwości doświadczania, myślenia, działania. Składa się z elementu znanego i nieznanego, używa elementu znanego, aby wydobyć nieznaną. W pracy często wykorzystywana jest metafora obrazu. Rysunek w kreatywny sposób obrazuje myśli ucznia/klienta, a nauczyciel, pedagog, doradca zawodowy, coach lub psycholog mogą dowiedzieć się, jaka jest jego wizja świata, życia, przyszłości. Metaforę można rozbudować zadając dodatkowe pytania o szczegóły, aby pogłębić sedno. Dobrze jest zapytać autora o to, jaka jest relacja pomiędzy poszczególnymi elementami metafory. Następnie po jej rozbudowaniu warto zapytać, co tak naprawdę mogą oznaczać elementy obrazu w odniesieniu do rzeczywistości. Należy pamiętać, aby nie oceniać metafory ucznia. To jego wyobrażenie i jego wizja, to on zna siłę i symbolikę metafory, którą tworzy i jest ekspertem w tym zakresie.

W pracy z młodzieżą - zarówno indywidualnej, jak i grupowej - warto sięgnąć po karty *Dixit*. Jest to gra, która uczy umiejętności tworzenia tekstów, rozwija wyobraźnię i twórcze myślenie. Do gry można dokupić dodatki w postaci pudełek z kartami o różnej tematyce (*Przygody, Wizje, Sny i Marzenia*). Karty można wykorzystać podczas zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, takich jak poznanie siebie, swoich mocnych stron, zdolności, umiejętności, „supermocy”, zainteresowań, pasji, aktywności, a przede wszystkim w celu budowania wymarzonej przyszłości, w tym zawodowej (środowisko pracy). Prosimy uczniów, aby wybrali kartę lub karty, które obrazują ich wymarzoną pracę, a następnie dopytujemy o szczegóły przedstawione na obrazku. Uczeń wybiera kartę, która w obrazowy sposób przedstawia jego mocne strony, umiejętności lub zdolności. Może również wybrać kilka kart, które symbolizują wybraną drogę zawodową, jej kroki, etapy, które prowadzą w kierunku wybranej przyszłości. Uczestnik ćwiczenia może również wybrać karty, które pokazują to, co już zrobił lub to czego dokonał.

Firma *Dixit* przygotowała zestaw kart w formacie PDF. Karty można wydrukować lub wyświetlać uczniom podczas zajęć edukacyjnych. Link do kart w formie PDF: <https://print-and-play.asmodee.fun/pl/dixit/>. Konsultacje grupowe lub indywidualne, w tym również online, mogą przebiegać z wykorzystaniem zasobów strony internetowej <https://pixabay.com/pl/>. Strona zawiera zdjęcia, obrazy, ilustracje, a także

filmy i muzykę o zróżnicowanej tematyce. Pomocna może być również strona <https://f-v.pl/karty/> z darmowymi kartami metaforycznymi.

W pracy z uczącymi się można wykorzystywać wszelkiego rodzaju bajki, historie metaforyczne, które niosą pozytywne przesłanie dotyczące wybranej, wymarzonej przyszłości.

Cytat: *Daleka droga przed nami, westchnął chłopiec.*

Tak, ale pomyśl, jak daleko zaszliśmy.

To cytat z przykładowej książki *Chłopiec, kret, lis i koń*, której autorem jest Charlie Mackesy. Jest to zbiór dialogów tytułowych bohaterów, który doskonale sprawdzi się podczas pracy na temat wartości. Pytanie nadrzędne pojawiające się w książce to: Co jest w życiu najważniejsze? Miłość, przyjaźń, bycie sobą, odwaga proszenia o pomoc – to z kolei najczęściej padające odpowiedzi. To publikacja pięknie ilustrowana, pobudzająca wyobraźnię czytelnika.

Analiza cytatów, sentencji, aforyzmów może być okazją do zainicjowania dyskusji na temat kreowania przyszłości, wartości, którymi można się w życiu kierować lub motywacji do osiągnięcia wybranych celów życiowych. W praktyce edukacyjnej warto posługiwać się słowami uczonych, odkrywców, autorów twierdzeń, filozofów, postaci literackich, sportowców, trenerów. Uczniowie mogą sami zbierać ważne dla nich cytaty i przyklejać w specjalnie do tego przygotowanym miejscu w sali lekcyjnej lub na wirtualnej tablicy (patrz 2.2. Whiteboard – s. 20)

3. Dobre praktyki w doradztwie zawodowym - edukacyjne inspiracje

W poniższym rozdziale czytelnik znajdzie propozycje działań ułatwiających włączanie doradztwa zawodowego do praktyki edukacyjnej, inspiracje, innowacje oraz ciekawe pomysły na realizację zadań wynikających z wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego.

Przedmioty ogólnokształcące stanowią kryterium tworzenia wykazów kierunków studiów oraz zawodów, w których kształcą łódzkie szkoły. Umieszczanie powyższych zestawień w formie tablic informacyjnych w szkole, w widocznych dla uczniów i rodziców miejscach, umożliwi im zapoznanie się z aktualną ofertą szkół i uczelni. Prezentowane działania mogą być realizowane na przykład przez Szkolne Ośrodki Kariery. Pomysły uczestników warsztatów na realizację działań systemowych z zakresu doradztwa zawodowego stanowią element wspólny tej części publikacji.

3.1. Dobre praktyki w doradztwie zawodowym - edukacyjne inspiracje dla pedagoga i psychologa

W ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej organizowane są przedsięwzięcia, które wpisują się w systemowe działania z zakresu doradztwa zawodowego. Dotyczą one przygotowania ucznia do świadomego wyboru dalszej ścieżki kształcenia, komunikacji interpersonalnej oraz szeroko rozumianych kompetencji społecznych. Prezentowane działania mogą stanowić inspirację dla osób świadczących w szkole pomoc psychologiczno-pedagogiczną.

Propozycje działań

1. Zaplanowanie miejsca/miejsc w budynku szkoły, w którym uczący się będą mogli umieszczać na przykład swoje prace o tematyce zawodoznawczej, tablice z linkami stron internetowych. Przestrzeń ta może być przeznaczona także na testotekę doradcy zawodowego oraz teczek uczniów, zawierające wyniki badań zdolności, mocnych stron uczniów, zadania z kart pracy uczniów.
2. Tworzenie samodzielnie lub we współpracy z nauczycielem doradcą zawodowym, koordynatorem doradztwa zawodowego, uczniami bazy informacyjnej o szkołach ponadpodstawowych, tablicy ogłoszeń z terminami i zasadami rekrutacji do szkół ponadpodstawowych oraz uczelni lub katalogu zawodów w formie tabelarycznej.

Przykład: *Katalog zawodów ciekawych i niezwykłych.*

Litera alfabetu	Nazwa zawodu	Zadania zawodowe	Link do filmu	Link do opisu
F	FOLEY DESIGNER/ IMITATOR EFEKTÓW DŹWIĘKOWYCH	Odpowiada za wszystkie efekty dźwiękowe w filmie. To jego zasługą jest słyszalny w tle szum wiatru, dźwięk tłuczonych talerzy, chrupanie krakersów czy też dźwięk zapalania zapalki	https://www.youtube.com/watch?v=U_tqB4IZvMk	https://www.dlamaturzysty.info/s/5112/81315-zawody/4947225-Imitator-efektow-dzwiekowych.htm?abc=I

3. Zaproszenie uczących się do udziału w wydarzeniach, podczas których mogą pracować metodą projektu, pogłębiać i systematyzować wiedzę z zakresu planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej.

Przykłady wydarzeń:

- Konkursy np. *Zawody przyszłości* (organizator: Łódzkie Centrum Doskonalenia Zawodowego i Kształcenia Praktycznego),
- *Ogólnopolski Tydzień Kariery* (organizator: Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych Rzeczypospolitej Polskiej),
- *Dni Doradztwa Zawodowego* (organizator: szkoła, Urząd Miasta Łodzi, Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego),
- *Mini Targi Edukacyjne* (organizator: szkoła, z udziałem innych, zaproszonych szkół).

4. Zaplanowanie wydarzeń angażujących całą społeczność szkolną.

- *Dzień Zawodów* (uczniowie przychodzą do szkoły z rekwizytami charakterystycznymi dla zawodu lub w przebraniu symbolizującym określony zawód),
- Inscenizacje (uczniowie odgrywają role związane ze światem zawodów). Tematyka może dotyczyć zawodów z dawnych lat, które przetrwały do dziś. Uczestnicy zyskują wiedzę o zmianach w zakresie czynności zawodowych na przestrzeni lat. Wybrane zawody mogą być przedstawione w sposób humorystyczny, mogą pokazywać sytuacje zawodowe w różnych branżach.

5. Inne działania

- Organizowanie wycieczek zawodoznawczych do zakładów pracy lub szkół zawodowych
- Organizowanie w szkołach spotkań z przedstawicielami ciekawych lub popularnych zawodów, na przykład z weterynarzem, drukarzem lub architektem. Uczący się mogą zadawać pytania związane ze specyfiką zawodu, ścieżki edukacyjnej oraz plusów i minusów pracy w tych zawodach
- Wyjścia, w ramach współpracy z Łódzkim Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego, do laboratoriów: podstaw mechatroniki, urządzeń mechatronicznych, inteligentnego domu, robotyki - Centrum Mitsubishi, obrabiarek sterowanych numerycznie, mechatroniki samochodowej, przetwórstwa tworzyw sztucznych, drukarek 3D, tekstroniki, aquatroniki
- Badanie predyspozycji zawodowych uczących się podczas zajęć w Pracowni Edukacji Przedzawodowej we współpracy z doradcami zawodowymi Ośrodka Doradztwa Zawodowego Łódzkiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego. Badanie obejmuje zadania praktyczne, które uczący się wykonują przy użyciu tokarek szkolnych i elementów obwodów elektrycznych, zaprojektowanych do celów edukacyjnych. Doradcy zawodowi obserwując pracę uczących się, a w drugiej części spotkania, wykorzystując Kwestionariusz Preferencji Zawodowych Job 6, wspierają uczących się w poznaniu siebie i planowaniu ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej.

6. Propozycje działań z zakresu przedsiębiorczości

- wizyty przedsiębiorców w szkołach
- wizyty w szkołach przedstawicieli Powiatowego Urzędu Pracy
- rozpoznanie przez uczących się możliwości wsparcia młodych przedsiębiorców (dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej, start-up, doradztwo finansowe, strony internetowe z bazą informacyjną, nazwami instytucji wspierających, zasady wsparcia)
- udział w Konkursie *Ja przedsiębiorca* organizowanym przez Ośrodek Doradztwa Zawodowego Łódzkiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego dla uczniów szkół ponadpodstawowych

7. Współpraca z doradcami zawodowymi Łódzkiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego

- badania predyspozycji, zdolności, osobowości, uwagi i inne prowadzone w Punkcie Konsultacyjnym przez doradców zawodowych, w tym psychologów - doradców zawodowych Ośrodka Doradztwa Zawodowego Łódzkiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego.
8. Pozyskanie testów pedagogicznych i psychologicznych, które mogą być wykorzystane w pracy psychologa, pedagoga, doradcy zawodowego do wsparcia uczącego się w lepszym poznaniu siebie, predyspozycji zawodowych lub funkcjonowania w społeczeństwie.

Przykłady dobrych praktyk uczestników warsztatów na realizację zadań w ramach wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego:

- eksponowanie w sali lekcyjnej fiszek z nazwami zawodów, które uczniowie tworzą podczas zajęć
- realizowanie przez pedagogów/psychologów tematyki związanej z kształtowaniem umiejętności miękkich, komunikacją interpersonalną, radzeniem sobie ze stresem, rozwiązywaniem konfliktów, mediacją, motywacją, poznawaniem siebie, a także z zadaniami i czynnościami zawodowymi. Realizowanie wyżej wymienionych treści w ramach programu wychowawczo-profilaktycznego (programu doradztwa zawodowego)
- prezentowanie filmów o zawodach, a także filmów promujących szkoły ponadpodstawowe oraz uczelnie, których autorami są uczniowie i pracownicy tych szkół. Projekcja filmów na temat warunków pracy w krajach takich jak: Chiny, Indie. Inicjowanie dyskusji na temat warunków pracy w Polsce
- zorganizowanie wewnątrzszkolnych targów edukacyjnych, z zaangażowaniem uczniów w poszczególne prace. Zaproszenie do współpracy przedstawicieli i absolwentów szkół ponadpodstawowych z okolicy
- zorganizowanie konkursów, turniejów związanych z doradztwem zawodowym
- zorganizowanie wycieczek zawodoznawczych, zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami, wymaganiami wybranych szkół
- zorganizowanie wycieczek do szkół ponadpodstawowych, udział w świętach takich jak *Dni Doradztwa Zawodowego*, *Święto mazurka*, *Wystawa stołów okolicznościowych*
- zorganizowanie konsultacji indywidualnych. Stworzenie bazy informacyjnej, poznanie oferty, narzędzi, nowych kierunków studiów, zawodów oraz informacji o przeciwwskazaniach zdrowotnych dla uczniów z różnymi rodzajami niepełnosprawności (*Poznajemy i wybieramy zawód* – Bronisław Bieś –

przeciwwskazania do wykonywania zawodów, *Zeszyt Informacyjno-Metodyczny Doradcy Zawodowego nr 14 – Podręcznik oceny zawodów z punktu widzenia różnych rodzajów niepełnosprawności*)

- nawiązanie współpracy z różnymi instytucjami, między innymi z: Urzędem Statystycznym, Akademickimi Biurami Karier, Poradniami Psychologiczno-Pedagogicznymi, Łódzkim Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego (Ośrodkiem Doradztwa Zawodowego, Obserwatorium Rynku Pracy dla Edukacji); udział w różnych formach proponowanych uczniom, nauczycielom oraz rodzicom uczniów, takich jak:
  - Targi Edukacyjne,
  - Konsultacje z rodzicami,
  - Doskonalenie zawodowe nauczycieli,
  - Konkursy zawodoznawcze,
  - Wycieczki zawodoznawcze.

3.2. Dobre praktyki w doradztwie zawodowym - edukacyjne inspiracje dla nauczyciela geografii

Wiedza z zakresu geografii stanowi podstawę wykonywania niektórych zawodów. Zatem ważne jest, aby podczas lekcji geografii rozmawiać z uczniami na temat zawodów oraz poszerzać ich wiedzę o zawodach związanych z przedmiotem.

Propozycje działań:

- stworzenie Klubu Filmowego, filmoteki, które pokazują zadania zawodowe, na przykład geologów, geodetów, pracowników biur podróży, kierowców, pilotów wycieczek, osób zajmujących się geomonitoringiem, rolników, osób prowadzących agroturystykę, inżynierów i innych. Filmy wykorzystywane mogą być do wskazania predyspozycji zawodowych oraz prezentowania czynności zawodowych wykonywanych w środowisku pracy.

Przykład zadania dla uczestników Klubu Filmowego: wyszukanie filmów fabularnych dotyczących znanych podróżników, geografów, odkrywców.

- Wykorzystanie Mapy Karier <https://mapakarier.org/>
  - przykłady mniej znanych zawodów związanych z geografą
  - wymagania istotne dla zawodu

Zadania dla uczniów

1. Zadaniem uczniów jest znalezienie nietypowych stanowisk, zawodów i zaprezentowanie plakatów z opisem zadań zawodowych, predyspozycji, możliwości pracy i ścieżki kariery.
2. Zadaniem uczniów jest znalezienie jak największej liczby zawodów w jak najkrótszym czasie, stanowisk, wymagających wiedzy z zakresu geografii. Zwycięzcy prezentują efekty swojej pracy. Ćwiczenie można wykonać również w grupach.
3. Zadaniem uczniów jest znalezienie i zaprezentowanie zawodów wymagających wiedzy z zakresu geografii, związanych z określonym środowiskiem.
4. Zadaniem uczniów jest znalezienie i zaprezentowanie zawodów, których wykonywanie wiąże się z wykorzystaniem map.

Przykłady rozwiązań:

MOSTOWNICZY

Do czego potrzebuję wiedzy z geografii?

Ponieważ w mojej pracy przydaje się wiedza o rodzajach i właściwościach gleb, na których mają przebiegać tory kolejowe, gdyż od tego zależy np. jakich materiałów powinienem użyć, żeby zapewnić stabilność konstrukcji.

RATOWNIK GÓRNICZY

Do czego potrzebuję wiedzy z geografii?

Ponieważ muszę wiedzieć, w jakich skałach są wydrążone tunele, szyby i chodniki kopalni; które miejsca są szczególnie narażone na zawalenie, zalanie wodą, gromadzenie się metanu; potrafić posługiwać się mapami kopalni itp.

TECHNIK NAWIGATOR MORSKI

Do czego potrzebuję wiedzy z geografii?

Ponieważ muszę potrafić używać papierowych map i wydawnictw nawigacyjnych, opracowanych w języku polskim i angielskim; znać ukształtowanie dna morza, po którym pływam, żeby wiedzieć, gdzie znajdują się niebezpieczne mielizny, skały podwodne, zatopione wraki; wiedzieć, jak szybko potrafi zmieniać się pogoda na morzu, jak ją przewidzieć i jak reagować itp.

Źródło opisów zawodów: <https://mapakarier.org/>

Przykłady zagadnień związanych z treściami podstawy programowej.

Jakie zawody związane są z konkretnym środowiskiem - na przykład żeglarsstwo, zawody morskie, zawody górnicze? Zawody charakterystyczne dla regionów.

I. Wiedza geograficzna.⁷

1. Opanowanie podstawowego słownictwa geograficznego w celu opisywania oraz wyjaśniania występujących w środowisku geograficznym zjawisk i zachodzących w nim procesów.
2. Poznanie wybranych krajobrazów Polski i świata, ich głównych cech i składników.
3. Poznanie głównych cech środowiska geograficznego Polski, własnego regionu oraz najbliższego otoczenia – „małej ojczyzny”, a także wybranych krajów i regionów Europy oraz świata.
4. Poznanie zróżnicowanych form działalności człowieka w środowisku, ich uwarunkowań i konsekwencji oraz dostrzeganie potrzeby racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody.
5. Rozumienie zróżnicowania przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego świata.
6. Identyfikowanie współzależności między elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz związków i zależności w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej i globalnej.
7. Określanie prawidłowości w zakresie przestrzennego zróżnicowania warunków środowiska przyrodniczego oraz życia i różnych form działalności człowieka.
8. Integrowanie wiedzy przyrodniczej z wiedzą społeczno-ekonomiczną i humanistyczną.

W jakich zawodach korzysta się z map?

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.⁸

1. Prowadzenie obserwacji i pomiarów w terenie, analizowanie pozyskanych danych i formułowanie wniosków na ich podstawie.

⁷ <https://podstawaprogramowa.pl/Szkola-podstawowa-IV-VIII/Geografia>

⁸ <https://podstawaprogramowa.pl/Szkola-podstawowa-IV-VIII/Geografia>

2. Korzystanie z planów, map, fotografii, rysunków, wykresów, diagramów, danych statystycznych, tekstów źródłowych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.
3. Interpretowanie map różnej treści.
4. Określanie związków i zależności między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego, formułowanie twierdzenia o prawidłowościach, dokonywanie uogólnień.
5. Ocenianie zjawisk i procesów społeczno-kulturowych oraz gospodarczych zachodzących w Polsce i w różnych regionach świata.
6. Stawianie pytań, formułowanie hipotez oraz proponowanie rozwiązań problemów dotyczących środowiska geograficznego.
7. Podejmowanie nowych wyzwań oraz racjonalnych działań prośrodowiskowych i społecznych.
8. Rozwijanie umiejętności percepcji przestrzeni i wyobraźni przestrzennej.
9. Podejmowanie konstruktywnej współpracy i rozwijanie umiejętności komunikowania się z innymi.
10. Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym.

Przykłady zawodów związanych z treściami podstawy programowej.

Hasło programowe	Zawody
Ziemia jako część Wszechświata	astronom
Dzieje Ziemi	geolog, hydrolog, klimatolog
Gospodarowanie zasobami naturalnymi Ziemi	statystyk, kartograf
Klimat, wody, gleby	meteorolog, hydrolog, meliorant, geolog, technik ochrony środowiska, strażnik ochrony przyrody
Rolnictwo i gospodarka żywnościowa	rolnik, hodowca zwierząt, ogrodnik, sadownik, agrotechnik, zawody przemysłu spożywczego

Leśnictwo	technik leśnik, studia na kierunkach związanych z leśnictwem i ochroną przyrody, dające możliwość pracy w zawodach związanych z leśnictwem i ochroną przyrody
Rybołówstwo	rybak morski, rybak śródlądowy, zawody związane z przetwórstwem rybnym
Przemysł	zawody regionalne (zmiany zachodzące na rynku pracy, barometr zawodów), inżynier procesów produkcyjnych
Usługi: komunikacja, handel, turystyka	technik transportu kolejowego, spedytor, dyspozytor transportu samochodowego, nawigator, maszynista, ekspedytor portowy, handel krajowy i zagraniczny, pilot wycieczek, organizacja wycieczek

Tablice informacyjne - przykłady zawodów w łódzkich szkołach ponadpodstawowych oraz wybranych kierunków studiów w Polsce.

Zawody w łódzkich szkołach, w których wiedza z geografii jest przydatna

Tablica informacyjna nr 1

Zawód	Szkoła
Technik geodeta Technik leśnik	Zespół Szkół Geodezyjno-Technicznych
Technik transportu drogowego	Zespół Szkół Samochodowych
Technik ochrony środowiska	Zespół Szkół Budowlano-Technicznych
Technik architektury krajobrazu Technik ogrodnik Technik hodowca koni	Zespół Szkół Rzemiosła
Magazynier-logistyk Technik handlowiec Technik transportu kolejowego	Zespół Szkół Ponadpodstawowych nr 5

Technik organizacji turystyki	Zespół Szkół Ekonomiczno-Turystyczno-Hotelarskich Zespół Szkół Ekonomii i Usług
Technik ekonomista	Zespół Szkół Ekonomiczno-Turystyczno-Hotelarskich Zespół Szkół Ekonomii i Usług Zespół Szkół Ponadpodstawowych nr 5
Technik rachunkowości	Zespół Szkół Ekonomiczno-Turystyczno-Hotelarskich Zespół Szkół Ponadpodstawowych nr 5

Przykłady kierunków studiów, w ramach których w procesie rekrutacji uwzględniania się geografię.

Tablica informacyjna nr 2

Uniwersytet Łódzki

Gospodarka przestrzenna 1. Język obcy nowożytny 2. jeden z: (...) geografia 3. (...)	Studia azjatyckie 1. Jeden z: (...) geografia 2. Język obcy 3. (...)
Ekonometria i analityka danych 1. Matematyka 2. jeden z: (...), geografia 3. (...)	Automatyzacja procesów biznesowych BPA 1. Język angielski 2. jeden z: (...) geografia
Inwestycje i nieruchomości 1. Język obcy 2. jeden z: (...) geografia 3. (...)	Bezpieczeństwo narodowe 1. Jeden z: (...) geografia 2. język obcy 3. (...)
Finanse i inwestycje 1. Język obcy 2. jeden z: (...) geografia	International Marketing 1. Jeden z: język polski, język obcy 2. Jeden z: (...) geografia

Tablica informacyjna nr 3

Politechnika Łódzka

DOŁĄCZ DO NAS
www.rekrutacja.p.lodz.pl

Informatyka w ochronie środowiska 1. matematyka 2. język obcy 3. fizyka, biologia, chemia, geografia lub informatyka - do wyboru	Planowanie przestrzenne 1. matematyka 2. język obcy 3. fizyka, chemia, geografia - do wyboru
--	---

Przykłady dobrych praktyk uczestników warsztatów na realizację zadań w ramach wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego:

- tworzenie bazy filmów, zdjęć, prezentacji; przekaz wizualny wpływa na percepcję uczących się, stanowi odpoczynek od słowa pisanego;
- wykorzystanie filmów na temat przemysłu i rolnictwa jako przyczynków do dyskusji na temat zawodów, predyspozycji do wykonywania wskazanego zawodu, środowiska pracy; filmy stanowią doskonały przerywnik zajęć; nauczyciele chętnie korzystają z tego narzędzia;
- wykorzystanie filmów zawodoznawczych związanych z krainami geograficznymi (zawody: górnik, rolnik);
- wskazanie możliwości wykorzystywania wiedzy uzyskanej podczas zajęć w praktyce zawodowej;
- zorganizowanie wycieczek zawodoznawczych, zwiedzanie na przykład:
  - gospodarstwa agroturystycznego,
  - kopalni soli,
  - browarów,
  - wycieczka na dworzec kolejowy.

W ramach wycieczek uczniowie mogą wykonywać różnego rodzaju zadania, na przykład na dworcu kolejowy uczniowie dostają mapę obiektu z zaznaczonymi punktami. Ich zadaniem jest rozpoznanie wskazanych miejsc, zebranie informacji o zawodach związanych z koleją;

- zainicjowanie dyskusji na temat wybranych zawodów związanych z turystyką na przykład:

technik hotelarstwa, technik organizacji turystyki, pilot wycieczek. Zapoznanie uczniów z zadaniami zawodowymi w wyżej wymienionych zawodach, a następnie powierzenie im czynności związanych z organizacją wycieczki (opracowanie kosztorysu, wyszukanie noclegów, miejsc do zwiedzania);

- realizowanie tematyki związanej z czytaniem mapy - omówienie wybranych zawodów (geodeta, kartograf);

- realizowanie zajęć z uczniami z wykorzystaniem strony internetowej *Mapa Karier*. W zasobach strony powiązано treści przedmiotów z zawodami, można wędrować po wirtualnym mieście zawodów;

- realizowanie tematyki związanej z gospodarką. Zaakcentowanie zawodów charakterystycznych dla danego obszaru Polski (zawody związane z wydobywaniem surowców mineralnych: geolog, górnik, wiertacz, zawody związane przyrodą: strażnik ochrony przyrody, leśnik);

- omówienie i zainicjowanie dyskusji z uczniami na temat ginących zawodów, z wykorzystaniem strony internetowej - <http://mapaginacychzawodow.pl/>

- realizowanie tematyki związanej z zakładaniem i prowadzeniem własnej firmy (od biznesplanu do realizacji zadania). Uczniowie pracując w grupach tworzą firmę, miejsca pracy, w których mogą wykorzystać własne umiejętności, pasje (na przykład hipsterska firma odzieżowa). Zorganizowanie wycieczki zawodoznawczej do firmy odzieżowej, w której uczący się rozpoznają cykl produkcyjny, chętni mogą samodzielnie wykonać proste zadanie zawodowe;

- udział w konkursach organizowanych przez Ośrodek Doradztwa Zawodowego Łódzkiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego (na przykład - *Ja przedsiębiorca*).

3.3. Dobre praktyki w doradztwie zawodowym - edukacyjne inspiracje dla nauczyciela historii i nauczyciela wiedzy o społeczeństwie

Historia kształtuje między innymi zdolności humanistyczne, sprawność językową, umiejętności samodzielnego poszukiwania wiedzy i korzystania z różnorodnych źródeł informacji, formułowania oraz wypowiadania własnych opinii.

Wiedza o społeczeństwie to przedmiot interdyscyplinarny, korzystający w szkole podstawowej z dorobku nauk społecznych (socjologii, nauk o polityce i elementów: nauk o poznaniu i komunikacji społecznej, psychologii, ekonomii i nauk prawnych) oraz elementów nauk humanistycznych (kulturoznawstwa i etnologii). Przedmiot bazuje także na wiedzy i umiejętnościach uczniów z zakresu języka polskiego, historii i geografii. Przedmioty te rozwijają kompetencje uczących się, niezbędne na dynamicznie zmieniającym się rynku pracy. Ważne jest prezentowanie uczniom korzyści wynikających z nauki przedmiotów.

Propozycje działań

Zadania dla uczniów

1. Zadaniem uczących się jest wyszukanie kierunków studiów, zawodów, specjalności, stanowisk związanych z historią i wiedzą o społeczeństwie (do wykorzystania: *Mapa Karier*, portal *Perspektywy*, strona <https://www.otouczelnie.pl/>).

Przykłady zawodów:
archeolog, antykwariusz, archiwista, historyk
renowator zabytków architektury, konserwator zabytków architektury
historyk sztuki
zawody prawnicze: prawnik, adwokat, sędzia, prokurator, radca prawny, komornik, notariusz
pracowników, którzy tworzą zawodową grupę muzealników, zatrudnia się na stanowiskach kustosza dyplomowanego, kustosza, adiunkta i asystenta
specjalistów zatrudnia się na stanowiskach: starszego konserwatora; konserwatora; adiunkta konserwatorskiego; starszego asystenta konserwatorskiego; asystenta konserwatorskiego; starszego dokumentalisty; dokumentalisty; młodszego dokumentalisty; starszego renowatora; renowatora; renowatora przyuczonego; młodszego renowatora; przewodnika muzealnego
etnolog

1. Zadaniem uczniów jest przygotowanie inscenizacji, podczas której zaprezentują zawody istniejące w przeszłości i istniejące do dzisiaj lub zawody zapomniane.
2. Zadaniem uczniów jest przygotowanie się do udziału w debacie oksfordzkiej, uwzględniającej tematykę z zakresu wiedzy o społeczeństwie.

Tematy do wykorzystania podczas debaty:

- Czy wolność człowieka ma wpływ na prawa człowieka? Różnica między prawami a wolnościami człowieka (uczestnicy mają za zadanie uwzględnić zawody związane z ochroną praw człowieka - czym się zajmują przedstawiciele tych zawodów, opisać zakres zadań Rzecznika Praw Obywatelskich)
  - Media społecznościowe - świat bez barier czy zagrożenie dobrostanu człowieka (uwzględnienie stanowisk związanych z branżą IT, powstaniem i działalnością mediów społecznościowych, odpowiadających za ochronę danych, bezpieczeństwo w sieci, rola menadżera mediów społecznościowych, influencerów, youtuberów i ich wpływ na kształtowanie się postaw społecznych i opinii publicznej)
  - Praca w XXI wieku – czy lepsze jest osiągnięcie mistrzostwa w jednym zawodzie, czy wszechstronność zawodowa?
3. Zadaniem uczniów jest przygotowanie ogłoszenia o pracę dla przedstawiciela zawodu, w którym ważna jest wiedza z zakresu historii/wiedzy o społeczeństwie, wraz z wynagrodzeniem. Uczniowie dysponują adresami stron internetowych (podanymi przez nauczyciela) i ustalają wysokość zarobków na różnych stanowiskach.

Przykład:

HISTORYK - SPECJALISTA DS. MERYTORYCZNYCH

3500 - 5215 zł

 Instytut Dziedzictwa Solidarności

Inicjowanie przedsięwzięć popularyzujących szeroko rozumiane dziedzictwo Solidarności; realizacja działań o charakterze edukacyjnym (projekty edukacyjne, gry miejskie, warsztaty, wykłady, konkursy itp...

 Gdańsk

 1 dzień temu

Oferta ze strony <https://www.pracuj.pl/>

4. Zadaniem uczniów jest tworzenie podczas każdych zajęć fiszek z nazwami zawodów/stanowisk, które pojawiają się podczas omawiania tematu lekcji. Fiszki wieszamy w wyznaczonym miejscu w sali lekcyjnej. Podczas ostatnich zajęć uczniowie grupują fiszki, zgodnie z dowolnymi preferencjami, na przykład zgodnie ze ścieżką kształcenia.
- Zadaniem uczniów jest dopasowanie opisu czynności zawodowych do zawodu/stanowiska.

Opisy zawodów i stanowisk

Bibliotekarz

Znajomość historii przydaje mi się, gdy pomagam czytelnikom znaleźć przydatne książki z tej dziedziny wiedzy (na przykład dotyczące sławnych władców, historii konkretnej miejscowości, badań archeologicznych). Muszę znać się na funkcjonowaniu naszego państwa oraz Unii Europejskiej i wiedzieć, jak współpracować z organami nadzoru.

Źródło: <https://mapakarier.org/>

Inne działania

Nauczyciel podczas zajęć podkreśla znaczenie wiedzy z przedmiotu i wskazuje uczniom kierunki studiów, ścieżki kształcenia, nazwy zawodów. Uświadamia istotę powiązania ukształtowanej wiedzy z czynnościami zawodowymi. Ważne jest zatem prezentowanie uczniom korzyści wynikających z nauki historii/wiedzy o społeczeństwie.

Kierunki studiów powiązane z historią/wiedzą o społeczeństwie

Socjologia

Gdzie studiować?

Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Akademia Pomorska, Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie, Uniwersytet Gdański, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu ...

Krótki opis kierunku

Studia socjologiczne skupiają ludzi zainteresowanych funkcjonowaniem społeczeństwa. Kierunek ten umożliwia poszerzanie wiedzy w zakresie zmian, procesów, więzi i struktur łączących grupy. W trakcie edukacji studenci poznają mechanizmy zachowań ludzkich oraz stosunki i stopień komunikacji.

Gdzie znaleźć pracę?

Doradztwo zawodowe, ośrodki badania opinii publicznej, psychologia reklamy, negocjacje, agencje reklamowe, public relations, media.

Politologia

Gdzie studiować?

Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Gdański, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Jagielloński ...

Krótki opis kierunku

Studia politologiczne analizują wszelkie zjawiska i procesy na tle politycznym. Studenci zapoznają się z prawem, systemami władzy oraz zasadami życia politycznego. Na takim kierunku niezbędna jest znajomość bieżących wydarzeń oraz socjologii.

Gdzie znaleźć pracę?

Ośrodki badania opinii publicznej, marketing, biuro prasowe, doradztwo polityczne, służba cywilna, dyplomacja.

Filozofia

Gdzie studiować?

Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Śląski w Katowicach ...

Krótki opis kierunku

Studia filozoficzne dają możliwość zapoznania się z najważniejszymi koncepcjami i teoriami, jakie kształtowały się na przestrzeni lat. To, co dla wielu było zagadką, zostaje rozpracowane przez młodych studentów. Na tym kierunku przydaje się znajomość historii, psychologii oraz socjologii.

Gdzie znaleźć pracę?

instytucje oświatowe, rzecznictwo prasowe, pisanie felietonów oraz publikacji naukowych, nauczanie filozofii i etyki w szkołach.

Europeistyka

Gdzie studiować?

Uniwersytet Łódzki, Akademia Leona Koźmińskiego, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Uniwersytet Jagielloński, Politechnika Gdańska ...

Krótki opis kierunku

Kierunek zajmuje się badaniem rozwoju instytucji integrujących Europę. Kadra kładzie nacisk na nauczanie prawa, gospodarki europejskiej oraz wszelkich zagadnień społecznych. Niezbędna jest znajomość socjologii i polityki.

Gdzie znaleźć pracę?

administracja Unii Europejskiej, polskie/zagraniczne instytucje gospodarcze oraz administracyjne, specjaliści od finansów i współpracy europejskiej, szkolnictwo.

Tablice informacyjne - przykłady zawodów w łódzkich szkołach ponadpodstawowych oraz wybranych kierunków studiów w Polsce.

Zawody w łódzkich szkołach, w których wiedza z historii/wiedzy o społeczeństwie jest przydatna.

Tablica informacyjna nr 1

Zawód	Do czego potrzebna historia i wiedza o społeczeństwie	Szkoła
Technik organizacji turystyki	Zabytki, obiekty historyczne, miejsca w których odbyły się znane z historii wydarzenia, informacje geopolityczne – informacje dla turystów chcących jak najlepiej poznać dany region, miejscowość, kraj	Zespół Szkół Ekonomiczno-Turystyczno-Hotelarskich, Zespół Szkół Ekonomii i Usług
Technik hotelarstwa	Zabytki, obiekty historyczne, miejsca w których odbyły się znane z historii wydarzenia historyczno-polityczne – informacje dla gości hotelu w danym regionie	Zespół Szkół Ekonomiczno-Turystyczno-Hotelarskich
Technik włókienniczych wyrobów dekoracyjnych	Znajomość historycznych wzorów, umiejętność stylizacji	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego
Technik przemysłu mody	Znajomość historycznych wzorów, umiejętność stylizacji, tworzenie na przykład kostiumów dla aktorów, historia mody	Zespół Szkół Przemysłu Mody
Technik usług fryzjerskich	Znajomość wcześniejszych stylów, fryzur	Zespół Szkół Rzemiosła
Technik renowacji elementów architektury	Praca najczęściej przy renowacji zabytków. Cechy charakterystyczne architektury dawnej	Zespół Szkół Budowlano-Technicznych

Tablica informacyjna nr 2

<p>Historia sztuki</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jeden z: język polski, historia, historia sztuki 2. Jeden z: język obcy nowożytny 3. Nieobowiązkowo dwa z: język polski, język obcy (inny niż w kat.2, może być język łaciński), historia, historia sztuki, geografia, matematyka 	<p>Historia</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jeden z: historia, WOS, geografia, język polski, matematyka, język obcy nowożytny 2. Jeden z: historia, WOS, geografia, język polski, matematyka, język obcy nowożytny 3. Nieobowiązkowo dwa z: drugi język obcy nowożytny, historia sztuki, język łaciński i kultura antyczna, język grecki i kultura antyczna, etyka, informatyka
<p>Informacja w środowisku cyfrowym</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Język polski 2. Język obcy 3. Nieobowiązkowo dwa z WOS, historia, informatyka, matematyka 	<p>Prawo</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jeden z: historia, geografia, matematyka 2. Język polski 3. Nieobowiązkowo dwa z: język obcy, język łaciński i wiedza o kulturze antycznej, matematyka, WOS, geografia, historia
<p>Etnologia i antropologia kulturowa</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jeden z: język polski, język obcy nowożytny, historia, geografia, matematyka 2. Język polski, język obcy nowożytny, historia, geografia, matematyka 3. Nieobowiązkowo dwa z: Geografia, historia, historia sztuki, matematyka, język obcy nowożytny, język mniejszości narodowej 	<p>Socjologia</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Język obcy nowożytny 2. Język polski, WOS, historia 3. Nieobowiązkowo dwa z: język polski, WOS, historia

Przykłady dobrych praktyk uczestników warsztatów na realizację zadań w ramach wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego:

- Wykorzystanie podczas spotkań z uczniami filmów:
  - fabularnych związanych z wydarzeniami historycznymi na przykład: *Gladiator* (interpretacja filmu, zgodność z faktami, omówienie zawodu konsultanta historycznego)
  - dokumentalnych, na przykład: filmów prezentowanych przez muzea (*Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie*). W efekcie uczniowie mają możliwość poznania różnych zagadnień: kuchnia staropolska a kuchnia współczesna, ziołolecznictwo a medycyna współczesna
- omawianie dawnych zawodów związanych z rzemiosłem artystycznym, nadal funkcjonujących na rynku pracy, takich jak: płatnerz, bartnik, pszczelarz, ludwisarz, kowal, garncarz,
- omawianie zagadnień związanych z prawem, w tym z prawem pracy, takich jak: rynek pracy, dokumenty aplikacyjne (CV, list motywacyjny), rodzaje umów o pracę, PIT,
- omawianie tematyki związanej z wielkim kryzysem gospodarczym - podstawy gospodarki rynkowej, pojęcia takie jak: giełda, praca, popyt, podaż.

3.4. Dobre praktyki w doradztwie zawodowym - edukacyjne inspiracje dla nauczyciela matematyki i nauczyciela informatyki

Analiza kompetencji przyszłości wskazuje, iż kompetencje matematyczne oraz znajomość nowoczesnych technologii informatycznych są kompetencjami oczekiwanymi na rynku pracy. Stanowią podstawę wykonywania większości zawodów. Świadomość powyższej zależności stanowi istotny element planowania ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej.

Propozycje działań.

Zadania dla uczniów

1. Zadaniem uczącego się jest udzielenie odpowiedzi na pytanie *Dlaczego matematyka/informatyka, we wskazanych przez nauczyciela zawodach, ma szczególne znaczenie (do czego może być przydatna)?*

Specjalista ds. cyberbezpieczeństwa/ Etyczny haker

Matematyka i informatyka są fundamentem do zrozumienia działania programów i tworzenia własnych, złożonych algorytmów pozwalających na zabezpieczenie sieci komputerowych i serwerów.

Źródło: <https://pistacja.tv/>

Garbage designer

Praca garbage designera, czyli projektanta śmieci, polega na projektowaniu przedmiotów, wykonanych w części lub całości z materiałów po recyklingu, np. plastików czy starych ubrań. Matematyka jest punktem wyjścia do wykonywania rysunków technicznych i obliczeń, na podstawie których powstają nowe przedmioty.

Źródło: <https://pistacja.tv/>

2. Zadaniem uczniów jest wyszukanie w internecie informacji o zarobkach, w wybranych zawodach.

Specjaliści ds. ryzyka i audytu w bankowości

Obszar ryzyka i audytu w bankowości – wynagrodzenia w 2019 roku (brutto)

	MINIMALNE	ŚREDNIE	MAKSYMALNE
Kierownik Zespołu Modelowania Ryzyka	16 000	18 000	25 000
Ekspert ds. Modelowania Ryzyka	12 000	14 000	16 000
Specjalista ds. Modelowania Ryzyka	7 000	10 000	12 000
Ekspert ds. Walidacji Modeli	12 000	14 000	16 000
Specjalista ds. Walidacji Modeli	6 500	10 000	11 500
Ekspert ds. Audytu	11 000	13 000	16 000
Specjalista ds. Audytu	8 000	10 000	12 000

Wszystko wskazuje na to, że specjaliści, którzy są związani z cyberbezpieczeństwem, płatnościami internetowymi, ryzykiem i audytem będą pożądanymi przez pracodawców. Banki silnie konkurują na polu innowacji technologicznych, a w wyścigu za postępem zwyciężą jedynie te, które zatrudnią najlepszych specjalistów, posiadających wiedzę i umiejętności do tworzenia najlepszych użyteczności.

3. Zadaniem uczącego się jest:

- określenie, jakie korzyści przynosi nauka matematyki,
- podanie, co najmniej dwóch zawodów, do których wykonywania niezbędne są umiejętności matematyczne.

Dlaczego warto uczyć się MATEMATYKI?

Wielu uczniów czasem myśli, że nauka matematyki nie ma sensu i nie przyda im się w życiu. Potem idą na studia, rozpoczynają pracę i okazuje się, że matematyka była ich najlepszą inwestycją.

5 Bo nauczysz się logicznie myśleć.

Matematyka jest podstawą nauki logiki, która daje nam umiejętność sprawnego rozumowania. To dzięki logice podejmujemy dobre decyzje, umiemy radzić sobie z problemami, wyciągać wnioski i decydować o tym, co jest prawidłowe, a co błędne. Logiczne myślenie pomaga w każdej dziedzinie życia.

1 Bo jest niezbędna.

Ciała technologia działa według matematycznych zasad. Trudno powiedzieć, jakie systemy będziesz musiał oparować w swoim życiu. Czym innym jest sprawnie obsługiwać smartfona, a czym innym zrozumienie algorytmów lub obcowanie ze sztuczną inteligencją. Jeżeli nie zrozumiesz matematyki, to nie poradzisz sobie z zaawansowanymi mechanizmami.

6 Bo się rozwiniesz.

Matematyka rozwija umysł, trenując inteligencję. Pozwala się szybko uczyć i radzić sobie z wyzwaniami. Jest niezbędną bazą do poznawania kolejnych dziedzin: w szkole, na studiach, w pracy, a także pogłębiania zainteresowań.

2 Bo zapewnia lepszą pracę.

Nie ma już zawodów, w których nie korzysta się z matematyki. W jednych może być pomocna, w innych niezbędna. Niezależnie, czy będziesz lekarzem, prawnikiem, czy założysz firmę, matematyka będzie bardzo potrzebna.

7 Bo nauczysz się rozwiązywać problemy.

Matematyka jest nauką praktyczną. Uczysz się jej, rozwiązując zadania. W ten sposób dowiadujesz się, jak radzić sobie w obliczu problemu do rozwiązania: jak rozłożyć go na czynniki pierwsze, jak korzystać z tych danych, w jakiej kolejności postępować, jak uporządkować rozumowanie i wyciągnąć wnioski.

3 Bo daje perspektywę.

Pracownicy z umiejętnościami matematycznymi są bardzo poszukiwani. W przyszłości obecne zawody będą się zmieniać lub zanikać, a praca stanie się coraz bardziej zautomatyzowana. Osoby bez przygotowania matematycznego nie poradzą sobie z tymi zmianami. To baza do zdobycia kolejnych umiejętności.

8 Bo zaoszczędzisz i zarobisz.

Znajomość matematyki umożliwia zrozumienie systemu finansowego i praw rządzących ekonomią. Może ci się to przydać już dziś, gdy np. chcesz obliczyć, jak odłożyć, by kupić daną rzecz. W dorosłym życiu ta wiedza będzie jeszcze cenniejsza. Wiele osób ciężko pracuje, a następnie traci wiele pieniędzy przez złe decyzje finansowe. Matematyka umożliwia świadome planowanie oszczędności i budżetu. Dzięki temu łatwiej zarobisz pieniądze i trudniej je stracić.

4 Bo jest uniwersalna.

Matematyka się nie dezaktualizuje. To, co 2,5 tys. lat temu stwierdził Tales czy Płatoniusz, obowiązują do dziś. Ucząc się jej, mamy pewność, że za 20 lat stanie się jeszcze ważniejsza. Matematyka nie zna granic ani języków. Działa tak samo w każdym miejscu na świecie.

9 Bo nie dasz się nabrać.

Matematyka daje też ochronę. Dzięki niej nie dasz się nabrać na nieprawdliwe oferty i promocje oraz niekorzystne oferty banków. Nie pozwolisz sobie wmówić, że raty 0% nie nie kosztują, bo szybko policzysz promisy i dodatkowe opłaty. Nie umieszysz, że zarobisz np. 2% w skali roku na lokacie, bo odmierzysz od tego np. 4% inflacji. Nie dasz się przekonać doradcy do zbyt drogiego kredytu, bo łatwo obliczysz swój budżet domowy, możliwości finansowe i ryzyko.

<https://sklep.biblioteka.pl/plakat/PAKIET-Matematyka-szkola-podstawowa/461>

⁹ <https://sklep.biblioteka.pl/plakat/PAKIET-Matematyka-szkola-podstawowa/461>

Tablice informacyjne - przykłady zawodów w łódzkich szkołach ponadpodstawowych oraz wybranych kierunków studiów w Polsce.

Zawody w łódzkich szkołach, w których wiedza z matematyki/informatyki jest przydatna.

Tablica informacyjna nr 1

Zawody	Szkoła
Technik ekonomista	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Szkół Ekonomiczno-Turystyczno-Hotelarskich, • Zespół Szkół Ekonomii i Usług • Zespół Szkół Ponadpodstawowych nr 5
Technik rachunkowości	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Szkół Ekonomiczno-Turystyczno-Hotelarskich • Zespół Szkół Ponadpodstawowych nr 5
Technik mechatronik	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Szkół Politechnicznych • Zespół Szkół Elektroniczno-Informatycznych • Zespół Szkół Techniczno-Informatycznych • Zespół Szkół Edukacji Technicznej
Technik teleinformatyk	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Szkół Elektroniczno-Informatycznych
Technik tyfloinformatyk (Obsługa oprogramowania i sprzętu informatycznego wspomagających użytkownika z niepełnosprawnością wzrokową)	<ul style="list-style-type: none"> • Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 6
Technik informatyk	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Szkół Politechnicznych • Zespół Szkół Elektroniczno-Informatycznych • Zespół Szkół Geodezyjno-Technicznych • Zespół Szkół Techniczno-Informatycznych • Zespół Szkół Edukacji Technicznej • Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego
Technik logistyk	<ul style="list-style-type: none"> • Technikum nr 3 • Zespół Szkół Ekonomii i Usług • Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego

Pozostałe zawody z branży mechanicznej, mechatronicznej, elektrycznej, elektronicznej, informatycznej, ekonomicznej i szkoły ponadpodstawowe znajdują się w informatorze na stronie Urzędu Miasta Łodzi
https://uml.lodz.pl/files/public/user_upload/tabele_do_informatora_ZSP.pdf

Tablica informacyjna nr 2

 <p>Politechnika Łódzka</p>	<h3>Politechnika Łódzka – przykładowe kierunki</h3>	
		
<p>Informatyka stosowana</p> <ul style="list-style-type: none"> - grafika komputerowa i multimedia, - infrastruktura i aplikacje sieciowe, - Internet rzeczy i aplikacje mobilne 	<p>Matematyka stosowana</p> <ul style="list-style-type: none"> - matematyczne metody analizy danych biznesowych, - zastosowanie matematyki w biomedycynie 	
<p>Modeling and Data Science</p> <ul style="list-style-type: none"> - programowanie w nowoczesnych językach Python, C++ - praca z dużymi zbiorami danych - podstawy sztucznej inteligencji - komputery kwantowe, technologie fotoniczne 	<p>Automatyka i sterowanie robotów</p> <ul style="list-style-type: none"> - szczególny nacisk na rozwój wiedzy i umiejętności związanych z tworzeniem algorytmów sterowania i programowania robotów - kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych gałęzi przemysłu i nowoczesnych technologii 	

Tablica informacyjna nr 3

Uczelnie techniczne – przykładowe nowoczesne kierunki	
<p><u>Politechnika Częstochowska</u></p> <p>Inteligentne miasta</p>	<p><u>Politechnika Gdańska</u></p> <p>Automatyka, cybernetyka, robotyka</p>
<p><u>Politechnika Poznańska</u></p> <p>Sztuczna inteligencja (studia w języku angielskim)</p>	<p><u>Wojskowa Akademia Techniczna w Warszawie</u></p> <p>Inżynieria systemów bezzałogowych</p>
<p><u>Akademia Pomorska w Słupsku</u></p> <p>Inżynieria cyberprzestrzeni</p>	<p><u>Uniwersytet Śląski w Katowicach</u></p> <p>Projektowanie gier i przestrzeni wirtualnej</p>
<p>Tester gier - kierunek głównie w uczelniach prywatnych jako specjalizacja na kierunku informatyka w niektórych uczelniach</p>	

Na większości uczelni wyższych matematyka jest jednym z przedmiotów branych pod uwagę w rekrutacji.

Przykłady dobrych praktyk uczestników warsztatów na realizację zadań w ramach wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego:

- realizowanie zajęć zawodoznawczych związanych z informatyką w szkołach ponadpodstawowych dla uczniów szkół podstawowych,
- przeprowadzanie rozmów z uczniami o przeciwskazaniach zdrowotnych do wykonywania określonych zawodów,
- akcentowanie znaczenia wiedzy matematycznej w wykonywaniu różnych zawodów,
- omawianie z uczniami zawodów, wskazywanie zadań zawodowych, w ramach, których wykorzystuje się znajomość zagadnień informatycznych.

3.5. Dobre praktyki w doradztwie zawodowym - edukacyjne inspiracje dla wychowawcy, nauczyciela bibliotekarza oraz wychowawcy świetlicy

Wychowawca klasy, nauczyciel bibliotekarz i wychowawca świetlicy mają istotny wpływ na proces kształtowania postaw społecznych, systemu wartości, ale również na decyzje edukacyjno-zawodowe uczniów. Czas spędzony pod opieką wyżej wymienionych osób jest niekiedy dłuższy niż ten, który uczący się spędza w kontakcie z nauczycielem przedmiotu. Podczas zajęć uczniowie mają możliwość samopoznania, poznania świata zawodów, oferty edukacyjnej i innych. Przygotowanie do świadomego planowania kariery edukacyjno-zawodowej odbywa się często w formie gier i zabaw dydaktycznych.

Propozycje działań

Zadania dla uczniów

1. Udział w dyskusji na temat wartości (nie definicja, a to, jak uczący się rozumie pojęcie).

Uczeń na kartce wpisuje 10 własnych wartości, następnie zaznacza 5 najważniejszych. Korzystając z narzędzia Mentimeter, uczeń wpisuje 5 wartości - uzyskujemy wartości najważniejsze dla całej klasy. Największymi literami będą zapisane te, które najczęściej się powtarzały.

Można po raz kolejny poprosić uczniów o przekazanie poprzez Mentimeter jednej wartości i przeprowadzić dyskusję nad wynikiem, na przykład *Które wartości*

są najważniejsze? Czy wartości mogą się z czasem zmienić, czy zostają stałe dla nas przez całe nasze życie? Czy doświadczenie (sytuacje życiowe) mogą wpływać na zmianę hierarchii wartości? Które z wymienionych wartości związane są z pracą?

Adresy stron internetowych do wykorzystania podczas zajęć dotyczących systemu wartości:

<https://dawidharacz.com/poznaj-swoja-hierarchie-wartosci/>

http://www.milenajastrzebska.pl/uploads/1/0/6/0/106044623/wyzwanie_ogarnij_haos_dzie%C5%84_3_moje_warto%C5%9Bci.pdf

<https://takelifeinyourhands.pl/kluczowe-wartosci/>

<https://www.lcbelief.pl/hierarchia-wartosci/>

<https://wizjoner.org/odkryj-swoje-wartosci/>

2. Nauczyciel przygotowuje karty, na których znajdują się figury geometryczne w różnej konfiguracji. Uczniowie wskazani przez nauczyciela lub ochotnicy zgłoszeni do wykonania ćwiczenia otrzymują instrukcję, w jaki sposób mają przekazać pozostałym uczniom to, co widzą na kartce.

Uczniowie, którzy mają narysować wzór zgodnie z usłyszaną instrukcją, poznają zasady, zgodnie z którymi w ściśle określony sposób mają się zachowywać.

Warianty pracy:

A. Uczeń/ochotnik przekazuje instrukcję tylko raz – pozostali uczniowie milczą, nie mogą zadawać pytań ani prosić o powtórzenie

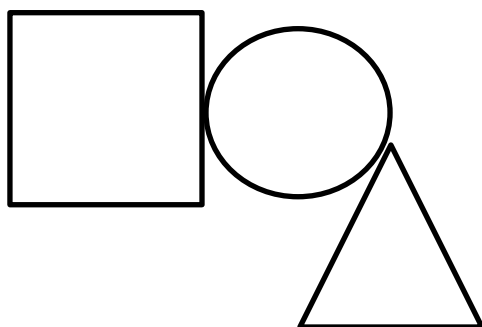
B. Uczeń/ochotnik przekazuje instrukcję, pozostałe osoby mogą poprosić o powtórzenie instrukcji

C. Uczeń/ochotnik przekazuje instrukcję, uczniowie mogą zadawać pytania

Do każdego wariantu przygotowano inny rysunek.

Działanie kończy dyskusja: *Kiedy lepiej się pracowało? Co jest potrzebne do lepszej współpracy? Wnioski z ćwiczenia.*

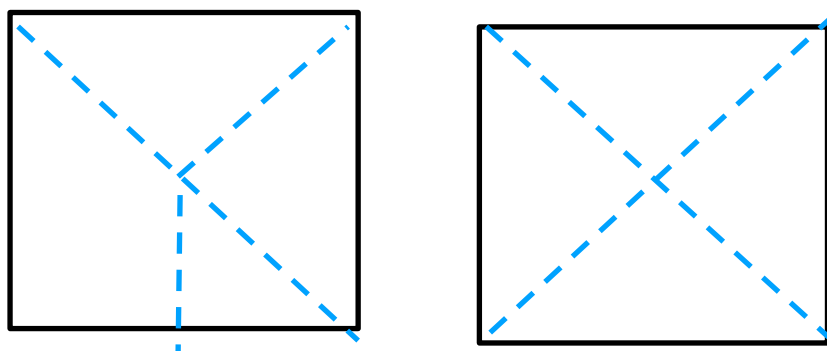
Propozycja ułożenia figur

3. Nauczyciel przygotowuje kwadraty, zgodnie z liczbą osób w grupie (maksymalnie 4 osoby). Kwadraty muszą mieć taki sam rozmiar, każdy kwadrat rozcinamy inaczej na co najmniej 4 części. Części kwadratów (tyle ile osób jest w grupie) mieszamy i rozdajemy uczniom. Uczniowie nie mogą się ze sobą komunikować. Jeśli nie potrzebują którejś części, odkładają ją na środek ławki. Nie można sobie pomagać.

Działanie kończy dyskusja: *Jak się pracowało? Czego brakowało? Jak można usprawnić pracę w grupie? Czy udało im się nie rozmawiać, nie komunikować się ze sobą? W jaki sposób bez rozmowy można sobie wzajemnie pomagać, aby zespół najszybciej wykonał zadanie? Wnioski z ćwiczenia.*

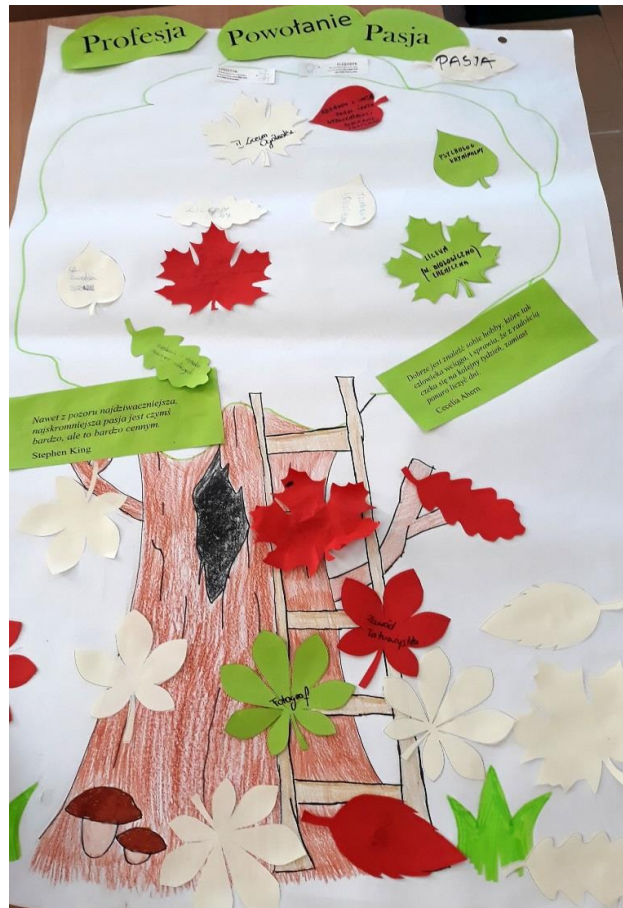
Propozycja rozcięcia kwadratów

Inne działania

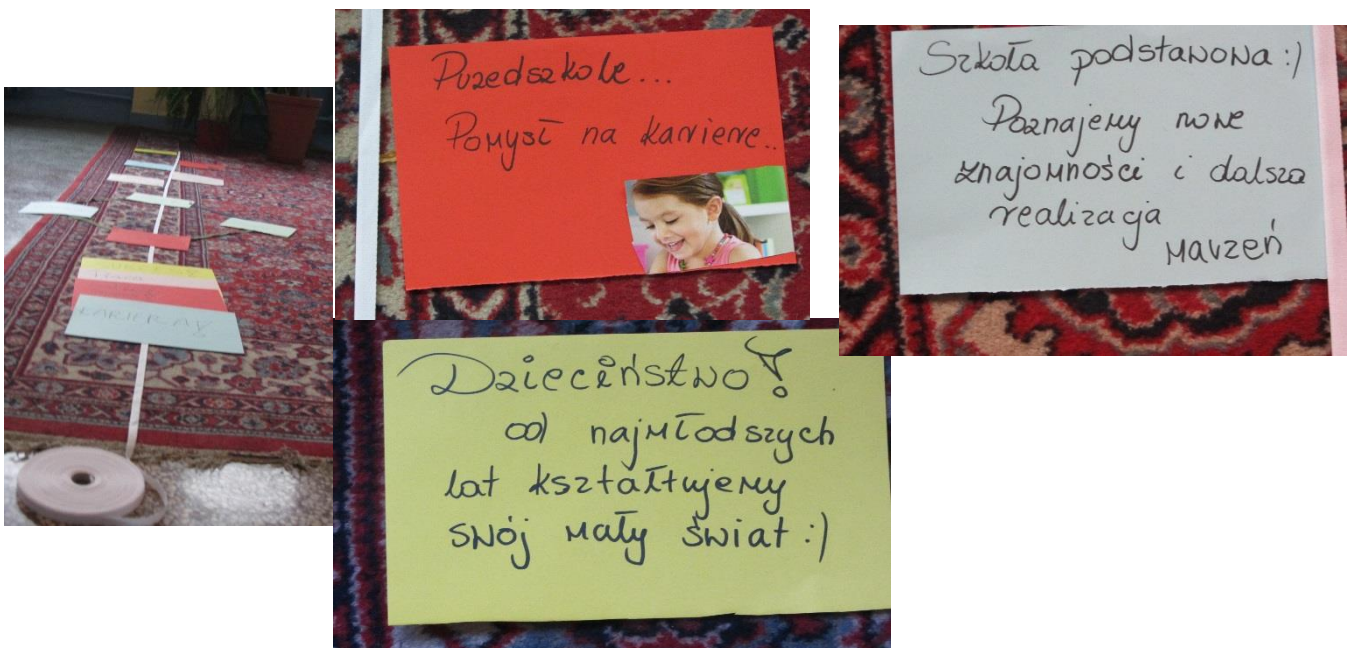
- organizowanie *Dnia Zawodu* zgodnie z kalendarzem lub w terminie ustalonym przez nauczyciela i uczniów. Można w ten sposób promować zawody i/lub informacje o zawodach,
- organizowanie różnych przedsięwzięć w ramach *Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery*,
- organizowanie działań w ramach *Tygodnia Przedsiębiorczości*,
- konkursy: wewnętrzne, innych organizatorów (Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego),
- gry edukacyjne,
- organizowanie spotkań z uczniami w ramach pracy pedagogicznej biblioteki szkolnej.

Plakat wykonany podczas Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery

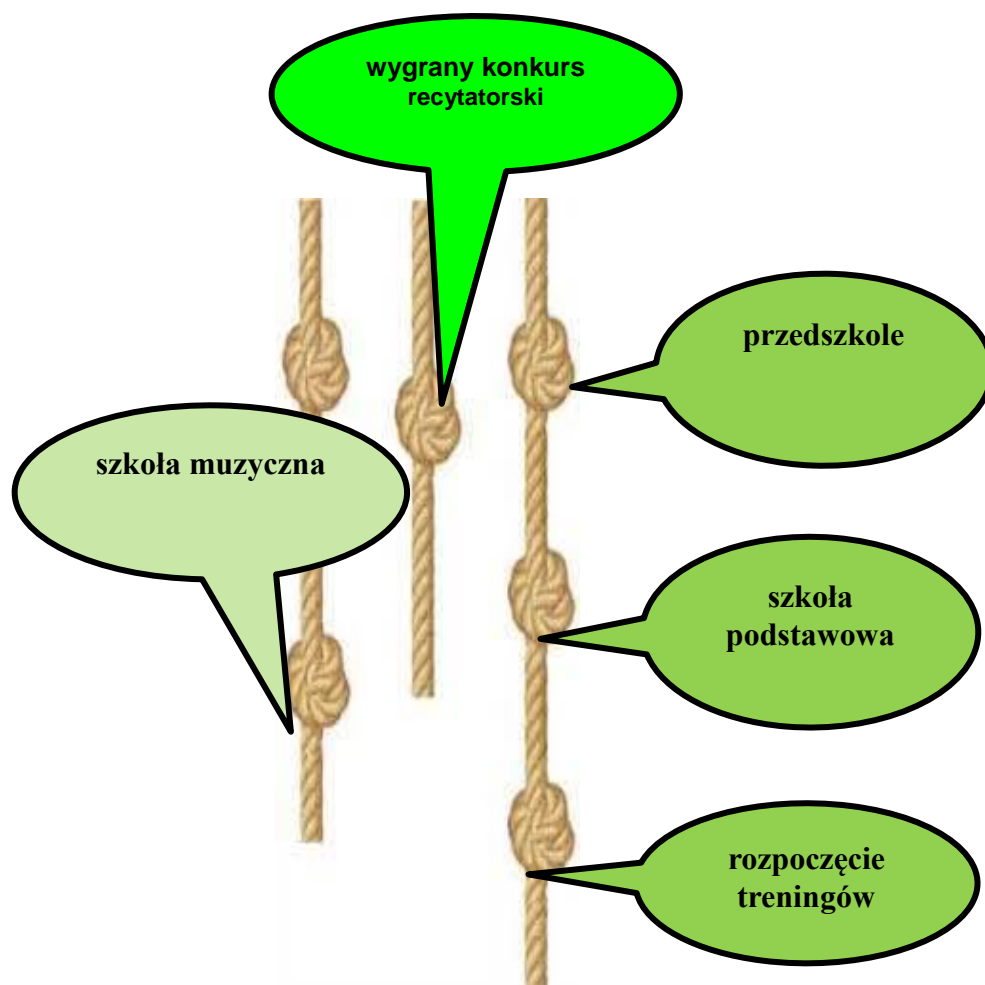
Wizualizacja linii życia – zadaniem ucznia jest przedstawienie wydarzeń z życia, które dotyczyły jego rozwoju.

Wariant 1

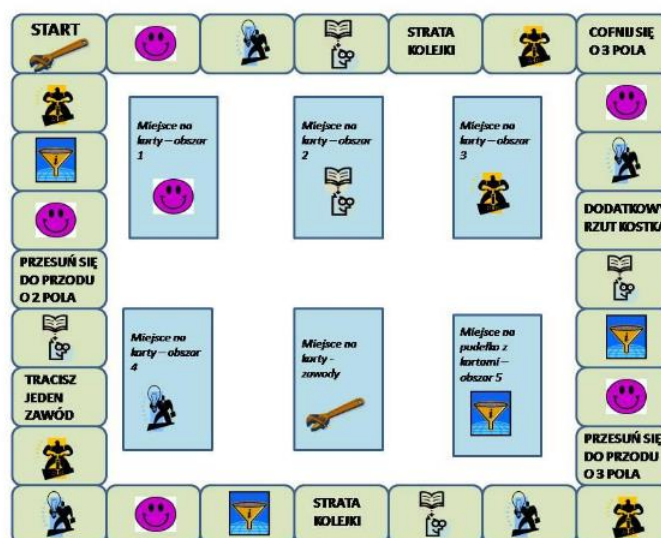

Wariant 2

Gry edukacyjne w doradztwie zawodowym

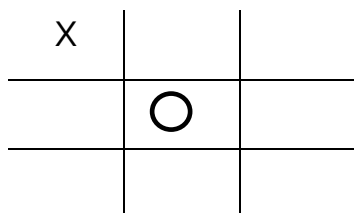
- gry planszowe

Łowca zawodów: Źródło

<https://wupkatowice.praca.gov.pl/documents/162604/5658805/scenariusz%20-%20-%20C5%81owcy%20zawod%C3%B3w%20%E2%80%93%20gra%20planszowa%20-%20Edyta%20Kowal-Wencel.pdf/f43ac375-de17-4206-a930-2e974c71b7f9>

- kółko i krzyżyk

Uczący się przygotowują zestawy pytań wraz z odpowiedziami. Gra przebiega w parach.

Wariant 1

Każdy uczeń przygotowuje jedno pytanie wraz z odpowiedzią, nauczyciel zbiera pytania i tworzy zestawy do gry, a wszyscy uczniowie odpowiadają na te same pytania.

Wariant 2

Każdy uczeń przygotowuje własny zestaw pytań wraz z odpowiedziami. Uczestnicy w parach zadają pytanie przeciwnikowi.

Prawidłowa odpowiedź upoważnia zawodnika do postawienia znaku *kółko lub krzyżyk* w wybranym miejscu. Należy tak przygotować pytania, aby odpowiedzi były widoczne dopiero w trakcie ich weryfikacji.

- domino zawodowe

Wariant 1

- prowadzący zajęcia rozkłada domino napisami do dołu;
- uczeń, który rozpoczyna grę odkrywa pierwszą kostkę domina i głośno odczytuje dwie widoczne na niej nazwy zawodów; kostka pozostaje na środku;
- kolejny uczeń odwraca następną kostkę; jeśli po odczytaniu widocznych na niej zawodów stwierdzi, że żaden z nich nie jest zawodem, który widnieje na kostce leżącej na środku, wybraną przez siebie kostkę odwraca napisami do dołu i zatrzymuje; ale jeśli którykolwiek z zawodów na wybranej przez niego kostce brzmi tak samo, uczestnik dokłada kostkę pasującym wyrazem do kostki, która leży na środku.

Analogicznie gra przebiega do końca, aż wszystkie kostki domina będą do siebie pasowały. Jednak prowadzący, ilekroć pojawi się po raz pierwszy dany zawód - kieruje rozmową z uczestnikami według zamieszczonego w widocznym miejscu klucza (na przykład - środowisko pracy, narzędzia, czynności zawodowe, wykształcenie), a w razie potrzeby weryfikuje wypowiedzi uczniów i uzupełnia krótko informacje o danym zawodzie.

Wariant 2

Weterynarz	Stolarz
Stolarz	Fryzjer

1. Można zastosować dodatkowo poniższe działania:
2. W trakcie gry, gdy po raz pierwszy nazwa zawodu zostanie odczytana przez ucznia z kostki domina, a zawód zostanie omówiony, uczeń wskazuje jego odpowiednik na tablicy poglądowej.
3. Warto również skorzystać z zasobów multimedialnych Ośrodka Rozwoju Edukacji (ore.edu.pl) i podsumować wiedzę o zawodach ujawnioną podczas gry, prezentując uczniom czynności zawodowe wykonywane przez przedstawicieli zawodów w środowisku pracy.

4. Zestawy nazw zawodów na kostkach domina można zmieniać, aby umożliwić uczestnikom rozpoznawanie nowych profesji. Do przygotowania kolejnych kostek można wdrożyć samych uczestników.

Wariant 3

Mechanik samochodowy	Nożyczki, szczotki, farby		
	<table> <tr> <td>Fryzjer</td><td>Nasiona, ziemia, woda</td></tr> </table>	Fryzjer	Nasiona, ziemia, woda
Fryzjer	Nasiona, ziemia, woda		

Kostki domina układane są na ogół w okrąg stanowiąc układ zamknięty. Uczący się łączą nazwę zawodu z elementami charakterystycznymi dla zawodu.

Przykłady dobrych praktyk uczestników warsztatów na realizację zadań w ramach wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego:

- realizowanie tematyki dotyczącej predyspozycji zawodowych. Przedstawienie przez nauczyciela krótkich informacji dotyczących wybranych zawodów i predyspozycji niezbędnych do ich wykonywania;
- prezentowanie uczniom ścieżek edukacyjnych w wybranych zawodach;
- wykorzystanie przez nauczyciela testów badających predyspozycje, które pozwalają uczniom na rozpoznanie umiejętności niezbędnych w danym zawodzie;
- realizowanie tematyki związanej z *Dniem Kobiet*. Przeprowadzenie spotkania z uczniami w bibliotece szkolnej na temat kobiet pisarek. Można omówić zawody wykonywane przez pisarki oraz ich wpływ na tematykę książek.

Przykład¹⁰

Agatha Christie podczas I wojny światowej pracowała w szpitalu jako technik farmaceutyczny. To tłumaczyło jej doskonałą znajomość trucizn, którą wykorzystywała w swoich powieściach.

TWÓRCZOŚĆ AGATHY CHRISTIE NA EKRANIE

Agatha Christie's Poirot
Brytyjski serial kryminalny z Davidem Suchetem w roli głównej na podstawie powieści kryminalnych Agathy Christie. Serial emitowany w latach 1989–2013 składa się z 70 odcinków podzielonych na 13 serii.

Agatha Christie: Panna Marple
Serial telewizji ITV1 na podstawie powieści Agathy Christie przedstawiający przygody panny Jane Marple. Premierowe odcinki pojawiały się od grudnia 2004. Odtwórczynią tytułowej roli była Geraldine McEwan (sezon I-III), Julia McKenzie (sezon IV).

- przygotowanie quizów z zakresu doradztwa zawodowego z użyciem strony <https://www.quizme.pl/>
- wykorzystanie gotowych szablonów przygotowanych przez autorów strony,
- wybranie przez wychowawców świetlicy szkolnej nazw zawodów i zaprezentowanie ich uczniom.

W kolejnym etapie uczniowie wykonują prace plastyczne, które stanowią atrybuty zawodu, przygotowują inscenizację o tematyce wybranej profesji.

- przygotowanie kalamburów zawodowych (wykorzystanie mimiki, ruchu ciała do prezentacji wybranego zawodu),
- przygotowanie bazy edukacyjno-zawodowej (książki, publikacje, testy, materiały multimedialne) do wykorzystania przez społeczność szkolną (patrz rozdział 3.13 – Baza edukacyjno-zawodowa szkoły).

---

¹⁰ Pełny opis spotkania znajduje się w Części II publikacji, w artykule: Pęzik Katarzyna, Zientalska Anna - *Znane i nieznanne kobiety pisarki* - scenariusz zajęć zrealizowanych z uczniami liceum ogólnokształcącego

3.6. Dobre praktyki w doradztwie zawodowym - edukacyjne inspiracje dla nauczyciela biologii i nauczyciela wychowania do życia w rodzinie

Biologia kształtuje między innymi zdolności analityczne. Przedmiot ten pozwala na poznanie świata przyrody, ale również powiązań pomiędzy człowiekiem a otaczającym światem. Biologia pozwala zrozumieć, jak funkcjonuje żywy organizm, w jaki sposób można go poznać, jak poszukiwać informacji naukowych dotyczących budowy roślin, zwierząt, anatomii człowieka.

Wychowanie do życia w rodzinie to przedmiot interdyscyplinarny, korzystający w szkole podstawowej z dorobku między innymi nauk społecznych (na przykład psychologii, ekonomii i nauk prawnych) oraz elementów nauk humanistycznych i biologicznych. Przedmioty te rozwijają kompetencje uczących się, niezbędne na dynamicznie zmieniającym się rynku pracy. Ważne jest prezentowanie uczniom korzyści wynikających z nauki przedmiotów, ich powiązania ze światem pracy.

Propozycje działań

Zadania dla uczniów:

- Dyskusja na temat wartości (nie definicja, a to, jak uczący się rozumie pojęcie) – (pełny opis ćwiczenia strona 73)

Przykład:

wymień 3 najważniejsze dla Ciebie wartości

Mentimeter

Wymień 5 powodów dlaczego pracujemy.

Mentimeter

Uczący się, pod kierunkiem nauczyciela, dyskutują na temat zawodów, zadań/czynności zawodowych, stanowisk pracy, związanych z biologią. Dyskusja może przebiegać również na temat przedstawicieli zawodów współtworzących określone pomoce dydaktyczne - na przykład atlas anatomiczny, mikroskop, preparaty mikroskopowe, tablice.

Tablice informacyjne - przykłady zawodów w łódzkich szkołach ponadpodstawowych oraz wybranych kierunków studiów w Polsce.

Zawody w łódzkich szkołach, w których wiedza z biologii jest przydatna.

Tablica nr 1

Zawód	Szkoła
Technik leśnik	Zespół Szkół Geodezyjno-Technicznych
Technik weterynarii	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego
Technik ogrodnik Technik architektury krajobrazu Technik hodowca koni Technik pszczelarz	Zespół Szkół Rzemiosła - w zawodzie <i>Technik usług fryzjerskich</i> może być brana pod uwagę biologia jako jeden z przedmiotów uwzględnianych w procesie rekrutacji
Technik żywienia i usług gastronomicznych Kucharz	Zespół Szkół Gastronomicznych
Technik technologii żywności Technik kontroli jakości i bezpieczeństwa żywności	Zespół Szkół Przemysłu Spożywczego
Technik ochrony środowiska (elementy biologii mogą być istotne na studiach)	Zespół Szkół Budowlanych

Tablica nr 2

Kierunki	Uczelnie
Weterynaria Ogrodnictwo Sztuka ogrodowa Technologia roślin leczniczych i prozdrowotnych	Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie
Zielarstwo i fitoprodukty (kierunek unikatowy) Enologia i cydrownictwo – profil praktyczny (kierunek unikatowy) Hipologia i jeździectwo Pielęgnacja zwierząt i animaloterapia Pszczelarstwo w agroekosystemach	Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie
Nauka o rodzinie - specjalność: mediacje rodzinne, terapia zajęciowa	Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

Hodowla i ochrona zwierząt dzikich i towarzyszących	Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
Psychologia Pedagogika Filozofia Kulturoznawstwo Praca socjalna	Uniwersytet Łódzki

Tablica nr 3 Studiuj w Łodzi na Medycznym

 UNIwersytet MEDYCZNY W ŁODZI	
	
Kierunek lekarski – 6 lat Dwa przedmioty w zakresie rozszerzonym z: - matematyka - fizyka - biologia - chemia	Elektrodiagnostyka – 3 lata - matematyka - biologia lub chemia lub fizyka
Kierunek lekarsko-dentystyczny – 5 lat Dwa przedmioty w zakresie rozszerzonym z: - matematyka - fizyka - biologia - chemia	Biotechnologia – 3 lata - matematyka - biologia lub chemia lub fizyka
Analizy medyczne – 5 lat - biologia - matematyka lub fizyka lub chemia	Dietetyka – 3 lata - matematyka, język polski, język obcy - biologia lub chemia
Fizjoterapia – 5 lat - biologia - fizyka lub matematyka - umiejętność pływania	Ratownictwo medyczne – 3 lata - matematyka, język polski, język obcy - biologia lub chemia lub fizyka lub informatyka
Farmacja – 5,5 roku - chemia - matematyka lub biologia	Techniki dentystyczne – 3 lata - biologia lub chemia - sprawdzian umiejętności manualnych
Pielęgniarstwo – 3 lata - język polski - biologia lub chemia lub fizyka	Położnictwo – 3 lata - język polski - biologia lub chemia lub fizyka

Przykłady dobrych praktyk uczestników warsztatów na realizację zadań w ramach wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego:

- realizowanie tematyki zawodoznawczej podczas zajęć z uczniami, na przykład:
  - *Jak radzić sobie w niebezpiecznych sytuacjach?* - omówienie wybranych zawodów (lekarz, strażak, policjant)
  - *Zdrowe odżywianie, styl życia* - omówienie wybranych zawodów (dietetyk, lekarz, instruktor fitness)
  - *Obiekty chronione* - omówienie wybranych zawodów (ekolog)
  - *Jaka/Jaki jestem?* - poznawanie siebie, poznawanie zawodów, mocnych stron
- utworzenie w szkole wspólnie z młodzieżą *Ekopracowni pod chmurką*; zaprojektowanie jej od podstaw, zaaranżowanie przestrzeni, omówienie wybranych zawodów (architekt, kartograf); stworzenie obiegu zamkniętego wody w formie cieku wodnego - omówienie wybranego zawodu (hydrolog); zbieranie deszczówki, tworzenie kompostowników;
- realizowanie tematów związanych z życiem zwierząt, roślin - omówienie wybranych zawodów (leśnik, pracownik ogrodu zoologicznego, botanik);
- zorganizowanie zajęć w terenie oraz dyskusji na temat zawodów związanych z życiem zwierząt i roślin, omówienie ścieżek kariery;
- zorganizowanie wycieczki do parku krajobrazowego i udział w bezpłatnych zajęciach w ramach edukacji przyrodniczej; zapoznanie uczniów z zawodem strażnik ochrony przyrody; przedstawienie uczniom ścieżek kariery w zawodzie strażnika ochrony przyrody (wykształcenie przyrodnicze, związane z botaniką, zoologią, mykologią);
- zorganizowanie wycieczki do oczyszczalni ścieków i sortowni odpadów, zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami;
- zorganizowanie zajęć na temat zawodów rodzinnych, tradycji rodzinnych w wykonywaniu określonych zawodów; w ramach obchodów *Dnia Babci* i *Dnia Dziadka* - omawianie dawnych zawodów, a w przypadku *Dnia Matki* i *Dnia Ojca*, zawodów wykonywanych przez rodziców.

3.7. Dobre praktyki w doradztwie zawodowym - edukacyjne inspiracje dla nauczyciela fizyki i nauczyciela chemii

Fizyka pozwala zrozumieć otaczający świat, zjawiska, prawa natury, które wpływają na nasze życie i jego jakość. Kształtuje umiejętność samodzielnego poszukiwania wiedzy i korzystania z różnorodnych źródeł informacji, formułowania oraz wypowiadania własnych opinii, przeprowadzania eksperymentów, pozwalających przyjrzeć się światu i zrozumieć zjawiska kiedyś przypisywane magii i działaniu sił nadprzyrodzonych (burza, grawitacja i wiele innych). Dzięki fizyce możemy na przykład bezpiecznie posługiwać się urządzeniami elektrycznymi.

Chemia to przedmiot umożliwiający zrozumienie składu produktów spożywczych, farmaceutycznych, chemicznych, ale również kształtujący myślenie analityczne i ciekawość poznawczą. Chemia bywa przydatna w życiu codziennym, ale również podczas realizacji zadań wynikających z zainteresowań, takich jak, na przykład opieka nad domowym akwariem.

Przedmioty te rozwijają kompetencje uczących się niezbędne na rynku pracy. Ważne jest prezentowanie uczniom korzyści wynikających z nauki przedmiotów, ich powiązania ze światem pracy.

Propozycje działań

Zadania dla uczniów

1. Zadaniem uczących się jest podanie jak największej ilości zawodów, które są związane z omawianym aktualnie działem fizyki/chemii. Zawody podawane w trakcie lekcji są zapisywane na fiszkach, które następnie można wykorzystać do:
  - zorganizowania *Dnia Fizyki/Dnia Chemii* i podkreślenia, że wiedza z danego przedmiotu jest niezbędna do wykonywania czynności zawodowych związanych z przedmiotami
  - zorganizowania wystawy plakatów, przedstawiających ścieżki kariery oraz ciekawostki związane z zawodami i stanowiskami pracy (jeden uczeń – jeden zawód).

Przykłady zawodów związanych z treściami podstawy programowej.

Fizyka – zagadnienia	Zawody
Czym jest dźwięk, fale dźwiękowe?	Reżyser dźwięku, technik elektronik, akustyk,
Optyka	Technik optyk
Optyka, akustyka i elektryczność; wiedzieć, jakie zjawiska powodują zniekształcenia dźwięku lub obrazu	Inżynier audiowizualny, Realizator światła
Jak mierzy się masę, gęstość, siłę, energię, objętość, prędkość, ciśnienie, przyspieszenie, temperaturę	Legalizator Sprawdza działanie przyrządów pomiarowych i wydaje im świadectwa legalizacji
Znajomość fizyki, zwłaszcza kwantowej, bo jej zasady wykorzystujemy np. przy programowaniu systemów tak, żeby analizowały większe zbiory danych, szybciej wyciągały wnioski z posiadanych informacji, podejmowały trafniejsze decyzje	Inżynier telemedycyny

Chemia - zagadnienia	Zawody
Zasady dynamiki Newtona i zasady zachowania pędu i energii	Zawody związane z budownictwem
Praca, energia	Hutnik, kowal artystyczny, ludwisarz
Związki węgla jako podstawowe składniki organizmów żywych	Zawody związane z technologią żywności: cukrownictwo, produkcja piekarsko-ciastkarska, przetwórstwo: fermentacyjne, mleczarskie, owocowo-warzywne, ziemniaczane, olejarskie, zbożowe

2. Zadaniem uczących się jest stworzenie sieci powiązań pomiędzy chemią/fizyką a zawodami branży medycznej (wyszukiwanie kierunków studiów medycznych, na których zagadnienia z przedmiotów ogólnych są przydatne w procesie kształcenia lub fizyka/chemia są wymienione jako niezbędne w procesie rekrutacji) na podstawie informacji zawartych na stronie <https://www.otouczelnie.pl/>.

Fizyka i chemia w medycynie – przykłady kierunków studiów i zawodów

- fizyka medyczna
- elektroradiologia
- chemia i toksykologia sądowa
- biofizyka molekularna
- optometria
- zawody przyszłości: inżynier nanomedycyny, programista leków

3. Zadaniem uczących się jest odnalezienie (*burza mózgów*) przykładów zastosowania fizyki w sporcie.

Fizyka w sporcie

W każdym sporcie można wskazać elementy zjawisk fizycznych, takich jak zmiana położenia (lekkoatletyka-bieganie, pływanie, skoki, jazda konna, gry w piłkę). Ogromne znaczenie ma siła grawitacji, siły oporów w ruchu - opór powietrza, opór wody.

Przykłady zastosowania zjawisk fizycznych w sporcie:

Piłka nożna: wprawianie piłki w ruch, nadanie jej odpowiedniego kierunku, znajomość ruchu obrotowego, opływowy kształt piłki. Przy każdych kolejnych mistrzostwach produkowane są piłki, biorąc pod uwagę minimalizację oporów w ruchu.

Bieganie – odpowiednie obuwie zwiększające siły tarcia, eliminowanie ruchów rąk: zamiast wymachiwania zginamy ręce w łokciu, aby zmniejszyć opory w ruchu i utraty energii, odpowiednie rozłożenie sił mięśni od startu do mety, związanie włosów przez zawodniczki, obcisły strój.

Kolarstwo: odpowiedni kształt kierownicy, cienkie opony w rowerze, obcisły, opływowy strój, zgięta pozycja kolarza, znajomość siły odśrodkowej – odpowiednie pochylenia kolarza na zakręcie.

Pływanie: wykorzystanie siły wyporu wody oraz siły oporu wody. Suma siły wyporu i siły tarcia to siła napędowa pływaka; odpowiedni strój oraz czepek, który daje opływowy kształt.

- Zadaniem uczących się jest zaznaczenie na karcie pracy (karta zawiera prawdziwe i fałszywe informacje o zawodach/stanowiskach związanych z fizyką i chemią) informacji, która ich zdaniem jest prawdziwa.

Informacje prawdziwe:

- nauczyciel - uczy fizyki w szkole lub na uczelni,
- fizyk-mechanik - zajmuje się praktycznym zastosowaniem wiedzy teoretycznej w rozwoju samochodów - od samochodów po wyścigi,
- analityk fizyk - studiując cechy działania sprzętu i możliwe zagrożenia, jest to konieczne w każdym obszarze produkcyjnym,
- inżynier procesu - współpracuje ze sprzętem przemysłowym,
- fizyk jądrowy - zaangażowany w badania, które prowadzą do przełomowych odkryć, takich jak odkrycie bozonu Higgsa i wynalezienie zderzacza hadronów,
- inżynier naftowy - optymalizuje pracę przedsiębiorstw produkujących ropę i gaz,
- fizyk-informatyk - zajmuje się badaniem teoretycznych problemów programowania komputerów i usprawnianiem działania oprogramowania i sprzętu,
- fizyk-projektant - zajmuje się projektowaniem samochodów i samolotów, a także rakiet, satelitów i innych statków kosmicznych,
- inżynier projektu - projektuje różnorodne konstrukcje, od ram stalowych po schematy połączeń.

Tablice informacyjne - przykłady zawodów w łódzkich szkołach ponadpodstawowych oraz wybranych kierunków studiów w Polsce.

Zawody w łódzkich szkołach, w których wiedza z fizyki i chemii jest przydatna.

Tablica informacyjna nr 1

Zawód	Szkoła
Technik budownictwa kolejowego Monter nawierzchni kolejowej	Zespół Szkół Ponadpodstawowych nr 5
Technik analityk Technik włókiennik Technik weterynarii	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego
Technik pojazdów samochodowych specjalność naprawy mechatroniczne /naprawy mechaniczne Mechanik pojazdów samochodowych Blacharz samochodowy Lakiernik samochodowy	Zespół Szkół Samochodowych Zespół Szkół Samochodowych i Mechatronicznych

Kierowca mechanik Elektromechanik pojazdów samochodowych Mechanik motocyklowy (tylko w ZSSiM)	
Technik budownictwa Technik technologii drewna Technik ochrony środowiska Technik renowacji architektury	Zespół Szkół Budowlano-Technicznych
Technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	Zespół Szkół Budowlano-Technicznych Technikum nr 3 Zespół Szkół Edukacji Technicznej
Technik usług fryzjerskich Fryzjer Technik optyk	Zespół Szkół Rzemiosła
Technik kontroli jakości i bezpieczeństwa żywności	Zespół Szkół Przemysłu Spożywczego
Technik energetyk (tylko w ZSP) Elektryk (tylko w ZSP) Technik elektryk	Zespół Szkół Politechnicznych Zespół Szkół Edukacji Technicznej
Technik mechatronik	Zespół Szkół Samochodowych i Mechatronicznych Zespół Szkół Politechnicznych Zespół Szkół Edukacji Technicznej Zespół Szkół Elektroniczno-Informatycznych Zespół Szkół Techniczno-Informatycznych
Mechatronik	Zespół Szkół Politechnicznych Zespół Szkół Samochodowych i Mechatronicznych Zespół Szkół Edukacji Technicznej Zespół Szkół Techniczno-Informatycznych
Technik elektronik	Zespół Szkół Politechnicznych Zespół Szkół Elektroniczno-Informatycznych
Technik automatyk	Zespół Szkół Politechnicznych
Technik programista	Zespół Szkół Politechnicznych Zespół Szkół Elektroniczno-Informatycznych Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Zespół Szkół Techniczno-Informatycznych
Technik informatyk Technik teleinformatyk (tylko w ZSEI)	Zespół Szkół Politechnicznych Zespół Szkół Elektroniczno-Informatycznych Zespół Szkół Edukacji Technicznej Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Zespół Szkół Geodezyjno-Technicznych

	Zespół Szkół Techniczno-Informatycznych
Technik mechanik Technik urządzeń dźwigowych Mechanik-monter maszyn i urządzeń Operator obrabiarek skrawających Ślusarz	Zespół Szkół Techniczno-Informatycznych
Technik procesów introligatorskich Technik procesów drukowania Drukarz offsetowy, drukarz fleksograficzny Operator procesów introligatorskich	Zespół Szkół Poligraficznych
Technik gazownictwa Technik chłodnictwa i klimatyzacji Technik inżynierii sanitarnej	Technikum nr 3
Technik grafiki i poligrafii cyfrowej	Zespół Szkół Przemysłu Mody Zespół Szkół Poligraficznych
Technik fotografii i multimediiów	Zespół Szkół Przemysłu Mody Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego

Tablica nr 2

Przykładowe kierunki studiów z fizyką i chemią

Kierunki	Uczelnie
Architektura	Politechnika Łódzka
Biotechnologia	Politechnika Łódzka
Menadżer żywności i żywienia	Politechnika Łódzka
Systemy sterowania inteligentnymi budynkami	Politechnika Łódzka
Włókiennictwo i przemysł mody/ wzornictwo	Politechnika Łódzka
Chemia kosmetyków i farmaceutyków z elementami biznesu	Uniwersytet Łódzki
Lekarski, lekarsko-dentystyczny i pokrewne	Uniwersytet Medyczny w Łodzi
Elektroradiologia	Uniwersytet Medyczny w Łodzi
Grafika	Politechnika Białostocka
Ekoenergetyka	Politechnika Białostocka
Zoofizjoterapia	Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy
Zielarstwo i fitoterapia	Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy

Technologia szkła i ceramiki	Politechnika Częstochowska
Nanotechnologia	Politechnika Gdańska
Geodezja i kartografia	Politechnika Świętokrzyska w Kielcach
Inżynieria i automatyzacja w przemyśle drzewnym	Politechnika Koszalińska
Mikro-i nanotechnologie w biofizyce	Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie
Geoturystyka	Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie
Nowoczesne technologie w kryminalistyce/ kryminalistyka i pokrewne	Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie
Cyberbezpieczeństwo	Politechnika Warszawska
Fotonika	Politechnika Warszawska
Lotnictwo i kosmonautyka	Politechnika Opolska
Sztuczna inteligencja	Politechnika Poznańska
Nauka o Policji (po zakończeniu procedury naboru do służby w policji)	Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie
Akwakultura-biznes i technologie	Uniwersytet Gdański
Kryminologia stosowana	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

Tablica nr 3

Przykładowe kierunki dla zainteresowanych chemią	
	
Analityka chemiczna	Informatyka w ochronie środowiska
Technologia chemiczna	Chemia
Chemia w kryminalistyce	Chemia budowlana
Ochrona środowiska	Nanotechnologia
Chemia i inżynieria materiałów specjalnego przeznaczenia	Przykładowe specjalizacje z chemią - kontrola jakości w chemii - chemia materiałów polimerowych

Ponadto na Politechnice Łódzkiej podjąć można naukę na studiach II stopnia na kierunkach, na których proces kształcenia odbywa się przy współpracy z uczelniami zagranicznymi University of Twente, University of Naples Federico II, dając tym samym możliwość uzyskania **podwójnego dyplomu**.

Przykłady dobrych praktyk uczestników warsztatów na realizację zadań w ramach wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego:

- Zainicjowanie dyskusji na temat rozpoznawania zagadnień z zakresu fizyki/chemii: *Jak to się może przydać w przyszłości? W jakich zawodach mogą wykorzystać wiedzę z zakresu fizyki? (nurek Kartezjusza, prawo Pascala, Archimedes)* Jak wykorzystać wiedzę z zakresu fizyki w pracy kucharza? Czym jest peklowanie mięsa?
- realizowanie tematyki związanej z *prawem Pascala*, przekazanie uczniom informacji o zawodzie nurka, uświadomienie im, że w danym zawodzie potrzebne są szczegółowe badania lekarskie, aby uniknąć choroby kesonowej;
- realizowanie tematyki związanej z grawitacją, przeciążeniem, niedociążeniem. Przekazanie uczniom informacji o samolotach wojskowych, zawodach wojskowych;
- realizowanie tematyki związanej z prądem zmiennym, napięciem prądu, zwrócenie uczniom uwagi na linie wysokiego napięcia - omówienie zawodu elektryka;
- realizowanie tematyki związanej ze zjawiskiem fotoelektrycznym/fotokomórką, omówienie zawodu ochroniarza;
- realizowanie tematyki związanej z przewodnictwem cieplnym, omówienie zawodu związanego z docieplaniem budynków;
- realizowanie tematyki związanej z roztworami wodnymi, omówienie wybranych zawodów (farmaceuta, chemik, laborant); omówienie mocnych stron przydatnych w wybranych zawodach związanych z chemią (cierpliwość przy wykonywaniu doświadczeń); omówienie przeciwwskazań zdrowotnych w wykonywaniu zawodów związanych z chemią (wady postawy, wady wzroku takie jak daltonizm);
- realizowanie tematyki związanej z węglowodorami – omówienie zawodu strażaka;
- realizowanie tematyki związanej z chemią organiczną - omówienie szkodliwości działania środków spożywczych, alkoholi na organizm ludzki;
- realizowanie tematyki związanej kalorycznością, procesem spalania kalorii - omówienie zawodu dietetyka;
- realizowanie tematyki związanej z przydatnością fizyki lub chemii w wybranych zawodach (lekarz, farmaceuta, kosmetolog, elektryk);
- zwrócenie uwagi uczniów na konieczność zdania egzaminu maturalnego z fizyki, chemii na wybrane kierunki studiów.

3.8. Dobre praktyki w doradztwie zawodowym - edukacyjne inspiracje dla nauczyciela języka polskiego i nauczyciela języka obcego

Język polski to przedmiot umożliwiający rozumienie siebie i innych, kształtujący między innymi zdolności humanistyczne, sprawność językową, umiejętność samodzielnego poszukiwania wiedzy i korzystania z różnorodnych źródeł informacji, formułowania oraz wypowiadania własnych opinii.

Język obcy jest niezbędny nie tylko osobom podróżującym po całym świecie, ale również kandydatom ubiegającym się o pracę na różnorodnych stanowiskach, niezależnie od branży. Zmiany społeczne, których doświadczamy od wielu lat, obecność Polski wśród krajów Unii Europejskiej, wiążą się z koniecznością komunikacji z osobami z różnych rejonów świata.

Przedmioty te rozwijają kompetencje uczących się, niezbędne na dynamicznie zmieniającym się rynku pracy. Ważne jest prezentowanie uczniom korzyści wynikających z nauki tych przedmiotów, ich powiązań ze światem pracy.

Propozycje działań

Zadania dla ucznia

1. Zadaniem ucznia, podczas lekcji języka polskiego, jest wskazanie zawodów i stanowisk pracy występujących w omawianych lekturach. Przedmiotem dyskusji może być również to, *Jak zmieniały się te zawody na przestrzeni czasu? Jak zmieniał się zakres obowiązków w ramach wykonywanych zawodów? Jakie wykształcenie mieli poszczególni autorzy? Jak kształtowała się ich ścieżka edukacyjno-zawodowa? Co miało wpływ na zmiany w planach zawodowych autorów?*
2. Zadaniem ucznia jest wyszukanie zawodów związanych z pracą głosem, na przykład lektor, aktor, dziennikarz telewizyjny i radiowy oraz wskazanie ścieżek edukacyjno-zawodowych umożliwiających pracę w danym zawodzie.

STRASZNA SUSZA

W Szczekocinie, w strasznej głuszy,
straszna susza chaszcze suszy.
„Ale susza!” - szepcze grusza.
„Liszka w podróż nie wyrusza,
wietrzyk drzewem nie poruszy,
szczaw nie puszy pióropuszy,
nie zatrzęszyć skrzydła chrząszcza
i nie przemknąć węże w gąszczach.
Każdy krzaczek i stworzenie
ma na suszę uczulenie -
wszak gdy susza wszystko suszy,
każdy suszy ma po uszy.
Lecz gdy deszcze spadną ze trzy
wszystkim w chaszcach się polepszy”.

facebook.com/polszczyzna

Ćwiczenie dla chętnych – praca nad dykcją i emisją głosu.

LEKTOR – ścieżka kariery w zawodzie lektora¹¹

Wykształcenie

Część z pracujących lektorów nie ma specjalnego wykształcenia w tym kierunku, ale jest mile widziane wykształcenie filmowe lub teatralne, gdzie zdobywa się umiejętności związane z dykcją i emisją głosu.

Kandydat na to stanowisko powinien mieć ciepłą barwę głosu, wyraźnie się wypowiadać, szczególnie cenione osoby z niskim i ciepłym tonem głosu, bez wad wymowy, w tym seplenienia.

Osoby, chcące ubiegać się o pracę lektora, powinny umieścić swoją próbkę głosu w banku głosów, do którego zaglądają łowcy talentów w poszukiwaniu nowego głosu. Jeden z przykładowych banków znajdziesz się pod linkiem www.bankglosow.com.pl.

Kariera i zarobki

Jedne i drugie zależą od umiejętności i ilości podpisanych kontraktów. Część lektorów zakłada własne firmy lub podejmuje się pracy na etacie i dodatkowo podejmuje się dorywczych prac w studiach nagraniowych.

---

¹¹ Tekst zaczerpnięty ze strony: informacji zamieszczonych na stronie- Zawód: Lektor - Spacer do kariery <http://spacerdokariery.pl/2019/04/18/zawod-lektor/>

W Polsce lektorzy mają większe możliwości zatrudnienia niż w zachodniej części świata, bo tu filmy z nałożonym głosem (fabularne, dokumentalne) cieszą się dużym zainteresowaniem. Ponad to znajdują zatrudnienie m.in. przy:

- reklamach,
- audiobookach,
- audioprzewodnikach,

Strony internetowe do wykorzystania:

<http://restauracjaprzytrakcie.pl/2018/01/16/bank-glosow-czyli-zostac-lektorem/>

<https://www.aplikuj.pl/porady-dla-pracownikow/1207/jak-zostac-lektorem>

- Zadaniem uczniów jest wyszukanie zawodów i/lub ścieżek edukacyjno-zawodowych wymagających biegłej znajomości języków obcych (tłumacz, nauczyciel języka obcego, doradca podatkowy, specjalista w zakresie wsparcia IT, controlling specialist, steward/stewardessa, asystent klienta zagranicznego).

TŁUMACZ¹² - pomijając tłumaczy przysięgłych, zawód tłumacza **nie wymaga formalnego wykształcenia**. Nie oznacza to jednak, że ukończenie szkoły o profilu językowym jest zbędne. Jak pokazują statystyki, w większości przypadków zawód tłumacza piastują absolwenci **filologii** czy **lingwistyki**.

Innym sposobem na efektywną pracę w zawodzie tłumacza jest ukończenie uczelni wyższej na kierunku związanym z tematyką przekładanych tekstów. Przykładowo, tłumacze techniczni są absolwentami politechnik, osoby zajmujące się tłumaczeniem tekstów literackich często posiadają dyplom kierunków humanistycznych.

Indywidualne predyspozycje do zawodu tłumacza - chcąc wykonywać zawód tłumacza **nie wystarczy doskonale znać język obcy**. Niezbędne są również indywidualne predyspozycje, które w znaczny sposób wpływają na efektywność pracy. Będą to między innymi:

- rzetelność,
- skrupulatność,
- uporządkowanie,
- systematyczność,
- wyobraźnia,

---

¹² Tekst zaczerpnięty ze strony: [Jak Wygląda Zawód Tłumacza?](http://JakWygladaZawodTlumacza?) | Centrum Tłumaczeń (centrumtlumaczen.pl)

- dokładność,
- wysoka kultura osobista,
- odpowiedzialność,
- „lekkie” pióro,
- doskonała znajomość języka ojczystego.

Miejsca pracy dla tłumaczy

Jedną z największych zalet pracy tłumacza jest wysoka elastyczność pracy. Osoba wykonująca zawód tłumacza może pracować w wielu różnych miejscach, poznając w ten sposób ciekawych ludzi, sytuacje czy kultury.

Profesjonalni tłumacze mogą znaleźć zatrudnienie przede wszystkim w **agencjach translatorskich**. Pracując w takich miejscach mogą liczyć na etat i stałą pensję, wykonując zarówno tanie tłumaczenia, jak i świadcząc kompleksowe usługi.

Osoby zajmujące się profesjonalnym przekładem tekstów w różnych językach są potrzebne również w **kontaktach rządowych i administracyjnych**, międzynarodowych firmach, **redakcjach czasopism**, a nawet **telewizji**. Zdarza się, że tłumacze znajdują pracę w **wydawnictwach**, gdzie zajmują się przekładem tekstów na języki obce.

Osobną grupę tłumaczy stanowią **tłumacze przysięgli** (wymaga zdania egzaminu), którzy ze względu na ścisłe grono osób piastujących ten tytuł mogą liczyć na stabilne zatrudnienie, pracując przede wszystkim na „własną rękę”.

Strona internetowa do wykorzystania:

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/informacje-dla-osob-pragnacych-uzyskac-prawo-do-wykonywania-zawodu-tlumacza-przysieglego>

Inne działania

Materiały do wykorzystania w pracy z uczniami:

Języki obce

https://www.praca.pl/poradniki/warto-wiedziec/jak-mocno-znajomosc-jezykow-obcych-zwieksza-szanse-na-ryнку-pracy_pr-3536.html

<http://www.kluczdokariery.pl/twoja-kariera/rynek-pracy/aktualnosci/art,167,jakie-jezyki-obce-gwarantuja-prace.html>

<https://zarobki.pracuj.pl/porady-zarobkowe/4-zawody-w-ktorych-wazna-jest-biegla-znajomosc-jezyka-angielskiego/>

<https://www.halogorlice.info/wiadomosci/13333,poznaj-4-jezyki-obce-ktorych-znajomosc-zagwarantuje-nam-prace>

Język polski

Nagrodzeni nagrodą Nobla mówiący po polsku

- Maria Skłodowska-Curie
- Henryk Sienkiewicz
- Władysław Reymont
- Czesław Miłosz
- Wisława Szymborska
- Olga Tokarczuk
- Lech Wałęsa
- Józef Rotblat

Zdobywcy Oskara mówiący po polsku

- Janusz Kamiński – operator kamery
- Paweł Pawlikowski – reżyser
- Jan A.P. Kaczmarek – kompozytor
- Zbigniew Rybczyński – reżyser filmów animowanych
- Allan Starski – scenograf
- Andrzej Wajda – reżyser

Zdobywcy nagrody Grammy mówiący po polsku

- Włodzimierz Pawlik - jazzman
- Krzysztof Penderecki – kompozytor muzyki klasycznej

Zdobywcy nagroda Pulitzera mówiący po polsku

- Anne Applebaum
- Martyna Majok
- Antoni Słodkowski

Nagroda Emmy

- Andrzej Maleszko – cykl filmów dla dzieci i młodzieży „Magiczne drzewo”

Aktorzy, którzy mówili po polsku w znanych filmach

- Meryl Streep – „Wybór Zofii”
- Michael Fassbender – „X-Men Apokalipsa”
- Leighton Meester – „Plotkara”

Wynalazcy, którzy mówili po polsku stworzyli:

- kamizelki kuloodporne,
- wycieraczki samochodowe,
- lampę naftową,
- łazik księżycowy.

Tablice informacyjne - przykłady zawodów w łódzkich szkołach ponadpodstawowych oraz wybranych kierunków studiów w Polsce.

Zawody w łódzkich szkołach, w których wiedza z języka polskiego i języków obcych jest przydatna.

Tablica informacyjna nr 1

Zawody	Szkoła
Technik organizacji turystyki	Zespół Szkół Ekonomiczno-Turystyczno-Hotelarskich Zespół Szkół Ekonomii i Usług
Technik eksploatacji portów i terminal	Zespół Szkół Ekonomiczno-Turystyczno-Hotelarskich
Technik hotelarstwa	Zespół Szkół Ekonomiczno-Turystyczno-Hotelarskich
Technik ekonomista	Zespół Szkół Ekonomii i Usług Zespół Szkół Ponadpodstawowych nr 5
Technik reklamy	Zespół Szkół Ekonomii i Usług Zespół Szkół Poligraficznych
Technik logistyk	Zespół Szkół Ekonomii i Usług Technikum nr 3 Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Łodzi
Technik usług kelnerskich	Zespół Szkół Gastronomicznych
Technik handlowiec	Zespół Szkół Ponadpodstawowych nr 5
Sprzedawca	Zespół Szkół Ponadpodstawowych nr 5
Magazynier-logistyk	Zespół Szkół Ponadpodstawowych nr 5
Technik technologii żywności	Zespół Szkół Przemysłu Spożywczego
Technik transportu drogowego	Zespół Szkół Samochodowych Zespół Szkół Samochodowych i Mechatronicznych
Technik informatyk	Zespół Szkół Politechnicznych im. Komisji Edukacji Narodowej Zespół Szkół Elektroniczno-Informatycznych im. Jana Szczepanika Zespół Szkół Geodezyjno-Technicznych Zespół Szkół Techniczno-Informatycznych

	Zespół Szkół Edukacji Technicznej Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Łodzi
Technik przemysłu mody	Zespół Szkół Przemysłu Mody
Technik grafiki i poligrafii cyfrowej	Zespół Szkół Przemysłu Mody Zespół Szkół Poligraficznych
Technik fotografii i multimediiów	Zespół Szkół Przemysłu Mody Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Łodzi
Technik stylisty	Zespół Szkół Przemysłu Mody im. Błogosławionej Matki Teresy z Kalkuty
Technik usług fryzjerskich	Zespół Szkół Rzemiosła im. Jana Kilińskiego
Technik programista	Zespół Szkół Politechnicznych Zespół Szkół Elektroniczno-Informatycznych Zespół Szkół Techniczno-Informatycznych
Kierowca mechanik	Zespół Szkół Samochodowych i Mechatronicznych
Technik spedytor	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Łodzi
Fryzjer Jeździec	Zespół Szkół Rzemiosła
Technik automatyk	Zespół Szkół Politechnicznych

Tablica informacyjna nr 2

Licea ogólnokształcące - klasy dwujęzyczne

Liceum	Klasa wstępna	Klasy dwujęzyczne	Uwagi
IV Liceum Ogólnokształcące	Klasy preIB (matura międzynarodowa)	Język angielski - matematyka, fizyka - historia, geografia - biologia, chemia	Rozkład godzin w klasie wstępnej: język obcy - 18 godzin, w podziale na grupy, język polski - 2 godziny, matematyka - 2 godziny, wychowanie fizyczne - 3 godziny, zajęcia z wychowawcą - 1 godzina.
VIII Liceum Ogólnokształcące	Język niemiecki – klasa wstępna 0	Język niemiecki Np. matematyka, historia, geografia	
XI Liceum Ogólnokształcące	Język francuski – klasa wstępna 0	Język angielski w-f całkowicie po angielsku matematyka po klasie wstępnej język francuski biologia historia	
XIII Liceum Ogólnokształcące	Język francuski – klasa wstępna 0	Po klasie wstępnej 2 przedmioty spośród: biologia, matematyka, historia, edukacja dla bezpieczeństwa, plastyka	
XXXII Liceum Ogólnokształcące	Język hiszpański – klasa wstępna 0	Po klasie wstępnej: - geografia - historia	
Publiczne Liceum Ogólnokształcące Uniwersytetu Łódzkiego		Klasa humanistyczna dwujęzyczna z językiem angielskim z rozszerzonym programem nauczania z języka polskiego, historii i WOS. Klasa matematyczno-przyrodnicza dwujęzyczna z językiem angielskim rozszerzonym programem nauczania matematyki, chemii i biologii	

Tablica informacyjna nr 3

Przykładowe kierunki związane z językiem polskim i/lub językami obcymi

Przykładowe kierunki - Uniwersytet Łódzki

Kierunek	Uczelnia	Uwagi
Okcydentalistyka	Uniwersytet Łódzki	
Turystyka i rekreacja	Uniwersytet Łódzki	...i większość uczelni w Polsce
International and Political Studies	Uniwersytet Łódzki	Język wykładowy: angielski
International Marketing	Uniwersytet Łódzki	Język wykładowy: angielski
Międzynarodowe studia kulturowe	Uniwersytet Łódzki	
Business Management	Uniwersytet Łódzki	Język wykładowy: angielski
Management and Finance	Uniwersytet Łódzki	Język wykładowy: angielski
Zarządzanie zasobami ludzkimi	Uniwersytet Łódzki	
Dziennikarstwo, media i projektowanie komunikacji	Uniwersytet Łódzki	
Lingwistyka dla biznesu Produkcja teatralna i organizacja widowisk	Uniwersytet Łódzki	
Filmoznawstwo i wiedza o mediach audiowizualnych	Uniwersytet Łódzki	
Filologia klasyczna z kulturą śródziemnomorską	Uniwersytet Łódzki	
Filologia hiszpańska z językiem angielskim	Uniwersytet Łódzki	
Twórcze pisanie	Uniwersytet Łódzki	

Tablica informacyjna nr 4

Inne uczelnie wyższe

Kierunek	Przykładowa uczelnia	Uwagi
Język francuski stosowany z językiem hiszpańskim	Uniwersytet w Białymstoku	
Filologia angielska z językiem rosyjskim	Uniwersytet w Białymstoku	
Lingwistyka stosowana rosyjsko-chińska	Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy	
Kultura Rosji i krajów sąsiednich	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie	
Studia afrykańskie	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie	
Studia nad Koreą	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie	
Kognitywistyka z komunikacją	Uniwersytet w Białymstoku	Kognitywistyka- wiele uczelni w Polsce
Logopedia	Uniwersytet Śląski w Katowicach	
Etnofilologia kaszubska	Uniwersytet Gdański	
Amerykanistyka	Uniwersytet Gdański	
Iberystyka	Uniwersytet Gdański	
Filologia niderlandzka	Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II	
Sinologia	Uniwersytet Gdański	
Skandynawistyka	Uniwersytet Gdański	
Sławistyka	Uniwersytet Gdański	
Filologia węgierska	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie	
Filologia orientalna – arabistyka	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie	
Filologia orientalna – indologia	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie	
Filologia orientalna- iranistyka	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie	
Filologia orientalna – japonistyka	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie	

Doradztwo filozoficzne i coaching	Uniwersytet Śląski w Katowicach	
Kryminologia stosowana	Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach	
Sztuka pisanie	Uniwersytet Śląski w Katowicach	
Teologia	Uniwersytet Śląski w Katowicach	i uczelnie teologiczne
Public relations i zarządzanie informacją	Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie	
Edytorstwo	Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II	
Dziennikarstwo międzynarodowe	Uniwersytet Łódzki	
Analiza i kreowanie trendów	Uniwersytet Warmińsko-Mazurki w Olsztynie	
Logopedia z językiem polskim jako obcym	Uniwersytet Opolski	
Game Studies	Uniwersytet Opolski	Język wykładowy- angielski
Języki obce w służbie publicznej	Uniwersytet Opolski	
Dialog i doradztwo społeczne	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	
Baltologia – filologia litewska	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	
Filologia angielsko-celtycka	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	
Management instytucji publicznych	Uniwersytet Szczeciński	
Filologia norweska	Uniwersytet Szczeciński	
Prawo internetu i ochrony informacji (licencjat)	Uniwersytet Szczeciński	
Filologia bałkańska	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu	
Lingwistyka praktyczna i copywriting	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu	
Archiwistyka i zarządzanie dokumentacją	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu	

Vademecum nauczyciela

Fennistyka	Uniwersytet Warszawski	Między innymi: Język węgierski i estoński
Filologia białoruska z językiem angielskim	Uniwersytet Warszawski	
Filologia włoska	Uniwersytet Warszawski	
Finance, International Investments and Accounting	Uniwersytet Warszawski	Język wykładowy angielski
Historia i kultura Żydów	Uniwersytet Warszawski	
Iberystyka Hispanistyka Portugalistyka	Uniwersytet Warszawski	
Sławistyka	Uniwersytet Warszawski	
Muzeologia	Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie	
Literatura popularna i kreacje światów gier	Uniwersytet Wrocławski	
Kulturoznawstwo	Uniwersytet Wrocławski	Uczelnie w Polsce
Informacja naukowa i bibliotekoznawstwo	Uniwersytet Wrocławski	
Zarządzanie projektami społecznymi	Uniwersytet Wrocławski	
Bezpieczeństwo narodowe	Uniwersytet Zielonogórski	Uczelnie w Polsce, w tym uczelnie wojskowe
Filologia polska, angielska, niemiecka	Wszystkie uniwersytety i uczelnie humanistyczne	

Tablica informacyjna nr 5

Kierunki filologiczne

Filologia	
• czeska	• angielska
• japońska	• niemiecka
• koreańska	• romańska
• niderlandzka	• francuska
• litewska	• klasyczna
• norweska	• rosyjska
• bałkańska	• słowiańska
• włoska	• portugalska
• nowogrecka	• rumuńska

Uniwersytet Warszawski – Orientalistyka

Kierunki:
• afrykanistyka
• arabistyka
• hebraistyka
• indologia
• iranistyka
• turkologia
• japonistyka
• sinologia
• koreanistyka
• mongolistyka i tybetologia

Tablica informacyjna nr 6

Dziennikarstwo, media i projektowanie komunikacji	Informacja w środowisku cyfrowym
Dziennikarstwo międzynarodowe	Lingwistyka dla biznesu
Filologia - polska - angielska - hiszpańska z językiem angielskim - germańska - klasyczna z kulturą śródziemnomorską - romańska - rosyjska - słowiańska - włoska	Studia polskie z językiem angielskim
	Logopedia z audiologią
	Studia polsko-niemieckie
	Nowe media i kultura cyfrowa
Twórcze pisanie	Filmoznawstwo i wiedza o mediach audiowizualnych
Kulturoznawstwo	Produkcja teatralna i organizacja widowisk

Adresy stron internetowych do wykorzystania podczas omawiania kierunków studiów:

<https://www.otouczelnie.pl/artukul/14115/Kierunki-studiow-filologiczne>

<https://www.otouczelnie.pl/artukul/14112/Kierunki-studiow-prawnicze>

<https://www.otouczelnie.pl/artukul/14131/Kierunki-studiow-zarzadzanie-i-marketing>

<https://www.otouczelnie.pl/artukul/14113/Kierunki-studiow-dziennikarskie>

<https://www.otouczelnie.pl/artukul/14119/Kierunki-studiow-humanistyczne>

Przykłady dobrych praktyk uczestników warsztatów na realizację zadań w ramach wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego

- Podczas realizacji tematyki związanej z lekturami szkolnymi - omawianie występujących w nich zawodów (legenda o Januszu, omówienie zawodu bartnika, stolarza). Zainicjowanie dyskusji na temat dawnych zawodów występujących w lekturach szkolnych. Zamieszczanie na tablicy korkowej nazw zawodów, które były omawiane podczas lekcji lub stosowanie innych form wizualizacji.
- Wprowadzenie przez nauczyciela podczas lekcji języków obcych słownictwa związanego z zawodami (nazw zawodów oraz narzędzi pracy).
- Realizowanie tematyki związanej z tworzeniem CV, podań o pracę, e-maili związanych z szukaniem pracy w języku obcym w tym przygotowanie *Europass*.
- Realizowanie tematyki związanej z lekturą *Latarnik*. Omówienie mocnych stron postaci lektur szkolnych (gotowość do zmian, wytrwałość w poszukiwaniu). Omówienie przykładu głównego bohatera, który wykonywał wiele prac. Uświadomienie uczniom, że przebranżowienie, umiejętność dostosowania się do nowej pracy oraz zmieniającego się rynku pracy, elastyczność to kompetencje przyszłości.
- Inicjowanie dyskusji z uczniami szkół zawodowych na temat przygotowania do wybranego zawodu.
- Realizowanie tematyki takiej jak na przykład:
  - zawody w moim otoczeniu,
  - umiejętności a zawód,
  - współczesny rynek pracy,
  - autoprezentacja,
  - poszerzanie umiejętności konwersacji w sytuacjach zawodowych,
  - analiza własnych zainteresowań, zdolności, kompetencji,
  - moje upodobania,
  - profesje,
  - przymiotniki opisujące osobowość,
  - zajęcia teatralne - ćwiczenie komunikacji,
  - historia książki-zawody związane z jej tworzeniem.

3.9. Dobre praktyki w doradztwie zawodowym - edukacyjne inspiracje dla nauczyciela techniki, nauczyciela muzyki oraz nauczyciela plastyki

Przedmiot technika przygotowuje uczącego się do sprawnego posługiwania się narzędziami codziennego użytku, przetwarzania różnorodnych materiałów, dbałości o zasady bezpieczeństwa i higieny pracy. Uczeń kształtuje podczas lekcji techniki umiejętności manualne, ma również możliwość poznawania zawodów.

Przedmioty takie jak muzyka i plastyka ułatwiają zrozumienie świata kultury. Uczeń poznaje utwory muzyczne, dzieła sztuki, artystów, twórców, kompozytorów, rozwija zdolności manualne. Edukacja muzyczna i plastyczna zwiększają wrażliwość i poczucie estetyki. Ważnym elementem każdej lekcji jest pokazanie korzyści z pozyskanej wiedzy, ukształtowanych umiejętności i wskazanie, jaki mają one związek ze światem pracy i życiem codziennym.

Propozycje działań

Zadania dla ucznia

1. Zadaniem uczącego się jest wybranie spośród zaprezentowanych na stronie *Mapy Karier* zawodu, który uważa za interesujący. Następnie uczeń rysuje trzy symbole lub atrybuty zawodowe, miejsca pracy lub miejsca i sposobu wykonywania pracy. Warto, aby nauczyciel na końcu lekcji plastyki zachęcił uczących do krótkiej prezentacji swojej pracy. Uczniowie mogą zaprezentować prace również podczas *Dnia Doradztwa Zawodowego* zorganizowanego na terenie szkoły.
2. Zadaniem uczących się jest wykonanie ilustracji zawodu, który jeszcze nie istnieje, ale czynności wykonywane przez pracowników są potrzebne teraz lub będą potrzebne w przyszłości. Ochotnicy prezentują swój rysunek pozostałym uczestnikom zajęć. Następnie rysunki są zwijane w rulon, przewiązywane wstążką i eksponowane, wraz z krótkim opisem, na tablicy korkowej lub na sznurku w sali lekcyjnej, w taki sposób, aby nazwa zawodu była widoczna.
3. Zadaniem uczących się jest przeprowadzenie debaty pomiędzy znanymi ludźmi, takimi jak: Elon Reeve Musk (przedsiębiorca i filantrop), Steven Paul Jobs (projektant komputerów) i William "Bill" Henry Gates III (informatyk) na temat: *Który wynalazek lepiej służy ludzkości?* Uczniowie pracują w trzech zespołach (*metoda projektów*) - tworzą prezentacje multimedialne o ścieżkach kariery wynalazców oraz tekturowe miniatury ich wynalazków.

4. Zadaniem uczących się jest wypisanie nazw urządzeń technicznych wykorzystywanych w szkole, w budynkach mieszkalnych, na ulicy i zamieszczenie dodatkowej informacji o tym, przedstawiciel jakiego zawodu mógł je stworzyć. Następnie, przy wsparciu nauczyciela techniki, uczący się omawiają ścieżkę kariery przedstawiciela jednego z wybranych zawodów.
5. Zadaniem uczących się (pracując w kilkuosobowych zespołach) jest opracowanie ścieżki kariery:
  - jednego, wybranego przez siebie piosenkarza lub kompozytora czasów współczesnych
  - jednego, wybranego przez siebie muzyka XIX wieku. *Czym różnią się te dwie osobowości muzyczne?*
  - Każdy zespół przedstawia efekty swojej pracy. Nauczyciel zachęca uczących się do dyskusji na temat: *Czy dziś łatwo jest zostać muzykiem? Od czego to zależy, że niektórzy muzycy są sławni, a inni muszą poszukać alternatywnej drogi zawodowej?*
4. Zadaniem uczących się jest opracowanie ścieżki kariery, listy umiejętności oraz cech osobowości:

Wariant 1 - kandydatów do kształcenia się w Akademii Muzycznej,

Wariant 2 - kandydatów na wybrany kierunek studiów w Akademii Muzycznej.

Uczniowie korzystając z informacji oraz materiałów umieszczonych na stronach internetowych Akademii Muzycznej i *Mapy Karier*. Pracują w zespołach dwuosobowych.

Tablice informacyjne - przykłady zawodów w łódzkich szkołach ponadpodstawowych oraz wybranych kierunków studiów w Polsce.

Zawody w łódzkich szkołach ponadpodstawowych, w których wiedza i umiejętności z zakresu techniki, muzyki i plastyki jest przydatna.

Tablica informacyjna nr 1

Zawód	Szkoła
Technik budownictwa kolejowego Monter nawierzchni kolejowej	Zespół Szkół Ponadpodstawowych nr 5
Technik analityk Technik włókiennik Technik weterynarii	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego

<p>Technik pojazdów samochodowych specjalność naprawy mechatroniczne /naprawy mechaniczne</p> <p>Mechanik pojazdów samochodowych</p> <p>Blacharz samochodowy</p> <p>Lakiernik samochodowy</p> <p>Kierowca mechanik</p> <p>Elektromechanik pojazdów samochodowych</p> <p>Mechanik motocyklowy (tylko w ZSSiM)</p>	<p>Zespół Szkół Samochodowych</p> <p>Zespół Szkół Samochodowych i Mechatronicznych</p>
<p>Technik budownictwa</p> <p>Technik technologii drewna</p> <p>Technik ochrony środowiska</p> <p>Technik renowacji architektury</p>	<p>Zespół Szkół Budowlano-Technicznych</p>
<p>Technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej</p>	<p>Zespół Szkół Budowlano-Technicznych</p> <p>Technikum nr 3</p> <p>Zespół Szkół Edukacji Technicznej</p>
<p>Technik usług fryzjerskich</p> <p>Fryzjer</p> <p>Technik optyk</p> <p>Technik architektury krajobrazu</p>	<p>Zespół Szkół Rzemiosła</p>
<p>Technik kontroli jakości i bezpieczeństwa żywności</p> <p>cukiernik</p> <p>piekarz</p>	<p>Zespół Szkół Przemysłu Spożywczego</p>
<p>Technik energetyk (tylko w ZS Politechnicznych)</p> <p>Elektryk (tylko w ZS Politechnicznych)</p> <p>Technik elektryk</p>	<p>Zespół Szkół Politechnicznych</p> <p>Zespół Szkół Edukacji Technicznej</p>
<p>Technik mechatronik</p>	<p>Zespół Szkół Samochodowych i Mechatronicznych</p> <p>Zespół Szkół Politechnicznych</p> <p>Zespół Szkół Edukacji Technicznej</p> <p>Zespół Szkół Elektroniczno-Informatycznych</p> <p>Zespół Szkół Techniczno-Informatycznych</p>
<p>Mechatronik</p>	<p>Zespół Szkół Politechnicznych</p> <p>Zespół Szkół Samochodowych i Mechatronicznych</p> <p>Zespół Szkół Edukacji Technicznej</p> <p>Zespół Szkół Techniczno-Informatycznych</p>
<p>Technik elektronik</p>	<p>Zespół Szkół Politechnicznych</p> <p>Zespół Szkół Elektroniczno-Informatycznych</p>
<p>Technik automatyk</p>	<p>Zespół Szkół Politechnicznych</p>
<p>Technik programista</p>	<p>Zespół Szkół Politechnicznych</p> <p>Zespół Szkół Elektroniczno-Informatycznych</p>

	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Zespół Szkół Techniczno-Informatycznych
Technik informatyk Technik teleinformatyk (tylko w ZSEI)	Zespół Szkół Politechnicznych Zespół Szkół Elektroniczno-Informatycznych Zespół Szkół Edukacji Technicznej Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Zespół Szkół Geodezyjno-Technicznych Zespół Szkół Techniczno-Informatycznych
Technik mechanik Technik urządzeń dźwigowych Mechanik-monter maszyn i urządzeń Operator obrabiarek skrawających Ślusarz	Zespół Szkół Techniczno-Informatycznych
Technik procesów introligatorskich Technik procesów drukowania Drukarz offsetowy, drukarz fleksograficzny Operator procesów introligatorskich	Zespół Szkół Poligraficznych
Technik gazownictwa Technik chłodnictwa i klimatyzacji Technik inżynierii sanitarnej	Technikum nr 3
Technik grafiki i poligrafii cyfrowej	Zespół Szkół Przemysłu Mody Zespół Szkół Poligraficznych
Technik fotografii i multimediiów	Zespół Szkół Przemysłu Mody Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego
Technik reklamy	Zespół Szkół Ekonomii i Usług Zespół Szkół Poligraficznych
Technik przemysłu mody Technik stylisty	Zespół Szkół Przemysłu Mody

Tablica informacyjna nr 2

Specjalności:

- techniki graficzne, specjalizacja: projektowanie graficzne
- formy użytkowe - wzornictwo, specjalizacja: projektowanie wyrobów artystycznych
- fotografia i film, specjalizacja: realizacje intermedialne
- techniki scenograficzne, specjalizacja: modelatorstwo i dekoratorstwo
- formy użytkowe - wzornictwo, specjalizacja: projektowanie ubioru

Tablica informacyjna nr 3

Klarnet	Gitara
Trąbka	Harfa
Flet	Fortepian
Waltornia	Perkusja
Wiolonczela	Akordeon
Puzon	Skrzypce

Tablica informacyjna nr 4

Uczniowie pobierają naukę gry na wybranym instrumencie oraz rozwijają swoje umiejętności i wiedzę muzyczną w ramach takich przedmiotów jak: kształcenie słuchu, rytmika, audycje muzyczne, chór, orkiestra smyczkowa, orkiestra dęta, zespoły kameralne.

Proponujemy naukę gry na:

- Akordeonie
- Skrzypcach
- Altówce
- Wiolonczeli
- Gitarze
- Kontrabasie
- Flecie
- Fortepianie
- Klarnecie
- Puzonie
- Waltorni
- Trąbce
- Perkusji

Tablica informacyjna nr 5

Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I stopnia

w specjalności: fortepian, klawesyn, skrzypce, wiolonczela, kontrabas, gitara, harfa, akordeon, flet, trąbka, klarnet, perkusja.

Szkoła Muzyczna I stopniaw cyklu sześcioletnim

wiek kandydatów: po ukończeniu 7 roku życia (lub 6 lat w przypadku, o którym mowa w art. 36 ust. 1 i 2 ustawy Prawo oświatowe), oraz nie więcej niż 10 lat.

oferta instrumentów: fortepian, klawesyn, skrzypce, wiolonczela, gitara, harfa, akordeon, flet, trąbka, klarnet, perkusja.

w cyklu czteroletnim

wiek kandydatów: po ukończeniu 8 roku życia, nie więcej niż 16 lat.

oferta instrumentów: wiolonczela, kontrabas, gitara, akordeon, flet, trąbka, klarnet, saksofon, waltornia, puzon, obój, fagot, perkusja.

Szkoła Muzyczna II stopnia

Specjalności instrumentalne klasyczne sześcioletni cykl kształcenia, dla kandydatów w wieku od 10 do 23 lat, którzy ukończyli SM I stopnia lub posiadają umiejętności odpowiadające SMI stopnia.

Nauka gry w specjalizacjach klasycznych: fortepian, skrzypce, altówka, wiolonczela, kontrabas, organy, klawesyn, akordeon, gitara, harfa, perkusja, klarnet, flet, saksofon, obój, fagot, trąbka, róg, puzon, tuba.

Specjalności wokalne - śpiew klasyczny, śpiew jazzowy, instrumentalista jazzowa czteroletni cykl kształcenia dla kandydatów od 10 do 23 lat (rekomendowane ukończone 15 roku życia), z przygotowaniem muzycznym w zakresie SMI stopnia lub umiejętnościami odpowiadającymi absolwentowi SMI stopnia.

Specjalności jazzowe - fortepian, perkusja, saksofon, klarnet, trąbka, gitara, gitara basowa, kontrabas.

Tablica informacyjna nr 6**Przykładowe kierunki studiów związane z techniką**

Kierunek	Przykładowa uczelnia
Elektrotechnika	Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie
Inżynieria ciepła	Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie
Automatyka i robotyka	Politechnika Łódzka
Inżynieria kosmiczna	Politechnika Łódzka
Elektronika	Politechnika Świętokrzyska
Metalurgia	Politechnika Częstochowska
Budowa jachtów	Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie
Inżynieria pojazdów bojowych i specjalnych	Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie
Inżynieria meblarstwa	Politechnika Białostocka
Mechanika i budowa maszyn	Politechnika Gdańska
Lotnictwo i kosmonautyka	Politechnika Rzeszowska
Elektromobilność	Politechnika Świętokrzyska
Architektura	Politechnika Poznańska
Samochody i bezpieczeństwo w transporcie drogowym	Uniwersytet Technologiczno- w Radomiu
Inżynieria pojazdów elektrycznych i hybrydowych	Politechnika Warszawska
Budownictwo	Politechnika Lubelska
Mechatronika	Politechnika Koszalińska
Automatyka i robotyka	Politechnika Krakowska
Biocybernetyka i inżynieria biomedyczna	Wojskowa Akademia Techniczna w Warszawie

Przykładowe kierunki studiów związane z plastyką

Kierunek	Przykładowa uczelnia
Wzornictwo	Akademia Sztuk Pięknych w Łodzi
Projektowanie ubioru	Akademia Sztuk Pięknych w Łodzi
Tkanina i stylizacja wnętrza	Akademia Sztuk Pięknych w Łodzi
Fotografia i multimedia	Akademia Sztuk Pięknych w Łodzi
Bizuteria	Akademia Sztuk Pięknych w Łodzi
Grafika komputerowa	Politechnika Świętokrzyska
Grafika	Akademia Sztuk Pięknych we Wrocławiu

Sztuka i wzornictwo szkła	Akademia Sztuk Pięknych we Wrocławiu
Sztuka i wzornictwo ceramiki	Akademia Sztuk Pięknych we Wrocławiu
Scenografia	Akademia Sztuk Pięknych we Wrocławiu
Projektowanie gier i przestrzeni wirtualnej	Uniwersytet Śląski w Katowicach
Konserwacja i restauracja dzieł sztuki	Uniwersytet Artystyczny im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu
Projektowanie mebla	Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu
Sztuka mediów	Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu
Animacja	Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu
Architektura wnętrz	Akademia Sztuki w Szczecinie
Architektura wnętrz i przestrzeń wirtualna	Akademia Sztuki w Szczecinie
Rzeźba	Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku
Malarstwo	Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach
Kuratorstwo i teorie sztuki	Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie
Edukacja artystyczna	Uniwersytet Szczeciński

Przykładowe kierunki związane z muzyką

Kierunek	Przykładowa uczelnia
Dyrygentura	Akademia Muzyczna w Bydgoszczy
Kompozycja i teoria muzyki	Akademia Muzyczna w Gdańsku
Wokalistyka	Akademia Muzyczna w Katowicach
Muzyka kościelna	Akademia Muzyczna w Krakowie
Muzyka w mediach	Akademia Muzyczna w Łodzi
Produkcja muzyczna i realizacja dźwięku	Akademia Muzyczna w Łodzi
Muzykoterapia	Akademia Muzyczna w Łodzi
Musical i choreografia	Akademia Muzyczna w Łodzi
Instrumentalistyka	Akademia Muzyczna we Wrocławiu
Jazz i muzyka estradowa	Akademia Muzyczna w Poznaniu
Taniec	Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie

Kierunki związane z filmem i teatrem

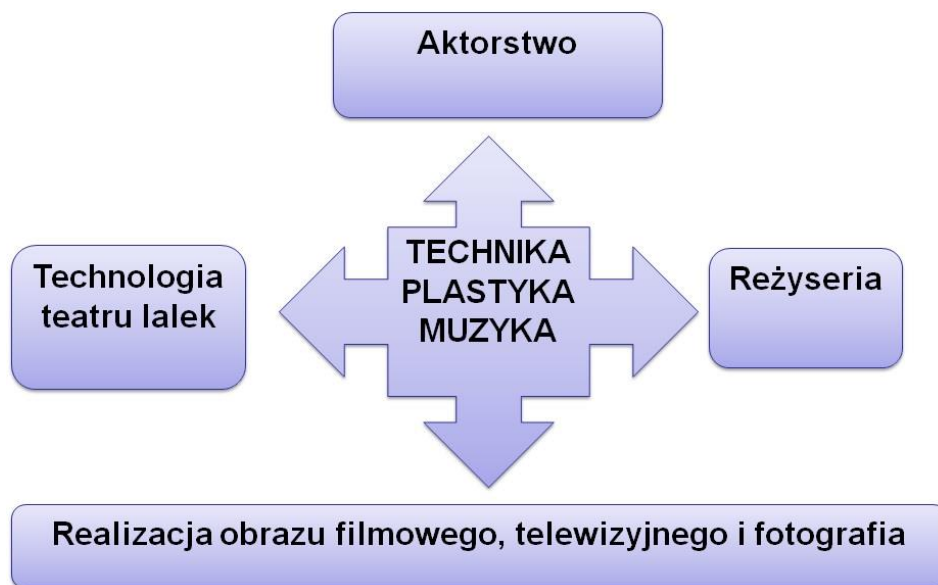
Kierunek	Uczelnia
Aktorstwo	Akademia Sztuk Teatralnych w Krakowie
Reżyseria	Akademia Teatralna w Warszawie
Technologia teatru lalek	Akademia Teatralna w Warszawie
Realizacja obrazu filmowego, telewizyjnego i fotografia	Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna w Łodzi

Tablica informacyjna nr 7 Akademia Muzyczna w Łodzi

AKADEMIA MUZYCZNA IM GRAŻYNY I KIEJSTUTA BACEWICZÓW W ŁODZI	
Muzyka w mediach i produkcja muzyczna	Instrumentalistyka
Dyrygentura / Dyrygentura chóralna	Sztuki sceniczne / specjalność wokально-aktorska
Kompozycja i teoria muzyki	Sztuki sceniczne / musical
Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej	Choreografia i techniki tańca
Jazz i muzyka estradowa / instrumenty jazzowe	Taniec nowoczesny
Jazz i muzyka estradowa / wokalistyka estradowa	Somatyka w tańcu i terapii
Realizacja dźwięku	Muzykoterapia

Tablica informacyjna nr 8

Szkoły filmowe

Tablica informacyjna nr 9

Kierunki z egzaminem dodatkowym z plastyki/sprawności manualnej

Informacje ogólne

Kandydatów na kierunek architektura obowiązuje sprawdzian uzdolnień plastycznych.

Przebieg sprawdzianu:

Rysunek odręczny ołówkiem, z wyobraźni, na zadany temat.

Część I: arkusz papieru o wymiarach 50 cm x 70 cm

Część II: arkusz papieru o wymiarach 35 cm x 50 cm

Potrzebne materiały: ołówki i gumki.

Celem sprawdzianu jest sprawdzenie wrażliwości estetycznej kandydata, umiejętności postrzegania rzeczywistości, wyobraźni przestrzennej, zdolności odwzorowania i przekształcania przestrzeni.

Politechnika Łódzka

ROK 2020

Zestaw 1

Zadanie dwuczęściowe na podane tematy - czas 5 godzin

Część I: Tajemniczy zaułek na terenie zabytkowego miasteczka - rysunek odręczny ołówkiem na większym arkuszu dostarczonego papieru.

Część II: Wnętrze wielopoziomowego centrum handlowego - rysunek odręczny ołówkiem na mniejszym arkuszu dostarczonego papieru.

Zestaw 2

Zadanie dwuczęściowe na podane tematy - czas 5 godzin

Część I: Targ staroci na terenie starego miasta - rysunek odręczny ołówkiem na większym arkuszu dostarczonego papieru.

Część II: Wnętrze dużej księgarni - rysunek odręczny ołówkiem na mniejszym arkuszu dostarczonego papieru.

Kandydatów na kierunek wzornictwo oraz na kierunek inżynieria wzornictwa przemysłowego obowiązuje sprawdzian uzdolnień plastycznych.

- Sprawdzenie uzdolnień plastycznych trwa łącznie 4 godziny; polega na wykonaniu ołówkiem rysunku odręcznego dotyczącego danego tematu oraz wykonaniu zadanych kompozycji: barwnej i czarno-białej; łącznie uzyskać można 400 punktów.
- Warunkiem dalszej klasyfikacji kandydata na studia jest uzyskanie na sprawdzian co najmniej 200 punktów.
- Wyniki uzyskane ze sprawdzianu nie będą uwzględniane przy klasyfikacji kandydata na kierunki, na których sprawdzian nie obowiązuje.

Politechnika Łódzka

ZESTAW I

Zadanie 1:

Wykonać rysunek z natury - technika ołówka.

Temat: "Martwa natura z blaszaną konewką i zieloną butelką" - Obserwując martwą naturę wykonać rysunek o zróżnicowanej kresce, walorze i światłocieniu.

Wielkość rysunku 50x70 cm. Czas trwania 120 min. (2 godziny).

Zadanie 2:

Wykonać kompozycję czarno-białą wywołującą iluzję optycznego odkształcenia płaszczyzny. Posługując się zbiorów elementów linearnych o niejednorodnej grubości, zbudować kompozycję rytmiczną wywołującą wrażenie deformacji płaszczyzny w trzech wybranych przez siebie miejscach.

Wymiary 30x30 cm. Czas trwania 60 min. (1 godzina).

Zadanie 3:

Wykonać kompozycję płaską, kolorową o cechach sugestywnej rytmizacji. Posługując się zbiorem elementów geometrycznych (kwadrat), zbudować kompozycję posiadającą tendencję zmierzającą do silnego zrytmizowania powierzchni. Dla podkreślenia wrażenia rytmu użyć trzech kolorów podstawowych (czerwony, żółty lub niebieski).

Wymiary 30x30 cm. Czas trwania 60 min. (1 godzina).

Studia na Uniwersytecie Medycznym w Łodzi

<https://rekrutacja.umed.lodz.pl/>

Do rekrutacji mogą przystąpić osoby, które zdały maturę z biologii lub chemii oraz przejdą sprawdzian zdolności manualnych - **egzamin z rysunku oraz rzeźby.**

Przykłady dobrych praktyk uczestników warsztatów na realizację zadań w ramach wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego

- zainicjowanie dyskusji z uczniami na temat wybranych zawodów (ogrodnik, rolnik, dekarz, bednarz); przedstawienie zawodów mniej popularnych, na przykład zdun.
- realizowanie tematyki związanej z szyciem; zainicjowanie dyskusji na temat wybranych zawodów (krawiec projektant, stylisty); zapoznanie uczniów z akcesoriami, przedmiotami, technikami wykorzystywanymi w tych zawodach (agrafki, maszyny do szycia, rodzaje ściągów);
- realizowanie tematyki związanej z operą i baletem; omówienie wybranych zawodów (reżyser światła, krawcowa, garderobiana, inspicjent, pracownik obsługi technicznej, lutnik, pisarz librecista, choreograf, scenograf);
- zorganizowanie wycieczki do filharmonii w ramach lekcji muzyki; zainicjowanie dyskusji na temat wybranych zawodów związanych z obsługą przedsięwzięć muzycznych;
- zorganizowanie wycieczki (również wirtualnej) do muzeum, zainicjowanie dyskusji na temat wybranych zawodów (muzealnik, kustosz, kasjerka, dyrektor, ochroniarz).

3.10. Dobre praktyki w doradztwie zawodowym - edukacyjne inspiracje dla nauczyciela religii, nauczyciela etyki oraz nauczyciela filozofii

Filozofia, umiłowanie mądrości to początek każdej z dziedzin nauki, a zatem to właśnie filozofii zawdzięczamy obecną wiedzę o otaczającym świecie, prawach przyrody. Filozofowie przez wieki dążyli do znalezienia odpowiedzi na szereg pytań dotyczących bytu człowieka, jego dziejów. To filozofom zawdzięczamy podstawy współczesnego prawa. Filozofia sprzyja ukształtowaniu światopoglądu człowieka, jego systemu wartości i stosunku do otaczającej rzeczywistości oraz zasad funkcjonowania w społeczeństwie.

Propozycje działań

Zadania dla uczniów

1. Zadaniem ucznia jest uzupełnienie karty pracy. Uczący się mogą to zadanie wykonywać w zespołach, a następnie zaprezentować efekty swojej pracy na forum. Przykładowe zawody związane z pomocą ludziom: pedagog, psycholog, pielęgniarka/pielęgniarz, lekarz, pracownik socjalny, adwokat, policjant/policjantka, pracownik socjalny, nauczyciel, ksiądz, psychiatra, analityk medyczny, farmaceuta, pilot wycieczek.

Karta pracy	
Zawód: pedagog	Opisz własnymi słowami korzystając z dowolnie wybranych źródeł, na przykład <i>Mapy Karier</i> , strony internetowej otouczenie.pl
Czym się zajmuje?	
Kto może pracować w takim zawodzie (cechy charakteru)?	
Ścieżka kariery – wykształcenie	
Gdzie może pracować?	
Co musi umieć?	
Stan zdrowia - na co nie może chorować?	
System wartości - co musi być dla takiej osoby ważne?	
Zawód: pracownik socjalny	Opisz własnymi słowami korzystając z dowolnie wybranych źródeł, na przykład <i>Mapy Karier</i> , strony internetowej otouczenie.pl
Czym się zajmuje?	

Kto może pracować w takim zawodzie (cechy charakteru)?	
Ścieżka kariery – wykształcenie	
Gdzie może pracować?	
Stan zdrowia - na co nie może chorować?	
System wartości - co musi być dla takiej osoby ważne?	

Uwagi: warto zachęcić uczestników zajęć do dyskusji na temat systemu wartości i ich wpływu na decyzje zawodowe i satysfakcję z pracy.

2. Zadaniem ucznia jest przeprowadzenie dyskusji temat sokratejskiej teorii dotyczącej samopoznania, autorefleksji w kontekście podejmowania decyzji edukacyjno-zawodowych – pod kierunkiem nauczyciela.

Pytania pomocnicze:

- *Dlaczego znajomość mocnych stron jest ważna?*
- *Jak możemy poznać siebie?*
- *Jak rozumiecie pojęcie autorefleksji?*
- *W jakich zawodach, na jakich stanowiskach może obecnie pracować osoba, która ukończyła studia z filozofii?*
- *W jakich zawodach jest przydatna logika?*
- *Czym zajmował się filozof w czasach Sokratesa, a czym zajmuje się obecnie*

3. Zadaniem ucznia jest dokonanie analizy wybranych fragmentów *Pisma Świętego* pod kątem wykonywanych wówczas zawodów (cieśla, poborca podatkowy, rybak, rzemieślnik szyjący namioty, służący, lekarz, pasterz, celnik, żołnierz, tkacz, położna, rolnik).

Zawody w Biblii – Czy występują nadal? Co zmieniło się w zakresie zadań zawodowych? Jak wówczas można było uzyskać umiejętności niezbędne do wykonywania zawodu?

4. Zadaniem uczniów jest przeprowadzenie dyskusji na temat: *Dlaczego pracujemy?* na podstawie fragmentu *Pisma Świętego*:

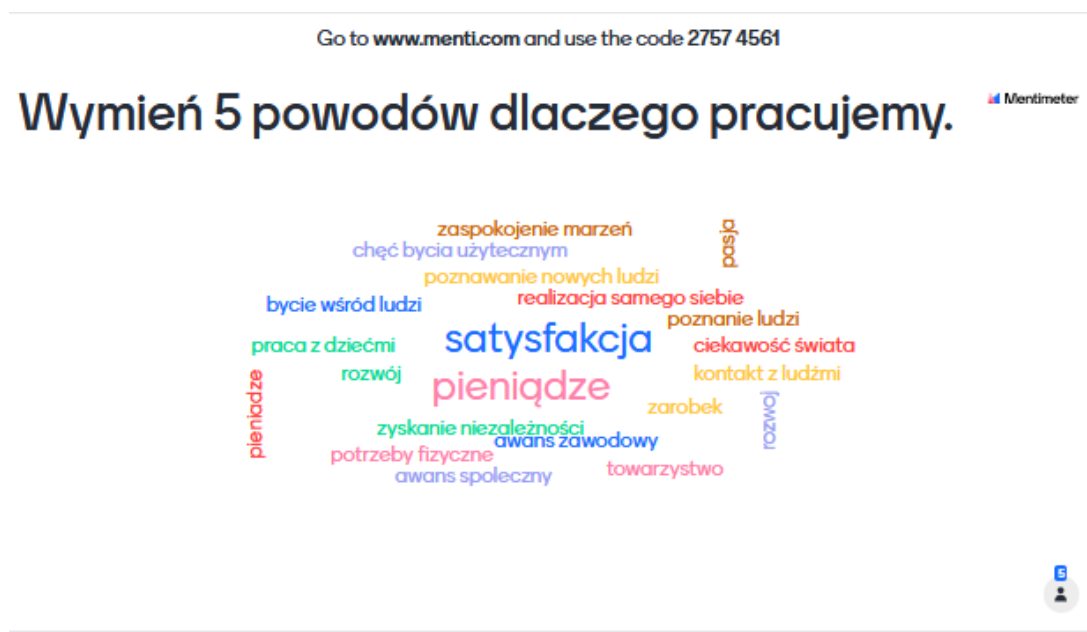
„Sami bowiem wiecie, jak należy nas naśladować, ponieważ nie żyliśmy wśród was nieporządnie; Ani u nikogo nie jedliśmy chleba za darmo, ale pracowaliśmy w trudzie i zmęczeniu we dnie i w nocy, aby dla nikogo z was nie być ciężarem. Nie jakobyśmy nie mieli do tego prawa, lecz żeby dać wam samych siebie za przykład do naśladowania. Gdy bowiem byliśmy u was, to nakazaliśmy wam: Kto nie chce pracować, niech też nie je. Bo słyszymy, że niektórzy wśród was postępują nieporządnie, wcale nie pracują, lecz zajmują się niepotrzebnymi rzeczami. Dlatego nakazujemy im i napominamy przez naszego Pana Jezusa Chrystusa, aby spokojnie pracując, własny chleb jedli”.

List Świętego Pawła do Tesaloniczan

Pytania pomocnicze

- *Co to znaczy, że odniosło się sukces w zawodzie?*
- *Z jakiego powodu warto uczyć się i doskonalić w zawodzie?*
- *Na co powinniśmy zwrócić uwagę wybierając zawód dla siebie?*
- *W jakich zawodach najlepiej może czuć się ktoś, kto lubi ciszę i spokój?*
- *W jakich zawodach najlepiej będzie się czuł ktoś, kto lubi hałas, dużo różnych zadań i wyzwań?*

Uwaga: Do realizacji zadania można wykorzystać narzędzie *Mentimeter*

5. Zadaniem każdego z uczniów jest wypisanie na kartce 10 swoich wartości, następnie zaznaczenie 5 najważniejszych. Wariant 1: Jeśli uczniowie wypiszą 5 wartości z wykorzystaniem narzędzia *Mentimeter* uzyskać można obraz wartości charakterystycznych dla całej klasy. Największymi literami wyróżnione będą te z nich, które najczęściej się powtarzały. Wariant 2: Można po raz kolejny poprosić uczniów o przekazanie przy pomocy *Mentimeter* jednej wartości, a następnie przeprowadzić dyskusję nad wynikiem - *Które wartości są najważniejsze? Czy wartości mogą się z czasem zmienić, czy zostają stałe przez całe życie? Czy doświadczenie (sytuacje życiowe) mogą wpływać na zmianę hierarchii wartości? Które z wymienionych wartości związane są z pracą?*

Strony internetowe do wykorzystania:

<https://dawidharacz.com/poznaj-swoja-hierarchie-wartosci/>

http://www.milenajastrzebska.pl/uploads/1/0/6/0/106044623/wyzwanie_ogarnij_haos_dzie%C5%84_3_moje_warto%C5%9Bci.pdf

<https://takelifeinyourhands.pl/kluczowe-wartosci/>

<https://www.lcbelief.pl/hierarchia-wartosci/>

<https://wizjoner.org/odkryj-swoje-wartosci/>

Go to www.menti.com and use the code 2757 4561

wymień 3 najważniejsze dla Ciebie wartości

Mentimeter

13

6. Zadaniem uczniów jest udział w *Debacie Oksfordzkiej*. Debata może być związana z różnorodną tematyką, łączącą religię, etykę i filozofię ze światem pracy, zainteresowań, kompetencji. Uczący się potrzebują często wprowadzenia w tematykę kompetencji społecznych, których znaczenie podkreślają pracodawcy.

Zagadnienia pomocnicze:

Komunikacja interpersonalna

Praca w zespole czy praca indywidualna stanowi większe wyzwanie dla pracownika w XXI wieku?

Asertywność

Asertywność – czy jest niezbędna?

Czy asertywność wpływa na radzenie sobie ze stresem/frustracją?

Kreatywność

Czy kreatywność może wpłynąć na wybór szkoły/zawodu?

Etyka

Etyka w życiu zawodowym – przeżytek czy wciąż aktualny zbiór zasad?

Wartości

Religia i świat wartości – czy we współczesnym świecie, kierując własną firmą, będąc pracownikiem, można żyć zgodnie z wyznawanymi przez siebie zasadami wiary?

Filozofia

Filozofia – czy nadal jest podstawą wszelkich dziedzin wiedzy?

ETYKA FILOZOFIA RELIGIA

Przykłady kompetencji miękkich:

- asertywność,
- komunikatywność,
- odporność na stres,
- kreatywność,
- umiejętność pracy w zespole,
- wysoka kultura osobista,
- samodyscyplina,
- dobra organizacja pracy.

**DYSKUSJA KIEROWANA
DEBATA (np. debata
oksfordzka)
SZTUKA ARGUMENTACJI**

- ETYKA W ZAWODZIE
- JAK ŻYĆ DOBRZE I MĄDRZE
- EKOLOGIA
- SPOŁECZNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ BIZNESU

Tablice informacyjne - przykłady wybranych kierunków studiów w Polsce.**Tablica informacyjna nr 1 Uczelnie teologiczne i kościelne**

Kierunki	Uczelnie
Nauki o polityce	Akademia Ignatianum w Krakowie
Filozofia	Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu
Praca socjalna	Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie
Turystyka historyczna	Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
Pedagogika chrześcijańska	Papieski Wydział Teologiczny w Warszawie – Collegium Bobolanum
Kryminologia	Katolicki Uniwersytet Lubelski

Tablica informacyjna nr 2 Kierunki studiów z etyką, filozofią, religią

Kierunki	Uczelnie
Muzyka kościelna	Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
Dziennikarstwo	Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny w Radomiu
Kulturoznawstwo	Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie
Psychologia	Uniwersytet Łódzki
Pedagogika	Uniwersytet Łódzki
Prawo kanoniczne	Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
Praca socjalna	Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie
Nauki o rodzinie	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Filozofia	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Teologia: katolicka, prawosławna, ewangelicka, protestancka, starokatolicka	Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie

Tablica informacyjna nr 3

PRZYKŁADOWE

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana
Pawła II

<u>Administracja</u>	<u>Praca socjalna</u>	Prawo kanoniczne
Applied Anthropology (studia w jęz. angielskim)	Biotechnologia (studia w jęz. angielskim)	<u>Dziennikarstwo i komunikacja społeczna (studia w jęz. angielskim)</u>
<u>Architektura krajobrazu</u>	<u>Pielęgniarstwo</u>	Położnictwo
<u>Bezpieczeństwo narodowe</u>	<u>Doradztwo kariery i doradztwo personalne</u>	<u>Krajoznawstwo i turystyka kulturowa</u>
Filologie: - angielska - germańska	Filologie: - polska - romańska	Filologie: - niderlandzka - klasyczna
Filozofia (studia w jęz. angielskim)	Informatyka (studia w jęz. angielskim)	Matematyka – (studia w języku angielskim)
<u>Kognitywistyka</u>	<u>Kryminologia</u>	<u>Nauki o rodzinie</u>
Psychologia	Pedagogika	Retoryka stosowana
Stosunki międzynarodowe	Teologia kurs A	Teologia kurs B
Więcej informacji na stronie uczelni: <u>Studia I stopnia i jednolite magisterskie - - (kul.pl)</u>		

Strony internetowe do wykorzystania:

Studia w Łodzi

- <https://studyinlodz.com.pl/>
- <https://p.lodz.pl/>
- <https://www.uni.lodz.pl/>
- <https://www.asp.lodz.pl/index.php/pl/>
- <https://www.amuz.lodz.pl/pl/>
- <http://www.filmschool.lodz.pl/>
- <https://wsd.lodz.pl/>

Przykłady dobrych praktyk uczestników warsztatów na realizację zadań w ramach wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego

- zainicjowanie dyskusji z uczniami podczas lekcji etyki, filozofii na temat zainteresowań;
- zaproponowanie zadania polegającego na przeprowadzeniu wywiadów: między osobami w klasie, z członkami rodziny, z samym sobą na temat: *Jakie są moje zainteresowania? Co lubię robić? Jaki zawód wykonuję?* Przedstawienie wywiadu za pomocą filmiku;
- zainicjowanie zadania polegającego na przedstawieniu własnych zainteresowań, pasji za pomocą pracy plastycznej, na przykład w formie plakatu;
- organizowanie dla uczniów szkół podstawowych wycieczki do szkół zawodowych, technikum, szkoły branżowej, szkoły policealnej; organizowanie w tych szkołach spotkań, podczas których uczący się mogą poznać specyfikę pracy w wybranych zawodach, obejrzeć pracownie przedmiotów zawodowych, na przykład fryzjerską, weterynaryjną, fotograficzną; mogą uczestniczyć w zajęciach zawodowych na terenie szkoły;
- realizowanie tematyki związanej z poznaniem siebie, rozpoznaniem swoich zainteresowań;
- przygotowanie przez uczniów prac plastycznych na temat obowiązków, które sprzyjają ich rozwojowi;
- realizowanie tematyki związanej z etyką w wybranych zawodach;

- zainicjowanie dyskusji na temat talentów, wykorzystanie w tym celu fragmentów *Biblii*, które nawiązują do tego, że każdy z nas jest obdarowany talentem przez Pana Boga i warto go dostrzec, wydobyć; uświadomienie uczniom, że każdy z nich jest wartościowy bez względu na to, jaki zawód będzie wykonywać;
- prezentowanie przez nauczyciela zawodów opisanych w *Biblii* i ich przedstawicieli;
- zapoznavanie młodzieży z wybranymi zawodami podczas zajęć etyki, godzin z wychowawcą;
- zainicjowanie ćwiczenia, na przykład: uczniowie pracują w grupach, przygotowują trzy prezentacje multimedialne na temat mało znanych zawodów.

3.11. Dobre praktyki w doradztwie zawodowym - edukacyjne inspiracje dla nauczyciela wychowania fizycznego i edukacji dla bezpieczeństwa

Wychowanie fizyczne to przedmiot, który pozwala uczniom na wyrobienie nawyków korzystnych dla zdrowia, które zapocentrują w późniejszym życiu zawodowym. Dbanie o kondycję fizyczną ma nie tylko wpływ na bardziej efektywne radzenie sobie ze stresem, ale również kształtuje umiejętność utrzymywania właściwej postawy ciała przy wykonywaniu różnorodnych zadań zawodowych. Wiedza i umiejętności z tego przedmiotu przekładają się na zmniejszenie częstotliwości występowania zwyrodnień kręgosłupa, związanych na przykład z pracą jako księgowy, programista.

Edukacja dla bezpieczeństwa to przedmiot, w ramach którego uczniowie dowiadują się jak pomóc innym, w jaki sposób funkcjonować bezpiecznie.

Ważne jest prezentowanie uczniom korzyści wynikających z nauki danego przedmiotu i jego połączenia ze światem pracy.

Propozycje działań

Zadania dla uczniów

1. Zadaniem ucznia jest uzupełnienie karty pracy. Uczący się mogą to zadanie wykonywać w zespołach, a następnie zaprezentować efekty swojej pracy na forum.

Przykłady zawodów związanych ze służbami mundurowymi lub wymagających doskonałej kondycji fizycznej:

trener personalny, fizjoterapeuta, żołnierz marynarki wojennej, nawigator, pilot, strażak, policjant, funkcjonariusz służby celnej, strażak, pilot wycieczek, pracownik służb bezpieczeństwa, terapeuta zajęciowy, psycholog wojskowy, psycholog sportowy, psycholog policyjny, wychowawca w zakładzie karnym,

strażnik więzienny, mechanik wojskowy, kryminolog, technik kryminalistyki/specjalista do spraw kryminalistyki, piłkarz, tenisista, lekkoatleta i inne.

Karta pracy	
Zawód: technik kryminalistyki	Opisz własnymi słowami korzystając z dowolnie wybranych źródeł, na przykład <i>Mapy Karier</i> , strony internetowej otouczelnie.pl, https://www.zawody.pl/praca-technika-kryminalistyki/
Czym się zajmuje?	
Kto może pracować w takim zawodzie (cechy charakteru)?	
Ścieżka kariery - wykształcenie	
Gdzie może pracować?	
Co musi umieć?	
Stan zdrowia – na co nie może chorować?	
System wartości – co musi być dla takiej osoby ważne?	
Zawód: kryminolog	Opisz własnymi słowami korzystając z dowolnie wybranych źródeł, na przykład <i>Mapy Karier</i> , strony internetowej otouczelnie.pl, https://www.praca.pl/poradniki/rynek-pracy/kryminolog-czym-sie-zajmuje,specyfika-pracy,zarobki_pr-2329.html
Czym się zajmuje?	
Kto może pracować w takim zawodzie (cechy charakteru)?	
Ścieżka kariery - wykształcenie	

Gdzie może pracować?	
Stan zdrowia – na co nie może chorować?	
System wartości – co musi być dla takiej osoby ważne?	

Uwagi: warto zachęcić uczestników zajęć do dyskusji na temat systemu wartości i jego wpływu na decyzje zawodowe oraz satysfakcję z pracy i stanu zdrowia. Często ma to wpływ na późniejszą możliwość wykonywania zadań na wybranym stanowisku.

2. Zadaniem uczącego się jest przygotowanie prezentacji i/lub plakatu na temat znanego sportowca, z uwzględnieniem takich informacji jak:

- zdrowie,
- stan zdrowia i odniesione kontuzje,
- ścieżka kariery,
- wykształcenie.

W prezentacji uczeń wskazuje alternatywne ścieżki kariery danego sportowca, jak również propozycję nowego zawodu, który będzie on mógł wykonywać po zakończeniu kariery sportowej.

Podczas kolejnych zajęć nauczyciel wychowania fizycznego zachęca uczących się do przedstawienia sylwetek wybranych sportowców. Warto zasygnalizować uczestnikom, że stan zdrowia, umiejętność radzenia sobie ze stresem, a także edukacyjno-zawodowy plan B jest niezwykle ważny, jeśli rozważają rozpoczęcie kariery sportowej.

3. Zadaniem uczniów jest stworzenie listy zawodów ryzykownych, związanych z pracą w warunkach niebezpiecznych oraz w stresie. Listę tworzymy przyklejając fiszki z nazwami zawodów na tablicy. Nauczyciel podczas omawiania tego zagadnienia podkreśla wagę dbałości o kondycję fizyczną.

Przykłady pytań:

- *Jak można radzić sobie w sytuacjach stresowych?*
- *Z jakich form pomocy mogą skorzystać osoby, które wykonują zawody z grupy podwyższonego ryzyka?*
- *Czy są zawody „bezstresowe”?*

- *Czym jest stres i czy jest potrzebny?*
- *Jakie cechy osobowości i umiejętności są przydatne przy wykonywaniu zadań na tych stanowiskach?*

Przykłady zawodów:

żołnierz, policjant, przedstawiciel służb ratowniczych (straży pożarnej, ratownictwa medycznego), psycholog, psychoterapeuta, nauczyciel, komandos, prokurator, kasjer-sprzedawca, kierowca rajdowy, sportowiec, detektyw, główny księgowy, makler giełdowy, dziennikarz, korespondent wojenny, aktor, piosenkarz, nawigator/kontroler ruchu lotniczego.

4. Zadaniem uczących się jest obrysowanie swojej dłoni na dużym arkuszu papieru (tak aby zmieściły się na nim dłonie wszystkich uczniów) i podpisywanie imieniem oraz nazwiskiem. W trakcie zajęć uczniowie w konturach dłoni dopisują innym uczniom predyspozycje, które w nich dostrzegają.

W ten sposób powstaje *Klasowa Mapa Predyspozycji*.

5. Zadaniem uczniów jest, z wykorzystaniem narzędzia *Mentimeter*, utworzenie bazy predyspozycji zawodowych, ważnych podczas zajęć wychowania fizycznego i edukacji dla bezpieczeństwa.

Go to www.menti.com and use the code 9268 5215

Na jakie predyspozycje można zwrócić uwagę podczas lekcji wychowania fizycznego i edukacji dla bezpieczeństwa

M Mentiimeter

Przykłady predyspozycji:

- odpowiedzialność
- gotowość do pracy w szybkim tempie
- koordynacja wzrokowo-ruchowa
- dobre zdrowie i sprawność ruchowa
- brak lęku przed wysokością
- cierpliwość
- wytrwałość
- refleks
- wytrzymałość na długotrwały wysiłek fizyczny
- dobra sprawność fizyczna
- współdziałanie w grupie
- dobry stan zdrowia
- zmysł równowagi
- umiejętność podporządkowania się
- dobra kondycja fizyczna
- siła fizyczna
- zdolność koncentracji uwagi

Umiejętności transferowalne to kompetencje uniwersalne, które nie tracą na ważności i nie zostaną zautomatyzowane ani zastąpione przez maszyny.

To między innymi kreatywność, skuteczna komunikacja, zarządzanie zespołami, a także procesami i projektami, czyli kompetencje ważne dla pracodawców bez względu na wahania koniunktury.

Umiejętność pracy w grupie to jedna z kompetencji miękkich, które mają szczególne znaczenie dla pracodawców.

Strona internetowa do wykorzystania:

<https://porady.pracuj.pl/zycie-zawodowe/10-zasad-pracy-w-zespole/>

Informacje dodatkowe do zajęć o stresie, zdrowiu fizycznym i wpływie stanu zdrowia na decyzje edukacyjno-zawodowe:

Rezyliencja - wewnętrzne cechy umysłu i charakteru, wrodzone i nabyte, umożliwiające człowiekowi odpowiednie reagowanie na przeciwności, w tym zdolność do:

- zapobiegania zaburzeniom powiązanim ze stresem (np. depresja, lęk) lub ich nawrotowi,

- szybkiego i pełniejszego dochodzenia do siebie po doświadczeniu stresu i zależnych od niego zaburzeń,
- poprawy sprawności umysłowej i funkcjonowania w różnych obszarach życia.

Hipokamp - zajmuje się faktami, wspiera chłodne, racjonalne myślenie. Odgrywa kluczową rolę w procesach uczenia się i pamięci.

Kora przedczołowa - organizuje działania umysłowe i fizyczne. Wiąże ze sobą wszystko to, co dzieje się wokół, z faktami, wspomnieniami przechowywanymi w innych obszarach mózgu. Ocenia, przewiduje, planuje rozwiązuje problemy, inicjuje działania oraz reguluje impulsy i emocje.

Skutki stresu - emocjonalne skutki są bardzo poważne, a psychika jest powiązana z ciałem.

Nadmierny, nieopanowany stres czyni nas podatnymi na choroby, zwiększa ryzyko przedwczesnego zgonu i zakłóca funkcjonowanie w obszarze rodzinnym, towarzyskim i zawodowym. Ryzyko wystąpienia zaburzeń stresowych pourazowych, depresji, lęku, myśli samobójczych.

Mózg jest plastyczny - przez całe życie zmienia strukturę i funkcje w reakcji na nasze doświadczenia, na co pozwala wyższy poziom rezyliencji. Mogą powstawać nowe neurony, które zastępują stare lub uszkodzone przez stres. Na szybkość powstawania neuronów, liczbę, stan wpływają różne czynniki, tj. ćwiczenia fizyczne, dieta, dbanie o stan zdrowia.

1. Neurony mogą się ze sobą łączyć, tworząc nowe szlaki nerwowe, gdy uczymy się nowych, adaptacyjnych umiejętności radzenia sobie. Im częściej używamy tych umiejętności tym silniejsze, bardziej efektywne stają się połączenia neuronalne. I w drugą stronę - połączenia ulegają degradacji, gdy nie są używane, a ciągle sięganie po nieskuteczne sposoby wzmacnia nieadaptacyjne szlaki nerwowe.
2. Zdrowy mózg to zdrowe serce. To co zabija nasze ciało, zabija też mózg, a to co utrzymuje w zdrowiu nasze serce oddziałuje pozytywnie także na zdrowie naszego mózgu. Dlatego należy dbać o linię, utrzymywać niski poziom ciśnienia krwi, cholesterolu całkowitego i trójglicerydów, a także utrzymywać wysoki poziom dobrego cholesterolu (HDL).

8 kluczowych czynników dla zdrowia mózgu:

- regularne ćwiczenia fizyczne
- dieta

- sen
- minimalizowanie spożycia używek
- kontrolowanie stanu zdrowia fizycznego
- ograniczenie spożycia leków przeciwocholinergicznych
- minimalna styczność z pestycydami, środkami konserwującymi i zanieczyszczeniami powietrza
- kontrolowanie stresu

Mózg osoby, która ćwiczy, działa sprawniej.

Ćwiczenia powodują wzrost produkcji molekuł głównych, których liczba w mózgu spada pod wpływem stresu i procesu starzenia się. Molekuły te zwiększają napływ krwi do mózgu, wzmacniają neurony i powodują ich rozwój, zwiększają liczbę przeciwutleniaczy oraz przygotowują neurony do uczenia się nowych umiejętności radzenia sobie. Wpływają na rozwój kory przedczołowej i hipokampu, zmniejszają ciśnienie, lęk, depresję, poprawiają sen i podwyższają poziom energii.

Wprowadzane stopniowo ćwiczenia fizyczne wzmacniają stawy i łagodzą ból (redukuja objawy PTSD). Mózg jest połączony z ciałem, więc to co robimy z naszym ciałem, ma wpływ na neurochemię mózgu.

Jakie ćwiczenia fizyczne?

Stopniowe budowanie formy aerobowej - optymalnie 150 minut ćwiczeń aerobowych na tydzień na przykład 30 minut marszu, jazdy na rowerze, pływania lub niezbyt szybkiego joggingu przez minimum 5 dni w tygodniu. Umiarkowana intensywność - podczas ćwiczeń jesteś w stanie prowadzić rozmowę.

Warto ćwiczyć rano na świeżym powietrzu, można zestaw wzbogacić o ćwiczenie rozciągające i siłowe. Dodatkowa korzyść ćwiczeń dla mózgu to wykonywanie złożonych czynności ruchowych. Joga, tai-chi, taniec, sporty rakietowe, żonglowanie, wspinaczka, gra na instrumencie wszystkie te czynności generują nowe ścieżki nerwowe. Ponadto wyzwania tj. nauka, hobby, czytanie dobrej książki, układania puzzli, udział w zajęciach artystycznych, podróżowanie również poprawiają pracę mózgu oraz dieta, sen, minimalizowanie używek, kontrolowanie zdrowia fizycznego, leków).

Ćwiczenie 7/11

Oddychanie zwykłe w chwili stresu sprawia, że mięśnie klatki piersiowej się napinają, podnosimy ramiona spinamy je co potęguje uczucie psychofizjologicznego stresu. Spróbuj oddychania przeponą.

Bierzemy oddech za pomocą przepony

Liczmy do 7 robiąc wdech

Liczmy do 11 robiąc wydech

Powtarzanie tej prostej czynności pozwala zyskać poczucie kontroli

Sprawność fizyczna w świecie zawodów

Nauczyciel zachęca uczących się do dyskusji na temat zawodów, do wykonywania których potrzebna jest dobra sprawność fizyczna, mimo iż nie są bezpośrednio związane ze sportem.

Przykłady zawodów:

Magazynier

Zakres obowiązków magazyniera to najczęściej rozładowywanie towaru, a także jego przygotowywanie do sprzedaży czy kompletowanie zamówień dla klientów. Transport produktów wymaga od pracownika siły i wytrzymałości. Wielkość i waga paczek zależą od przeznaczenia magazynu. Mogą to być zarówno skrzynki z jedzeniem, części samochodowe, meble.

Magazynier większość swojego dnia spędza w pozycji stojącej, a często do jego obowiązków należy również dźwiganie, przesuwanie, układanie ładunków. Najlepiej odnajdą się w niej osoby z dobrą sprawnością fizyczną.

Turystyka i rekreacja

Specjalności

ORGANIZACJA TURYSTYKI – wykształcenie w zakresie organizacji turystyki w różnych jej odmianach

ORGANIZATOR HOTELARSTWA – wykształcenie w zakresie organizacji hotelarstwa

ORGANIZATOR REKREACJI – wykształcenie w zakresie organizacji rekreacji, w tym rekreacji w mieście, animacji czasu wolnego

Studenci realizują kurs instruktora rekreacji ruchowej w wybranej dyscyplinie (np. instruktor pływania, fitness, piłki siatkowej i w innych dyscyplinach zaproponowanych przez Studium Wychowania Fizycznego i Sportu Uniwersytetu Łódzkiego) oraz kurs pilota wycieczek.

Ratownik wodny

Jaki jest zakres obowiązków ratownika wodnego?

Ratownik wodny jest odpowiedzialny za sprawowanie nadzoru nad osobami, które przebywają w wodzie, na przykład w basenie, morzu lub jeziorze.

Kiedy zauważy, że kąpielącym się osobom grozi niebezpieczeństwo, musi do nich dopłynąć i przetransportować je do brzegu. W pracy ratownika niezbędne są: bardzo dobra kondycja fizyczna, ogólna tężyzna i wytrzymałość, które pozwalają pokonać opór wody i jak najszybciej dotrzeć z pomocą do poszkodowanych z pomocą.

Kurier

Sprawność fizyczna jest potrzebna także w pracy kuriera. Często wchodzi i schodzi po schodach, transportując przesyłki o różnych gabarytach. Poza dobrą kondycją kurier powinien wyróżniać się także siłą - dostarczane przez niego towary mogą mieć różne rozmiary i wagę.

Ładowanie samochodu wielkogabarytowymi paczkami wiąże się z dużym wysiłkiem. Osoba zatrudniona na tym stanowisku musi wykazać się również zręcznością i szybkością, gdyż ważne jest przede wszystkim dostarczenie przesyłki na czas.

Pracownik budowlany

Murowanie, tynkowanie, montowanie – to tylko niektóre obowiązki pracownika budowlanego. Osoby specjalizujące się w wykonywaniu prac remontowo-budowlanych bardzo często przenoszą przedmioty o dużej masie, a także spędzają czas w niekomfortowej pozycji. Pracę wykonuje się często na rusztowaniach (brak lęku przed wysokością) lub z wykorzystaniem ciężkiego sprzętu.

Pracownik budowlany powinien być wytrzymały i sprawny fizycznie, ponieważ roboty toczą się niekiedy przez cały rok i nie zawsze udaje się działać tylko w zamkniętych oraz ogrzewanych pomieszczeniach. W tym przypadku odporny i zahartowany organizm to podstawa.

Trener personalny

Główne obowiązki trenera to między innymi dopasowywanie treningów do potrzeb klientów, a także instruowanie osób dbających o sylwetkę w kwestii prawidłowego wykonywania konkretnych ćwiczeń.

To zawód, który wymaga odporności na nadmierny wysiłek fizyczny lub odwodnienie.

Rehabilitant

Główne zadanie rehabilitanta to pomaganie ludziom borykającym się z niepełnosprawnościami ruchowymi nabytymi w wyniku chorób, kontuzji lub wypadków.

Osoba, która wykonuje ten zawód, skupia się przede wszystkim na ćwiczeniach fizycznych i na zabiegach. Te mają za zadanie powstrzymać postępujące, niekorzystne dla zdrowia zmiany w organizmie pacjenta lub poprawić jego sprawność ruchową.

Rehabilitant musi włożyć wiele wysiłku, aby na przykład rozmasować mięśnie chorego lub podtrzymać go, podczas wykonywania ćwiczeń.

Sprawność fizyczna w tym zawodzie jest więc niezbędna w szczególności w pracy z osobami dorosłymi.

Tablice informacyjne - przykłady zawodów w łódzkich szkołach ponadpodstawowych oraz wybranych kierunków studiów w Polsce.

Zawody w łódzkich szkołach, w których wiedza, umiejętności i sprawność fizyczna są przydatne.

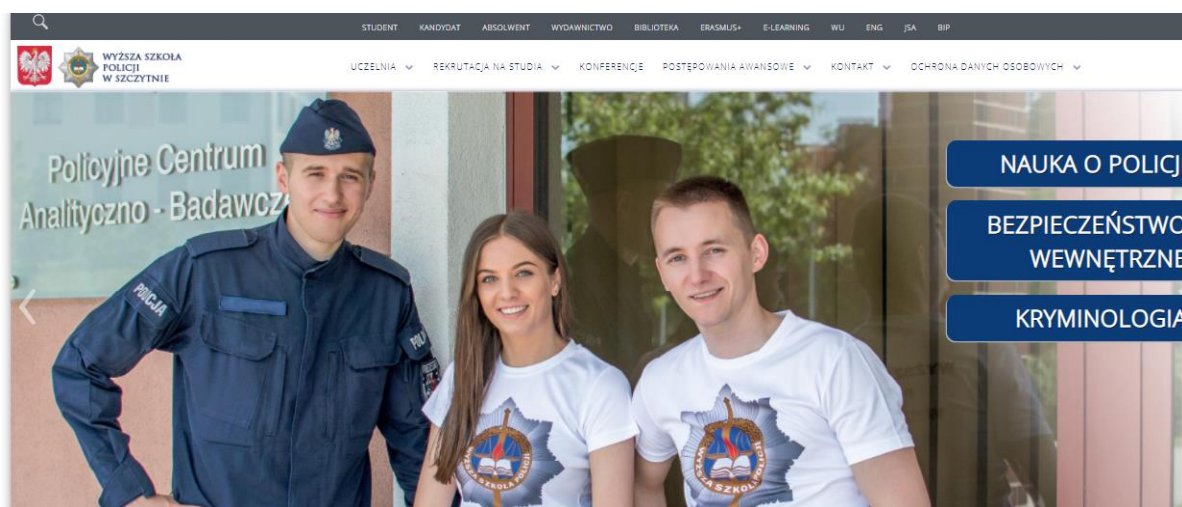
Tablica informacyjna nr 1

Szkoły ponadpodstawowe	Klasa
Klasy sportowe	
XLVII Liceum Ogólnokształcące	- piłka siatkowa dziewcząt i chłopców - piłka nożna, strzelectwo sportowe Rozszerzenia z: - Język angielski, biologia, geografia lub chemia
XLIII Liceum Ogólnokształcące	- lekka atletyka, piłka ręczna Rozszerzenia z: Biologia, język angielski, matematyka lub chemia - lekka atletyka, piłka nożna Rozszerzenia z: Geografia, język angielski, matematyka lub chemia
Klasy mundurowe	
XVIII Liceum Ogólnokształcące	policyjna z elementami kryminalistyki policyjno-prawna wojskowo-ratownicza
XLII Liceum Ogólnokształcące	straż graniczna służba policyjna

Tablica informacyjna nr 2

Szkoła	Kierunek/zawód/specjalności
Centralna Szkoła Państwowej Straży Pożarnej w Częstochowie	Technik pożarnictwa
Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu	Studium Aspirantów Technik pożarnictwa
Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie	Technik pożarnictwa Szkolenie podstawowe w zawodzie strażak
Szkoła Podoficerska Sił Powietrznych w Dęblinie	Specjalności: - ruch lotniczy - bezzałogowych statków powietrznych i wskazywania celów - inżynierjno-lotnicza - artylerii przeciwlotniczej - przeciwlotniczych zestawów rakietowych
Szkoła Podoficerska Wojsk Lądowych w Poznaniu	- orkiestry i zespoły estradowe - pielęgniarstwo - ratownictwo medyczne - kryptologia i cyberbezpieczeństwo - rozpoznanie i zakłócenia elektroniczne - łączność i informatyka
Szkoła Podoficerska Marynarki Wojennej w Ustce	- służba przygotowawcza - przeszkolenie kadr rezerwy - kursy dla szeregowych zawodowych - kursy dla kandydatów na żołnierzy zawodowych

Tablica informacyjna nr 3

Tablica informacyjna nr 4

<div> AKADEMIA WYCHOWANIA FIZYCZNEGO <small>JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO W WARSZAWIE</small> </div> <div> </div> <div> </div> <div> </div>	
<div> </div> <div> <p>Aktywny powrót do szkoły</p> <p>Zapły do SPORT KLUBÓW! Dowiedz się więcej ></p> </div>	
<p>Wychowanie fizyczne Specjalizacje instruktorskie:</p> <p>Instruktor rekreacji ruchowej:</p> <p>Fitness - nowoczesne formy gimnastyki</p> <p>Instruktor sportu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Akrobatyka sportowa • Gimnastyka sportowa • Judo • Kickboxing • Koszykówka • Kulturytyka • Lekkoatletyka • Narciarstwo alpejskie • Piłka nożna • Piłka ręczna • Piłka siatkowa • Pływanie • Podnoszenie ciężarów • Snowboard • Tenis • Trójbój siłowy • Zapasy 	<p>Sport (specjalizacje takie, jak w przypadku wychowania fizycznego)</p> <p>Turystyka i rekreacja SPECJALNOŚĆ TURYSTYKA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obsługa ruchu turystycznego • Hotelarstwo • Organizacja imprez turystycznych • Odnowa psychosomatyczna • Turystyka kulturowa <p>SPECJALNOŚĆ REKREACJA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fitness – nowoczesne formy gimnastyki • Nordic Walking • Organizacja imprez rekreacyjnych • Instruktor Outdoor
	Fizjoterapia
	Terapia zajęciowa
	Pielęgniarstwo

Tablica informacyjna nr 5**Akademie Wychowania Fizycznego**

Uczelnie	Kierunek
Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku	Fizjoterapia
Akademia Wychowania Fizycznego w Warszawie	Terapia zajęciowa
Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu	Animacja osób 50+
Akademia Wychowania Fizycznego w Katowicach	Aktywność fizyczna i żywienie w zdrowiu publicznym
Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu	Sport
Akademia Wychowania Fizycznego w Krakowie	Wychowanie fizyczne w służbach mundurowych
Uniwersytet Łódzki	Pedagogika sportu

Tablica informacyjna nr 6**Uczelnie wojskowe i MSWiA**

Uczelnie	Kierunek mundurowy	Kierunek cywilny
Lotnicza Akademia Wojskowa w Dęblinie	Lotnictwo i kosmonautyka	Lotnictwo i kosmonautyka
Akademia Sztuki Wojennej w Warszawie	Dowodzenie	Logistyka
Akademia Wojsk Lądowych we Wrocławiu	Inżynieria Bezpieczeństwa	Zarządzanie
Szkoła Główna Służby Pożarniczej (Warszawa)	Bezpieczeństwo wewnętrzne	Inżynieria bezpieczeństwa
Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni	Nawigacja	Automatyka i robotyka
Wojskowa Akademia techniczna w Warszawie	Elektronika i telekomunikacja	Biocybernetyka i inżynieria biomedyczna
Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie	Nauka o policji	Kryminologia

Przykłady dobrych praktyk uczestników warsztatów na realizację zadań w ramach wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego

- zainicjowanie dyskusji z młodzieżą na temat wykorzystania umiejętności sportowych w wybranych zawodach, takich jak: strażak, policjant, pracownik służb specjalnych, wojskowy;
- prezentowanie uczniom i analizowanie z nimi testów wykorzystywanych w rekrutacji na wyżej wymienione stanowiska;
- omówienie przez nauczyciela ścieżki kariery w zawodzie trener różnych dyscyplin sportowych na przykład piłki nożnej (*Jak wygląda ścieżka kariery w zawodzie trenera? Jak wykorzystywać różne inne umiejętności w wyżej wymienionych zawodach na przykład interpersonalne?*); uświadomienie uczniom, że ścieżka sportowa nie musi się kończyć na ścieżce zawodniczej;
- zorganizowanie dyskusji z uczniami na temat wykorzystywania sportu w życiu codziennym -prezentacja filmów o tej tematyce;
- zorganizowanie projektu edukacyjnego na temat zawodów ratujących zdrowie i życie; prezentowanie ścieżek kariery w zawodach związanych z organizacją zawodów sportowych; uczniowie biorą czynny udział w przygotowaniach, obserwują i wykonują pracę sędziego, organizatora, dokonują pomiarów tętna, wykonują czynności związane z pierwszą pomocą;
- realizowanie przez nauczyciela tematyki zajęć związanej z nowoczesnymi formami ruchu, różnych form uprawiania dyscyplin sportowych; omówienie ścieżek kariery w wybranych zawodach (*trener fitness*);
- realizowanie przez nauczyciela tematyki związanej z dbaniem o higienę osobistą, nawiązanie do autoprezentacji podczas rozmowy kwalifikacyjnej.

3.12. Przykłady działań realizowanych w ramach Wewnątrzszkolnych Systemów Doradztwa Zawodowego

Zgodnie z Rozporządzeniem MEN z dnia 12 lutego 2019 r. dotyczącym doradztwa zawodowego, do 30 września każdego roku szkolnego, dyrektor szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, zobligowany jest do zatwierdzenia programu realizacji doradztwa zawodowego w ramach wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego.

Program powinien zawierać następujące elementy:

- tematyka działań,
- oddziały, których dotyczą działania,
- metody i formy realizacji działań,
- terminy realizacji działań,
- osoby odpowiedzialne za realizację poszczególnych działań,
- podmioty, z którymi szkoła współpracuje przy realizacji działań.

Propozycje działań realizowanych w ramach wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego przedstawiono w poniższej tabeli.

Obszar i/lub treść Rozporządzenia MEN z 12 lutego 2019 r. - dotyczy pracy z uczniami	Tematyka działań	Odbiorca działań /klasa, rodzice, nauczyciele	Metody i formy realizacji działań	Terminy realizacji działań	Realizatorzy działań/osoby współpracujące	Podmioty, z którymi szkoła współpracuje przy realizacji działań
2. Świat zawodów i rynek pracy	Organizm człowieka - przeciwwskazania do wykonywania zawodu. Dokonuje obserwacji mikroskopowych komórki - zawody korzystające z mikroskopu, soczewek - np. technik optyk, analityk medyczny. Różnorodność życia - zawody, w których zajmujemy się roślinami i zwierzętami. Piramida żywienia - zawód dietetyk	Klasa 7 Klasa 5 Klasy 5-6	Warsztat, dyskusja	Zgodnie z planem	Nauczyciel biologii	Psycholog, pedagog, doradcy zawodowi ŁCDNiKP
2. Świat zawodów i rynek pracy	Ekologia i ochrona środowiska - zawody związane z ekologią i ochroną środowiska	Klasa 8	Warsztat, dyskusja	Zgodnie z planem	Nauczyciel biologii	Szkoły ponadpodstawowe, doradcy zawodowi ŁCDNiKP
1. Poznanie własnych zasobów	Organizm człowieka - przeciwwskazania do wykonywania zawodu	Klasa 7	Warsztat, dyskusja	Zgodnie z planem	Nauczyciel biologii	Psycholog, pedagog, doradcy zawodowi ŁCDNiKP
1. Poznanie własnych zasobów	Postawy - cechy charakteru, wartości, dlaczego pracujemy. Zawody - tradycje rodzinne	Klasy 4-8	Warsztaty, dyskusja, wykład	Zgodnie z planem	Nauczyciel WDŻ	Psycholog, pedagog, doradcy zawodowi ŁCDNiKP

2. Świat zawodów i rynek pracy	Tworzenie prezentacji multimedialnej wykorzystując tekst, grafikę, animację, dźwięk i film, stosuje hiperłącza	Klasy 7-8	Metoda projektu Prezentacje o zawodach/ filmy o zawodach	Zgodnie z planem	Nauczyciel informatyki	ŁCDNiKP – udział w konkursie – <i>Zawody Przyszłości</i>
2. Świat zawodów i rynek pracy	Statystyka w zawodach - zawody w statystyce	Klasy 7-8	Warsztaty	Zgodnie z planem	Nauczyciel matematyki	GUS - statystyki bezrobocia ŁCDNiKP - konkurs <i>Statystyka w karierze</i>
2. Świat zawodów i rynek pracy	Przedstawienie przedmiotu - przykładowe zawody w szkolnictwie ponadpodstawowym i wybrane kierunki studiów. Przedstawienie przedmiotu - wybrane kierunki studiów	Klasa 7 Klasa I - LO, T, BS	Warsztaty wykład prezentacja	Zgodnie z planem	Nauczyciel fizyki/chemii	Szkoły ponadpodstawowe Akademickie Biura Karier. Doradcy zawodowi ŁCDNiKP
2. Świat zawodów i rynek pracy	Przedstawienie przedmiotu - wskazanie połączenia zawodu z przedmiotem	Klasa I - LO, T, BS	Warsztaty wykład prezentacja	Zgodnie z planem	Nauczyciel fizyki/chemii	Doradcy zawodowi ŁCDNiKP
1. Poznanie własnych zasobów	Przy przeprowadzaniu doświadczeń, omawianiu zjawisk, omawiane są wymagane predyspozycje zawodowe	Uczniowie wszystkich typów szkół	Warsztaty wykład prezentacja	Zgodnie z planem	Nauczyciel fizyki/chemii	Doradcy zawodowi ŁCDNiKP

2. Świat zawodów i rynek pracy	Wyjaśnia zależności między zdrowiem fizycznym, psychicznym, emocjonalnym, a społecznym. Wyjaśnia wpływ stresu na zdrowie –przykłady zawodów wymagających dobrej kondycji psychicznej i fizycznej	Uczniowie wszystkich typów szkół	Dyskusja- metoda projektu plakat	Zgodnie z planem	Nauczyciel EDB, W-F	Doradcy zawodowi ŁCDNiKP
2. Świat zawodów i rynek pracy	Kształtowanie umiejętności z zakresu podstaw pierwszej pomocy. Przykładowe zawody związane z udzielaniem pierwszej pomocy	Uczniowie wszystkich typów szkół	Dyskusja- metoda projektu plakat	Zgodnie z planem	Nauczyciel EDB	Doradcy zawodowi ŁCDNiKP
1. Poznanie własnych zasobów	Kształtowanie postaw indywidualnych i społecznych sprzyjających zdrowiu – zachowania promujące zdrowe życie	Uczniowie wszystkich typów szkół	Dyskusja- metoda projektu plakat	Zgodnie z planem	Nauczyciel EDB, W-F	Psycholog, pedagog, doradcy zawodowi ŁCDNiKP
1. Poznanie własnych zasobów	Spotkania z policjantami, strażnikami miejskimi, ratownikami medycznymi, kombatanami, ekologami, psychologami itp. Predyspozycje zawodowe - Czy ja się do tego nadaję/ na lekcjach w-f egzamin sprawności fizycznej	Uczniowie wszystkich typów szkół	Dyskusja, wykład, prelekcja	Zgodnie z planem	Nauczyciel EDB, W-F	Psycholog, pedagog, doradcy zawodowi ŁCDNiKP Przedstawiciele zawodów
1. Poznanie własnych zasobów	Katecheza w szkole przywilejem i obowiązkiem	Klasa 8	Rozmowa	Zgodnie z planem	Nauczyciel religii	

1 Poznanie własnych zasobów	Moje życie moim szczęściem	Klasa 8	Dyskusja kierowana	Zgodnie z planem	Nauczyciel religii	
1. Poznanie własnych zasobów	Właściwa hierarchia wartości	Klasa 8	Wykład, praca na wartościach	Zgodnie z planem	Nauczyciel religii	Psycholog
1. Poznanie własnych zasobów 4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych	Moje zadania w kościele	Klasa 8	Rozmowa kierowana	Zgodnie z planem	Nauczyciel religii	
1. Poznanie własnych zasobów	Describing personality (przymiotniki opisujące osobowość) Likes and dislikes (moje upodobania) Preferences (preferencje)	Uczniowie wszystkich typów szkół	Prezentacje słowne rozmowa w oparciu o wprowadzone słownictwo wypowiedzi pisemne	Zgodnie z planem	Nauczyciel języka angielskiego	

2. Świat zawodów i rynek pracy	Jobs and duties (zawody, warunki pracy i zatrudnienia) Job market (rynek pracy)	Uczniowie wszystkich typów szkół	Rozmowy na podstawie poznanego słownictwa wypowiedzi ustne	Zgodnie z planem	Nauczyciel języka angielskiego	
4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych	Choosing a career (wybór ścieżki zawodowej)	Uczniowie wszystkich typów szkół	Rozmowy na podstawie przeczytanego tekstu Indywidualne wypowiedzi uczniów	Zgodnie z planem	Nauczyciel języka angielskiego	
2. Świat zawodów i rynek pracy	Zawody filmowe: Słownik pojęć dziennikarza telewizyjnego. Zajęcia z dziennikarzem	Uczniowie wszystkich typów szkół	Wykład, prezentacja multimedialna	Zgodnie z planem	Nauczyciel języka polskiego	TV dziennikarz

2. Świat zawodów i rynek pracy	Sposoby mierzenia czasu w historii i posługuje się pojęciami chronologicznymi - przykłady zawodów wczoraj i dzisiaj	Klasa 4	<i>Ławeczki przy Piotrkowskiej –</i> ćwiczenie chronologii Zawody Kołodziej, Rycerz czy dzisiaj istnieją Burza mózgów, dyskusja, prezentacja graficzna, multimedialna	Zgodnie z planem	Nauczyciel historii	PTTK/przewodnicy
2. Świat zawodów i rynek pracy	Przemiany społeczno-polityczne, gospodarcze i kulturowe lat 90 – zmiany na rynku pracy, zjawisko bezrobocia	Klasa 8	Warsztaty	Zgodnie z planem	Nauczyciel WOS	GUS - statystyki bezrobocia
1. Poznanie własnych zasobów	Poszerzanie kompetencji uczniów dotyczących oceny własnych predyspozycji zawodowych w kontekście dalszych wyborów edukacyjno-zawodowych	Uczniowie klas I-III (LO, T, BS)		Cały rok szkolny	Pedagog	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna dla Młodzieży Doradcy zawodowi ŁCDNiKP
2. Świat zawodów i rynek pracy	Świat zawodów i rynek pracy, branże przyszłości, zawody nadwyżkowe i deficytowe	Uczniowie klasy III (LO, T, BS)	Warsztaty podczas zajęć z wychowawcą	I półrocze	Pedagog, doradca zawodowy	Doradcy zawodowi ŁCDNiKP

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych	Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych	Uczniowie klasy III (LO, T, BS)	Zorganizowanie warsztatów dla maturzystów prowadzonych przez Studenckie Biuro Karier	I i II półrocze	Pedagog	Studenckie Biuro Karier
1. Poznanie własnych zasobów	Poznajemy nasze wartości, w tym związane z etyką pracy. Budowanie i wzmacnianie własnej motywacji do podejmowania różnych wyzwań. Zwiększenie poczucia wewnętrznej kontroli i umiejętności podejmowania decyzji zgodnych z autonomiczną hierarchią wartości oraz podejmowania za nie odpowiedzialności	Uczniowie klas LO, T, BS	Warsztaty na zajęciach grupy wsparcia. Porady i konsultacje podczas indywidualnych spotkań	X, XI, III Cały rok	Pedagog, psycholog	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
2. Świat zawodów i rynek pracy 3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie	Baza edukacyjno - zawodowa szkoły jako źródło informacji o szkołach i zawodach	Uczniowie klas I (LO, T, BS)	Konsultacje grupowe	IX	Nauczyciel bibliotekarz	

2. Świat zawodów i rynek pracy	„Kobiety pisarki”	Uczniowie wszystkich typów szkół	Wykład, prezentacja multimedialna, pokaz, quiz	III	Nauczyciel bibliotekarz, doradca zawodowy	
2. Świat zawodów i rynek pracy	Korzystanie z bazy informacji o zawodach	Klasy 7-8	Warsztaty	Zgodnie z planem	Nauczyciel bibliotekarz	Szkoły ponadpodstawowe baza informacji o zawodach na stronach szkół, filmy o szkołach
2. Świat zawodów i rynek pracy	Poznajemy zawody rodziców. Zagadki zawodoznawcze. Zawody w mojej okolicy – plakaty	Klasy 1-3	Gry i zabawy	Zgodnie z planem	Nauczyciel świetlicy	Współpraca z rodzicami
1. Poznanie własnych zasobów	Wartości, które cenimy – co jest dla mnie ważne. Postawy wobec siebie i świata otaczającego. Kim chciałam/chciałem być w przedszkolu i co się zmieniło. Świat zawodów dookoła nas. Praca – zawód – jak to rozumiem. Komunikacja Rozwój zawodowy. Zawody pokrewne	Klasy 1-8 LO, T, BSI	Warsztaty	Zgodnie z planem	Wychowawcy	ŁCDNiKP ODZ Psycholog Pedagog Poradnia PP

3.13. Baza edukacyjno-zawodowa szkoły

Baza edukacyjno-zawodowa szkoły

dla rodzajów/ typów
szkół

tradycyjna, w tym
multimedialna

dla grup odbiorców:
uczniowie, nauczyciele, rodzice

Baza edukacyjno-zawodowa szkoły - podział ze względu na rodzaje / typy szkół

Materiały dla uczniów szkół podstawowych:

Poznanie własnych zasobów.

Sprawdź swoje zainteresowania i predyspozycje zawodowe:

Twój typ osobowości

<https://testy-zawodowe.pl/testy/typ-osobowosci>

Twoje predyspozycje zawodowe

<https://twojepredyspozycje.pl/index/1>

Twoje zainteresowania zawodowe

<https://testy-zawodowe.pl/testy/planowanie-kariery-zainteresowania>

Ankieta skłonności zawodowych

<https://testy-zawodowe.pl/testy/ankieta-sklonnosci-zawodowych>

Kompetencjometr – test predyspozycji zawodowych

<http://kompetencjometr.mlodziwlodzi.pl/>

e-Zamek – test predyspozycji zawodowych w wersji pdf

<http://www.e-zamek.pl/public/docs/pdf/test-predyspozycji-zawodowych.pdf>

Rozpoznawanie predyspozycji zawodowych – przewodnik dla uczennic i uczniów

http://www.e-zamek.pl/public/upload/20150714-121021-pspz_poradnik-dla-uczni-zamek-do-wydruku.pdf

Edukacja:

Jak się uczyć?

Style uczenia się

ckziu-myslowice.pl/wp-content/uploads/2020/04/Style-uczenia-si%C4%99.docx

Jakie technikum? Na te zawody będzie popyt na rynku pracy – artykuł

<https://www.nowaera.pl/szkola-srednia-bez-tajemnic/jakie-technikum>

Mapa Karier – Ścieżki Kariery

<https://mapakarier.org/paths>

Planowanie kariery edukacyjno-zawodowej

<https://www.porp.pl/pl/planowanie-kariery-edukacyjno-zawodowej1>

Aktualności

<https://ckziu-myslowice.pl/doradztwo-zawodowe/aktualnosci/>

Godziny pracy

<https://ckziu-myslowice.pl/doradztwo-zawodowe/godziny-pracy/>

Zadania doradcy zawodowego

<https://ckziu-myslowice.pl/doradztwo-zawodowe/zadania-doradcy-zawodowego/>

Przydatne linki i informacje

<https://ckziu-myslowice.pl/doradztwo-zawodowe/przydatne-linki/>

Materiały dla rodziców

<https://ckziu-myslowice.pl/doradztwo-zawodowe/materiały-dla-rodzicow/>

Materiały dla uczniów

<https://ckziu-myslowice.pl/doradztwo-zawodowe/materiały-dla-uczniow/>

Możliwości edukacyjne dla absolwentów

ckziu-myslowice.pl/wp-content/uploads/2020/05/Mo%C5%BCliwo%C5%9Bci-edukacyjne-dla-absolwent%C3%B3w-.docx

Poradnik maturzysty

http://perspektywy.pl/portal/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=201&Itemid=370

Wirtualne Targi Edukacyjne

<https://www.wirtualnetargiedukacyjne.pl/>

Jakie studia? Test zainteresowania

<https://testy-zawodowe.pl/testy/wybor-studiow>

Informacje o uczelniach wyższych – wybierz Studia

<https://studia.gov.pl/wybierz-studia/pages/search/wizard>

Uczelnie Info

<https://uczelnie.info.pl/>

Śląskie uczelnie wyższe- wybrane kierunki kształcenia

ckziu-myslowice.pl/wp-content/uploads/2020/04/%C5%9B%C4%85skie-uczelnie-wy%C5%BCsze.docx

Politechnika Śląska – z pasji do nauki

ckziu-myslowice.pl/wp-content/uploads/2020/04/%C5%9B1%C4%85skie-uczelniewy%C5%BCsze.docx

Odkryj siebie! – zeszyt ćwiczeń

<https://wupgdansk.praca.gov.pl/documents/7776038/9287685/dbfec4afbd9c117e059f35f121105245.pdf/b86abbf1-0d19-49cb-933a-8600bf1ebbf7>

Uniwersytet Śląski – niezbędnik kandydata

<https://us.edu.pl/kandydat/>

Politechnika Śląska – informator dla kandydatów na studia

https://rekrutacja.polsl.pl/wp-content/uploads/2020/03/21x21_INFORMATOR_NOWY.pdf

Zintegrowany System Kwalifikacji

https://rekrutacja.polsl.pl/wp-content/uploads/2020/03/21x21_INFORMATOR_NOWY.pdf23

Zintegrowany System Kwalifikacji – film

<https://www.youtube.com/watch?v=ZZkCokjs9Nc>

Nowe możliwości rozwoju zawodowego – film

https://www.youtube.com/watch?v=RhW5C8_VVso&t=6s

Dream Foundation – studia za granicą

<https://dreamfoundation.eu/>

Materiały dla uczniów szkół ponadpodstawowych:

Rynek pracy:

EURES Polska

<https://eures.praca.gov.pl/>

Moje portfolio

<https://mojeportfolio.ibe.edu.pl/>

Kreatory dokumentów aplikacyjnych:

Darmowy kreator CV

<https://cv.pracuj.pl/poradniki/>

Dokumenty Europass

<https://europa.eu/europass/pl/create-europass-cv>

Moje pierwsze CV – od podstaw

<https://dokariery.pl/moje-pierwsze-cv-od-podstaw>

Ulepsz swoje CV

<https://dokariery.pl/ulepsz-swoje-cv>

Artykuł poświęcony klauzuli CV (zgodny na przetwarzanie danych osobowych) po wejściu w życie przepisów RODO.

Klauzula CV 2020

<https://interviewme.pl/blog/klauzula-cv>

Poradniki dotyczące tworzenia dokumentów aplikacyjnych.

Poradniki

<https://cv.pracuj.pl/poradniki/>

6 kroków do znalezienia pracy

ckziu-myslowice.pl/wp-content/uploads/2020/05/6-krok%C3%B3w-do-znalezienia-pracy.docx

Jak zdobyć wymarzoną pracę ?

<https://www.youtube.com/watch?v=A3y9UvGUGsk>

Wskazówki do tego, jak przygotować się i zachować podczas rozmowy kwalifikacyjnej.

Ta rozmowa może odmienić Twoje życie.

<https://zielonalinia.gov.pl/akcja-rekrutacja>

Jak okazać zaangażowanie podczas rozmowy kwalifikacyjnej?

<https://porady.pracuj.pl/rozmowa-kwalifikacyjna/jak-okazac-zaangazowanie-podczas-rozmowy-kwalifikacyjnej/>

Rekrutacja zdalna

<https://porady.pracuj.pl/rozmowa-kwalifikacyjna/rekrutacja-online-i-przez-telefon-zdobadz-prace-nie-wychodzacz-domu/>

Rynek pracy i kompetencje przyszłości

<https://www.porp.pl/pl/rynek-pracy-i-kompetencje-przyszlosci1>

Działalność gospodarcza

<https://www.porp.pl/pl/dzialalnosc-gospodarcza1>

Wynagrodzenia

<https://wynagrodzenia.pl/>

Rozmowa kwalifikacyjna online. Sprawdź, jak się przygotować do spotkania z rekruterem – artykuł

<https://gdansk.naszemiasto.pl/rozmowa-kwalifikacyjna-online-sprawdz-jak-sie-przygotowac/ar/c10-7616929>

Szukanie pracy – krok po kroku

<https://wupgdansk.praca.gov.pl/documents/7776038/9287685/Szukanie%20pracy.pdf/7c33c5b3-89ec-46b2-95d5-af5bb5f5d19c>

Test kariery

http://tests.dreamfoundation.eu/career-test/page1?locale=pl&fbclid=IwAR3NjpdRRZwV1W_vQh9NyLbKCJmgTagUbuJNur2gEWDz2YX6JZzV3Xgq85k

YEP Academy – kompendium w obszarze planowania przyszłości zawodowej

<https://yep.academy/>

Własna działalność:

Jak napisać biznesplan ? Poradnik

<https://www.niepoddawajsie.pl/jak-napisac-biznesplan/>

Jak założyć jednoosobowa działalność gospodarczą?

<https://www.niepoddawajsie.pl/jak-zalozyc-firme/>

Ciekawe artykuły:

Jak radzić sobie ze słomianym zapalem?

https://yep.academy/jak-radzic-sobie-ze-slomianym-zapalem/?fbclid=IwAR2ev5FNZS3P17wBje2MZL1auL_49Oro4FUn5aWLz2RyhbF-c3ukGffmsD4

Umiejętności przyszłości

<http://umiejetnosci2030.pl/>

Obraz rynku pracy 2030

<http://umiejetnosci2030.pl/>

Czy Twoje umiejętności zawodowe są przyszłościowe? – Test

*<https://ckziu-myslowice.pl/doradztwo-zawodowe/materialy-dla-uczniow/>

Baza edukacyjno-zawodowa szkoły - podział ze względu na grupy odbiorców: uczniów, nauczycieli, rodziców

Informacje o edukacji:

1. Ministerstwo Edukacji Narodowej: <https://www.gov.pl/web/edukacja>
2. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego: <https://www.gov.pl/web/nauka/>
3. Informacje o uczelniach, kierunki studiów: www.uczelnie.info.pl
4. Wyszukiwarki kierunków studiów:
  - a. <https://studia.gov.pl/wyberz-studia/pages/search/wizard>,
  - b. <https://kierunki-studiow.dlamaturzysty.info/serwis.php?s=3164>
5. Portal Perspektyw – Informacje o zawodach, rankingi szkół:
<http://perspektywy.pl/portal/>
6. Katalog zawodów, testy, uczelnie: <http://www.kluczdokariery.pl/>
7. Ośrodek Rozwoju Edukacji: <https://www.ore.edu.pl/>

Informacje o zawodach i rynku pracy:

- Wyszukiwarka zawodów:
<https://doradztwo.ore.edu.pl/wybieram-zawod/>
- Katalog zawodów – wybieram zawód:
<http://www.wybieramzawod.pl/testy-i-materialy>
- Karty zawodów, opis grup zawodowych:
<http://www.koweziu.edu.pl/wybor-zawodu>
- Opis zawodów: <https://mapakarier.org/>
- Skąd czerpać wiedzę o zawodach? – Kanały Na YouTube:
  - ☐ „Szukam pracy” <https://tiny.pl/grvd7>
  - ☐ „Dobry zawód – fajne życie”: <https://tiny.pl/7ndj1>
  - ☐ „INFODoradca+”: <https://tiny.pl/7ndjj>

Wymiar europejski w systemach informacji zawodowej:

- Portal dotyczący możliwości kształcenia w Europie:
<https://ec.europa.eu/ploteus/>

Vademecum dla ucznia, rodzica, nauczyciela:

- Poradnik dla ucznia: „Masz potencjał – wiedz o tym”: <https://tiny.pl/7ghmh>
- Inspiracje dla ucznia i rodzica:
<https://padlet.com/DOREZA/doradztwozawodowe>
- Webinar dla Rodziców „Jak pomóc dziecku w wyborach edukacyjno-zawodowych?”: https://youtu.be/-PZK__nseeI
- „5 rzeczy, o których warto pamiętać, rozmawiając z dzieckiem o ścieżce edukacyjno-zawodowej”: <https://tiny.pl/7ndhp>
- Materiały dla ucznia, nauczyciela, doradcy:
<https://www.perspektywy3d.pl/index.html>
- Strona „Mapy karier” – interaktywne i darmowe narzędzie doradztwa zawodowego w szkole: <https://mapakarier.org/>
- ORE – Doradztwo edukacyjno-zawodowe: <https://doradztwo.ore.edu.pl/>
- Eurodoradztwo Polska: <http://www.eurodoradztwo.praca.gov.pl/>
- TED, czyli inspirujące przemowy, które zaangażują Twoich uczniów:
<https://tiny.pl/7ndcx>

Inspiracje dla nauczyciela i doradcy zawodowego:

Kompetencje miękkie: https://padlet.com/Mapa_Karier/kompetencjemiekkie

- CWRKDiZ – materiały do pobrania: <https://tiny.pl/7l75l>
- „Do kariery”: <https://tiny.pl/7l75v>
- Scenariusze zajęć doradztwa: Papiery do kariery Europass:
<https://tiny.pl/74dk5>
- epodręcznik doradcy zawodowego: <https://tiny.pl/7nd1b>
- Ruletka i ćwiczenia dla ucznia: <https://tiny.pl/7cnlx>
- <https://padlet.com/DOREZA/klucze>
- <https://padlet.com/agatajania/ranvly7huvt1fsfu>

- YouTube i podcasty w doradztwie zawodowym:
  - <https://tiny.pl/7ndwt>
- EIPD – portal specjalistów rynku pracy: <https://tiny.pl/7l75b>
- Przykładowe testy i ćwiczenia:
  - Gra „Klocki kariery: <https://tiny.pl/7qhft>
  - Test osobowości: <https://www.16personalities.com/pl>
  - Test predyspozycji zawodowych:
<http://kompetencjometr.mlodziwlodzi.pl/>
  - Test talentów: <https://tiny.pl/7ndlx>
  - Test: „Właśnie to lubię robić: <https://tiny.pl/7m2hr>
  - Test WOPZ: <http://test.wybierz-zawod.eu/>
- Materiały CSiPZ:
  - Warsztaty „Odlotowe CV w 3 dni”: <https://csipz.pl/otk2020/>
  - 10 najgorszych błędów w procesie rekrutacji”:
https://csipz.pl/otk2020_10bledow/

*<https://zswsucha.pl/doradca-zawodowy/przydatne-linki/>

Baza edukacyjno-zawodowa szkoły - tradycyjna, w tym multimedialna

Wydawnictwa zwarte z zakresu doradztwa zawodowego, periodyki, broszury, narzędzia badania predyspozycji, informatory o szkołach i zawodach, multimedia najczęściej gromadzone są w bibliotece szkolnej. Znajdują się w wyznaczonym miejscu. Mogą być gromadzone zgodnie z Uniwersalną Klasyfikacją Dziesiątą lub alfabetycznie. Multimedia wyodrębnia się z księgozbioru ogólnego i udostępnia czytelnikom, podobnie jak wszystkie zbiory, zgodnie z regulaminem biblioteki.

Część II

Wspieranie uczących się
w planowaniu ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej
- bank dobrych praktyk, pomysłów, refleksji

Magdalena Boćko

Nauczycielka

XLII Liceum Ogólnokształcącego im. Ireny Sendlerowej w Łodzi

Włączanie treści z doradztwa zawodowego do praktyki edukacyjnej na przykładzie lekcji języka angielskiego

Wprowadzanie uczniów w świat zawodów, ich charakterystyka, przekazywanie informacji dotyczących kwalifikacji, wymagań psychofizycznych, form zatrudnienia czy wymagań rynku pracy, jest istotną częścią nauki języków obcych w szkołach ponadpodstawowych. Znajomość języków to jedna z wielu umiejętności przydatnych w miejscu pracy i w wielu zawodach kluczowe kryterium podczas procesu rekrutacji. Dlatego tak ważne jest, aby rozmawiać o tym z uczniami i rozwijać ich wiedzę w tym zakresie. Oto kilka przykładów, jak realizuję tę tematykę na lekcjach języka angielskiego w liceum ogólnokształcącym.

Powtarzanie już znanych oraz wprowadzanie nowych nazw określających zawody w języku angielskim może być dla uczniów doskonałą okazją do poznania własnych zasobów i predyspozycji zawodowych. Rozmowa o tym, czym zajmują się przedstawiciele poszczególnych zawodów, pozwala uczniom na poznanie i opisanie zakresu obowiązków, zarówno w języku polskim, jak i angielskim. Realizując ten temat z licealistami proszę ich również o zastanowienie się, które z omawianych zawodów są najbardziej, a które najmniej potrzebne na krajowym rynku pracy i proszę o uzasadnienie swoich odpowiedzi. Kiedy uczniowie podczas nauki zdalnej spowodowanej pandemią wskazują jako najbardziej potrzebne zawody ratownika medycznego czy pielęgniarki widzę, jak bardzo ich odpowiedzi nawiązują do bieżącej sytuacji na świecie. Proszę również uczniów o uszeregowanie w kolejności od najbardziej do najmniej istotnych aspektów pracy, takich jak: bycie częścią zespołu, robienie czegoś co daje przyjemność, pracowanie w bliskiej odległości od domu, robienie czegoś ważnego w swoim życiu oraz zarabianie dużych pieniędzy. Po zaprezentowaniu swoich rankingów uczniowie dzielą się tym, co jest dla nich najbardziej lub najmniej istotne i uzasadniają swój wybór. Z wymienionych powyżej pięciu kryteriów największe znaczenie dla moich uczniów miało wykonywanie

zajęcia, które sprawia im przyjemność oraz zarabianie pieniędzy. Jako najmniej ważne uczniowie wskazywali najczęściej pracę w bliskiej odległości od domu.

Zachęcam również uczniów do rozpoznawania swoich możliwości w zakresie wykonywania poszczególnych zawodów i uwzględniania ich w planowaniu ścieżki zawodowej. W tym celu omawiając z uczniami poszczególne nazwy zawodów pytam ich, w których z nich widzieliby siebie za kilka lat, jakie cechy charakteru, predyspozycje do ich wykonywania ma każdy z uczniów. Proszę również uczniów, aby opowiedzieli krótko o swoich zainteresowaniach, uzdolnieniach czy predyspozycjach i wspólnie zastanawiamy się, który zawód odpowiadałby im najbardziej. Wprowadzając słownictwo związane z rodzajami pracy (stała, tymczasowa, na cały etat, na pół etatu, praca na zmiany itp.) opisuję z uczniami warunki pracy w ramach poszczególnych zawodów, rozmawiamy również o umiejętnościach potrzebnych do ich wykonywania. Chcę, aby uczniowie zdobyli jak najwięcej informacji dotyczących poszczególnych zajęć, być może w przyszłości któreś z nich stanie się ich zawodem.

Przewidywane efekty:

Uczeń potrafi:

- określić swoje mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia,
- dokonać analizy zasobów istotnych przy planowaniu przyszłości edukacyjno-zawodowej,
- świadomie i samodzielnie zaplanować swoją ścieżkę edukacyjno-zawodową zgodnie ze swoimi predyspozycjami i zainteresowaniami,
- świadomie dokonać wyboru kierunku kształcenia i/lub zawodu,
- analizować informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji pod kątem swoich zainteresowań,
- odnaleźć się na rynku pracy,
- wykorzystać różnorodne możliwości zdobycia kwalifikacji i doświadczenia zawodowego,
- wykorzystać swoje umiejętności językowe w przyszłej pracy zawodowej.

Katarzyna Buchman

Nauczycielka

Szkoły Podstawowej nr 120 w Łodzi

Realizacja treści z zakresu doradztwa zawodowego w szkole podstawowej na lekcjach języka polskiego i informatyki

Jako nauczyciel języka polskiego i informatyki w klasach II - VI realizuję treści z zakresu doradztwa zawodowego na dwóch przedmiotach. W przypadku informatyki w klasach młodszych (nawet nauczania początkowego) wspólnie sprawdzamy wykonywanie w edytorze grafiki rysunków ukazujących przedstawicieli danych zawodów lub tylko atrybutów tego zawodu (wybranych przez dziecko, przydzielonych przez nauczyciela w związku z kalendarzem uroczystości czy świętem lub przedstawiających: marzenie dziecka, co chciałoby robić w przyszłości, zawód wykonywany przez mamę, przez tatę...). Dzieci w klasach IV – V chętnie wykonują krzyżówki i inne zadania logiczne z wykorzystaniem wiedzy o zawodach (przykładowe aplikacje do tego celu: <https://learningapps.org/>, <https://www.krzyzowki.edu.pl/>) oraz tworzą karty do gry uwzględniające specyfikę zawodów (<http://magiaimiecz.eu/generator-kart/>).

W klasie VI co roku realizuję z uczniami lekcję przekrojową, w ramach której przez trzy godziny lekcyjne uczniowie wykonują prezentację w PowerPoint (lub Scratch), samodzielnie wyszukując informacje w Internecie, analizując je, segregując pod względem przydatności i wyboru jedynie treści najistotniejszych, zgodnych z podanymi wcześniej parametrami pracy. W takiej formie ćwiczą, przy okazji poznawania zagadnień z zakresu doradztwa zawodowego, umiejętności posługiwania się programem PowerPoint (a niektórzy Scratch), a przede wszystkim krytycznego analizowania wiadomości wyszukanych samodzielnie w Internecie.

W załączniku nr 1 karta pracy do tego zadania (parametry pracy o zawodach).

Zagadnienia z zakresu doradztwa zawodowego wspólnie realizujemy przy okazji omawiania lektur. Przykładowo przy omawianiu „Akademii pana Kleksa” Jana Brzechwy można na przykładzie tytułowego bohatera określać szczegółowo cechy nauczyciela, porównując cechy pana Ambrożego z cechami dzisiejszego nauczyciela. Do tego celu posłuży chociażby tabela. Przy okazji warto wspomnieć o współczesnej specyfice zawodu i wymaganiach niezbędnych do jego wykonywania, a jako ciekawostki można podać wymagania dawniejsze oraz pracę nauczyciela pod

zaborami. Przy okazji tej samej lektury można także omówić zawód pisarza (wszak pojawia się postać Andersena), naukowca (golarz Filip skonstruował mechaniczną lalkę, Alojzego), odnieść się nawet do renowatora mebli i lekarza (leczenie chorych sprzętów przez Kleksa).

Innym utworem, przy okazji którego realizowałam w klasie IV doradztwo zawodowe, jest „Bajka o rybaku i rybce” A. Puszkina. Wykorzystując karty pracy WSiP (załączniki nr 2, 3), uczniowie omawiali cechy rybaka, co stało się wstępem do omówienia specyfiki tego zawodu we współczesnym świecie. W załączniku zamieszczam konspekt tej lekcji (Konspekt lekcji języka polskiego IV), w którym ujęłam niezbędne treści, a także przewidziałam dodatkową pracę w przypadku wyjątkowo sprawnej pracy uczniów.

Załącznik nr 1

Temat pracy: Prezentacja w PowerPoint: „Przegląd zawodów”.

Wymagania do oceny:

1. 30 slajdów, w tym slajd tytułowy z tytułem pracy, autorem prezentacji i klasą oraz slajd końcowy zawierający źródła.
2. Wszystkie slajdy mają tła (w przypadku dużej grafiki może ona być tłem). Tła mogą być wszystkie takie same.
3. Napisy i grafikę wprowadzamy w polach grafiki SmartArt.
4. Dodajemy grafikę i teksty zgodnie z wytycznymi do zawartości merytorycznej (poniżej).
5. Dodajemy przejścia między wszystkimi slajdami (muszą być na myszkę, mogą być takie same).
6. Animujemy wszystkie grafiki SmartArt, dodając animacje niestandardowe WEJŚCIE na automat z ustawieniem w chronometrażu każdej opóźnienia 0,5 s.
7. Dodajemy stopkę z imieniem i nazwiskiem oraz klasą autora pracy i aktualną datę.

ZAWARTOŚĆ MERYTORYCZNA PEZENTACJI:

- Omówienie co najmniej 10 wybranych przez siebie zawodów.
- Przy każdym zawodzie zamieszczenie zdjęcia poglądowego.
- Wymagania konieczne do wykonywania zawodu: zdrowotne, emocjonalne, wykształcenie.
- Omówienie, na czym polega praca w danym zawodzie.
- Podanie możliwych zarobków i innych profitów płynących z wykonywania tego zawodu.
- Zapotrzebowanie na ten zawód na rynku pracy.
- Ewentualnie ciekawostki.

KRYTERIA OCENY:

- ocena za prezentację spełniającą wszystkie kryteria – 5,
- praca zawierająca 20 - 30 slajdów – pół oceny w dół,
- praca poniżej 20 slajdów - ocena w dół,
- brak większości przejść między slajdami – ocena w dół,
- brak nielicznych przejść między slajdami – pół oceny w dół
- brak większości animacji niestandardowych – ocena w dół,

- brak nielicznych animacji niestandardowych – pół oceny w dół,
- brak opóźnień w chronometrażu, ustawienia na myszkę zamiast automat i odwrotnie – pół oceny w dół;
- brak stopki - pół oceny w dół,
- wstawianie większości tekstów i grafik poza grafiką Smart - ocena w dół,
- wstawianie nielicznych tekstów i grafik poza grafiką Smart - pół oceny w dół,
- **osoby z opinią poradni:** obowiązująca objętość prezentacji 20 slajdów zamiast 30, nieobniżanie walorów pracy za błędy ortograficzne, językowe i interpunkcyjne, nieobniżanie po pół oceny za pomieszczenie ustawień efektów na myszkę i na automat oraz pominięcie opóźnień

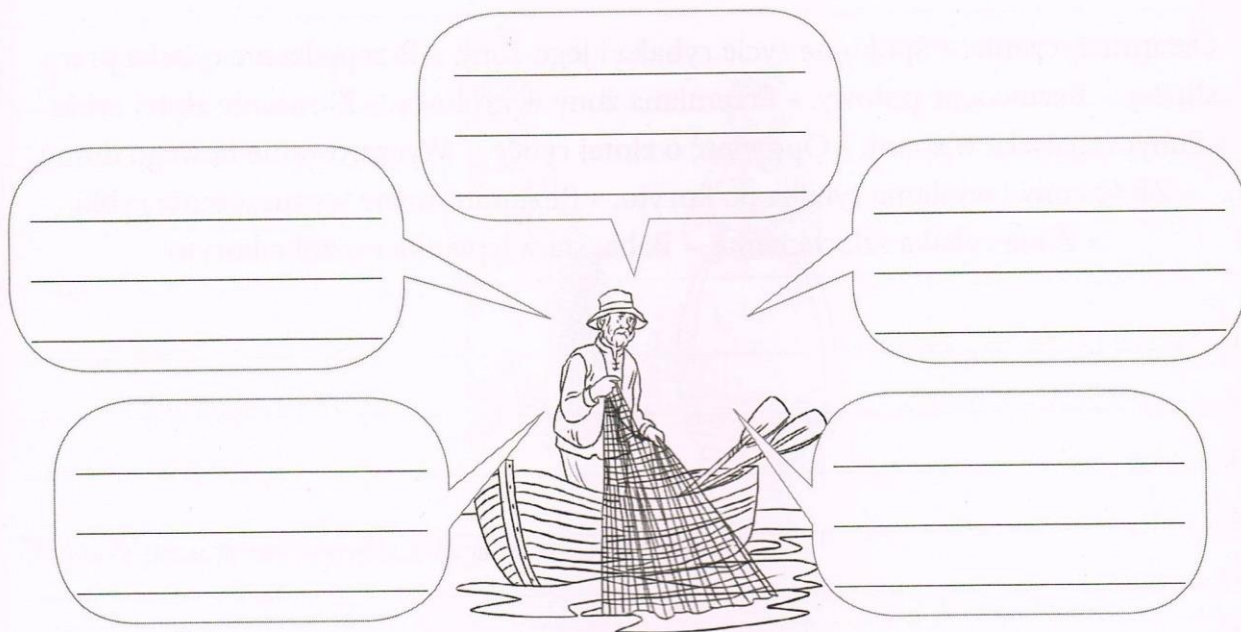
PRACA NA 6 - ponad program: dla chętnych zamiast prezentacji w PP do wykonania prezentacja w Scratchu.

Wymagania:

Zawartość merytoryczna pracy taka, jak w PP.

4. O co rybak poprosił złotą rybkę? Zapisz w dymkach wypowiedzi bohatera.

5. Czym zajmowali się bohaterowie bajki? Przyporządkuj postaciom odpowiednie rekwizyty.

7. Nazwij cechy charakteru rybaka i jego żony. Zapisz po osiem określeń.

8. Jakie pouczenie wynika z *Bajki o rybaku i rybce*?

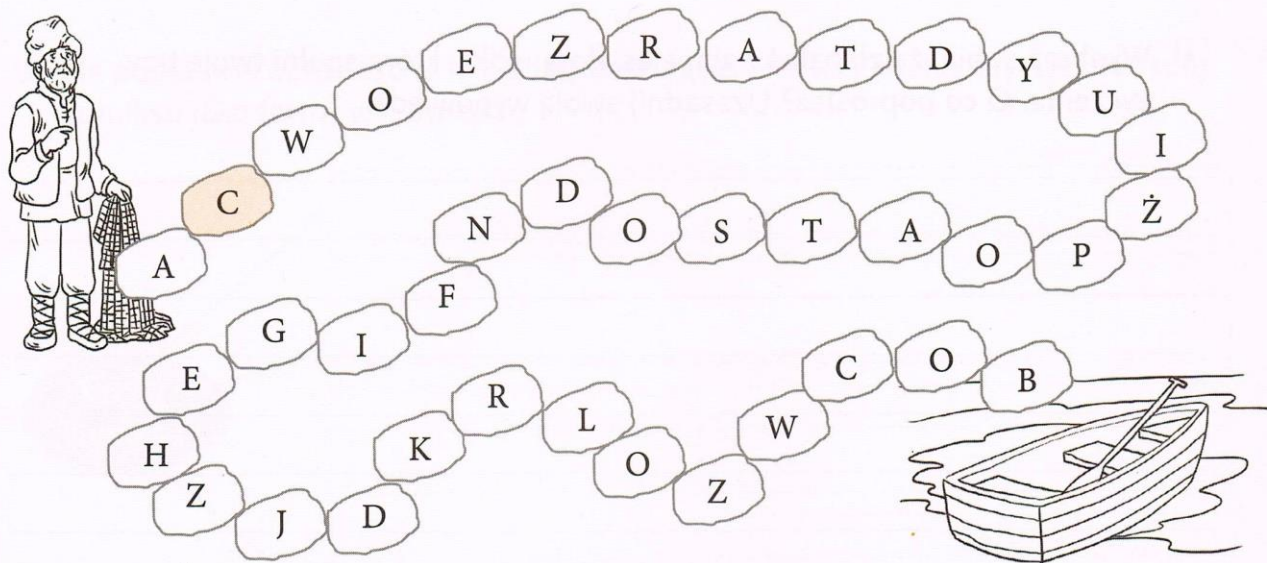

---

9. Na drogach rybaka do łodzi ukryły się dwa przysłowia. Odgadnij je, odczytując co drugą literę. Zaczynj od zacieniowanych kamieni.

Pierwsze przysłowie:

Katarzyna Buchman

Nauczycielka

Szkoły Podstawowej nr 120 w Łodzi

Jakie pouczenie wynika z „Bajki o rybaku i rybce”?

Konspekt lekcji języka polskiego dla klasy czwartej

Cele z podstawy programowej: uczeń omawia elementy świata przedstawionego, rozpoznaje fikcję literacką, rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach, rozpoznaje czytany utwór jako baśń, opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność, charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach, wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy, określa tematykę oraz problematykę utworu, nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst, przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia, wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach, wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera, określa temat i główną myśl tekstu, odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych, rozpoznaje słownictwo neutralne i wartościujące, rozumie ich funkcje w tekście, dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi, uczestniczy w rozmowie na zadany temat, wydziela jej części, sygnały konstrukcyjne wzmacniające więź między uczestnikami dialogu, tłumaczące sens, rozróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji, tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź

Cele rozpisane szczegółowo do tematu lekcji: uczeń tworzy uporządkowany plan wydarzeń w „Bajce o rybaku i rybce”, wymienia elementy świata przedstawionego, wskazuje w utworze cechy baśni, rozpoznaje fikcję literacką, nazywa cechy bohaterów, odnajduje w tekście wskazane poleceniem wypowiedzi bohatera, formułuje morał wypływający z baśni, wskazuje wartości w utworze, wyraża własny sąd o postaciach i wydarzeniach, wypowiada się spójnie i poprawnie, sprawnie pracuje w parach, nie przerywa wypowiedzi kolegów.

Metody: podająca, ćwiczenia praktyczne, problemowa

Forma pracy: zbiorowa, w grupach

Pomoce: prezentacja multimedialna o Puszkynie, bajce jako gatunku literackim i z ilustracjami do utworu, podręczniki z tekstem bajki do pracy w parach, karty pracy
Czas: 45 minut (kolejne 45 minut przeznaczone będzie na ćwiczenia językowe i frazeologiczne oparte o „Bajkę o rybaku i rybce”)

Tok lekcji:

1. Krótkie sprawdzenie wiadomości z wcześniejszej lekcji, zadanych do powtórzenia, gdyż będą do wykorzystania w pracy domowej dla chętnych. Ocena klasy i samoocena ucznia.
2. Wprowadzenie do zajęć. Podanie tematu oraz celów lekcji.
3. Krótki wstęp o Aleksandrze Puszkynie oraz przypomnienie cech gatunkowych baśni w formie prezentacji multimedialnej.
4. Wspólne określanie elementów świata przedstawionego „Bajki o rybaku i rybce” (uczniowie znają już treść utworu, gdyż przeczytanie go było ich pracą domową), wyodrębnianie elementów fantastycznych i realistycznych, wskazywanie cech gatunkowych baśni w utworze, wstęp do określania cech postaci przez wskazywanie przedmiotów służących bohaterom do wykonywania codziennych zajęć (tu mały sprawdzian logicznego myślenia, gdyż nie wszystkie przedmioty należy przyporządkować).
5. Omówienie w nawiązaniu do wybranych w poprzednim ćwiczeniu przedmiotów specyfiki pracy rybaka (terminy: rybak, rybołówstwo). Wskazywanie cech i umiejętności niezbędnych do wykonywania tego zawodu (siła, sprawność fizyczna, umiejętność pływania, odporność na niekorzystne warunki pogodowe, znajomość fauny i flory akwenów).
6. Praca w grupach/parach. Podziału dokonują sami uczniowie. Uczniowie wypełniają 3 karty pracy, przy czym każdy rząd (bez względu na liczbę grup w nim zawartych) wypełnia tylko jedną kartę. Dotyczą one: tworzenia uporządkowanego planu wydarzeń, przytaczania z tekstu wypowiedzi bohatera, nazywania cech bohaterów (także tych charakterystycznych dla pracy rybaka w przypadku bohatera męskiego).
7. Przedstawienie efektów pracy w grupach. Wypowiada się jedna osoba z grupy, później uzupełniają wypowiedź kolejne osoby.
8. Odpowiedź na pytanie z tematu. Uczniowie określają, jakie pouczenie wynika z „Bajki o rybaku i rybce” (np. chciwość i pazerność nie popłacają; nie bogactwo czyni szczęśliwym, ale bycie dobrym; należy cieszyć się z tego, co się dostaje; należy samemu uczciwie zapracować na to, co się posiada).
9. Podsumowanie lekcji w formie zabawy z kołem fortuny.

10. Ewaluacja. Wskazanie przez uczniów mocnych i słabych stron lekcji (forma rozmowy).
11. Zadanie pracy domowej wszystkim uczniom oraz pracy domowej dodatkowej dla chętnych (praca stylistyczna; do wyboru jeden z dwóch tematów utrwalających niedawno wprowadzane formy wypowiedzi lub przegląd ilustracji do baśni z określaniem przez uczniów wydarzeń). Przy małej ilości czasu do zakończenia lekcji możliwe umieszczenie prezentacji z pracą domową na stronie internetowej.
12. Propozycja na ewentualny czas wolny: przegląd ilustracji do baśni z określaniem przez uczniów wydarzeń, które one przedstawiają.

Iwona Drzeń

Nauczycielka

Szkoły Podstawowej 184 w Łodzi

Realizacja treści doradztwa zawodowego na zajęciach historii i wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej

Treści związane z doradztwem zawodowym niejednokrotnie pojawiają się na lekcjach historii i wiedzy o społeczeństwie. Omawiając okres starożytności uczniowie poznawali pracę kamieniarzy egipskich budujących piramidy czy tragarzy przywożących kamienne bloki do budowy posągów, piramid czy świątyń. Podczas lekcji dotyczących starożytnego Egiptu i starożytnej Mezopotamii poznawali pracę egipskich rolników i jej uzależnienie od wylewów Nilu. Poszerzali swoją wiedzę na temat sposobu budowy domów na terenach starożytnego Bliskiego Wschodu czy budowy sieci irygacyjnych. Te wszystkie działania związane były z pracą konkretnych fachowców. Nie zabrakło również informacji dotyczących systemu edukacji w starożytnym Egipcie.

Omawiając tematy dotyczące starożytnej Grecji uczniowie poznawali cechy charakterystyczne teatru greckiego, a przy okazji omawiali pracę aktorów, chórzystów, scenografów, charakteryzatorów, twórców masek. Podczas zajęć lekcyjnych dotyczących rzymskich legionów poznawali obowiązki zawodowych żołnierzy walczących ku chwale imperium rzymskiego.

Przechodząc do średniowiecza uczniowie poznawali zawody związane z rzemiosłem (kował, zdun, cieśla, płatnerz, ludwisarz, kołodziej itp.), obowiązki poddanych polskich królów i książąt z dynastii Piastów realizowane w osadach służebnych typu: Bartniki, Grotniki, Świniary, Winiary itp. Poznawali pojęcie cechu oraz prawa i obowiązki członków wybranego cechu. Lekcje dotyczące panowania Kazimierza Wielkiego utrwaliły wiedzę uczniów dotyczącą rolnictwa i zawodów rzemieślniczych oraz wzbogaciły ją o zawody związane z kopalnictwem soli: górnik, kopacz, kruszacz, żupnik.

Podczas omawiania tematów dotyczących skutków odkryć geograficznych uczniowie omawiali nowe zawody związane z pracą nakładczą, pracą w manufakturze, zawodami związanymi z przemysłem tekstylnym i instytucjami kredytowymi. Tematy dotyczące folwarku szlacheckiego zaowocowały zdobyciem wiedzy dotyczącej pracowników folwarcznych i wykonywanych przez nich

zawodów oraz ścieżek edukacyjnych polskiej młodzieży szlacheckiej. Podczas omawiania tematów dotyczących gospodarczego rozwoju Polski w XVI wieku uczniowie poznali również pracę i jego obowiązki związane z transportem towarów, np. Wisłą.

Czasy nowożytne to okres, w którym na historii młodzież poznawała informacje dotyczące rozwoju przemysłowej Łodzi, szczególnie w zakresie rozwoju branży wełnianej, bawełnianej, chemicznej, włókienniczej. Poznawali pracę łódzkich włókniarek. Omawiając rozwój przemysłowej Łodzi na przełomie XIX i XX wieku poznawali nowe zawody, które pojawiły się dzięki wynalazkom z tego okresu: elektryk, telegrafista, telefonistka, mechanik samochodowy, mechanik naprawiający radia, ekspedient w sklepie kolonialnym. Uczniowie klas siódmych poznawali również sytuację gospodarczą Polski w okresie II Rzeczypospolitej. Podczas omawiania osiągnięć gospodarczych poznawali zawody związane z budową miasta i portu Gdynia, reformą walutową Władysława Grabskiego czy budową Centralnego Okręgu Przemysłowego. Podczas omawiania okresu II RP młodzież dowiedziała się również o ówczesnym systemie edukacji i możliwościach rozwoju zawodowego po ukończeniu konkretnych szkół, np. przyfabrycznych, czy po ukończeniu kursów specjalistycznych przygotowujących np. do zawodu księgowego, guwernantki, urzędnika.

Klasy ósme na zajęciach wiedzy o społeczeństwie korzystały z materiałów dydaktycznych przygotowanych przez trenerów z Fundacji Młodzieżowej Przedsiębiorczości. Fundacja ta dla klas VI – VIII szkół podstawowych prowadzi ogólnopolski program „Ekonomia na co dzień” w ramach którego realizowana jest w szkołach edukacja ekonomiczna i doradztwo zawodowe. W trakcie zajęć poświęconych doradztwu zawodowemu uczniowie korzystali z pomocy dydaktycznych typu: quizy, puzzle, gry planszowe, karty ścieżek kariery edukacyjnej i zawodowej, plansze do pokera kryterialnego. Uczniowie korzystali również z różnego rodzaju ankiet, stworzonych szczególnie na potrzeby uczniów klas ósmych przygotowujących się do nowego etapu edukacji, jakim jest wybór odpowiedniej szkoły średniej.

Na zajęciach poświęconych doradztwu zawodowemu w cyklu „Świat zawodów i rynek pracy” uczniowie zajmowali się wyszukiwaniem i analizowaniem informacji na temat wybranych zawodów, charakteryzowali te zawody. Porównywali własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku regionalnego i lokalnego rynku pracy. Uzasadniali znaczenie pracy w życiu człowieka oraz wskazywali wartości związane z pracą i etyką zawodową. Podczas zajęć z wiedzy o społeczeństwie dokonywali autoprezentacji. Charakteryzowali również instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej, w tym instytucje rynku pracy. Dokonywali analizy ofert łódzkich szkół ponadpodstawowych i wyższych pod względem możliwości dalszego kształcenia się,

korzystając np. z informatorów publikowanych przez ŁCDNiKP. Analizowali kryteria rekrutacyjne do szkół ponadpodstawowych w kontekście rozpoznawania własnych zasobów.

Korzystali ze strony internetowej programu „Ekonomia na co dzień” realizując ćwiczenia z doradztwa zawodowego, takie jak: pasjans „Planuję drogę edukacyjną”, gra interaktywna „Inwestowanie we własne zasoby” – planowanie kosztów edukacji, pozyskiwanie środków finansowych na dalszą edukację.

Oto przykłady ćwiczeń realizowanych podczas lekcji wiedzy o społeczeństwie:

1. ćwiczenie – „Mój pomysł na własne miejsce pracy” – uczniowie w grupach zadaniowych uzupełniali następującą tabelkę

Pomysł	Jaki produkt?	Jaka usługa?	Co będzie potrzebne na początek?
--------	---------------	--------------	----------------------------------

2. Ćwiczenie „Klucze do mojego sukcesu”

Co sprzyja podjęciu satysfakcjonującej nas pracy?	Co utrudnia podjęcie satysfakcjonującej nas pracy?
---	--

3. Ćwiczenie: „Bank pomysłów”

Uczniowie sporządzają bank pomysłów dotyczących tego jak mogą kształtować czy doskonalić własne umiejętności, np. gospodarowanie czasem przez codzienne sporządzanie listy zadań, systematyczność poprzez tworzenie harmonogramu poszczególnych czynności i kontrolowania ich wykonania. Chodzi o to, żeby uczniowie mieli wpływ na własny rozwój. Warto zwrócić uwagę uczniom na to, że nawet zwykłe domowe zajęcia kształcą umiejętności niezbędne później do wykonywania danego zawodu.

4. Ćwiczenie „Wybieram zawód – co o nim wiem?”

Przedstawienie graficzne ćwiczenia

Na środku kartki wpisujemy hasło „nazwa zawodu”

Wokół w kołach/chmurkach wpisujemy po kolei:

Wykształcenie i doskonalenie „ścieżka kariery”

Trudności, które mogą wystąpić

Moje oczekiwania

Wymagane umiejętności i cechy

Zalety

Obowiązki

Na koniec ćwiczenia warto, aby każdy z uczniów miał możliwość uzasadnienia, z jakich powodów chciałby wykonywać wybrany przez siebie zawód.

5. Ćwiczenie „Plan mojej drogi edukacyjnej” – uczniowie przygotowują na kartkach A 4 w postaci plakatu informacyjnego swoje plany dotyczące dalszej edukacji. Można to ćwiczenie zadać uczniom do wykonania w domu i omówić je na lekcji.

6. Ćwiczenie „Moja pierwsza praca”

Uczniowie wyszukują w internecie interesujące ich oferty pracy i odpowiadają na następujące pytania:

Rodzaj oferowanej pracy

Wymagania określone przez pracodawcę

Niezbędne kwalifikacje

Umiejętności potrzebne do świadczenia tej pracy

Doświadczenie przydatne do wykonywania tej pracy

Cechy i predyspozycje pożądane do wykonywania tej pracy

Inne uwarunkowania do wykonywania tej pracy, np. wiek, dyspozycyjność, kondycja fizyczna

Sposób aplikowania o pracę

7. Ćwiczenie „Jakie są moje umiejętności?”

Uczniowie uzupełniają tabelkę z następującymi informacjami

W wolnym czasie najbardziej lubię robić:	W szkole jestem najlepszy w/z:	Moja działalność pozaszkolna (kluby, organizacje do których przynależę)	Prace np. domowe wykonywane na rzecz innych
--	--------------------------------	---	---

8. Ćwiczenie „Mój przyszły zawód”

Uczniowie uzupełniają schemat SWOT

Wybieram zawód	
.....	
Moje mocne strony	Moje słabe strony
Szanse związane z wykonywaniem zawodu	Zagrożenia związane z wykonywaniem zawodu

Anita Dworecka

Nauczycielka

Szkoły Podstawowej nr 184 w Łodzi

Jak przygotować młodego człowieka do wyboru zawodu?

W trakcie nauki w szkole podstawowej uczniowie stykają się z nazwami różnych profesji i poznają ich specyfikę. Dzieje się tak nie tylko na zajęciach z doradztwa zawodowego. Lekcje języka polskiego, godziny wychowawcze, warsztaty teatralne, dziennikarskie, klub filmowy, wycieczki szkolne to także okazja do tego, aby młodzieży przedstawiać różne zawody.

W trakcie **lekcji języka polskiego** poświęconych **słownictwu** uczniowie mają możliwość poznania wielu zawodów, np.: architekt, inżynier, budowlaniec, stoczniovec, hutnik, telegrafista itp. O wielu z ich nigdy nie słyszeli, ale potrafią domyślać się na podstawie budowy wyrazu, czym może lub mogła zajmować się dana osoba. Niektóre z zawodów już nie istnieją, ale znajomość ich specyfiki umożliwia uczniom zrozumieć wiele historycznych tekstów.

Podczas **omawiania lektur** także mamy możliwość wyjaśnienia, na czym polegał zawód bohatera, np.:

- w *Latarniku* Sienkiewicza (żołnierz, kowal, marynarz, harpunnik, farmer, latarnik)
- w *Małym Księciu* (pilot, zwrotniczy-droźnik, bankier),
- w powieści R. Kosika *Felix, Net i Nika oraz Gang Niewidzialnych Ludzi* (rodzice bohaterów zajmowali się informatyką, robotyką, bankowością, malarstwem, historią; ponadto pojawiają się tam: strażnik, sprzątaczką, nauczyciele, bibliotekarka, kasjerka, stróż, ratownicy, minister, sekretarz).

Poznając **biografie pisarzy**, przygotowując prezentacje multimedialne albo albumy na ten temat, uczniowie także stykają się z nazwami różnych zawodów, np.:

- A. Mickiewicz - **poeta, działacz polityczny, publicysta, tłumacz, filozof, nauczyciel akademicki**,
- S. Żeromski – guwerner, bibliotekarz, publicysta, działacz polityczny, prozaik, dramaturg,
- K. Makuszyński - **prozaik, poeta, felietonista, krytyk teatralny i publicysta**,

- A. Fiedler – prozaik, reportażysta, przyrodnik i podróżnik, żołnierz,
- Tadeusz Różewicz - zdawał do Liceum Pedagogicznego, do Liceum Leśnego, szkoły Marynarki Handlowej, studiował historię sztuki, był uczniem stolarskim, pracował jako goniec, magazynier, pracownik magistracki,
- Ch. Dickens – robotnik w fabryce pasty do butów, urzędnik sądowy, sprawozdawca parlamentarny, dziennikarz.

W podręcznikach do języka polskiego, niezależnie od klasy i wydawnictwa, znajdują się **wywiady** z przedstawicielami różnych zawodów, np. aktorami, reżyserami, pisarzami, scenarzystami i in. Dzięki lekturze tego typu tekstów uczniowie także zaznajamiają się z tajnikami pracy znanych osobistości.

W trakcie lekcji poświęconej **historii i budowie książki** można przekazać informacje nt. zawodów takich jak: drukarz, zecer, korektor, recenzent, redaktor, ilustrator, grafik, introligator, wydawca, księgarz.

Podczas **pracy ze słownikami** uczniowie poznają takie zawody jak: językoznawca, lingwista, filolog, tłumacz.

Często na lekcjach języka polskiego wspomina się o **reklamie**. To doskonały pretekst do tego, aby zapoznać młodzież z takimi zawodami jak: copywriter, grafik, programista.

Kiedy tematyka na lekcjach języka polskiego poświęcona jest **prasie** i jej rodzajom, warto zwracać uwagę na stopkę redakcyjną. Młodzież dowiaduje się, że do powstania gazety przyczyniają się takie osoby jak: redaktor wydawca, fotoskładacz, fotoedytor, rysownik, pracownicy biura reklamy, promocji, sprzedaży, łączności z czytelnikami, drukarze.

Samodzielnie redagując **szkolną gazetkę** uczniowie mają możliwość poznać pracę: dziennikarza, redaktora, ilustratora, fotografa, grafika komputerowego, korektora, kolportera.

Podczas lekcji poświęconych dramатовi lub wizyty w teatrze dzieci mają możliwość poznania zawodów związanych z tą dziedziną sztuki, takich jak sufler, inspicjent, modystka, perukarz.

Na szkolnych **warsztatach teatralnych** młodzież wciela się w role: aktora, śpiewaka, scenarzysty, scenografa, kostiumologa.

Po obejrzeniu każdego z filmów warto zwracać uwagę uczniów na tzw. „listę płac”, czyli napisy końcowe. Odczytać tam można nazwy wszystkich profesji,

które zaangażowane były w realizację ekranizacji. Tak na przykładzie *Zemsty* w reżyserii A. Wajdy wyróżnić można (w kolejności ukazywania się) następujące

zawody: aktor, reżyser, asystent reżysera, scenarzysta, producent, kierownik produkcji, administrator, kasjer, sekretarka grupy zdjęciowej, operator kamery, fotograf filmu, wózkarz, oświetlacz, operator dźwięku, scenograf, rekwizytor, konserwator zabytków, charakteryzator, kostiumograf, garderobiany, kaskader, osoby odpowiedzialne za alpinistyczne zabezpieczanie planu, osoby odpowiedzialne za efekty specjalne, pirotechnik, konsultant ds. szermierki i koni, konsultant ds. gestu i ruchu, konsultant ds. zwierząt, kierowca, lekarz ekipy, impresario Romana Polańskiego, rzecznik prasowy, montażysta obrazu, organizator postprodukcji, montażysta dźwięku, osoby odpowiedzialne za efekty synchroniczne, autor muzyki, konsultant muzyczny, realizator nagrania, wykonawcy muzyki, dyrygent. Zadaniem uczniów jest wyjaśnianie, czym zajmują się poszczególne osoby. W razie potrzeby informacji szukają w słownikach.

Spojrzenie na zawody związane z filmem z punktu widzenia samych twórców mogą uczniowie poznać podczas lekcji zatytułowanej „**Realizatorzy i widzowie o Zemście w reż. A. Wajdy**”. Autorski scenariusz zamieszczam w zał. I. Młodzież znajdzie tam szczegółowe informacje nt. pracy aktora, reżysera, scenarzysty, autora zdjęć, scenografów, dekoratora wnętrz, kostiumologów.

Doskonałym ćwiczeniem, w którym uczniowie wykorzystują swoją wiedzę o zawodach i predyspozycjach do nich koniecznych jest pisanie (zwłaszcza w klasie ósmej) **listu motywacyjnego**. Natomiast podczas redagowania **CV** młodzież może wykazać się znajomością (lub jest zmotywowana do poszukania) szkół, uczelni kształcących w danych kierunkach.

Na godzinie wychowawczej można podjąć się redagowania **słownika zawodów**. Uczniowie, pracując w małych zespołach, sporządzają spis znanych im zawodów. Następnie na tablicach korkowych przypinają (w porządku alfabetycznym) kartki z konkretną nazwą. Po odczytaniu zebranych wyrazów należy wspólnie uzupełnić spis. Wykaz powinien być systematycznie aktualizowany. Kolejne lekcje można poświęcić szkołom i uczelniom, które przygotowują do wykonywania danego zawodu.

W klasie ósmej warto zorganizować „**klasowe targi szkolne**”. Uczniowie przygotowują ulotki, foldery, plakaty lub prezentacje multimedialne prezentujące łódzkie zawodowe szkoły ponadpodstawowe. Takie zajęcia zawsze cieszą się dużym zainteresowaniem i zaangażowaniem moich wychowanków.

Sposobem szczegółowego zapoznania się z możliwością przygotowania młodego człowieka do wykonywania konkretnego zawodu są **wycieczki do szkół ponadpodstawowych**. Zwiedzanie pracowni, uczestniczenie w lekcjach pokazowych, wykładach, prezentacjach prac dyplomowych jest wyśmienitą okazją umożliwiającą wielu osobom podjęcie decyzji o wyborze dalszej ścieżki kształcenia.

Można także zorganizować **wirtualną wycieczkę do szkół**, oglądając prezentacje na ich stronach internetowych.

Wizyty absolwentów, którzy są uczniami szkół zawodowych lub studentami, także stanowią cenne źródło informacji o danych zawodach i wymagach, jakie należy spełniać, aby je wykonywać.

Ciekawą formą poznawania różnych profesji są **spotkania z rodzicami**. Wielokrotnie organizowałam lekcje z przedstawicielami różnych profesji, np. dziennikarzem, fotografikiem, prawnikiem. Tajniki zawodu bibliotekarza uczniowie mogli poznać dzięki **wycieczkom** do Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego.

W trakcie **wycieczek krajoznawczych** młodzi ludzie mogą obserwować zadania kierowcy, przewodnika. Zwiedzając muzea, skanseny dowiadują się o zawodach rzemieślniczych (niekiedy historycznych), takich jak: kołodziej, rusznikarz, bednarz, snycerz, garncarz, dekarz, cieśla, stolarz, murarz, kowal, młynarz, złotnik, tkacz, hafciarz, krawiec, szewc, rzeźnik.

Jak wynika z mojej wieloletniej praktyki, wiedzę na temat zawodów i szkół przygotowujących do nich można krzewić wśród młodzieży w bardzo wielu formach i podczas różnych działań dydaktyczno-wychowawczych.

Bibliografia

Zemsta – film, reż. A. Wajda, 2002 r.

[Charles Dickens – Wikipedia, wolna encyklopedia](#)

[Arkady Fiedler – Wikipedia, wolna encyklopedia](#)

[Kornel Makuszyński – Wikipedia, wolna encyklopedia](#)

[Adam Mickiewicz – Wikipedia, wolna encyklopedia](#)

[Tadeusz Różewicz – Wikipedia, wolna encyklopedia](#)

[Stefan Żeromski – Wikipedia, wolna encyklopedia](#)

Scenariusz lekcji języka polskiego w klasie siódmej lub ósmej

Temat: Realizatorzy i widzowie o *Zemście* A. Wajdy.

Czas trwania: 90 min

Cele ogólne:

- kształtowanie świadomego odbiorcy kultury,
- usystematyzowanie wiedzy o twórcach literackim, teatralnych i filmowych,
- zapoznanie uczniów ze specyfiką zawodów związanych z kinematografią.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- zna podstawowe słownictwo związane z dramatem, teatrem i filmem,
- umie wymienić osoby odpowiedzialne za przygotowanie filmu,
- wie, jakimi twórcami posługuje się literatura, teatr i film,
- wie, jak ocenić adaptację filmową, i porównać ją z pierwowzorem literackim - tekstem dramatu,
- rozumie czytany tekst informacyjny,
- potrafi gromadzić i selekcjonować informacje,
- potrafi sporządzić notatkę,
- zna zasadę zapisywania wywiadu, stosuje odpowiednie znaki interpunkcyjne,
- potrafi zredagować wywiad,
- umie przekształcić tekst ciągły na wywiad lub dialog,
- potrafi odróżnić mowę zależną od niezależnej,
- umie zastosować mowę zależną i niezależną w wypowiedzi ustnej i pisemnej.

Metody: heureka, problemowa, dyskusja, aktywizujące

Forma pracy: zbiorowa, indywidualna

Pomoce dydaktyczne:

- zapis wywiadu (odbitka ksero) z D. Olbrychskim, podczas konferencji prasowej w Łodzi (po premierze filmu) [zał. 1.],
- odbitki ksero – fragmenty materiałów promocyjnych Vision Film Distribution Company [zał. 2 – 6].

Lekcję poprzedza lektura komedii A. Fredry i projekcja filmu w reżyserii A. Wajdy
Zemsta

Tok lekcji

I Czynności organizacyjne (uczniowie siadają w pięciu grupach)

II Wprowadzenie do tematu:

1. Rozdanie uczniom kartek z zapisanym wywiadem z D. Olbrychskim [załącznik nr 2]
– cicha lektura tekstu (zwrócenie uwagi na formę zapisu wywiadu).
2. Refleksje uczniów na temat wypowiedzi aktora.
3. Swobodne wypowiedzi uczniów na temat obejrzanego filmu.
4. Porównanie ekranizacji z pierwowzorem książkowym (tekstem dramatu)
Zwrócenie uwagi na: dekoracje, kostiumy, charakteryzację, grę aktorów.
5. Uczniowie wymieniają środki, jakimi posługują się literatura, teatr, film – zapis w tabeli na tablicy, np.:

literatura	Teatr	Film
słowo	słowo, intonacja, mimika, gest, ruch, kostium, charakteryzacja, fryzura, rekwizyt, dekoracja, oświetlenie, muzyka	

6. Odesłanie uczniów do zapisu fragmentu konferencji: zwrócenie uwagi na elementy wyróżnione wytłuszczonym drukiem (mowa niezależna)
7. Zapoznanie uczniów z definicją mowy zależnej i niezależnej – zapisanie do zeszytu przykładów. Uczniowie samodzielnie redagują po dwie pary zdań tematycznie związanych z „Zemstą”.
8. Praca w grupach:
  - uczniowie otrzymują odbitki ksero i polecenie przekształcenia tekstu ciągłego na wywiad z jednym z twórców filmu:
    - * gr. I wywiad z A. Wajdą [załącznik nr 3]
    - * gr. II wywiad z Pawłem Edelmanem – operatorem [załącznik nr 4]
    - * gr. III wywiad z Tadeuszem Kosarewiczem i Magdaleną Dipont - scenografami [załącznik nr 5]
    - * gr. IV wywiad z Wiesławą Chojkowską – dekoratorem wnętrz [załącznik nr 6]

* gr. V wywiad z Krystyną Zachwatowicz i Magdą Biedrzycką - kostiumologami [załącznik nr 7]

9. Prezentacja wywiadów – uczniowie wcielają się w role poszczególnych osób.
10. Podczas prezentacji pozostali uczniowie notują najważniejsze – według nich – informacje, które później zapiszą w zeszycie w formie notatki.

III Podsumowanie

11. Odczytanie informacji wynotowanych przez słuchaczy podczas śledzenia „wywiadów” – selekcjonowanie, ewentualne uzupełnienie informacji – zapisanie w formie notatki (może być w punktach)

IV Praca domowa:

12. Zapisz wywiad przeprowadzony z Tobą – widzisz tuż po wyjściu z kina po projekcji „Zemsty”. Pamiętaj o prawidłowym zapisie rozmowy.

Konferencja prasowa z aktorami po premierze „Zemsty” w Łodzi

(fragment)

Daniel Olbrychski: „Zemsta” nie jest filmem historycznym, tylko jest filmem o tym, jacy jesteście dzisiaj, jacy jesteście głupi, podli, zwaśnieni itd. No.... sprowokowałem państwa. Bardzo proszę...

(...)

D. O.: Dyndalski, jak sama nazwa wskazuje to jest taki mężczyzna, bardzo dzielny, tylko troszkę mu się dynda. No i takiego... Bardzo się ucieszyłem, kiedy mi **Andrzej powiedział: „Będziemy robili „Zemstę”. Co byś tam mógł zagrać?”** **Ja powiedziałem: „Daj... broń Panie Boże Cześnika, bo to już grałem w teatrze”.** I chwała Bogu, zagrał to genialnie – jak powiedziałem to już przedtem – Janusz Gajos. Cóż mogłem zagrać? Klary nie mogłem...

Ja właściwie w „Zemście” grałem wszystko, bo w teatrze szkolnym grałem Papkina, potem grałem Cześnika w Teatrze Polskim, Rejenta również - na zmianę. Także **pomyślałem sobie: „Nie dużo tekstu... nie będę się męczył. Zrobię sobie tylko.... I zagram.”.** Rozkosznie było, że mogłem ten epizod zagrać.

A najbardziej mi było miłe, jak żeśmy naprawdę cztery tygodnie się szykowali do tych – no nie wiem – dwudziestu sekund na ekranie. To było... Był pan doktor na planie, był jakiś fachowiec od tego, jak...(…), który nam układał ten pojedynek. Po to, żeby 20 sekund na ekranie było, że raptem Cześnik – he, he – pani Barska, buch! Rąbnął jego, rąbnął mnie. A my... no to pokażemy, co potrafimy. To jest taki mały drobiażdżek. Fredro tego nie napisał, ale chyba warto było to zrobić.

Pyt.: Czy panowie zadowoleni są z efektu końcowego?

D. O.: Bardzo. To bardzo piękny film. Zwłaszcza, jak gra się epizody. Zagraliśmy w końcu epizody. To się wtedy patrzy jak widz, naprawdę na film. Ja wtedy patrzyłem zachwycony. No troszkę zauważyłem, że jestem na ekranie, tym lepiej.

Ale właściwie patrzyłem jako taki człowiek z boku. I mnie się to bardzo podobało... A może dlatego, że znam „Zemstę” na pamięć? Raptem zobaczyłem tu w wykonaniu wielkiego reżysera, w wykonaniu nadzwyczajnych aktorów. Patrzyłem zapałony. Sobie myślę, że ta „Zemsta” będzie takim, probierzem dla przyszłych „Zemst”. Będzie się grało „Zemstę” w teatrach, należy grać. I będzie nowy Cześnik, będzie nowy Dyndalski, nowy Papkin, ale to tak, jak w wypadku „Wesela” A. Wajdy, będzie trudno do tej „Zemsty” podskoczyć.

NOWA „ZEMSTA”.**WIERSZ FREDRY PRZED KAMERĄ – WĄTPLIWOŚCI I POŻYTKI**

Andrzej Wajda myślał o sfilmowaniu „Zemsty” od bardzo dawna, ale zawsze wyłaniał się jakiś inny projekt i odsuwał ekranizację komedii Fredry w czasie. Reżyser zresztą bał się tego przedsięwzięcia, uważał je za bardzo trudne i długo nie miał pewności, czy jest do niego gotowy. Nie ukrywa, że podjął się zadania zachęcony artystycznym i komercyjnym sukcesem „Pana Tadeusza”. Jednakże poemat Adama Mickiewicza i dramat Stanisława Wyspiańskiego „Wesele”, od którego trzydzieści lat temu zaczęła się przygoda Wajdy z filmowaniem tekstów mówionych - także na ekranie - wierszem, dawały możliwości przełożenia ich na język kina. „Pan Tadeusz” zachęcał do tego bogactwem niemal sensacyjnej intrygi, scenami zbiorowymi, opisami krajobrazów. W „Weselu” wiele miejsca dla wyobraźni i inwencji reżysera pozostawiały zwłaszcza metafizyczne partie sztuki, te ze zjawami, Chochołem itp.

- „Zemsta” Fredry nie daje tych szans. Fabuła nie istnieje tu poza dialogiem, dlatego trudno znaleźć w niej miejsca potencjalnie filmowe - mówi Andrzej Wajda. W przypadku „Zemsty” problemem nie była mnogość konwersacji, ale to, jak odnajdą się w tym aktorzy, tworząc iluzję rzeczywistości.

- Tekst „Zemsty” wydaje się łatwy do zapamiętania i wypowiedzenia – komentuje reżyser.

Z drugiej strony, jest tak doskonały w swej konstrukcji, że wystarczy „połknięcie” przez aktora jednej sylaby, a cała scena traci sens. Innymi słowy, wiersz „Zemsty” – najpiękniej w języku polskim napisanego utworu literackiego – trzeba mówić doskonale ze zrozumieniem i bez wysiłania się, czyli tak, jak radził swoim aktorom Hamlet. Strofy mają tak idealny rytm, że uchwycają go aktorzy, widzowie, po kilku minutach projekcji, oswoiwszy się z faktem, że oglądają film mówiony wierszem, uznają ten sposób mówienia z ekranu za całkowicie naturalny. Publiczność niesiona melodią wiersza Fredry, urzeczona jego humorem, zafascynowana grą aktorów, przestanie zwracać uwagę na teatralność literackiego pierwowzoru.

na podstawie autoryzowanych wypowiedzi twórców

w: materiałach promocyjnych

Vision Film Distribution Company

ZDJĘCIA PAWŁA EDELMANA

Z operatorskiego punktu widzenia „Zemsta” była dla Pawła Edelmana filmem o wiele trudniejszym od „Pana Tadeusza”. Ekranizowanie poematu Mickiewicza dawało szansę powstania filmu epickiego, którego akcja rozgrywała się w różnych sceneriach. Utwór Fredry nie ma w sobie tego bogactwa, tej zmienności czasu i przestrzeni, napisany został bowiem z myślą o wystawianiu go na scenie teatralnej. Andrzej Wajda wyszedł z założenia, że należy dochować wierności pierwowzorowi literackiemu. Innowacje twórców filmu polegały na rozszerzeniu przestrzeni poprzez zainscenizowanie niektórych scen w całości lub częściowo w plenerze. Dzięki temu udało się niejako szerzej „otworzyć” fabułę, ożywić tekst. Wajda dokonał też drobnych przesunięć konstrukcyjnych: niektóre sceny, u Fredry następujące jedna po drugiej, na ekranie rozgrywają się równolegle, kilka scen zostało przestawionych w inne miejsca. Montaż Wandy Zeman zdynamizował całość.

Jednakże nadrzędnym założeniem przy pracy nad „Zemstą” było skierowanie obiektywu przede wszystkim na aktorów. Kamera nie powinna ich ograniczać. Z tej przesłanki wynikały decyzje inscenizacyjne i techniczne. Na planie z reguły najpierw próbowano całą scenę, potem całą rejestrowano w jednym ujęciu (tzw. mastershot), a na końcu kręcono dodatkowe ujęcia - zbliżenia, detale itd. Z tego względu Edelman uważa „Zemstę” za jeden z najtrudniejszych filmów w swoim dorobku, gdyż tutaj nie było cyzelowania poszczególnych krótkich ujęć. Przeważały długie ujęcia całościowe, nierzadko ze skomplikowaną jazdą kamery. Edelman posługiwał się często szerokokątnymi obiektywami typu Close Focus, które pozwalają ustawić ostrość na obiekt znajdujący się zaledwie 30 cm przed przednią soczewką. Dzięki ich krótkiej ogniskowej, przy optymalnej przysłonie 5,6, ostre są również wszystkie dalsze plany. Twarz aktora oddalonego o 30 cm przed obiektywem ulega lekkiemu przerysowaniu, deformacji. Operator świadomie do niej dopuszczał, gdyż podkreślała komizm bohaterów „Zemsty”. Obiektywy Close Focus produkuje tylko firma Panavision. Sprowadził je jej polski oddział (Panavision Polska), z którym współpraca układała się bardzo dobrze. W parze z wyborem szerokokątnych obiektywów szedł wybór formatu ekranu. Ciągłe mając na celu zapewnienie aktorom maksymalnej swobody i poszerzenie przestrzeni inscenizacji, Wajda i Edelman zdecydowali się na format panoramiczny - cinemascope. Spośród dwóch systemów realizowania filmów w tym formacie -

anamorfotycznego i Super 35 - autor zdjęć wybrał ten pierwszy, gdyż klatki na negatywie mają w nim względnie dużą powierzchnię, dzięki czemu odpadają kłopoty z ziarnem. A chcąc filmować z przysłoną 5,6 musiał użyć negatywu wysokoczułego, Eastman Kodak 500 ASA, który w systemie Super 35, gdzie klatki negatywu są mniejsze, mogłyby ujawnić ziarno.

Pozostał do rozwiązania jeszcze jeden problem: takiego oświetlenia dekoracji w atelier, by nie krępowało aktorów i było właściwie niezależnie od sytuacji przed kamerą. Odpowiedzialny za oświetlenie Cezary Lisowski skonstruował na prośbę Edelmana specjalny reflektor, który nazwano „żyrandolem”. Był to cylinder z rozpraszającego światła materiału, zamknięty od spodu takim samym materiałem. Wewnątrz znajdowało się wiele lamp żarowych o łącznej mocy 25 kilowatów. „Żyrandol”, zawieszony nad dekoracją, oświetlał ją w całości silnie a zarazem miękko, przy czym intensywność światła można było regulować za pomocą osłony. „Żyrandol” był źródłem tzw. światła kluczowego, ale używano też oczywiście światła wypełniającego, przedniego i bocznego, które oddało szczególne usługi w portretowych ujęciach (zbliżeniach) aktorów.

Gdy mowa o świetle w „Zemście”, nie można pominąć jeszcze jednego istotnego zabiegu Andrzeja Wajdy: umiejscowienia akcji sztuki w porze zimowej. Reżyser nie chciał, by film ten był - jak „Pan Tadeusz” - utrzymany w intensywnych barwach i jasnej tonacji. Uważał, że potrzebny jest plastyczny odpowiednik ironii, z jaką Fredro ukazał bohaterów sztuki, knujących intrygi, prześcigających się we wzajemnym oszukiwaniu. Surowość panująca zimą w świetle i przyrodzie wnosi ten pożądany dystans, a wszechobecna wówczas biel nadaje obrazowi dominantę barwną i nie odciąga uwagi widzów od aktorów. „Zemstę” kręcono dwiema kamerami Panavision - Panaflexem Millenium XL i Panaflexem Platinum. Pierwsza z nich jest najnowszym cackiem firmy Panavision. W porównaniu z innymi kamerami z serii Panaflex odznacza się jeszcze mniejszymi wymiarami i jeszcze zgrabniejszym kształtem. W plenerach bardzo przydało się zdalnie sterowane ramię kamerowe Technocrane: z dużą swobodą podążało za aktorami przemieszczającymi się na zamkowym dziedzińcu, pośród krużganków lub wzdłuż muru granicznego - kości niezgody głównych bohaterów „Zemsty”.

na podstawie autoryzowanych wypowiedzi twórców
w: materiałach promocyjnych
Vision Film Distribution Company

SCENOGRAFIA TADEUSZA KOSAREWICZA**I MAGDALENY DIPONT**

Ponad ćwierć wieku temu Tadeusz Kosarewicz zaprojektował dla Andrzeja Wajdy scenografię do „Ziemi obiecanej”. Przy wspólnej pracy twórcy spotkali się ponownie dopiero teraz, na planie „Zemsty”, do której scenografię Kosarewicz zaprojektował wspólnie z Magdaleną Dipont. Dla Kosarewicza każde artystyczne spotkanie z Wajdą jest przeżyciem, przyjemnością, dopingiem do tego, by dać z siebie wszystko. Tak było również w przypadku „Zemsty”, która postawiła scenografa przed zgoła innymi zadaniami niż „Ziemia obiecana”. W tamtym filmie nie było ani jednej sceny atelierowej: wykorzystano autentyczne wnętrza łódzkich fabryk włókienniczych, zachowanych w niemal niezmienionym stanie od XIX wieku. Wnętrza te wymagały jedynie prac adaptacyjnych, które wykonał znakomicie Maciej Putowski. W „Zemście” wszystkie sceny rozgrywające się w zamkowych komnatach zrealizowano w atelier Wytwórni Filmów Dokumentalnych i Fabularnych w Warszawie, gdyż jedyny wykorzystany w tym filmie obiekt scenograficzny - zamek w Ogrodzieńcu - jest praktycznie pozbawiony wnętrza. Pierwsza trudność przy projektowaniu scenografii „Zemsty” wiązała się ze znalezieniem tego jedyne go obiektu. Tadeusz Kosarewicz pokazał Wajdzie wspomniany wyżej zamek, którym zafascynowany był od dawna nigdy przedtem nie użył go w charakterze scenografii filmowej. Reżyser i scenografowie udali się na dokumentację do Ogrodzieńca jesienią, ale wyobrazili sobie, jak wspaniale, a jednocześnie niesamowicie zamkowe ruiny mogłyby wyglądać zimą, w śnieżnej bieli. Zrodził się więc pomysł, konsekwentnie potem zrealizowany, by akcja filmu rozegrała się zimową porą.

Ruiny wymagały daleko idących prac adaptacyjnych, ale posiadały właściwą skalę, imponowały wielkością. A przecież sens ekranizowania „Zemsty” polegał m.in. na rozszerzeniu ograniczającej się do trzech pomieszczeń scenicznej przestrzeni sztuki Fredry. Większa przestrzeń wnosi do filmu oddech. Dialog na ekranie, w dodatku panoramicznym, gdy rozmówcy są oddaleni od siebie o kilkanaście lub nawet kilkadziesiąt metrów, brzmi inaczej niż w teatrze, gdzie dzieli ich tylko sześciometrowa odległość.

Z faktu, że zamek posiadał takie, a nie inne rozmiary i określoną bryłę wynikał logicznie układ wnętrza atelierowych. Kosarewiczowi i Dipont bardzo zależało na

przejrzystości tego układu: widz miał bez trudu orientować się w topografii pomieszczeń. Kolejną trudnością było harmonijne scenograficzne połączenie scen plenerowych, realizowanych w autentycznej zamkowej scenerii, z wnętrzowymi, kręconymi w atelier. Zdaniem Tadeusza Kosarewicza, udało się ją pokonać dzięki zgodnej współpracy wszystkich członków ekipy. Tu nikt nie okopywał się we własnym sząncu, ale wykonywał swoje zadanie z myślą o efekcie finalnym, jakim miała być spójna plastycznie wizja ukazanej na ekranie epoki. W takiej wizji nie mogły przecież ujawniać się jakiegokolwiek „szwy” między wnętrzami i plenerem. Tadeusz Kosarewicz szczególnie mocno podkreśla twórczy wkład Magdaleny Dipont oraz Wiesławy Chojkowskiej, odpowiedzialnej za dekorację wnętrz.

na podstawie autoryzowanych wypowiedzi twórców
w: materiałach promocyjnych
Vision Film Distribution Company

DEKORACJA WNETRZ W REALIZACJI**WIESŁAWY CHOJKOWSKIEJ**

Zgodnie z założeniem, że akcja „Zemsty” rozgrywa się w wieku XVIII, wystrój zamkowych wnętrz i dziedzińca musiał oddawać klimat Polski sarmackiej, by współbrzmieć z wyrosłymi z tego klimatu charakterami bohaterów. Część widocznego na ekranie umeblowania i sprzętów gospodarstwa domowego jest autentyczna. Pochodzi przeważnie z wieku XVII i została udostępniona przez kolekcjonerów prywatnych z Warszawy i Łodzi. Część trzeba było wykonać specjalnie do filmu. Zadania tego podjął się Euzebiusz Stawicki, współpracujący z Wiesławą Chojkowską mistrz stolarski. Autentyki w „Zemście” to m.in. skrzynie, szafy, fotele, krzesła, kredens, wspaniałe świeczniki w stylu przypominającym gotyk, a na dziedzińcu - kuźnia wraz z wyposażeniem oraz sprzęty gospodarskie: wózek, kosze, sita. Prawdziwe są również naczynia kuchenne, sztucce i piękne cynowe misy. Jedną z takich mis widzimy na początku filmu, w scenie, w której Cześnik każe sobie podać polewkę. Udało się też zdobyć przybory toaletowe pań: najróżniejsze pudranka, kasetki i szkatułki, wykonane ze srebra lub z kamienia, niekiedy przyozdobione malarskimi miniaturami. Skonstruować trzeba było natomiast łóża Cześnika, Rejenta i Podstoliny. Siedem rozwieszonych we wnętrzach portretów sarmackich także powstało współcześnie, podobnie jak arras, ale są to doskonałe imitacje prawdziwych tego rodzaju dzieł sztuki z czasów Polski szlacheckiej. Na ekranie trudno lub wręcz nie sposób odróżnić autentycznych rekwizytów od podrobionych, zwłaszcza, że te drugie zostały odpowiednio spatynowane, by sprawiały wrażenie, że też są pochodzącymi sprzed stuleci autentykami. Doskonałym przykładem jest zamkowy herb, zrobiony współcześnie przez Jana Różnowicza, a wyglądający, dzięki spatynowaniu, nie tylko tak jakby powstał dwieście czy więcej lat temu, ale na dodatek doznał uszczerbku na skutek deszczu i działania promieni słonecznych.

na podstawie autoryzowanych wypowiedzi twórców

w: materiałach promocyjnych

Vision Film Distribution Company

KOSTIUMY KRYSTYNY ZACHWATOWICZ**I MAGDY BIEDRZYCKIEJ**

Projektowanie i wykonanie kostiumów do filmowej „Zemsty” Andrzeja Wajdy oraz wyszukiwanie gotowych, z magazynów filmowych i teatralnych, wynikało z kilku przyjętych na wstępie założeń. Najważniejsze dotyczyło umiejscowienia akcji utworu w XVIII stuleciu, a nie w XIX, jak robią to przeważnie teatralni inscenizatorzy większości komedii Aleksandra Fredry. Krystyna Zachwatowicz i Magda Biedrzycka uznały to cofnięcie fabuły w czasie za korzystne, gdyż stroje XVIII-wieczne są po prostu bardziej oryginalne, ciekawsze, a przy tym mniej ograne, opatrzone od strojów z następnego stulecia. W Muzeum Narodowym w Krakowie i Muzeum Narodowym w Warszawie zachowały się autentyczne kontusze, żupany i suknie z XVIII-wieku. Projektantki odwiedziły Działy Tkanin w tych placówkach, odrysowały jedyny w swoim rodzaju, niepowtarzalny krój interesujących je strojów i przeniosły go do sztych na miarę, kostiumów Cześnika, Rejenta, Dyndalskiego, Wacława, Podstoliny i Klary.

Pozostanie przy dawnym kroju sprawiło, że ubiory, które mają na sobie aktorzy w „Zemście”, nie są uproszczoną wersją kostiumu XVIII-wiecznego, ale stanowią ich wierne odwzorowanie. Historyczny krój od razu narzucił aktorom wygląd, sylwetkę i postawę ludzi z tamtej epoki - jak można mniemać oglądając XVIII-wieczne malarstwo czy ryciny. Mało tego: krój wymusił charakterystyczny chód i gestykulację. Krystyna Zachwatowicz i Magda Biedrzycka myślały zatem, że kostiumy w „Zemście” pomogły aktorom wcielić się w bohaterów komedii, zwłaszcza, że uszyte zostały z materiałów możliwie najbardziej zbliżonych do używanych w XVIII wieku, głównie z jedwabiu i płótna.

Janusz Gajos, filmowy Cześnik, mówi, że od początku, w swoim jedwabnym, paliowym (czyli koloru słomkowego) żupanie czuł się naturalnie, tak jakby nosił go zawsze. Bez trudu dopasował do niego chód i gesty, bo kostium swoim krojem niejako sam je wymusił. Krystyna Zachwatowicz jest zdania, że nie można projektować kostiumów bez współpracy z aktorem, reżyserem i charakteryzatorem. Aktor nie zagra dobrze roli, jeśli nie przeistoczy się w swego bohatera. A nie dokona tego, czując się źle w kostiumie, który mu zaproponowano. Dlatego Zachwatowicz i Biedrzycka robiły szereg prób kostiumowych, przymiarek, starały się uwzględniać uwagi i prośby aktorów. W użyciu były wtedy, tak jak w teatrach, wstępne wersje strojów, wykonane

w całości z płótna. Dopiero wersję ostateczną, po dokonaniu wszystkich poprawek, szyto z jedwabiu. Taka procedura wydatnie obniżyła koszty. Reżyser „Zemsty”, Andrzej Wajda, zaakceptował z entuzjazmem pomysły obu projektantek kostiumów do tego filmu. Znakomicie przebiegała również współpraca z aktorami i charakteryzatorem Waldemarem Pokromskim, gdyż próby charakteryzacji aktorów odbywały się w kostiumach.

Drugie założenie dotyczyło kolorystyki kostiumów. Projektantki uznały, że skoro scenerię fabuły tworzy szarawy pejzaż zimowy, zdjęć Pawła Edelmana utrzymane są w przygaszonych barwach, a scenografia Tadeusza Kosarewicza i Magdaleny Dipont jest monochromatyczna, ograniczona powinna być również gama kolorystyczna kostiumów. I tak też się stało. Trzecie założenie wynikało z faktu, że akcja „Zemsty” rozgrywa się w ciągu zaledwie jednego dnia. Toteż bohaterowie praktycznie nie zmieniają kostiumów. Ponadto jeden i ten strój lepiej utrwała charakter danej postaci, staje się dla widza jej znakiem rozpoznawczym. W „Zemście” oglądamy niewiele kontuszy, gdyż akcja rozgrywa się głównie we wnętrzach, gdzie przecież noszono tylko żupany. Często tylko przód żupana uszyty był z drogiego materiału, zaś tył, przykryty zakładanym przy wychodzeniu z domu kontuszem z płótna. Rozmiar ubioru można było w pewnych granicach regulować wszytymi z tyłu tasienkami - ścieśnić go lub poluzować, tak jak się to robi dziś w kamizelkach do garniturów. Taki żupan widzimy w „Zemście” na Dyndalskim. Znano już wtedy stroje ocieplane (pikowane) - taki żupan nosi w filmie Wacław.

Zachwatowicz i Biedrzycka przywiązywały do takich szczegółów ogromną wagę. Kolejnym na to dowodem jest zdobycie nicianych guzików, typowych dla XVIII-wiecznych ubiorów męskich. Dziś w Polsce robi się je tylko do sutann, a więc są one wyłącznie w kolorze czarnym. Innych nikt nie produkuje ani nie sprzedaje. Krystyna Zachwatowicz zapamiętała z czasów, w których pracowała w jednym z teatrów w Paryżu, że są tam magazyny, oferujące niciane guziki w różnych kolorach. Tak się złożyło, że grający Papkina Roman Polański kończył w Paryżu prace nad swoim filmem „Pianista”. Był bardzo zajęty, nie mógł przyjechać do Warszawy na przymiarkę kostiumu i próbę charakteryzacji. Krystyna Zachwatowicz udała się więc wraz z Waldemarem Pokromskim do Paryża. Mogła przy okazji kupić niezbędne niciane guziczki, które możemy dostrzec w żupanach Cześnika, Milczka i Wacława. W jednym wypadku świadomie zrezygnowano z przyozdabiania kostiumów autentycznymi, pod względem historycznym, detalami. Chodziło o kosztowne spinki przy kołnierzach. Takie świcidelko, znajdując się przecież tuż pod twarzą aktora, odciągałoby od niej wzrok widza, zwłaszcza, jeśli sfilmowana została w bliskim planie. (...) Najwięcej problemów przysporzyło znalezienie odpowiedniego kostiumu dla Papkina. Postanowiły przyodziać „Lwa Północy” w mundur, który nie byłby jednak

mundurem żadnej konkretnej formacji wojskowej, a jednocześnie kojarzył się z XVIII stuleciem. Widz, nawet nie znający historii ubiorów, fałsz i anachronizm, dostrzeże nieomylnie. Na pierwszą przymiarkę projektantki przygotowały Romanowi Polańskiemu gotowy mundur z zasobów teatralnych. Polańskiemu, który bardzo pomagał w znalezieniu najwłaściwszego rozwiązania, spodobało się zestawienie kolorów munduru - czarnego i ciemnozielonego – z jasną kamizelką. Pozostawiono je w mundurze uszytym na miarę, w którym ostatecznie gra w filmie. Wysokie buty i francuski, XVIII-wieczny kapelusz wojskowy zdobyła, dzięki swoim znajomościom w londyńskich magazynach wytwórni filmowych, Magda Biedrzycka.

Łatwiej poszło z kostiumami dla kobiecych bohaterek „Zemsty”. Krystyna Zachwatowicz nie miała wątpliwości, że Podstolinie (Katarzyna Figura), która przecież jest wdową, nie przystoi nosić żadnej innej - poza czarną - sukni. Strój Klary wyraźnie podkreśla epokę. Z uszyciem odpowiedniej sukni nie było kłopotu - Agata Buzek ze swoją oryginalną urodą i smukłą sylwetką, w każdym ubiorze prezentuje się znakomicie. Jak już wspomniano, pracy nad kostiumem, a więc nad stworzeniem zewnętrznego wizerunku bohatera, nie można uznać za zakończonej, jeśli nie zwieńczy jej dobra charakteryzacja. Ma przecież powstać wizerunek całej postaci. Tu po raz kolejny ważną rolę odegrała atmosfera porozumienia między reżyserem, aktorami, projektantkami kostiumów i charakteryzatorem. Krystyna Zachwatowicz zaproponowała, by Wacław miał typowy dla XVIII wieku „czub” z włosów na wygolonej głowie i okulary nadające mu wygląd intelektualisty. Waldemar Pokromski podchwycił te pomysły i z talentem je zrealizował, spotkały się one też z uznaniem Andrzeja Wajdy. Z wdzięcznością przyjął je Rafał Królikowski - widząc w nich pomoc w stworzeniu na ekranie postaci Wacława.

na podstawie autoryzowanych wypowiedzi twórców
w: materiałach promocyjnych
Vision Film Distribution Company

Magdalena Grzelczak

Nauczycielka

Szkoły Podstawowej Specjalnej nr 168 w Łodzi

Wspierania uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej - dobre praktyki

Realizacja treści programowych z zakresu doradztwa zawodowego w edukacji uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i włączanie tych treści do przedmiotów oraz działań wychowawczych jest zadaniem każdego nauczyciela, specjalisty prowadzącego zajęcia rewalidacyjne, pedagoga i psychologa szkolnego, nauczyciela bibliotekarza oraz wychowawcy świetlicy.

W podejmowaniu różnych działań w tym zakresie, jak również w realizacji podstawy programowej bierzemy pod uwagę możliwości dydaktyczno-wychowawcze uczniów oraz specyfikę pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Istotne jest także środowisko, z którego się uczeń wywodzi i perspektywa dalszego funkcjonowania w środowisku społecznym wraz z możliwościami na rynku pracy.

Forma i sposób włączania elementów wchodzących w zakres treści doradztwa zawodowego są adekwatne do specyfiki nauczanego przedmiotu, prowadzonej rewalidacji oraz zakresu działań podejmowanych przez kadrę pedagogiczną. Na uwagę zasługują tutaj między innymi:

- wykorzystywanie gier planszowych, escape room, związanych z wykonywaniem różnorodnych zadań, które ukazują otaczający świat i prezentują przedstawicieli zawodów oraz określone umiejętności i kompetencje;
- omawianie wybranego zawodu, jego atrybutów, zakresu czynności zawodowych, predyspozycji zawodowych (cech i umiejętności, ale również hierarchii wartości i potrzeb), na przykład na lekcjach języka obcego, matematyki, wychowania fizycznego, plastyki, techniki, muzyki;
- stosowanie ćwiczeń i zadań w wypowiedzaniu się, rozumieniu pojęć związanych z zawodami i samego ich znaczenia, wzbogacanie słownictwa dzieci, wprowadzanie zabaw w odgrywanie ról; w te działania wpisały się nam lekcje z języka polskiego, języka angielskiego, jak również z rewalidacji funkcji poznawczych: kompensowanie zaburzeń i inne rewalidacje, realizowane na terenie szkoły;
- prezentowanie bieżącej sytuacji w otaczającym świecie, realizacja zadań z zakresu oszczędzania, gospodarowania czasem, prezentowania sytuacji na rynku pracy, jak

również omawianie norm społecznych, przestrzeganie prawa; zagadnienia te realizowane są między innymi na lekcjach wiedzy o społeczeństwie, godzinie wychowawczej;

- działania biblioteki szkolnej realizowane między innymi poprzez:

- organizowanie *Międzynarodowego Dnia Tańca*, *Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich* i ukazywanie związanych z tymi wydarzeniami profesji, cech i umiejętności charakterystycznych dla przedstawicieli wybranych zawodów,
- organizowanie warsztatów, konkursów z wykorzystaniem dostępnych zasobów bibliotecznych na przykład: udział uczniów w konkursie na najładniejszą zakładkę,

- włączanie ćwiczeń oraz zadań rozwijających kreatywność, uczących wnioskowania i rozwiązywania zadań praktycznych do wszystkich zajęć szkolnych i prowadzonych rewalidacji;

- włączanie uczniów z niepełnosprawnością intelektualną, na miarę ich możliwości, w realizację zadań w ramach akcji na przykład takich, jak: *Code Week*, *Global Money Week*, *Projekt Finansoaktywni*, *Ogólnopolski Tydzień Kariery*. Takie działania podejmujemy na lekcjach wiedzy o społeczeństwie, funkcjonowania osobistego i społecznego, doradztwa zawodowego, informatyki; realizacja zadań była możliwa również w formie zdalnej;

- angażowanie uczniów w działania związane z kreatywnością, rozwijaniem i poznawaniem swoich mocnych stron, kształtowaniem umiejętności potrzebnych w życiu codziennym; takie zadania realizujemy na zajęciach plastyki, jak również poprzez włączanie uczniów do udziału w konkursach wewnątrzszkolnych i zewnętrznych, także w ramach zajęć realizowanych przez psychologa i pedagoga szkolnego;

- stosowanie odwołań do minionych wieków, porównań do współczesności i zmieniającej się rzeczywistości ma miejsce podczas lekcji historii; ciekawym elementem tych zajęć są rozmowy z uczniami oraz zadania o zawodach wykonywanych dawniej i dziś, warunkach życia oraz wymaganiach wobec zawodu i umiejętnościach niezbędnych do jego wykonywania. Sprawdzały się tutaj prezentacje interaktywne, zakodowane zadania, infografiki, filmy, gry i inne;

- wykorzystanie multimediiów, robotów, programowania i kodowania, materiałów interaktywnych, kodów QR, w których mogą być zapisane zagadnienia lub zadania uwzględniające treści doradztwa zawodowego; uczniowie pracowali w ten sposób między innymi na lekcjach funkcjonowania osobistego i społecznego, wiedzy

o społeczeństwie, historii, wychowania fizycznego, informatyki, na godzinach wychowawczych.

Realizacja treści z zakresu doradztwa zawodowego ciekawie wpisuje się w zakres przedmiotów realizowanych w zespołach edukacyjno-terapeutycznych: funkcjonowanie osobiste i społeczne, zajęcia rozwijające kreatywność, takie jak: plastyka, technika, muzyka. Sama podstawa programowa daje nauczycielowi wiele możliwości i wskazań do działania. Zakres treści danego przedmiotu stanowi pewną inspirację i pozwala wprowadzać uczniów w świat pracy, zawodów, umiejętności, zainteresowań i kształtowania umiejętności współpracy, wyrażania siebie i odnajdywania swojego miejsca w tak szybko zmieniającym się świecie. Każde podejmowane podczas zajęć dydaktycznych i wychowawczych działanie może być realizowane w formie sygnalizowania i zwracania uwagi uczniów na istnienie określonej kompetencji czy zawodu. W pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych ważna jest forma przekazu, analiza występujących trudności w rozumieniu treści, samodzielnego wypowiadania się, określania swoich mocnych stron. Inspiracją do dalszych działań jest dawanie uczniom przestrzeni, stwarzanie sytuacji do praktycznych działań, umożliwianie uczestnictwa w różnych projektach, konkursach, jak również dawanie szansy na odniesienie sukcesu. Istotny jest przekaz, że każdy z nas jest ważny, każdy może wnieść coś dobrego.

Ewa Koper

nauczyciel konsultant

Łódzkiego Centrum Doskonalenia

Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego

Realizacja działań systemowych z zakresu doradztwa zawodowego na wszystkich poziomach edukacyjnych

Doradztwo zawodowe w myśl obowiązujących przepisów prawnych powinno być realizowane na każdych zajęciach edukacyjnych, w ramach wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego na wszystkich poziomach edukacyjnych. Doradztwem zawodowym zajmuję się od 2002 roku. Początkowo było to koordynowanie działań w gimnazjum, potem zajmowałam się doradztwem zawodowym jako doradca metodyczny, a obecnie jestem nauczycielem konsultantem w obszarze doradztwa zawodowego w Łódzkim Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego. Chciałabym się podzielić kilkoma refleksjami dotyczącymi wdrażania, realizowania, modyfikowania czy udoskonalania warsztatu pracy w tym zakresie. Z perspektywy czasu mogę ocenić, że praca jest dla mnie permanentną inspiracją do doskonalenia własnej osobowości, rozwijania swoich możliwości oraz doskonalenia i rozwijania współpracy z łódzkimi szkołami.

Jako konsultant zorganizowałam, we współpracy z nauczycielami, modelowe zajęcia edukacyjne z historii, które są przykładem doboru treści kształcenia do treści doradztwa zawodowego. Wiąże się to z faktem, iż moim bazowym wykształceniem jest wykształcenie historyczne. Warto podkreślić, że ta dziedzina wiedzy to nie tylko dzieje polityczne, obyczajowe czy gospodarcze, ale również możliwość poznania barwnego i interesującego świata profesji. Jeśli przeanalizujemy dokument Klasyfikacja Zawodów i Specjalności, to znajdziemy tam takie zawody, które istniały już w czasach starożytnych czy nowożytnych. Oczywiście ze względu na permanentny postęp techniczny niektóre profesje ulegały ciągłemu rozwojowi. W czasach starożytnych były takie zawody jak na przykład: wróżbita, księgarz, grawer, szewc, pszczelarz, piekarz, winiarz, chirurg, masażysta, które istnieją do dziś. Natomiast były i takie, których już nie ma lub zmieniły się ich nazwy. Na przykład golibroda uliczny to obecnie fryzjer czy barber, opowiadacze wiadomości to dziennikarze, dawni posłańcy to dzisiejsi kurierzy. Na podstawie analizy kultury materialnej można

poszukiwać inspiracji do prowadzenia lekcji historii nawiązując do świata zawodów, pokazując zakres ich zadania zawodowe, wskazując, kto wykonywał dane czynności, jakie były wytwory pracy.

Jako przykład można podać takie modelowe zajęcia edukacyjne, jak: „Zawód przeszłości moim zawodem przyszłości”, „Zawody dawne”, „Leonardo da Vinci jako inżynier czasów nowożytnych”.

Podczas lekcji „Zawód przeszłości moim zawodem przyszłości” uczniowie poznali wybrane profesje, które funkcjonują do dnia dzisiejszego, chociaż niektóre mają inną nazwę. Podczas zajęć zaprezentowano różnorodne metody kształcenia, wykorzystano środki dydaktyczne, na przykład ikonografię, teksty źródłowe, stroje zawodowe. Jeden z zespołów miał za zadanie, na podstawie ilustracji, rozpoznać zawód, określić, jakie czynności wykonywali jego przedstawiciele. Jakie predyspozycje trzeba posiadać, aby wykonywać dany zawód? Należało także podać współczesne odpowiedniki podanych zawodów. Kolejna grupa miała za zadanie wyjaśnić, na podstawie otrzymanej listy nazw zawodów, czym zajmowali się na przykład rymarz, snycerz, ludwisarz, krzykacz. Inne z zaproponowanych ćwiczeń dotyczyło określenia na podstawie podanych miejscowości województwa łódzkiego, czym zajmowali się mieszkańcy wskazanych miejscowości (np. Grotniki, Piekary, Psary, Sokolniki, Świniary) i czy dane profesje istnieją na współczesnym rynku pracy. Warto podkreślić, że wiele profesji z przeszłości funkcjonuje do dziś, gdyż są to zawody rzemiosła artystycznego.

W przypadku Leonarda da Vinci uczniowie poszukiwali odpowiedzi dotyczących współczesnego znaczenia jego odkryć dla świata. Ponadto zastanawiali się, jakie współcześnie mogłby wykonywać zawody, gdyby żył. Pomysłowość uczniów dotycząca sporządzenia listy zawodów była imponująca, a co za tym idzie, pokazywała znajomość świata zawodów.

Modelowe zajęcia edukacyjne służyły wymianie doświadczeń dla nauczycieli, poszukiwania inspiracji do realizacji wybranych zajęć edukacyjnych, poznania stosowania pracy w grupach o zróżnicowanym stopniu trudności.

Ponadto jako doradca zawodowy mogę podzielić się doświadczeniami z realizacji wielu działań z tego zakresu. Są to między innymi: przedsięwzięcie edukacyjne „Sukces zawodowy, a może coś więcej”, badanie losów absolwentów, wycieczki zawodoznawcze do firm i przedsiębiorstw, zebrania dla rodziców z pracodawcami oraz spotkania z absolwentami szkoły i przedstawicielami różnych zawodów.

Do realizacji przedsięwzięcia „Sukces zawodowy, a może coś więcej” włączała się cała społeczność uczniowska. Przygotowywano wystawę prac plakatowych dotyczących wybranych zawodów oraz teczek o zawodach. Wyżej wymienione prace można było oglądać w holu szkoły przez kilka dni. Oprócz prac plastycznych uczniowie przygotowywali prezentacje multimedialne dotyczące na przykład „Zawodów przyszłości”. Najciekawszymi z nich były zaprezentowane społeczności szkolnej: nanotechnolog, projektant ubrań dla psów, grafik komputerowy, mechatronik.

Osoby wspierające działania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego to przede wszystkim rodzice. Dzięki współpracy zorganizowano spotkania z przedstawicielami zawodów, na przykład z projektantem wnętrz, z prawnikiem, z aktorem, ze śpiewakiem operowym. Na podstawie tych prelekcji uczniowie sami mogli skonfrontować swoje wyobrażenie o profesji z rzeczywistymi wymaganiami.

Instytucje wspierające przedsięwzięcie w ramach współpracy to Państwowa Straż Pożarna - Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza nr 8 w Łodzi oraz Ochotnicza Straż Pożarna Łódź – Sikawa. Strażacy przeprowadzali pogadankę dla młodzieży dotyczącą trudnej służby w płomieniach. Na boisku szkolnym odbywał się pokaz sprzętu i wyposażenia wozu strażackiego. Młodzież mogła obejrzeć sprzęt gaśniczy i nie tylko, a nawet przymierzyć mundur strażacki, podłączyć węże czy założyć maski tlenowe.

Uczniowie wychodzili z różnymi inicjatywami podczas tego przedsięwzięcia - sami przygotowywali symulację przebiegu rozmowy kwalifikacyjnej, ukazując proces rekrutacji pracowników, a w jego ramach zachowania pozytywne i negatywne kandydatów. Na tej podstawie wymieniali rady i przestrogi dla osoby uczestniczącej w rozmowie kwalifikacyjnej.

Uczniowie dzień, który częściowo przerodził się w giełdę zawodów, ocenili jako bardzo ciekawe wydarzenie. Uznali, że przygotowywanie przez nich projektów było wyjątkowo cennym doświadczeniem, gdyż w czasie wywiadów z przedstawicielami zawodów, dowiedzieli się więcej niż podczas jakichkolwiek prelekcji. Uzyskane tą drogą informacje utwierdziły ich w określonym wyobrażeniu o danej profesji lub je całkowicie zmieniły.

Piotr Malesa

Nauczyciel geografii

Szkoły Podstawowej nr 26 w Łodzi

Publicznego Liceum Ogólnokształcącego Politechniki Łódzkiej

Jak osiągnąć sukces na rynku pracy? – doradztwo zawodowe na lekcjach geografii

Od kiedy pracuję w szkole, a jest to już kilka dobrych lat, słyszę co jakiś czas od dzieci i młodzieży zapytanie – a po co mi to jest potrzebne w życiu? Tłumaczę za każdym razem na nowo kolejnemu rocznikowi, dlaczego się tego uczą, informując ich, że może będą pracować w takim zawodzie o jakim właśnie dziś jest mowa na lekcji. Prawdą jest, że treści z doradztwa zawodowego są poukrywane w treści podręcznika. Program nauczania też nie wskazuje wprost na wyszczególnianie zawodów. I to jest właśnie cały szkopuł tej sytuacji. Uczniowie po każdej lekcji w podręczniku powinni mieć wypisane, jakie zawody opierają się na dziś zdobytej wiedzy.

Geografia jest takim przedmiotem w szkole, który opiera się na znajomości wielu przedmiotów od matematyki, fizyki czy chemii począwszy, idąc przez historię, biologię a kończąc na wiedzy o społeczeństwie. Owszem dotykamy też innych nauk jak politologia, ekonomia czy socjologia. Bo też spektrum informacji zawartych w treściach geografii są tak szerokie, że nie sposób ich wszystkich wymienić. Młodzież uczy się o wszechświecie, o wnętrzu Ziemi, przyrodzie ożywionej i nieożywionej oraz o międzynarodowych stosunkach społeczno-gospodarczych i politycznych. Mając taką bazę wiedzy warto przypominać uczniom, że ten przedmiot uczy ich przyszłego wyboru zawodu. Pozostają tylko pytanie jak to wykonać przy ograniczonej ilości czasu i sprostaniu podstawie programowej. Niestety, nie jest to łatwe zadanie.

Obserwując zachowanie uczniów na lekcji, daje się zauważyć, że bardzo szybko interesują się lekcją, gdy pojawiają się metody audiowizualne. Projekcja krótkiego filmu czy też obejrzenie kilku pięknych fotografii od razu sprzyja uczeniu się i zapamiętywaniu. Wdrożenie zagadnień GIS-u w postaci prezentowania treści map zawartych w aplikacjach na telefon czy w Internecie łączy pracę geografa z informatykiem. Przy tej okazji zawsze można zapytać o to, czy nie chcieliby się zająć w swoim zawodowym życiu takimi właśnie zagadnieniami. Uczniowie zapewne będą nastawieni pozytywnie do pewnych spraw. Nie zawsze potrafią nazwać to odpowiednią nazwą wykonywanego zawodu. Powinno się to połączyć z zapraszaniem ludzi wykonujących pewne zawody np. na godzinie wychowawczej (o ile jest się

wychowawcą). W mojej klasie wychowawczej, to jest w klasie szóstej, wykorzystałem lekcje zdalne właśnie w ten sposób. Pojawiły się osoby z zakresu przedsiębiorczości czy turystyki i w ten sposób przygotowałem uczniów do pogłębienia zakresu wiedzy ze swojego przedmiotu a także wprowadziłem ich w tematykę przyszłego przedmiotu w klasie siódmej czyli doradztwa zawodowego. Byłem zdumiony ile już wiedzą z zakresu finansów ale też odkryłem w nich pasję podróżowania. I to był kolejny krok aby sami byli takimi odkrywcami ale na miarę swojej małej ojczyzny. Zdobyć odznaki turystycznej, przemierzając Łódź szlakiem bajkowym w czasach pandemii nie było proste, ale udało się i niektórzy z dumą pokazywali zdobyte wyróżnienie.

Geografia to przedmiot, który bez lekcji terenowych nie da się zrozumieć i w pełni pojąć. Dlatego też dobrym pomysłem są niebanalne pomysły wyjścia w teren. Nie te, które polegają na zwiedzaniu miast czy wyjazdu w góry czy nad morze. Owszem, dają one spojrzenie na wiele zawodów, z którymi się wiąże obsługa turystów od pilota, przewodnika czy po ratownika oraz kustosza muzeum. Oczywiście sam organizuję wyjazdy, połączone z wymianą młodzieży z różnych regionów Polski. Młodzież chętnie wciela się w rolę fotografów, poniekąd także reporterów z podróży, felietonistów aby potem na łamach szkolnych stron internetowych czy funpagów przedstawić wydarzenia, w których chętnie brali udział. Wyjazd za miasto choćby do parku krajobrazowego i spotkanie ze strażnikiem ochrony przyrody, pozwoli spojrzeć na ekologię i na wykonywaną pracę w celu zachowania bioróżnorodności dla przyszłych pokoleń. Zwróciłbym też uwagę na inne problemy. Miejskie dzieci niewiele wiedzą o tym jak wygląda praca w rolnictwie. Wyjazd do gospodarstwa agroturystycznego i spróbowanie w praktyce czym się tam ludzie zajmują, da więcej niż uczenie się rolnictwa na pamięć. Zaobserwowanie takich czynności jak oranie pola, żniwa czy sadzenie ziemniaków a nie sianie, jak powszechnie się sądzi, daje młodym ludziom pewne wyobrażenie. W takiej zagrodzie można też podejrzeć hodowcę zwierząt, przy okazji zobaczyć pracę ogrodnika. Na pewno gospodarz poczęstuje pysznym obiadem a dzieci zobaczą jak wygląda praca ludzi z branży gastronomicznej a jednocześnie także i turystycznej.

Udział dzieci i młodzieży w wielu konkursach wykorzystujących praktyczne umiejętności, daje im pewien wgląd w sytuację, którą musieliby wykonywać już za określoną pensję. Udało mi się namówić kiedyś młodzież do wzięcia udziału w tworzeniu własnych firm – ich pomysł na biznes. Pomysły były wszelakie – od kawiarenki połączonej z kącikiem do uczenia się, przez firmę budującą domki na drzewach po firmę odzieżową dla hipsterów itp. Idąc po nitce do kłębka stworzyli firmę od zaprojektowania logo, obsługi finansowej, rzeczowej, znalezienia miejsca do prowadzenia firmy czy zatrudniania pracowników. Połączyli tu umiejętności techniczne i plastyczne, musieli opanować prostą księgowość, doświadczenia

w pisaniu różnych prac z języka polskiego do wykorzystania w komunikacji z urzędami czy też współpraca z międzynarodowymi firmami w językach obcych, dała im możliwość sprawdzenia się w roli dyrektorów firm, menedżerów, księgowych, doradców czy też specjalistów od zarządzania firmą. Umiejętności połączenia przedsiębiorczości z zagadnieniami gospodarczymi z sektora rolnictwa, przemysłu czy usług to przecież filar geografii społeczno-ekonomicznej, więc idealnie wpasowuje się w treści przedmiotu i realizuje w rozszerzonej wersji.

Proponowanie uczniom bardzo ambitnych konkursów, z możliwością zdobycia bardzo atrakcyjnych nagród, może zaowocować powstaniem prac konkursowych śmiało wykraczających poza podstawę programową. Posłużę się przykładem ucznia, który napisał pracę z dziedziny biologii, geografii i medycyny a dotyczyła porównania odporności immunologicznej ludzi obszarów polarnych i umiarkowanych szerokości geograficznych. Uczeń w nagrodę, wraz ze mną jako opiekunem, miał możliwość wyjazdu na Wyspy Owcze. Na miejscu naukowcy pokazali nam jak wygląda praca badaczy naukowych ale także geologów, hydrologów, etnografów, kulturoznawców czy też specjalistów zajmujących się wykorzystaniem deszczówki do celów komunalnych.

Najlepszym sposobem przygotowania ucznia do wyboru zawodu to łączenie umiejętności praktycznych z ich doświadczeniem i wiedzą. Nasze wskazówki są jedynie propozycją do szerszego zainteresowania się danym kierunkiem kształcenia w szkole z zawodem.

Beata Morawska

Pedagog

Szkoły Podstawowej nr 190 w Łodzi

Przyszłość naszych dzieci jest ściśle związana z technologią cyfrową - program „Cyfrowa przyszłość”

W II półroczu roku szkolnego 2020/2021 w Szkole Podstawowej nr 190 w Łodzi był realizowany przez firmę Dell Technologies program z zakresu doradztwa zawodowego „Cyfrowa przyszłość”. Warsztaty te są prowadzone już w kilkunastu państwach świata, a jego inicjatorem jest fundacja z Irlandii o nazwie CWIT (*Connecting Women in Technology* – czyli polsku: „Łącząc kobiety ze świata technologii” – strona internetowa organizacji: www.cwit.ie). Do Polski program trafił w ostatnim roku za sprawą firmy Dell Technologies. Dotychczas podobne warsztaty przeprowadzono w jedenastu szkołach podstawowych i ponadpodstawowych w Łodzi i okolicach. W warsztatach brało udział ponad 360 uczniów.

Program „Cyfrowa przyszłość” jest skierowany do uczniów klas siódmych i ósmych szkół podstawowych, którzy zastanawiają się nad wyborem swojej dalszej ścieżki edukacyjnej. Prezentujący program pracownicy firmy Dell pokazują młodzieży, że warto rozważyć dalszą naukę w kierunkach związanych z techniką lub inżynierią, ponieważ ogólnie rozumiana technologia jest obecnie powszechna i trudno wyobrazić sobie przyszłość bez jej dobrej znajomości.

Spotkanie prowadzili przedstawiciele firmy Dell Technologies – osoby z wieloletnim doświadczeniem w branży technologicznej, pracownicy różnych działów firmy – od działu personalnego po dział projektów i dział inżynieryjny. Oferta spotkania była bezpłatna, realizowana w czasie pracy szkoły. Ze względu na pandemię warsztaty były realizowane w wersji wirtualnej (poprzez spotkania na platformie Teams), natomiast docelowo, kiedy minie zagrożenie epidemiczne, pracownicy są przygotowani na żywy kontakt z młodzieżą, poprzez bezpośrednie spotkania z nimi na lekcjach. Liczebność wirtualnych klas tego spotkania wynosiła do 50 osób.

Przedstawiciele firmy uświadamiali uczniom, że im wcześniej zaczną edukację w zakresie poznawania przydatności rozwiązań technologicznych, tym lepiej i mądrzej będzie rozwijała się ta branża, że mają oni realny wpływ na swoje zainteresowania i żeby nie ograniczali się tylko do gier i nowinek technologicznych, ale aby zgłębiali tajniki pracy urządzeń, tworzyli świat przyszłości, mieli mądry wpływ na swoich rówieśników. Ważnym elementem programu jest położenie nacisku na przyciągnięcie

do branży większej grupy dziewcząt oraz zainteresowanie ich szczególnie technologią oraz późniejszą pracą w tej branży. Dzisiejszy świat rozwiązań zdominowany jest bowiem przez wynalazki stworzone przez mężczyzn – stanowiących większość pracowników branży IT. Tymczasem jak każda branża, także i ta potrzebuje równowagi oraz dostrzeżenia innych potrzeb i oczekiwań wszystkich odbiorców, także kobiet.

Podczas trwającego ok. 90 minut spotkania uczniowie mieli możliwość obejrzenia prezentacji, dyskusji, zadawania pytań i przyjrzenia się, jak wygląda życie specjalisty w dziedzinie technologii. Celem warsztatów było pokazanie różnych możliwych opcji rozwoju dostępnych dla wszystkich uczniów – od ogólnie pojętego sektora IT, poprzez sektor urządzeń mobilnych, jak smartfony, do gier komputerowych czy biznesów prowadzonych za pośrednictwem Internetu (e-commerce), włączając w to wszelkie rodzaje pracy w wiodących firmach branży IT.

Warsztaty zaczęły się od rozmowy z uczniami na temat podstawowych pojęć, jak: „branża technologiczna”, czy „cyfrowy świat”. Uczniowie przedstawiali jakie mają skojarzenia z tymi pojęciami i omówione zostały prawidłowe definicje tych pojęć. Następnie, dzieciaki zastanawiały się, jakiego rodzaju ludzie mogą odnosić sukcesy w branży Dell – czyli jakie trzeba mieć cechy charakteru, aby odnieść sukces w takiej firmie. Uwaga uczniów została skierowana na cechy charakteru, jakie powinny dominować w tego typu pracy, czyli: odpowiedzialność, elastyczność, koleżeńskość czy dobra komunikacja. Dzieci odkryły informację, że tak naprawdę każdy może odnieść sukces, kto posiada uniwersalne cechy związane z wytrwałością i dbałością o wspólne dobro.

Kolejnym elementem dyskusji było uświadomienie uczniom, że w dzisiejszych czasach praktycznie nie ma takich zawodów, gdzie nie wykorzystuje się rozwiązań technologicznych. Tak więc powstała konkluzja, że każdy może pracować w firmie technologicznej i odnosić sukcesy – wystarczy zapał, trochę starań i systematyczne zgłębianie wiedzy w tej dziedzinie.

W dalszej części warsztatu pokazano dzieciom kilka krótkich filmów video o tym, jak rozwiązania technologiczne znalazły zastosowanie w różnych branżach – na przykład w branży medycznej, w rolnictwie i w telekomunikacji. Następnie przedstawiono kilka szkół w Łodzi i regionie, w których już nawet dzieci 7- letnie mogą uczyć się programowania, budowania robotów i innych zagadnień związanych z informatyką. Pracownicy firmy Dell w trakcie warsztatów pokazali przykład słynnego w branży IT Polaka, który już we wczesnym dzieciństwie zainteresował się informatyką i nowoczesnymi technologiami, a dziś pracuje w światowej sławy firmie Space X, która jest własnością multimiliardera „od technologii” Elona Muska i w której pracuje się nad międzygwiezdnymi podróżami człowieka na planetę Mars.

Przykład Polaka ma pokazać nastolatkom, że wszystko jest w ich rękach, że mogą tak, jak ten niegdyś chłopiec, zgłębiać tajniki informatyki, aby w przyszłości zostać słynnymi technologicznymi odkrywcami.

Na zakończenie warsztatu przedstawiono uczniom kilka interesujących stron internetowych, gdzie mogą się uczyć zagadnień związanych z technologią oraz prezentacją nazw wielkich firm z branży, w której młodzi ludzie są mile widziani w pracy w przyszłości.

Prowadzący w trakcie trwania warsztatów chcieli pokazać i uświadomić uczniom, że wszystko jest w ich rękach, że im wcześniej nabędą odpowiednie umiejętności, tym łatwiej będzie im o przyszłą, ciekawą i inspirującą pracę.

Uczniowie na początku warsztatów z rezerwą podchodzili do pytań prowadzących, ale w trakcie spotkania zaczęli się uaktywniać, wykazywać wiedzę z zakresu nowoczesnej technologii.

Katarzyna Pęzik - nauczyciel bibliotekarz
XLII Liceum Ogólnokształcącego w Łodzi
Anna Zientalska - nauczyciel konsultant
ds. doradztwa zawodowego ŁCDNiKP

Jak wykorzystać księgozbiór biblioteki do przekazywania treści zawodoznawczych w szkole ponadpodstawowej

W bibliotece XLII Liceum Ogólnokształcącego w Łodzi w nawiązaniu do *Dnia Kobiet* przygotowaliśmy spotkanie z uczniami pod tytułem *Znane i nieznane kobiety pisarki*. Celem projektu było zaprezentowanie sylwetek znanych pisarek polskich i zagranicznych, których książki znajdowały się w zbiorach biblioteki. Uznałyśmy, że jest to również świetna okazja do przybliżenia młodzieży treści zawodoznawczych (pisarz, edytor). Z księgozbioru biblioteki wybrałyśmy autorki, które poza pisaniem w swoim życiu wykonywały też inne zawody. To pozwoliło pokazać uczniom, że każde zdobyte doświadczenie zawodowe może okazać się ważne i wartościowe. Jednocześnie była to świetna okazja do promocji biblioteki i czytelnictwa. Przedstawiając życiorysy kobiet skupiłyśmy się na mniej znanych faktach z ich życia, aby przekaz był jak najbardziej ciekawy i intrygujący dla uczestników spotkania. Dobór autorek był również uwarunkowany otrzymaniem przez nie nagród literackich, a dodatkowe kryterium stanowiło zaprezentowanie tych pozycji, które zostały zekranizowane lub stały się inspiracją do powstania filmów czy seriali.

Spotkaniu towarzyszyła ekspozycja wszystkich książek popularyzowanych przez nas autorek dostępnych w zbiorach biblioteki szkolnej.

Po wykładzie ilustrowanym prezentacją multimedialną zaprosiłyśmy młodzież do udziału w quizie z nagrodami sprawdzającym przekazane przez nas informacje.

Działanie spotkało się z dużą aprobatą i zaskoczeniem ze strony uczniów, którzy byli zainteresowani nie tylko tematem zawodów związanych z powstawaniem książek, ale także faktem, iż niektóre zawody wykonywane przez pisarki (na przykład przez Agathę Christie) miały znaczący wpływ na ich pracę twórczą.

Podobne działanie można wykonać wykorzystując książki, w których pojawia się przedstawiciel określonej grupy zawodowej. W wielu książkach występują bohaterowie, którzy wykonują zawód bibliotekarza, nauczyciela, dziennikarza, radiowca. Warto poszukać takich książek w swoich zbiorach i przygotować zajęcia dla

uczniów wskazując sposób, w jaki został opisany dany zawód i porównać z realiami. Można również przy tej okazji podyskutować o stereotypach związanych z omawianym zawodem. Warto wybrać książki, które zostały zekranizowane, na podstawie których powstały gry komputerowe lub jakieś inne formy artystyczne. Być może są one uczniom bardziej znane niż sama książka. Uczniowie chętnie sięgają po książkę, gdy dowiedzą się, że to właśnie na jej podstawie powstał ich ulubiony film, serial lub gra komputerowa.

Katarzyna Pęzik - nauczyciel bibliotekarz

XLII Liceum Ogólnokształcącego w Łodzi

Anna Zientalska - nauczyciel konsultant

ds. doradztwa zawodowego ŁCDNiKP

Znane i nieznane kobiety pisarki.

Scenariusz zajęć promujących czytelnictwo wśród uczniów liceum
ogólnokształcącego

Czas trwania: 2 godziny dydaktyczne.

Miejsce zajęć: czytelnia biblioteki.

Aranżacja wnętrza/warunki techniczne:

Książki wybranych autorek należy rozmieścić na stolikach w czytelni. Przy każdym zestawie książek umieścić należy tabliczkę z nazwiskiem autorki.

1. Cele ogólne:

- przedstawienie sylwetek i twórczości wybranych kobiet pisarek,
- promowanie działań biblioteki szkolnej,
- promowanie czytelnictwa wśród uczniów,
- zaprezentowanie zbiorów biblioteki szkolnej na przykładzie wybranych publikacji,
- przygotowanie uczniów do wyborów czytelniczych,
- rozpoznanie przez uczniów wybranych zawodów,
- uczczenie obchodów Międzynarodowego Dnia Kobiet.

2. Metody pracy:

- wykład ilustrowany prezentacją multimedialną,
- dyskusja kierowana.

3. Formy pracy:

- indywidualna,
- zbiorowa.

4. Środki dydaktyczne/pomoce techniczne:

- książki wybrane spośród zbiorów biblioteki szkolnej następujących autorek:

- Agatha Christie
  - Charlotte Link
  - Jane Austen
  - Danielle Steel
  - Ursula Kroeber Le Guin
  - Olga Tokarczuk,
- prezentacja multimedialna zawierająca najważniejsze informacje na temat życia i twórczości autorek,
  - papierowe tabliczki, na stolikach z nazwiskami autorek,
  - materiały potrzebne do przeprowadzenia quizu:
    - kartki z wydrukowanymi/narysowanymi atrybutami związanymi z życiem lub twórczością przedstawionych autorek (załącznik)
    - pudełko do wrzucenia losów
    - nagrody – słodyczne.

Przebieg zajęć:

Wprowadzenie

Przywitanie uczniów i przedstawienie celów spotkania.

Część zasadnicza

Wygłoszenie wykładu z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej na temat życia i twórczości wybranych pisarek. Nawiązanie do ekspozycji ich dzieł, które widoczne są na stolikach i które znaleźć można także w zbiorach biblioteki. Jednocześnie prowadzący inicjują dyskusję, kierują pytania do uczestników spotkania, proszą o dzielenie się swoimi spostrzeżeniami na temat twórczości pisarek, w odniesieniu do własnych odczuć i doświadczeń czytelniczych.

Ponadto prowadzący przedstawiają uczniom ścieżkę edukacyjno-zawodową prowadzącą do zdobycia zawodu pisarza (*Czy, a jeśli tak, to jakie należy ukończyć studia, żeby zostać pisarką/pisarzem? Co należy zrobić, aby wydać książkę? Jakie predyspozycje powinna mieć osoba, która chce zostać pisarką/pisarzem?*). Prowadzący spotkanie prezentują także wybrane zawody, wykonywane przez bohaterów książek.

Podsumowanie

W ramach podsumowania prowadzący przeprowadzają quiz. Na kartkach przygotowano ilustracje przedstawiające elementy związane z życiem lub twórczością autorek omawianych książek. Zadaniem uczniów jest ustalenie, życiorys lub twórczość, której z autorek przedstawiono na wylosowanej ilustracji.

Zakończenie

Podziękowanie za uwagę i zachęcenie do wypożyczania publikacji, które zainteresowały uczestników spotkania.

Załącznik do scenariusza:

- ilustracje przedstawiające atrybuty związane z życiem i twórczością omawianych pisarek potrzebne do przeprowadzenia quizu.

Załącznik

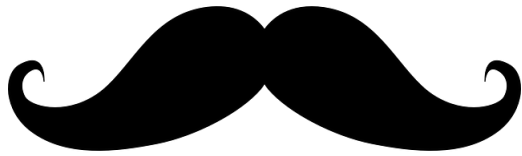
Przykłady ilustracji przedstawiających
atrybuty związane z życiem i twórczością pisarek

Olga Tokarczuk

Ursula K. Le Guin

Aghata Christie

Jane Austein

Charlotte Link

Danielle Steel

Katarzyna Pęzik

Nauczyciel bibliotekarz

Zespołu Szkół Geodezyjno-Technicznych w Łodzi

Bibliografia a tworzenie warsztatu pracy przyszłych specjalistów

W ramach pracy zdalnej zaproponowałam uczniom klasy pierwszej technikum, kształcącym się w zawodzie leśnika, zajęcia dotyczące tworzenia opisów bibliograficznych. Uczniowie szkół zawodowych bardzo często wykonują różnego rodzaju projekty, prezentacje, prace zaliczeniowe. Ważne jest, aby umieli w jasny, profesjonalny i czytelny sposób przedstawić literaturę, z której korzystają. Obecnie głównym źródłem wiedzy jest internet. Tym samym tworzenie opisu bibliograficznego nie jest już takie proste i oczywiste, jak w przypadku dokumentów drukowanych. Lekcje przeprowadziłam online, na platformie Teams. Przygotowałam prezentację multimedialną wprowadzającą uczniów w tematykę oraz ilustrującą dokładnie zapis poszczególnych dokumentów. Jako element treningu i utrwalenia wiadomości zastosowałam grę, którą samodzielnie wykonałam na platformie LearningApps.

Katarzyna Pęzik

Nauczyciel bibliotekarz

Zespołu Szkół Geodezyjno-Technicznych w Łodzi

Zasady tworzenia bibliografii

Scenariusz zajęć dla uczniów szkół ponadpodstawowych

Cele główne:

1. przedstawienie uczniom istoty tworzenia opisów bibliograficznych,
2. zapoznanie uczniów z podstawowymi zasadami tworzenia opisów bibliograficznych różnych źródeł w tym źródeł elektronicznych.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- zna definicję bibliografii
- potrafi wyjaśnić w jakim celu i dlaczego tworzy się bibliografie
- zna elementy opisu bibliograficznego
- potrafi wykonać opis bibliograficzny omawianych dokumentów

Środki dydaktyczne/materiały:

- prezentacja multimedialna przygotowana w oparciu o poniższe źródła informacji:

Dokumenty drukowane:

1. Dembowska M.: *Rodzaje bibliografii*. Warszawa 1953
2. Lenartowicz M.: *Przypisy katalogowania książek*. Warszawa 1986
3. Mendykowa A.: *Podstawy bibliografii*, Wyd. 2, Wrocław 1986
4. Piróg W.: *Zasady ogólne*. W: *Zagadnienia informacji i dokumentacji naukowej*. Warszawa 1983, s. 3-9

Dokumenty elektroniczne

1. *Literatura podmiotu*. 19 grudnia 2017, Wikipedia Wolna Encyklopedia, https://pl.wikipedia.org/wiki/Literatura_podmiotu [dostęp: 15.04.2021]

2. *Literatura przedmiotu*. 22 kwietnia 2020, Wikipedia Wolna Encyklopedia, https://pl.wikipedia.org/wiki/Literatura_przedmiotu [dostęp: 15.04.2020]
3. Kowalska A.: *Opisy bibliograficzne dla numerycznego stylu cytowania w tekście. Krótki poradnik*. Politechnika Gdańska, https://pg.edu.pl/documents/611754/16957348/Numeryczny_styl_cytowania.pdf [dostęp: 15.04.2021]
4. Kula E.: *ABC bibliografii załącznikowej*. Uniwersytet Jana Kochanowskiego, <https://www.ujk.edu.pl/strony/Ewa.Kula/pliki/ABC.pdf> [dostęp: 12.04.2021]

Normy:

1. Polski Komitet Normalizacyjny: PN-ISO 690 *Dokumentacja. Przypisy bibliograficzne: Zawartość, forma i struktura*
  2. Polski Komitet Normalizacyjny: PN-ISO 690-2 *Informacja i dokumentacja*
- gra przygotowana w aplikacji LearningApps
link do gry: <https://learningapps.org/watch?v=pemywa9aj21>

Formy pracy:

1. zbiorowa
2. indywidualna

Metody:

- „burzy mózgów”
- wykład

PRZEBIEG ZAJĘĆ

- powitanie uczniów; krótkie wprowadzenie do tematu zajęć;
- wspólne tworzenie definicji bibliografii;
- przedstawienie rodzajów szczegółowości opisów;
- zapoznanie uczniów z normami określającymi zasady tworzenia opisów bibliograficznych;
- przedstawienie uczniom oraz omówienie sposobów tworzenia opisów bibliograficznych;
- podsumowanie, utrwalenie wiadomości - gra.

Katarzyna Pęzik

Nauczyciel bibliotekarz

Szkoły Podstawowej nr 10 w Zgierzu

Twórcze wykorzystanie księgozbioru biblioteki szkolnej do zapoznania uczniów z różnymi zawodami

Jako nauczyciel bibliotekarz promuję czytelnictwo poprzez zróżnicowane działania, aby udowodniać uczniom, że książki mimo rozwoju technologicznego wciąż stanowią ogromne źródło wiedzy, również na temat zawodów.

W tym roku w świetlicy szkolnej, we współpracy z wychowawcą świetlicy, przeprowadziłam wśród uczniów klas 1-3 cykl spotkań pod tytułem „Poznajemy różne zawody”. Przedsięwzięcie to miało na celu wypromowanie nowo zakupionych do biblioteki szkolnej książek, z dotacji otrzymanej w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa, ale chodziło jednocześnie o promocję czytelnictwa i zapoznanie uczniów z mniej i bardziej znanymi zawodami. Dzieci rozpoznały cechy charakteru, umiejętności, które należy posiadać, by wykonywać poszczególne zawody. Wskazano przy tym na rolę książki, literatury i biblioteki w planowaniu przyszłości i poszukiwaniu własnej życiowej drogi.

Pierwsze spotkanie dotyczyło zawodów: florystki, pszczelarza, kiper, kynologa i tłumacza języka migowego. Zajęcia zostały przeprowadzone w oparciu o książkę Julii Kołomojecz pod tytułem „Niezwyczajne zawody”.

Kolejne spotkanie związane było z obchodami *Dnia Pielęgniarki* oraz *Dnia Farmaceuty* i dotyczyło w związku z tym zawodu pielęgniarki, farmaceuty oraz lekarza. Do zaprezentowania wyżej wymienionych zawodów wykorzystałam książkę z serii *Mądra Mysz* pod tytułem „Mam przyjaciółkę pielęgniarkę”.

Ostatnie spotkanie dotyczyło zawodu piłkarza oraz trenera i tym razem również posłużyłam się książką z serii *Mądra Mysz*, pod tytułem „Mam przyjaciela piłkarza”.

Każde spotkanie rozpoczynałam od krótkiej rozmowy z uczniami na temat zawodów, które wykonują ich rodzice, pytałam kim oni chcieliby zostać w przyszłości. Także krótko przypominaliśmy sobie wspólnie te zawody, o których była mowa na poprzednim spotkaniu. Następnie wraz z uczniami czytaliśmy wybrane fragmenty książek. Wspólnie wyjaśnialiśmy trudne słowa oraz oglądaliśmy ilustracje.

Po przeczytaniu wybranego fragmentu książki, podczas każdego ze spotkań rozpoczynaliśmy różnego rodzaju aktywności, na przykład gry, zabawy

i rozwiązywanie zadań na kartach pracy. Dzieci porządkowały i utrwały w ten sposób wiadomości uzyskane podczas spotkania.

W czasie pierwszego spotkania przygotowałam dla uczniów grę w rozpoznawanie atrybutów związanych z poznanymi i omówionymi zawodami. Każdy z uczniów losował jedną kartkę/fiszkę, na której znajdowała się ilustracja przedstawiająca przedmiot związany z zawodem omówionym w książce. Zadaniem ucznia było odgadnięcie nazwy zawodu, a następnie rozwiązanie zadań w karcie pracy. Dzieci rozwiązywały na przykład krzyżówki oraz rozszyfrowywały wyrazy w języku migowym. Wspólnie próbowaliśmy też pokazać swoje imiona.

Podczas drugiego spotkania proponowałam uczniom grę w rozpoznawanie atrybutów związanych z omawianymi zawodami. Dzieci otrzymały także wykreślankę zawierającą słowa związane z pracą lekarza, pielęgniarki, farmaceuty oraz kolorowanki, które zostały zamieszczone w świetlicowej galerii prac uczniów.

Na ostatnim z cyklu spotkaniu poza omówieniem zawodu piłkarza i trenera uczniowie uzyskali również informacje na temat dziewczęcej/kobiecej ligi piłki nożnej. W ten sposób dzieci dowiedziały się, że jest to zawód nie tylko dla chłopców, ale również dla dziewczynek. Dzieci, pod kierunkiem nauczyciela, dyskutowały o różnych dyscyplinach sportu, bo każdy sportowiec potrzebuje trenera, nie tylko piłkarz.

Spotkanie trzecie było również spotkaniem podsumowującym. Przypomnieliśmy sobie wszystkie poznane zawody. Przygotowałam ilustracje przedstawiające omówione zawody. Uczniowie po kolei podchodzili do ilustracji przymocowanych do tablicy i dopasowywali do nich odpowiednie nazwy. Spotkanie zakończyłam grą, która oparta jest na zasadach gry pod tytułem *Tabu*, z tą różnicą, że zawiera nazwy zawodów. Na karcie znajduje się nazwa zawodu, zadaniem ucznia jest opisanie, co to za zawód bez użycia słów, które znajdują się poniżej na karcie. Pozostali uczniowie mają odgadnąć, o jaki zawód chodzi. Można zastosować podział na drużyny i wprowadzić element rywalizacji.

Spotkania zostały bardzo dobrze przyjęte przez uczniów. Chętnie i aktywnie brali w nich udział. Największym powodzeniem cieszyły się gry, które wymagały największej aktywności.

Przedsięwzięcie było jednocześnie doskonałą okazją do promocji czytelnictwa oraz zbiorów biblioteki szkolnej. Doskonale sprawdzi się z udziałem różnych grup wiekowych po różnicowaniu poziomu trudności zadań oraz treści przekazywanych informacji.

W przypadku uczniów starszych klas można przekazać informacje na temat tego jaką szkołę lub jaki kierunek studiów należy ukończyć, by pracować w danym zawodzie. Nie zawsze informacje o zawodach muszą być zaczerpnięte z książek dostępnych w bibliotece. Warto też skorzystać z rzetelnych stron internetowych i podać je jako źródło starszym uczniom, by pokazać, gdzie i w jaki sposób mogą szukać informacji na temat interesujących ich zawodów.

Poznajemy różne zawody

Cykl spotkań w świetlicy szkolnej

(Katarzyna Pęzik)

Spotkanie I

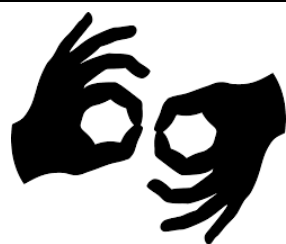
Temat: Niezwykłe zawody. Poznajemy zawód florystki, pszczelarza, kiperą,
kynologa
i tłumacza języka migowego

Fiszki z przedmiotami charakterystycznymi dla omawianych zawodów

Fiszki z przedmiotami charakterystycznymi dla omawianych zawodów

Odpowiedzi: 1- florystka, 2- pszczelarz, 3- kiper, 4- pszczelarz, 5- kiper, 6- florystka, 7- tłumacz języka migowego, 8- kynolog, 9- kynolog, 10- tłumacz języka migowego

Karta pracy – rozszyfruj wyrazy zapisane za pomocą języka migowego

ALFABET JĘZYKA MIGOWEGO

Spróbuj rozszyfrować poniższe wyrazy.

1.

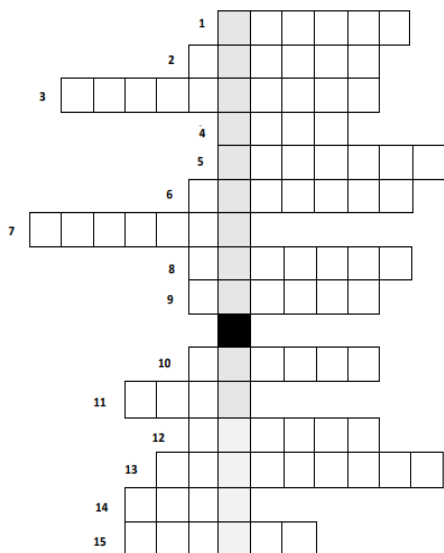
2.

3.

4.

Odpowiedzi: 1- światlica, 2- szkoła, 3- rodzina, 4- marzenia

Karta pracy – krzyżówka

Rozwiąż krzyżówkę.

1. Żółty kwiat lub określenie osoby, która lubi się przechwalać
2. Język osób głuchoniemych to język ...
3. Hoduje pszczoły
4. Pora roku po jesieni
5. Ozdobny pasek z tkaniny lub papieru umieszczany w bukietach
6. Znamca ras psów
7. Naczynie w którym gotujemy wodę na herbatę
8. Osoba zajmująca się przekładem tekstu z jednego języka na drugi, inny
9. Osoba testująca samki i rodzaje parzenia herbat
10. Miejsce gdzie przychodzimy się uczyć i poznawać świat
11. Kwiat z kolcami
12. Kupisz je w kwiaciarni
13. Pani zajmująca się układaniem bukietów to ....
14. Dają go pszczoły
15. Duże nożyczki to ...

Odpowiedzi: 1- narcyz, 2- migowy, 3- pszczelarz, 4- zima, 5- wstążka, 6- kynolog,
7- czajnik, 8- tłumacz, 9- tester, 10- szkoła, 11- róża,
12- kwiaty, 13- florystka, 14- miód, 15- nożyce

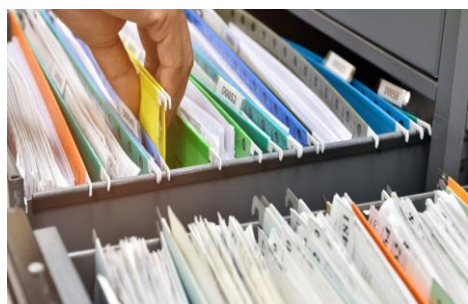
Hasło główne: NIEZWYKŁE ZAWODY

Spotkanie II

Temat: Poznajemy zawód pielęgniarstwa, lekarza i farmaceuty.

**Fiszki z ilustracjami przedmiotów charakterystycznych
dla omawianych zawodów**

**Fiszki z ilustracjami przedmiotów charakterystycznych
dla omawianych zawodów**

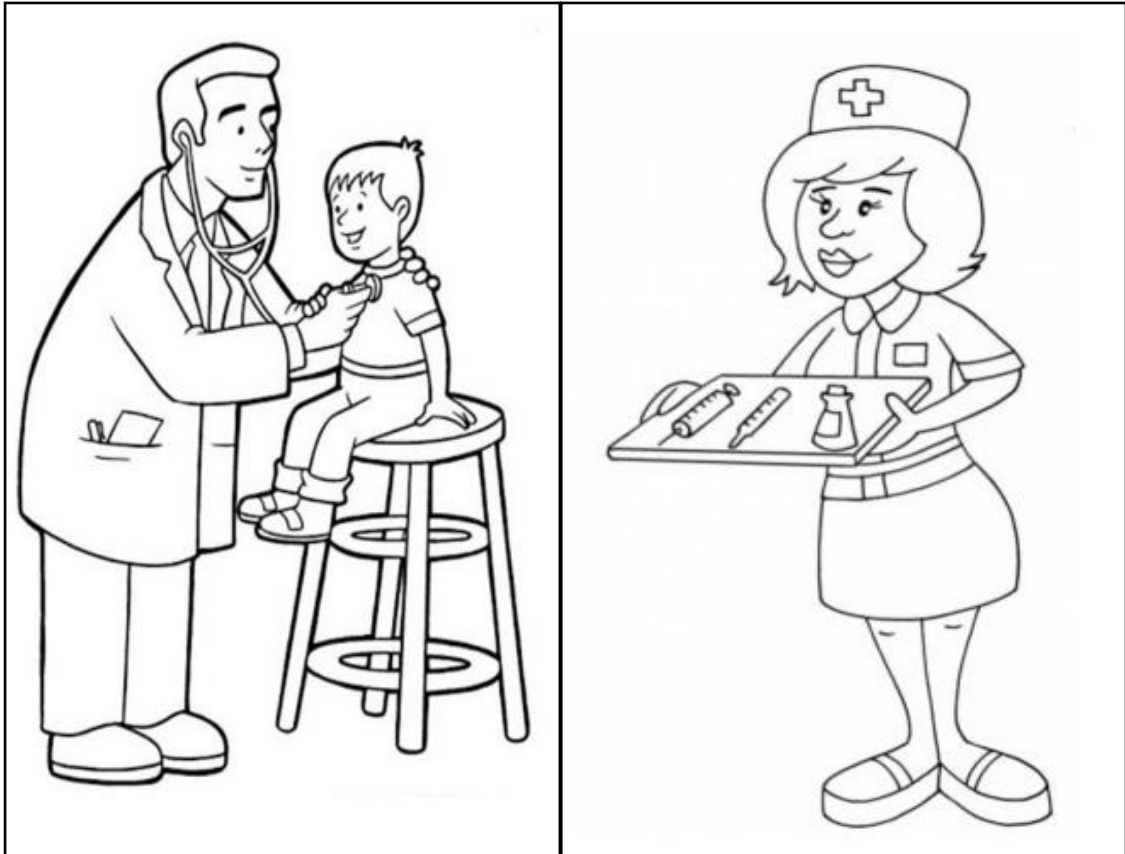
Wykreślanka

S	K	S	Z	P	I	T	A	L	T
T	A	A	O	S	P	S	Z	D	S
Z	R	P	P	Z	L	Z	K	C	T
O	E	T	A	C	A	P	R	O	R
S	T	E	T	O	S	K	O	P	Z
R	K	C	R	Y	T	Z	P	L	Y
T	A	Z	U	S	E	D	L	E	K
K	Z	K	N	U	R	N	Ó	K	A
B	C	A	E	R	N	M	W	A	W
O	G	Ó	K	W	S	A	K	R	K
B	A	N	D	A	Ż	Y	A	Z	A

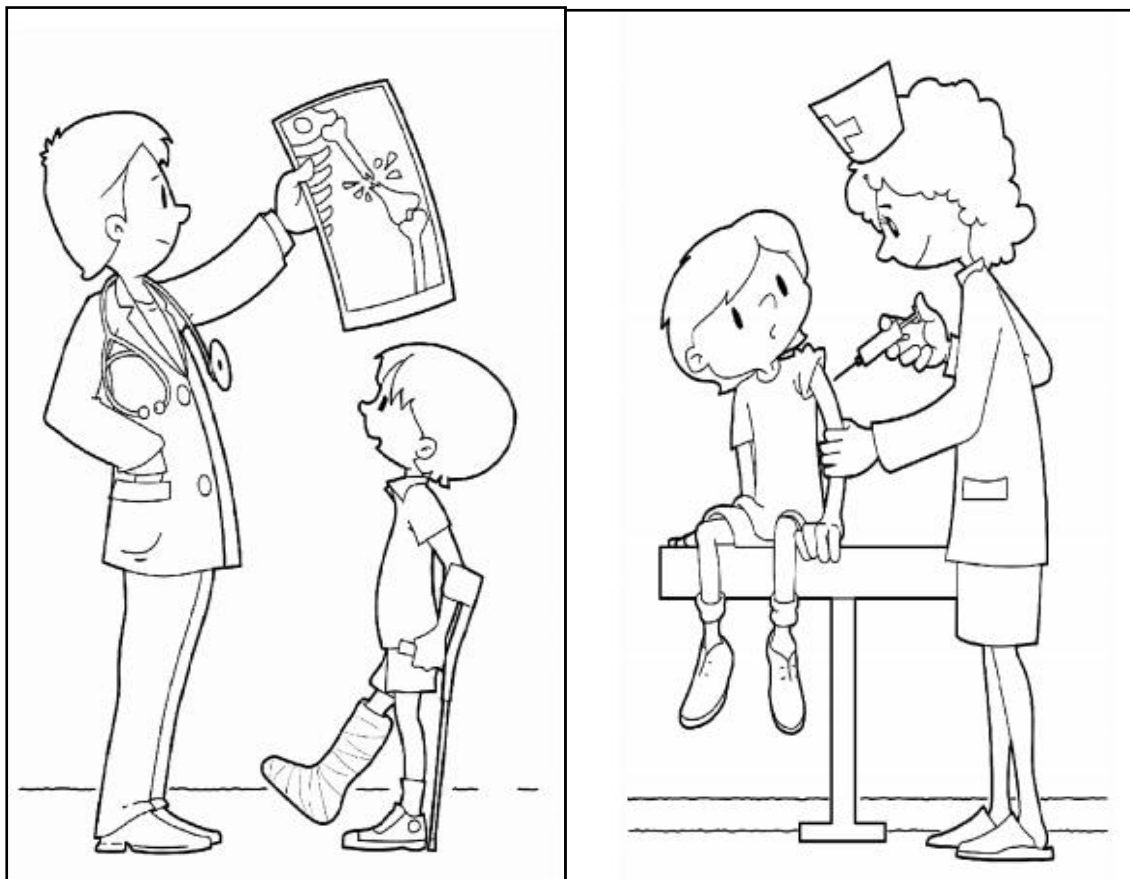
Odpowiedzi:

S	K	S	Z	P	I	T	A	L	T
T	A	A	O	S	P	S	Z	D	S
Z	R	P	P	Z	L	Z	K	C	T
O	E	T	A	C	A	P	R	O	R
S	T	E	T	O	S	K	O	P	Z
R	K	C	R	Y	T	Z	P	L	Y
T	A	Z	U	S	E	D	L	E	K
K	Z	K	N	U	R	N	Ó	K	A
B	C	A	E	R	N	M	W	A	W
O	G	Ó	K	W	S	A	K	R	K
B	A	N	D	A	Ż	Y	A	Z	A

Kolorowanki

Spotkanie III

Temat: Poznajemy zawód piłkarza i trenera.

Podsumowanie projektu.

Ilustracje przedstawiające wszystkie omówione zawody i ich nazwy

Ilustracje przedstawiające wszystkie omówione zawody i ich nazwy

Ilustracje przedstawiające wszystkie omówione zawody i ich nazwy

Nazwy omówionych zawodów:

FLORYSTKA
PSZCZELARZ
KIPER
KYNOLOG
TŁUMACZ JĘZYKA MIGOWEGO
LEKARZ
FARMACEUTA
PIEŁĘGNIARKA
PILKARZ
TRENER

Karty do gry w grę Tabu

FLORYSTKA	PSZCZELARZ	KIPER	KYNOLOG
Kwiaty Tworzyć Kwiaciarnia	Pszczoły Ul Pasięka	Testować Próbować Badać	Szkolić Ćwiczyć Ekspert
TŁUMACZ JĘZYKA MIGOWEGO	LEKARZ	FARMACEUTA	PIELĘGNIARKA
Rozmawiać Przedstawiać Ręce	Chory Leczyć Szpital	Przygotowywać Wytwarzać Apteka	Czepek Fartuch Pomagać
PIŁKARZ	TRENER	STRAŻAK	POLICJANT
Piłka Boisko Mecz	Trenuje Zawodnik Ćwiczyć	Ogień Gasić Woda	Przestępcy Łapać Mundur
NAUCZYCIEL	PIEKARZ	MARYNARZ	KUCHARZ
Uczyć Dzieci Wychowywać	Piec Bułki Chleb	Woda Statek Port	Gotować Posiłek Przygotowywać

Źródła:

Ilustracje, zdjęcia oraz wzory kolorowanek zaczerpnięto z grafiki dostępnej w przeglądarce Google.

Do przeprowadzenia zajęć wykorzystano książki:

1. Julia Kołomojec - „Niezwyczajne zawody”.
2. Seria Mądra Mysz - „Mam przyjaciółkę pielęgniarkę”.
3. Seria Mądra Mysz - „Mam przyjaciela piłkarza”.

Formularz informacji zwrotnej

Oceń zajęcia z cyklu „Poznajemy różne zawody” zaznaczając odpowiednią buźkę.

The diagram illustrates a feedback form for evaluating a lesson. A central horizontal line starts from a large triangle on the left and ends at a large semi-circle on the right. The semi-circle contains a smiley face and is labeled "Ocena lekcji". Four arrows point towards the central line: two from the top and two from the bottom. Each arrow is associated with a label and a pair of smiley/frowny face icons. The top-left pair is labeled "metody", the top-right pair is labeled "atmosfera", the bottom-left pair is labeled "nauczyciel", and the bottom-right pair is labeled "temat".

metody

atmosfera

Ocena lekcji

nauczyciel

temat

Dziękuję ☺

Sebastian Piskorski

Nauczyciel akademicki Uniwersytetu Łódzkiego

pracownik Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego

Związany z grzybami – człowiek wielu zawodów

Jako młody chłopak już w szkole podstawowej interesowałem się przyrodą. Oglądając kanały przyrodnicze i czytając atlasy zwierząt i roślin, jak najwięcej zdobytych informacji chciałem odnaleźć w lesie i na łące. W szkole gimnazjalnej moje zainteresowanie przyrodą przerodziło się w pasję do biologii. Nauczyciel tego przedmiotu bardzo mi pomagał i przygotowywał mnie do olimpiady wiedzy biologicznej. Prawdopodobnie już wtedy wiedziałem, że moja przyszłość związana będzie z przyrodą. Wielokrotnie szukałem kierunków przyrodniczych na uczelniach wyższych i zastanawiałem się, który z nich wybiorę. W szkole licealnej zapadła decyzja. Zdawałem maturę rozszerzoną z biologii, aby dostać się na kierunek biologia na Uniwersytecie Łódzkim. Wybierając studia nie spodziewałem się, jaka tematyka biologii będzie mnie w przyszłości interesować najbardziej. Udało się i rozpocząłem pierwszy rok studiów na kierunku biologia. Wtedy dopiero poznałem dziedzinę wiedzy zwaną mykologią – nauką o grzybach. Grzyby to jedno z pięciu królestw organizmów świata żywego. Od roślin i zwierząt dzieli je wiele cech. W przeszłości grzyby zaliczane były do roślin, a rozdział nauki o grzybach od botaniki nastąpił dopiero w latach 70-tych XX wieku. W czasie mojej edukacji szkolnej nigdy nie przywiązywałem zbytnio uwagi do grzybów. Poza częstymi grzybobraniami z dziadkami, organizmy te w ogóle mnie nie interesowały. Podczas studiów wykładowcy pomogli mi zauważyć, jak ogromne znaczenie mają one dla przyrody i człowieka.

Niesamowite królestwo

Nieliczne grzyby jadalne i trujące poznajemy już w szkole podstawowej, wśród nich są borowiki, koźlarze, podgrzybki i muchomory. Na późniejszym etapie edukacji dowiadujemy się, że grzyby występują nie tylko w lasach i że nie wszystkie mają tak duże rozmiary, jak te wyżej wymienione. Poznajemy grzyby rosnące w postaci pleśni na naszej żywności oraz grzyby wykorzystywane przez człowieka, np. drożdże. Jednakże wiedza w podręcznikach i na lekcjach to tylko ułamek tego, czego możemy

dowiedzieć się o tych niesamowitych organizmach. Nasz stosunek i mała ich znajomość wynika z tego, że doskonale ukrywają się przed naszym wzrokiem. Grzyby mogą żyć w postaci pojedynczych komórek lub wielokomórkowych organizmów. Ciało wielokomórkowych grzybów zbudowane jest z wydłużonych komórek zwanych strzępkami. Strzępki splątane ze sobą tworzą grzybnię, która rozwija się w podłożu. Podłożem dla rozwoju grzybni może być gleba, drewno lub żywe organizmy. Gatunki jednokomórkowe mają mikroskopijne (niewidoczne gołym okiem) rozmiary. Jednakże są też takie gatunki, których ogromnych rozmiarów nie jesteśmy sobie w stanie wyobrazić. Odnaleziona w USA opieńka to obecnie największy organizm na Ziemi, jej grzybnia zajmowała powierzchnię około 900 ha. W jednym gramie gleby może mieścić się około 300 metrów strzępek, dzięki temu, że grubość pojedynczej strzępki nie przekracza 30 mikrometrów. Nasz wzrok dostrzega obiekt o średnicy powyżej 60 mikrometrów, taką średnicę mają ludzkie włosy. Spróbujmy sobie wyobrazić, że rozmiary grzybów powiększają się cztero- lub pięciokrotnie; mogłyby one wtedy zająć całkowicie znaną nam dotychczas przestrzeń. Wybierając się na grzybobranie, do naszych koszy zbieramy owocniki grzybów, które są specjalnymi strukturami służącymi do rozprzestrzeniania zarodników. Z drobnych i niedostrzegalnych przez nas zarodników powstaje na odpowiednim podłożu nowa grzybnia. Jeden dorodny owocnik borowika uwalnia w powietrze około 30 000 tys. zarodników na sekundę. Niektóre grzyby są mistrzami rozprzestrzeniania się, np. zrywki (po łac. *Pilobolus*) potrafią wystrzeliwać swoje zarodniki na odległość 2 metrów. Trudno uwierzyć, że część organizmu, którego wielkość nie przekracza 3 centymetrów, pokonuje w sekundę taką odległość. Małe wymiary i niesamowite zdolności pozwoliły grzybom opanować wiele różnych środowisk. Łąki, lasy, rzeki i jeziora są zasiedlone przez setki gatunków grzybów, ale nasze lodówki, zmywarki i pralki również są idealnymi miejscami rozwoju dla niektórych z nich. Wśród przedstawicieli tego królestwa jest wiele gatunków symbiotycznych, współpracujących z roślinami i zwierzętami, ale jest też wiele pasożytów i grzybów wywołujących różne choroby, nawet u ludzi. Mam nadzieję, że te nieliczne fakty na temat życia grzybów przekonały Was, że warto zgłębiać ich niesamowite tajemnice.

Zawód mykolog

Mykolog, czyli człowiek wielu zawodów. Wiedza o grzybach i umiejętność ich rozpoznawania pozwalają pracować w wielu zawodach. Najbardziej znanym jest naukowiec, czyli osoba wykonująca doświadczenia i eksperymenty na grzybach. Naukowiec pracujący na uczelni wyższej często poza prowadzeniem badań jest również wykładowcą. Wśród pracowników instytucji naukowych są również laboranci, którzy pomagają naukowcom w prowadzeniu eksperymentów laboratoryjnych lub wykonują niezbędne prace związane z przygotowaniem i obróbką materiałów biologicznych (grzybów). Praca mykologa w instytucjach badawczych daje możliwości ciągłego pogłębiania wiedzy o grzybach. Laboranci z wykształceniem mykologicznym mogą znaleźć zatrudnienie również w wielu firmach kosmetycznych i farmaceutycznych, w których uzyskuje się różne preparaty pochodzenia grzybowego lub w laboratoriach mikrobiologicznych, gdzie laborant musi rozpoznać, jaki konkretnie gatunek grzyba przyczynia się do powstania u pacjenta choroby.

Poza takimi zawodami, mykolog może zostać również pracownikiem służb ochrony przyrody. Takimi osobami są pracownicy parków narodowych i parków krajobrazowych, którzy zajmują się rozpoznawaniem chronionych i zagrożonych gatunków roślin, grzybów i zwierząt oraz ich ochroną. Wiedza mykologiczna w takim zawodzie jest niezbędna do prawidłowego określania zagrożeń dla poszczególnych gatunków na danym obszarze. Dzięki takim umiejętnościom służba parków prowadzi edukację przyrodniczą. Dzieci, młodzież oraz osoby dorosłe korzystające z takiej edukacji zaznajamiają się z celami ochrony przyrody, w tym ochrony grzybów.

Pasja i praca w jednym

Obecnie jestem zatrudniony w Zespole Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego i zajmuję się rozpoznawaniem bogactwa gatunkowego grzybów w siedmiu parkach krajobrazowych regionu łódzkiego. Moja praca w terenie związana jest z monitorowaniem znanych stanowisk gatunków chronionych i zagrożonych grzybów, poszukiwaniem nowych oraz zabezpieczaniem ich siedlisk i ostoj. Prowadzę również zajęcia z dziećmi, młodzieżą i osobami dorosłymi o tematyce przyrodniczej, w tym mykologicznej. Podczas takich zajęć pokazuję mnogość i różnorodność występujących wokół nas grzybów. Uczestnicy uczą się rozpoznawać powszechnie występujące gatunki grzybów jadalnych i trujących, ale również poznają gatunki, które spełniają kluczowe role w przyrodzie. Wybierając się na krótką wycieczkę można poznać grzyby wykorzystywane w badaniach kosmicznych oraz gatunki atakujące owady i sterujące nimi. Wydaje się, że organizmy należące do królestwa grzybów „nie mają granic”; podobnie jest z mikologami - każdy może znaleźć fascynującą dla siebie niszę w tej bogatej dziedzinie wiedzy.

Michał Wiatrowski

pedagog, psycholog

Szkoły Podstawowej nr 113 w Łodzi

Spotkanie z zawodowcami

zajęcia warsztatowe z elementami dramy, relaksacji, psychoedukacji, projekcji

Wprowadzenie: zajęcia zostały zaprojektowane oraz przeprowadzone po drugiej, dłuższej nieobecności uczniów w szkole, spowodowanej koniecznością izolacji (rok szkolny 2020/2021) w wyniku wzrostu wirerii SARS-CoV2.

Zastosowane środki dydaktyczne: atrybuty związane z wykonywanym przez gościa zawodem lub jeżeli to nie jest możliwe ilustracje graficzne, kartki papieru, nagłośnienie, tablica multimedialna.

Zastosowane metody dydaktyczne: burza mózgów, drama, psychoedukacja, projekcja, relaksacja, pogadanka, rundka, zwroty socjoterapeutyczne

Czas trwania: 45 (i wielokrotność) minut

Przebieg zajęć:

1. Powitanie uczestników;
2. Zasady pracy grupy na czas trwania zajęć:
  - mówimy do siebie po imieniu;
  - mówi tylko jedna osoba;
  - kiedy ktoś mówi, inni słuchają;
  - to co powiemy, szczególnie o sobie podczas zajęć, jest objęte „tajemnicą grupy”;
  - rezygnujemy z używania przemocy pod każdą postacią;
  - „Jesteśmy tu i teraz” - mówimy o tym, co obecnie przeżywamy;
  - uczestniczymy aktywnie w zajęciach, a jeśli czegoś nie robimy, to mówimy, dlaczego;
  - dbamy o bezpieczeństwo własne i innych;
  - razem zaczynamy zajęcia i razem kończymy.
3. Cele ogólne:
  - a. wprowadzenie w świat zawodów;
  - b. zapoznanie uczniów z charakterystyką poszczególnych zawodów.

Cele szczegółowe

po zajęciach uczniowie wiedzą:

- jakie predyspozycje wymagane są do wykonywania wybranych zawodów;
- jakie są przeciwwskazania zdrowotne do wykonywania wybranego zawodu;
- jaką wybrać szkołę.

4. **„Spotkanie z zawodowcami”** – jest to w zamyśle spotkanie z ciekawym człowiekiem, wykonującym zawód, który jest (na przykład) popularny wśród pomysłów na dalsze kształcenie wśród naszych uczniów. Zawód ten może być interesujący ze względu na charakter wykonywanej pracy, atrakcyjny finansowo, dający różne gratyfikacje (nobilitacja, społeczna, opłacalność ekonomiczna, dynamika zmian, kreatywność wykonywanych prac lub innych aktywności), dający możliwość spotykania się ze znanymi ludźmi i in.

Zadaniem tych zajęć jest zainspirowanie uczestników do przyglądania się pracy zawodowej w wielorakiej perspektywie oraz podnoszenie sobie wymagań i aspiracji

zawodowych, zdobywanie wiedzy o tym, jakie mają możliwości atrakcyjnej i zróżnicowanej na wiele sposobów aktywności zawodowej.

Przy doborze prezentowanych przedstawicieli wykonywanych „ciekawych” zawodów należy pamiętać o zasadzie zachowania realności w możliwościach pracy uczestników zajęć, żeby nie wywoływać u nich frustracji oraz zachować zasadę dostosowania treści do możliwości psychofizycznych uczestników.

5. Skierowanie do uczestników z prośbą o wypełnienie ankiety ewaluacyjnej (w załączniku) celem zebrania informacji o zrozumieniu tematu, przydatności omawianych treści, ewentualnej potrzebie uzupełnienia prezentowanych informacji.
6. Przypomnienie uczestnikom zajęć o możliwości skorzystania z różnorodnej oferty pomocy z obszaru wsparcia psychologiczno-pedagogicznego na terenie szkoły (w tym doradztwa zawodowego i personalnego).
7. Przypomnienie uczniom o konieczności dbania o bezpieczeństwo swoje i innych przed zarażeniem wirusem SARS-CoV2.
8. Pożegnanie uczestników i podziękowanie za udział w zajęciach.

Dodatkowe informacje

W tych zajęciach można wprowadzić element tajemniczości. Gość w pierwszej odsłonie może być wprowadzony jako osoba niczym nie wskazująca na charakter wykonywanego zawodu. Dopiero po pytaniach uczniów (moderowanych przez prowadzącego) stopniowo ma się ujawnić, jaki zawód wykonywany jest przez zaproszonego „zawodowca”. Wtedy dopiero mogą pojawić atrybuty prezentowanego zawodu albo ich ilustracje.

Zawsze będzie interesujące dla uczestników poznanie od zaproszonego „zawodowca” takich informacji o jego pracy, których nie pozna się na zajęciach szkolnych, a które mogą być istotne z punktu widzenia procesu edukacyjnego.

Jeżeli jest to możliwe, zawsze warto zadbać o to, żeby uczestnicy wyszli z zajęć obdarowani symbolicznie w atrybut związany z omawianym zawodem.

Dodatkowym walorem edukacyjnym oraz socjalizującym może być zaproszenie „zawodowca” wykonującego pracę, której charakter nie zawsze dobrze się kojarzy albo wokół której nagromadzonych jest wiele stereotypów. Dobrym przykładem takiego zawodu jest policjant. Reprezentant tego zawodu, opowiadając o swoich codziennym życiu, nawiązując do swoich zainteresowań może doskonale łamać mit policjanta - „bezwzględnego twardziela”. Tym samym uczestnikom może burzyć się dotychczasowy wizerunek reprezentanta tego zawodu.

Innym aspektem tych zajęć jest pogłębianie wiedzy uczestników o charakterze prezentowanego zawodu w nieznany dotąd sposób. Taki przekaz pozostanie na dłużej w pamięci uczestników. Może ich pozytywnie zainspirować i „popchnąć” w kierunku prezentowanych kwalifikacji.

Uczestnik powinien wyjść z zajęć z przekonaniem, że wie na czym polega specyfika pracy wykonywanej przez zaproszonego „zawodowca” oraz jak i gdzie można uzyskać zatrudnienie.

Zajęcia przeprowadzono w dniu: ..... klasa: .....

Liczba dziewczynek: ..... Liczba chłopców: .....

Prowadzący: .....

Michał Wiatrowski

pedagog, psycholog, socjoterapeuta, kucharz

Szkoły Podstawowej nr 113 w Łodzi

Scenariusz zajęć kulinarnych z elementami doradztwa zawodowego

„Zajęcia kulinarne” - zajęcia (warsztat) integracyjne z elementami socjoterapii, psychoedukacją (prozdrowotna, higiena odżywiania, biochemia, biofizyka).

Wprowadzenie: zajęcia zostały zaprojektowane jako interdyscyplinarna forma pracy z dziećmi i młodzieżą na każdym poziomie edukacyjnym.

Zastosowane środki dydaktyczne: przewodniki na temat zdrowego – zbilansowanego odżywiania, informatory dotyczące aktywności fizycznej, ruchu dopasowanego do trybu życia, diety, formy fizycznej, stanu zdrowia odbiorcy, wykaz przepisów BHP obowiązujących w gastronomii, opis zawodu kucharz (z klasyfikacji zawodów) ze szczególnym uwzględnieniem wymagań, np. zdrowotnych.

Czas trwania zajęć: 2 godziny dydaktyczne

Przebieg zajęć:

1. Powitanie uczestników
2. Zasady pracy grupy na czas trwania zajęć:
  - mówimy do siebie po imieniu;
  - mówi tylko jedna osoba;
  - kiedy ktoś mówi, inni słuchają;
  - to, co powiemy, szczególnie o sobie podczas zajęć, jest objęte „tajemnicą grupy”;
  - rezygnujemy z używania przemocy pod każdą postacią;
  - uczestniczymy aktywnie w zajęciach, a jeśli czegoś nie robimy, to mówimy, dlaczego;
  - dbamy o bezpieczeństwo własne i innych;
  - podczas zajęć nikt nie wychodzi z sali – razem zaczynamy zajęcia i razem kończymy.

Bardzo ważne jest położenie nacisku na bezpieczeństwo podczas wykonywania potrawy - ostrożne posługiwanie się nożami, sztućcami, ostrożność przy

obsłudze kuchenki, pieca itp. Z punktu widzenia wychowawczego na tych zajęciach kształtujemy staranność w wykonaniu zadania, uważność przy czytaniu instrukcji, sumienność przy dbaniu o czystość podczas wykonywania potrawy. Kiedy potrawę wykonuje się etapami kolejne działania muszą być spójne, czyli być może ktoś będzie musiał poczekać na wykonanie pracy przez innego uczestnika.

3. Cel ogólny:

- kształtowanie umiejętności czytania i precyzyjnego wykonania potrawy według receptury.

Cele szczegółowe:

- praktyczne zapoznanie się ze specyfiką zawodu „kucharz”;
- sprawdzenie umiejętności kulinarnych.

To doskonały moment na włączenie interdyscyplinarności. Można bowiem nawiązać do cech osobowościowych przydatnych w zawodzie kucharz, umiejętności współpracy z innymi, pokonywania nieprzewidzianych sytuacji, zmiany sposobów dochodzenia do celu, łamania schematów, znajomości elementów chemii, fizyki, biologii, geografii itp. Jest wiele wysp kompetencji, które można w tym momencie wzmacniać.

4. Przygotowanie stanowiska pracy, produktów do obróbki, adekwatny dobór narzędzi i urządzeń, staranne umycie rąk oraz obróbka produktów (czysta i brudna)

Ta część zajęć kształtuje umiejętność planowania kolejnych etapów działań i adekwatnego przygotowania się do nich. Może się przecież zdarzyć, że jeśli sobie czegoś za pierwszym razem nie naszykujemy, to nie będziemy mieli w dalszym procesie wykonania potrawy. Uczymy się planować i przewidywać. Te umiejętności przydatne są również w innych zawodach.

Jednocześnie podczas obróbki składników można o nich rozmawiać, czyli opowiadać skąd pochodzą, jaką mają historię, w jaki sposób wpływają korzystnie na nasze zdrowie.

Tu prowadzący ma też czas na wskazanie przydatnych w tym zawodzie cech fizycznych. Warto wspomnieć, że praca w kuchni jest obarczona ryzykiem wystąpienia chorób zawodowych – zwyrodnienia kręgosłupa oraz ekspozycji na czynniki fizyczne nie zawsze pozytywnie oddziałujące na organizm człowieka, np. wysokie temperatury, długotrwała praca w pozycji stojącej, oddziaływanie

na skórę czynników fizycznych i chemicznych (np. temperatura, detergenty w środkach czyszczących), potrzeba pracy od wczesnych godzin porannych.

Warto zwrócić uwagę uczestników na częstotliwość występowania w tym zawodzie ryzyka nadwagi i otyłości oraz ich negatywnych skutków zdrowotnych. Warto podkreślić, że antidotum na nie może być odpowiednia ilość i jakość aktywności fizycznej.

5. Wykonanie potrawy (dania) według receptury

Tu nieodzowna jest umiejętność „czytania ze zrozumieniem”. Chcąc być wiernym wzorcowi potrawy, nie możemy pozwolić sobie na improwizację. Można być „kreatywnym” w kuchni, jednak przez takie działanie nie zawsze może nam się udać osiągnąć cel, jakim jest wykonanie potrawy zgodnie z jej podstawowymi cechami, smakiem, aromatem i wyglądem.

W tej części zajęć można z uczestnikami zastanowić się, czy w zawodzie „kucharz” przydatna jest znajomość języków obcych. Skład i przepis potrawy nie zawsze mogą być przetłumaczone na wiele języków. Dlatego warto znać trochę szerzej chociaż jeden z popularniejszych języków, żeby móc przeczytać np. recepturę.

6. Ocena wykonania pod względem smakowym i estetycznym

W tym momencie dokonuje się oceny efektu pracy. Tu również może nadarzyć się okazja do udzielenia uczestnikom pozytywnych informacji zwrotnych. Dzięki temu wzmacnia się poczucie sprawczości u uczestników zajęć, wzmacnianie pozytywnego obrazu siebie, budowanie „wyspy kompetencji”. Wzmacnia się proces grupowy.

7. Sprzątnięcie swojego stanowiska pracy, przyrządów i naczyń używanych podczas pracy

Na tym etapie zajęć współpraca jest równie ważna, jak podczas wykonywania potrawy. Uczestnicy nabywają doświadczenia, że jeśli współpracują ze sobą, ich praca staje się szybsza, dokładniejsza, lżejsza.

8. Omówienie zajęć w grupie: co nam się udało wykonać, trudności, uwagi

To jest ten moment zajęć, w którym następuje wymiana doświadczeń pomiędzy uczestnikami i prowadzącym. Może paść krytyczna ocena czyjejś aktywności, zaangażowania itp. Ale jest to również ten czas, na który uczestnicy bardzo czekają – czas na pochwały od siebie nawzajem lub/i prowadzącego. Znowu włącza się i buduje proces grupowy.

9. Zebranie informacji zwrotnych od uczniów

Należy umożliwić uczniom wypowiedzenie się na temat wykonanych prac. Może okazać się, że były one dla nich bardzo atrakcyjne i przez to warte kontynuowania w przyszłości. Może się również okazać, że „coś poszło nie tak” i nie wszyscy w jednakowym stopniu będą zadowoleni. To może być okazją do doskonalenia warsztatu pracy.

10. Podziękowanie uczestnikom za udział i pożegnanie

Zawsze warto skierować do uczestników słowa podziękowania za wspólną pracę oraz zaproszenie do udziału w kolejnych zajęciach. Jest to okazanie szacunku oraz zainteresowania budowania pozytywnej relacji z uczestnikami zajęć. Zajęcia kulinarne są bardzo wdzięczną formą pracy z uczniami/podopiecznymi. Uwalniają wiele pozytywnej energii i prawie zawsze gwarantują nam sukces. Warto sięgać do tej metody.

Marek Wilmowski

nauczyciel konsultant ds. doradztwa zawodowego

Łódzkiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli

i Kształcenia Praktycznego

Pedagog - doradcą zawodowym, doradca zawodowy – pedagogiem

W swojej pracy zawodowej przez kilkanaście lat pełniłem funkcję pedagoga szkolnego, jestem również doradcą zawodowym, nauczycielem konsultantem z tego zakresu. W poniższym tekście chciałbym przedstawić swoje refleksje na temat łączenia tych dwóch obszarów działań, wzajemnych relacji pomiędzy nimi.

Pedagog szkolny realizuje różnorodne zadania związane ze wsparciem dla uczniów. Diagnozuje ich indywidualne potrzeby, analizuje przyczyny ewentualnych niepowodzeń szkolnych, określa formy i sposoby udzielania pomocy uczniom, zajmuje się działaniami profilaktycznymi, organizuje pomoc materialną. Pedagog w swojej pracy współpracuje z uczniami, rodzicami, nauczycielami, instytucjami zewnętrznymi. We wszystkich sferach tej działalności z pewnością jest miejsce na elementy orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego.

Częstą formą pracy pedagoga są indywidualne rozmowy z podopiecznymi. Służą one rozwiązywaniu problemów uczniów, próbie motywowania ich do nauki, wspólnemu określaniu celów. Na pewno ważnym elementem takiej rozmowy może być temat przyszłości edukacyjno-zawodowa wychowanka, wspólna refleksja na temat wyboru kierunku kształcenia. Towarzyszyć temu może (co kluczowe w pracy pedagoga) szukanie mocnych stron, potencjalnych predyspozycji zawodowych. Z moich doświadczeń wynika, że często uczniowie koncentrują się na swoich ograniczeniach, wadach, porażkach. Tutaj wplatanie pozytywnych elementów z zakresu doradztwa zawodowego - np. badanie predyspozycji zawodowych, określenie talentów dziecka, wspólne odnalezienie szkół, zawodów, w których te predyspozycje i zdolności mogą być dużym atutem - bywa bardzo wzmacniające i motywujące. Jeżeli dodamy do tego określanie celów edukacyjnych (np. z wykorzystaniem metody SMART), to często uczniowie zyskują motywację do nauki, korygują swoje podejście do obowiązków. Działania takie mają również bardzo pozytywny wpływ na rodziców uczniów. Jeżeli w trakcie konsultacji rozmowa koncentruje się na zdolnościach, talentach, predyspozycjach ich dzieci - wpływa ona na to, jak sami je postrzegają, motywują.

Oczywiście zarówno praca pedagoga, jak i doradcy zawodowego wymaga bardzo indywidualnego podejścia do ucznia. W obydwu tych profesjach kluczowa jest na pewno współpraca z wychowawcami, nauczycielami, rodzicami, a czasem specjalistami z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, pracownikami socjalnymi czy kuratorami sądowymi. Wspólna refleksja w ramach spotkań zespołów wychowawczych może pomóc w planowaniu skoordynowanych działań. I tutaj nie do przecenienia jest znaczenie dobrze poprowadzonego doradztwa zawodowego. Profesjonalne doradztwo zapewnia wybory edukacyjne adekwatne do predyspozycji ucznia (talenty), jego ograniczeń (np. orzeczenia o specjalnych potrzebach edukacyjnych), a nawet sytuacji społeczno-ekonomicznej (klasy patronackie wspierające uczniów, szkoły z internatem). Pedagog szkolny, jeżeli ma przygotowanie formalne, może sam podejmować takie działania, ale na pewno cenna jest również współpraca ze specjalistami (np. Ośrodka Doradztwa Zawodowego), którzy mogą przeprowadzić pogłębione badanie predyspozycji zawodowych, szczegółowo znają lokalny rynek edukacyjny.

Doradztwo zawodowe w pracy pedagoga szkolnego nie ogranicza się tylko do indywidualnych rozmów z uczniami czy rodzicami. Pełniąc tę funkcję organizowałem szereg działań popularyzujących wiedzę o świecie zawodów, łódzkich szkołach ponadpodstawowych, lokalnym rynku pracy. Młodzież pod moją opieką przystępowała do zewnętrznych konkursów z tego zakresu, zainicjowałem wewnątrzszkolny turniej zawodoznawczy. Wspólnie z uczniami organizowaliśmy Wewnątrzszkolne Targi Edukacyjne, na które często udawało się nam zapraszać absolwentów, którzy opowiadali młodszemu kolegom o swoich nowych szkołach. I te działania - obok funkcji informacyjnych, edukacyjnych - przynosiły wymierne efekty wychowawcze, profilaktyczne. Wspólne przygotowanie imprez, poznanie historii starszych kolegów, którzy odnoszą sukcesy w nowych placówkach, działa często mobilizująco na uczniów.

Elementem doradztwa zawodowego były też wycieczki zawodoznawcze do szkół ponadpodstawowych czy zakładów pracy. Uczniowie mieli w ich trakcie okazję zapoznać się z elementami praktycznej nauki zawodu, próbowali wykonywać proste zadania zawodowe, bezpośrednio od pracodawców mogli usłyszeć, jakie są oczekiwania wobec przyszłych pracowników. I te przedsięwzięcia - obok pełnienia funkcji czysto doradczej - często motywowały uczniów do zdobywania wiedzy (cytat: „muszę się wziąć do nauki, jeśli chcę dostać się do tej szkoły”).

W ramach doradztwa zawodowego organizowałem również spotkania ze specjalistami dla rodziców uczniów oraz nauczycieli. Spotkania te miały na celu zapoznanie uczestników z założeniami nowoczesnego doradztwa zawodowego,

przedstawienie ważnej roli, jaką mogą pełnić w procesie rozwoju edukacyjno-zawodowym dzieci.

Mam nadzieję, że opisywane przeze mnie łączenie zadań z różnych obszarów działań szkoły trafnie oddaje myśl, którą chciałem tutaj zawrzeć. Dobrze realizowane doradztwo zawodowe nie może być izolowaną dziedziną czy „przedmiotem szkolnym”. Tylko wspólne, wieloaspektowe współdziałanie pedagoga, psychologa, wychowawców, nauczycieli, specjalistów może przynieść oczekiwane efekty. Warto tu podkreślić to, że profesjonalnie realizowane działania doradcze mogą przynosić efekty nie tylko edukacyjne, ale również wychowawcze, profilaktyczne, na pewno ekonomiczne, ale czasem również socjoterapeutyczne, a nawet resocjalizacyjne. Ważne jest to, aby zajmowali się tym profesjonaliści, ponieważ błędy w procesie doradczym również mogą mieć następstwa wieloaspektowe. Dlatego na pewno warto polecić współpracę z wyspecjalizowanymi placówkami - np. Ośrodkiem Doradztwa Zawodowego Łódzkiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego.

Izabela Witas

wychowawca świetlicy

Szkoły Podstawowej nr 3 w Łodzi

Doradztwo zawodowe w świetlicy szkolnej - gry i zabawy dydaktyczne

Nauczyciele Szkoły Podstawowej nr 3 w Łodzi treści z zakresu doradztwa zawodowego włączają do zajęć edukacyjnych i wychowawczych, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oświatowego.

W świetlicy szkolnej poprzez zabawę wprowadzamy dzieci w świat zawodów. Bardzo popularne są wśród naszych uczniów dwie zabawy grupowe:

1) KALAMBURY - „Zgadnij, jaki to zawód?”

Dzieci stoją lub siedzą w kręgu. Jedno dziecko prezentuje czynności charakterystyczne dla danego zawodu, a pozostali uczestnicy zabawy odgadują nazwę profesji. To dziecko, które jako pierwsze poda poprawną odpowiedź - staje pośrodku i teraz ono za pomocą gestów, mimiki prezentuje wybrany przez siebie zawód.

W ten sposób dzieci identyfikują zawody, poznają nowe zawody, kształtują wyobraźnię, kreatywność.

2) MEMORY – „Odgadnij zawód”

Zabawa odbywa się zgodnie z zasadami gry MEMORY.

Duże karty z ilustracjami atrybutów typowych dla wybranych zawodów rozłożone są na podłodze. Dzieci, siedząc w kręgu, po kolei odkrywają karty. Poszukują odpowiedniej pary, wymieniają przy tym nazwę zawodu.

Na uwagę zasługują także nasze „kąciki zawodoznawcze”, które znajdują się w obydwu salach świetlicowych. Uczniowie ćwiczą poprawne odczytywanie umieszczonych tam nazw zawodów i zapoznają się z ich pisownią. Nazwy zawodów są również podpowiedzią i inspiracją podczas gry: „Zgadnij, jaki to zawód?” Eksponujemy tu także prace uczniów związane z tematyką zawodoznawczą.

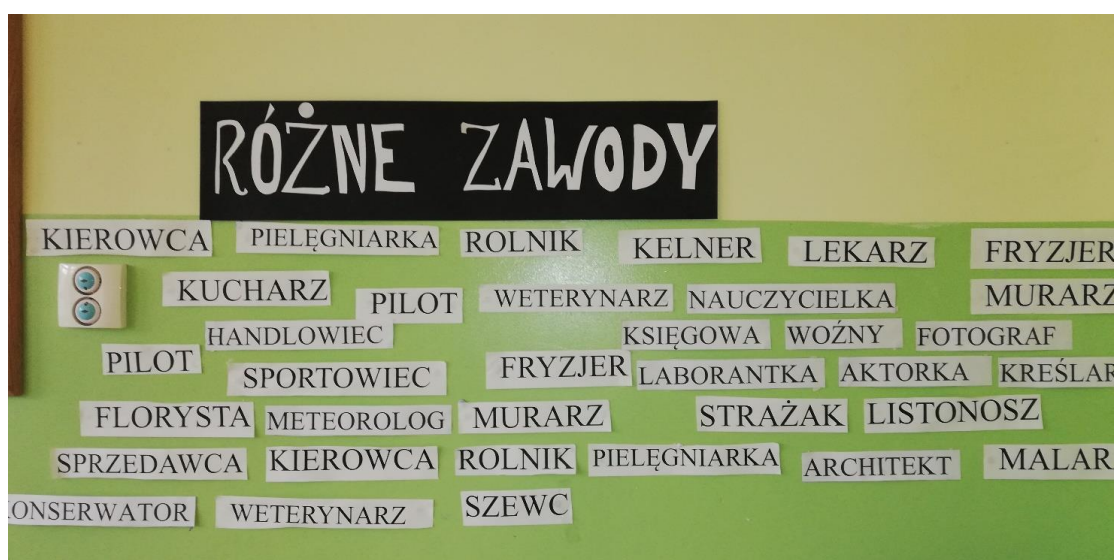
W załączeniu - zdjęcia:

1/ 2 Tablice ściennie

3. Uczniowie podczas gry „Zgadnij, jaki to zawód?” - na boisku szkolnym.

4. Gra „Odgadnij zawód” - w sali świetlicy.

Załącznik nr 1

Iwona Wojtacka – nauczycielka, dyrektor szkoły

Izabela Stawińska-Madaj – nauczycielka

Ewelina Kaźmierczak – nauczycielka

Szkoły Podstawowej nr 170 w Łodzi

Ideał sięgnął bruku... - artystyczna podróż przez twórczość

Cypriana Kamila Norwida

Rok 2021 został ogłoszony przez Sejm RP Rokiem Cypriana Kamila Norwida. Postanowiłyśmy uczcić geniusz wielkiego poety w sposób szczególny. Pomimo, iż twórczość Norwida wydać się może zbyt trudna dla uczniów szkoły podstawowej, humanistki z naszej szkoły zorganizowały i z sukcesem przeprowadziły interdyscyplinarne zajęcia poświęcone temu tematowi. Podejmowana tematyka pozwoliła również na włączenie treści z zakresu doradztwa zawodowego.

„**Ideał sięgnął bruku...**” to innowacyjna lekcja otwarta przeprowadzona online. Gośćmi byli nauczyciele i rodzice, którzy stali się także aktywnymi uczestnikami zajęć prowadzonych przez nauczycielki języka polskiego, plastyki oraz muzyki. Temat lekcji koncentrował uwagę uczniów na pojęciu ideału w odniesieniu do życia i twórczości poety. Uczestników spotkania powitały dźwięki muzyki Fryderyka Chopina, łagodnie wprowadzające w prezentację multimedialną zawierającą ciekawostki biograficzne, z akcentami na rozliczne talenty twórcy. Na podstawie uzyskanych informacji uczniowie samodzielnie rozwiązyali test przygotowany w aplikacji Forms. Na kanwie utworu Norwida „Fortepian Szopena” nauczycielki przybliżyły fakty historyczne i omówiły archaizmy oraz pojęcia literackie nieznane szóstoklasistom. Tekst wiersza został wyświetlony na ekranie i przeczytany z podziałem na role. W krótkiej analizie, prowadzące zwróciły uwagę uczniów na pojęcie ideału (niezwykłą historię Pigmaliona, geniusz Orfeusza i doskonałość Peryklejską). W kolejnym etapie, pod kierunkiem nauczycielki muzyki dzieci wykonały krótkie ćwiczenie rytmiczne. Następnie został zaprezentowany inny fragment muzyki Chopina, który stał się inspiracją do wykonania pracy plastycznej w dowolnej technice. Podsumowaniem zajęć była próba odpowiedzi na pytanie: czy i dlaczego ideał sięgnął bruku? Swobodne wypowiedzi uczniów koncentrowały się wokół filozoficznych rozważań na temat możliwości osiągnięcia doskonałości w życiu prywatnym i zawodowym. W tym momencie prowadzące umiejętnie wprowadziły

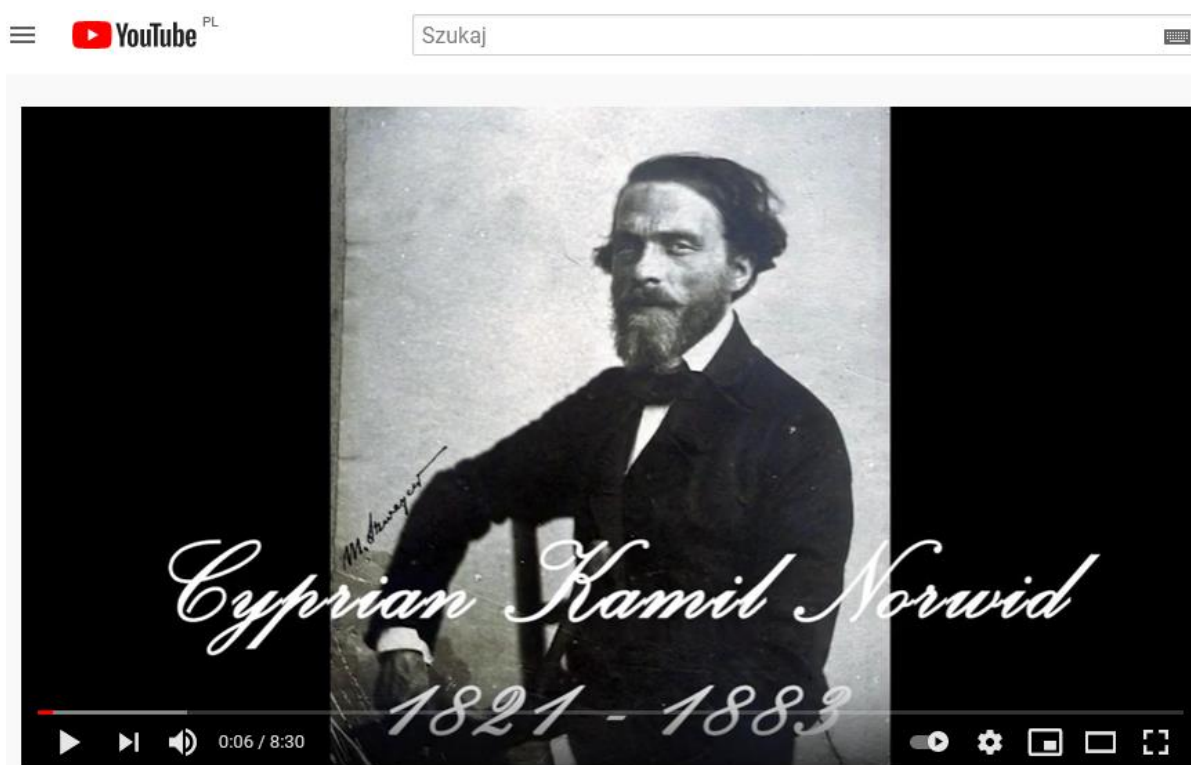
wątek pracy nad sobą, w celu osiągnięcia zamierzonego celu, którym może być dostanie się do wymarzonej szkoły, a w rezultacie realizacja indywidualnych planów zawodowych. Zwrócono uwagę na cechy charakteru artystów-twórców różnych dziedzin, które są wyznacznikami sukcesu. Postać Norwida, wszechstronnego artysty, poety, dramatopisarza, plastyka i filozofa okazała się tutaj znakomitą przykładową nowatorskiej, a jednocześnie ponadczasowej twórczości.

Założone cele lekcji zostały zrealizowane, a wybrane metody pracy w znaczący sposób podniosły atrakcyjność zajęć i pobudziły wyobraźnię uczniów. Lekcja okazała się sukcesem, ponieważ uczestnicy wyrazili życzenie kontynuowania tego typu spotkań w przyszłości.

A my, inicjatorki i realizatorki powyższego wydarzenia, zachęcane sukcesem zajęć będziemy nadal poszukiwać nowych tematów i form ich przedstawienia.

Podczas zajęć wykorzystano fragmenty filmu:

<https://www.youtube.com/watch?v=KQb14qwn7II>

Aleksandra Zawada

Doradca zawodowy

Szkoły Podstawowej nr 58 w Łodzi

Wykorzystanie filmu w doradztwie zawodowym

Jako doradca zawodowy prowadzę zajęcia z młodzieżą z klas VII i VIII w szkole podstawowej. Podczas tych 10 godzin wynikających z planu staram się wykorzystywać jak najatrakcyjniejsze metody nauczania i film jest jedną z nich.

Często wybieram dostępne w sieci filmiki dotyczące konkretnych zawodów. Na kanale YouTube można znaleźć wiele krótszych i dłuższych produkcji pod hasłem „film prezentujący zawód...” czy „filmy o zawodach”. Warto spojrzeć na kanał „ORE – kształcenie zawodowe” czy inne kanały zajmujące się tematyką doradztwa zawodowego. Jest to prawdziwa kopalnia inspiracji i wiedzy. W ramach programu „Rozwijam skrzydła” powstały także krótkie animowane filmiki dotyczące podstawowych zagadnień z doradztwa, takich jak stres, podejmowanie decyzji, zainteresowania czy motywacja. Część z nich powstała dla uczniów gimnazjum, ale i tak warto je wykorzystać jako atrakcyjny element rozpoczynający lekcję. Należy zawsze wcześniej obejrzeć każdy materiał, aby upewnić się czy informacje w nim zawarte są aktualne i rzetelne, a także zwracać uwagę na czas trwania takiego filmu. Zazwyczaj wcześniej ustalamy z uczniami, po wstępnej analizie zainteresowań, o jakich zawodach chcieliby się dowiedzieć czegoś więcej.

Drugim sposobem wykorzystania filmu jest pokazanie dzieciom filmów promujących wybrane szkoły, np. szkoły branżowe, technika czy licea, a czasami studia wyższe dla ogólnego rozeznania. Szkoły ponadpodstawowe bardzo często tworzą teledyski lub prezentacje ze zdjęć z muzyką i umieszczają je w sieci w celach promocyjnych. W krótkim materiale można wtedy przekazać sporo wiedzy na temat chociażby specyfiki zawodu czy praktyk odbywających się w danych placówkach.

Kolejnym tematem z filmem w roli głównej jest temat pracy. Uczniowie zadają sobie pytania o wartość pracy, warunki pracy, koszty pracy itp. Można wtedy zaprezentować film dotyczący warunków pracy w krajach np. azjatyckich jako porównanie i pokazanie kontrastu z polskim rynkiem pracy. Wybór też jest tutaj spory. Osobiście korzystałam z filmów dokumentalnych dotyczących taniej produkcji ubrań czy produkcji telefonów komórkowych. Ukazanie nawet fragmentów takich materiałów skłania do myślenia, niekiedy szokuje i sprzyja owocnej dyskusji podczas lekcji.

Jak każda inna metoda – film nie może być głównym źródłem wiedzy. Czas przeznaczony na doradztwo zawodowe w klasach VII i VIII nie pozwala nawet na bardzo swobodne operowanie tym narzędziem, ale odpowiednio dobrane treści w rozsądnej ilości z pewnością podnoszą atrakcyjność zajęć, wprowadzają dynamikę i skłaniają do przemyśleń naszych uczniów.

Zmiana - stały element życia (odcinek 1) - YouTube

Film prezentujący zawód krawiec - YouTube

Prawdziwa cena twojej komórki - film dokumentalny [Francja, 2014] - YouTube

Agnieszka Znamierowska

Wychowawca świetlicy, doradca zawodowy

Szkoły Podstawowej nr 143 w Łodzi

Doradztwo zawodowe w świetlicy szkolnej

Orientacja zawodowa w szkole podstawowej w perspektywie rozwijania kariery zawodowej jest niezmiernie ważna. To czas, w którym młody człowiek nabiera nawyków związanych z pracą, rozwija swoje kompetencje społeczne i zbiera doświadczenia związane z sukcesami, ale i porażką. Kształtowanie postaw i nawyków to zadanie na całe życie. Praca nad charakterem, kształtowanie dobrych nawyków, ćwiczenie samodyscypliny, zbieranie doświadczeń to fundament, na którym tworzy się plany kariery zawodowej, podejmuje się istotne decyzje edukacyjne i zawodowe.

„Dostarczanie wiedzy o bogatym świecie zawodów, możliwościach ich zdobycia (kształcenia) i zatrudnienia to jedno z najważniejszych zadań szkolnego doradcy zawodowego”.

Zadaniem doradcy zawodowego jest rozpoznanie zasobów jednostki, takich jak: wiedza, umiejętności, postawy oraz wzmacnianie kompetencji jednostki w zakresie zarządzania nimi. Do zadań doradcy należy rozpoznanie kluczowych zasobów ucznia, podstawowych, opierając się na których uczeń będzie podejmował przemyślane decyzje edukacyjne, a później zawodowe. Celem doradcy zawodowego jest wspieranie rozwoju uczniów, ich samodzielności w tworzeniu własnych celów i priorytetów. Dlatego też należy formułować takie cele doradcze, które będą kształtowały proaktywne postawy wobec przyszłości edukacyjnej, a także zawodowej.

Celem doradztwa zawodowego jest wzmacnianie proaktywnych zachowań związanych z pracą i refleksją na temat własnych planów, aspiracji i marzeń¹³.

W Szkole Podstawowej nr 143 w Łodzi realizowany jest projekt „Ja w świecie zawodów”, w ramach doradztwa zawodowego w świetlicy szkolnej. Celem działań jest przygotowywanie uczniów od najmłodszych lat do refleksyjnego podejmowania decyzji dotyczących wyboru dalszej ścieżki kształcenia i pracy (projekt pod kierunkiem Jadwigi Miłos - WODN w Łodzi w ramach współpracy ze szkołami podstawowymi z terenu miasta Łodzi - kurs „Doradztwo zawodowe w świetlicy szkolnej”).

---

¹³ A. Jaskólska, *Poradnictwo edukacyjno-zawodowe w poradni psychologiczno-pedagogicznej. Pomaganie z pasją*, Krajowy Ośrodek Wsparcia Edukacji Zawodowej i Ustawicznej, Warszawa 2015, s. 20-21

Cele ogólne:

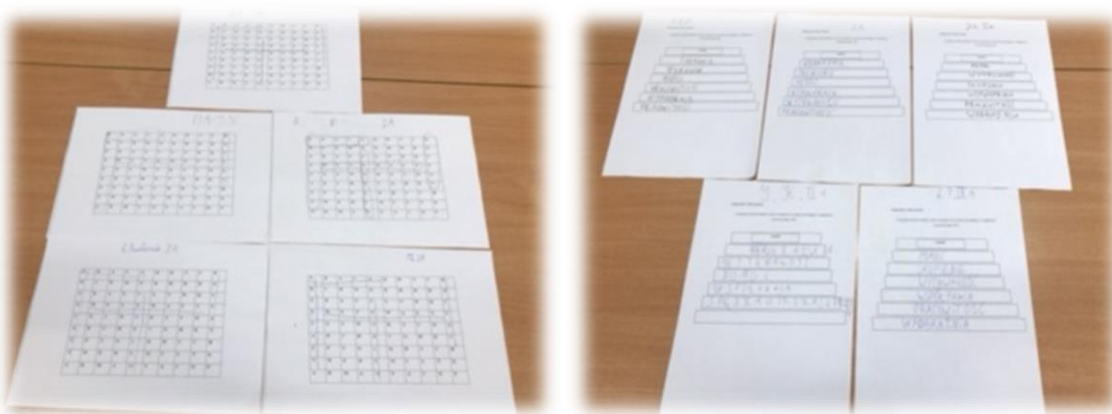
- budowanie poczucia własnej wartości,
- rozwijanie wiedzy zawodoznawczej,
- kształtowanie kompetencji miękkich.

Projekt ten skierowany jest do uczniów klas I - III uczęszczających do świetlicy szkolnej. Chcąc przybliżyć przebieg zajęć prowadzonych w ramach projektu, poniżej zamieszczono krótkie recenzje zajęć wraz ze zdjęciami prac uczniów. Uczestnikami zajęć w ramach orientacji zawodowej pn. „W salonie fryzjerskim” byli uczniowie klasy pierwszej. Wszyscy bardzo chętnie podzielili się swoimi doświadczeniami związanymi z wizytą u fryzjera. Wiedza uczniów na temat czynności, jakie wykonuje fryzjer, jest bardzo szeroka. Uczniowie bez problemu identyfikowali przybory niezbędne w tym zawodzie. Zajęciom towarzyszyła piosenka Majki Jeżowskiej „Tydzień u fryzjera”, którą uczniowie wspólnie śpiewali. Zadaniem uczniów było zapamiętanie fryzur dni tygodnia, z czym poradzili sobie znakomicie. Wśród grupy „Świetlików” jest uczennica, która bardzo chce zostać w przyszłości fryzjerką. Swoją wymarzoną zawód przedstawiła na swoim rysunku. Należy podkreślić umiejętność współpracy uczniów oraz wzajemny szacunek do odmiennych wypowiedzi.

Drugi temat zrealizowany w ramach projektu „Ja w świecie zawodów” brzmiał „Pracowitość i wytrwałość”. W zajęciach wzięli uczniowie z klasy pierwszej i drugiej. Pierwszym etapem zajęć było zdefiniowanie pojęć: pracowitość, praca. Uczniowie chętnie udzielali odpowiedzi, podając przykłady świadczące o pracowitości człowieka, a tym wypadku ucznia. Tutaj wymieniono wiele symptomów wskazujących na tę cechę: uważanie na lekcji, wykonywanie poleceń nauczyciela, odrabianie prac domowych, dobre wyniki w nauce, porządkowanie swojego pokoju, pomoc мамie w zakupach, różne obowiązki domowe, np. wyprowadzanie psa na spacer. Ze zdefiniowaniem pojęcia wytrwałość uczniowie również poradzili sobie doskonale. Dla wszystkich pojęcie to oznacza wykonanie danej czynności do końca, niepoddawanie się mimo różnych trudności. Uczniowie z klasy drugiej wypełnili kartę pracy, w której należało zakreślić pojęcia nawiązujące do omawianego tematu. Uczniowie uważnie obejrzeli krótki animowany film. Głównym bohaterem filmu był bocian, który pomimo wielu trudności wytrwale wykonywał swoją „pracę”.

Kolejnym etapem zajęć było pokolorowanie kart pracy: bociana oraz chmurki. Podczas kolorowania uczniowie dzielili się wrażeniami i wnioskami z filmu. Z pokolorowanych i wyciętych prac powstał wyjątkowy plakat.

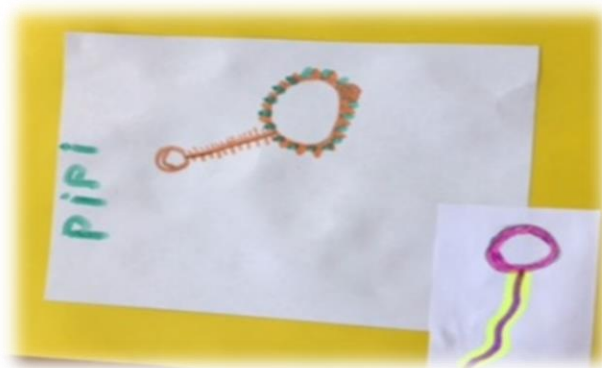
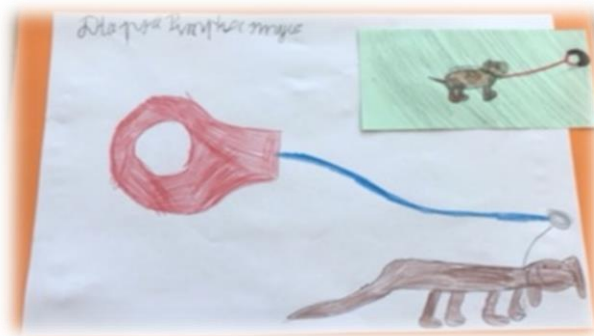

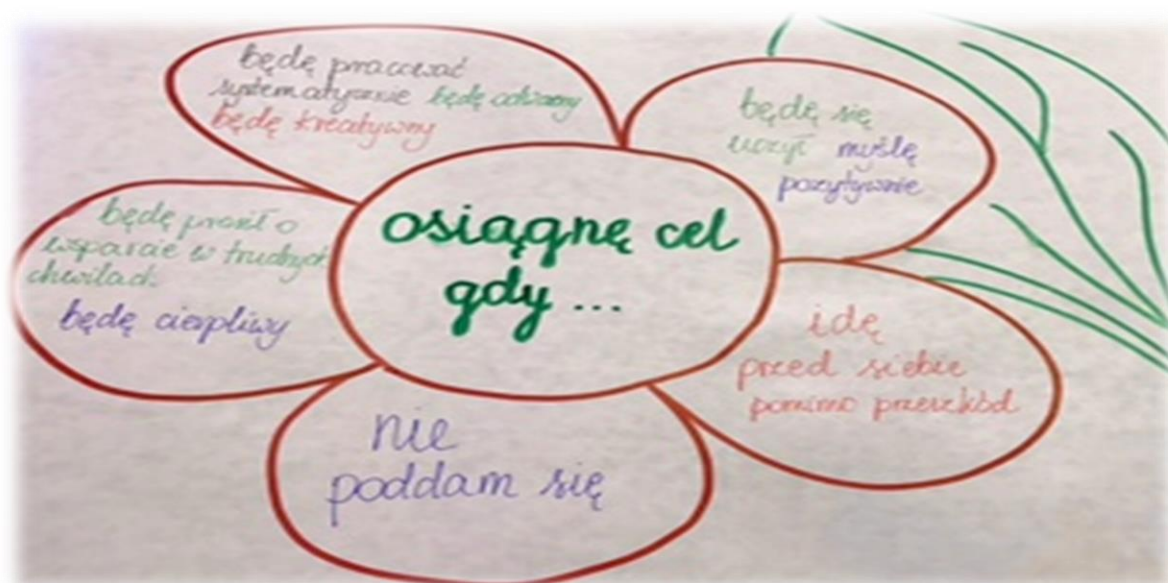
W ramach kolejnych działań realizowanych w ramach zawodoznawczego projektu, uczniowie edukacji wczesnoszkolnej wzięli udział w zajęciach pn. „W świecie sztuki - projektanci odzieży”. Wypowiedzi uczniów na temat przeczytanego wiersza Juliana Tuwima „Wszyscy dla wszystkich” doskonale odzwierciedliły znajomość powiązań i zależności różnych zawodów. Możliwość udzielenia odpowiedzi na temat zaprojektowania ulubionego ubioru przyczyniła się do wzmocnienia poczucia decyzyjności uczniów i samosprawstwa. Uczniowie pokolorowali tematyczne karty pracy i wspólnie wycięli postać dziewczyny i chłopca oraz poszczególne części garderoby, co wymagało szczególnej precyzji. Poniższe zdjęcia przedstawiają wykonany przez uczniów projekt z kolekcji „Wiosna 2021”.

Kolejne zajęcia pn. „Jasny cel i dążenie do jego realizacji” zweryfikowały wiedzę uczniów w tym obszarze. Tematyczny film oraz zawodowe kalambury umożliwiły uczniom zaprezentowanie swoich cech osobowości, takich jak: otwartość, autentyczność oraz kreatywność. Uczniowie zaprojektowali wyjątkowe smycze dla bohatera filmu, małego psa przewodnika. Powstał również plakat z hasłami dotyczącymi osiągnięcia celu.

Zajęcia pn. „U lekarza - poznanie pracy weterynarza i jego roli dla zwierząt” pozwoliły zweryfikować wiedzę uczniów na temat specyfiki pracy lekarza weterynarii. Uczestnicy bez problemu identyfikowali asortyment niezbędny w tym zawodzie. Każdy uczestnik wykonał z plasteliny wyjątkowego zwierzaka, a chętni uczniowie pokolorowali tematyczną kartę pracy.

Każdy uczeń posiada indywidualne preferencje w zakresie przyjmowania określonych ról. Pełniąc określone role realizuje swój potencjał. Każda przyjmowana i pełniona rola jest niezmiernie ważna, szczególnie w realizacji zadań i prac grupowych. Dotyczy to prac grupowych w szkole na wszystkich etapach nauczania, a w późniejszym okresie zadań grupowych w pracy zawodowej.

Doradztwo zawodowe świetlicy szkolnej w perspektywie rozwijania kariery zawodowej jest niezmiernie ważne. Nie chodzi tutaj o samą diagnostykę w poradach zawodowych, ale przede wszystkim o wprowadzenie uczniów w nawyk myślenia w kategoriach zasobów, talentów, mocnych i słabych stron. Celem jest wzmacnianie proaktywnych zachowań związanych z pracą i refleksją na temat własnych planów, aspiracji i marzeń.

Cele zajęć „zorientowanych na pracę” prowadzonych przez nauczyciela świetlicy:

- uczynienie z sali świetlicowej miejsca pracy,
- uczenie i wzmacnianie efektywnych nawyków pracy,
- pomoc uczniom w zrozumieniu możliwości zawodowego zastosowania treści z różnych przedmiotów,
- wykorzystanie lokalnych zasobów w celu podkreślania znaczenia pracy i roli różnych zawodów,
- wzmacnianie świadomości istnienia zróżnicowanego świata pracy i zawodów,
- redukowanie uprzedzeń i stereotypów dotyczących pracy i aktywności zawodowej¹⁴.

Pośród realizowanych w świetlicy szkolnej tematów z obszaru doradztwa zawodowego można wyróżnić:

- „Zawody w moim domu – co robią rodzice i jak im pomóc. O wartości pracy”,
- „Z jakich przedmiotów i sprzętów korzystają przedstawiciele zawodów w swojej codziennej pracy?”,
- „Jakie zawody są zaangażowane w powstawanie przedmiotów codziennego użytku?”,
- „Wędrówka po mieście zawodów - zawodoznawcza zabawa edukacyjna”,
- Kalambury „Zgadnij, jaki to zawód?”

W ramach realizacji zajęć zgodnie z tygodniowym planem pracy świetlicy szkolnej - np. „Październikowe wieczory z książką”, „Szkolna społeczność”, „Zwierzęta wokół nas”, „Nasze zdrowie zależy od nas” - nauczyciel świetlicy nawiązuje do różnych zawodów, takich jak: poeta, pisarz, drukarz, introlog, nauczyciel, pedagog, mediator, psycholog, weterynarz, zoopsycholog, pediatra, dietetyk, pielęgniarka. Uczniowie zdobywają i poszerzają swoją wiedzę o zawodach poprzez dyskusje dydaktyczne, burze mózgów, krótkie edukacyjne filmy, tematyczne piosenki, kalambury, wykreślanki, tematyczne kolorowanki.

---

¹⁴ M. Rosalska, *Warsztat diagnostyczny doradcy zawodowego. Przewodnik dla nauczyciela i doradcy.*, Krajowy Ośrodek Wsparcia Edukacji Zawodowej i Ustawicznej, Warszawa 2012, s. 22

Wszystkie opisane wyżej działania podejmowane w ramach doradztwa zawodowego w świetlicy szkolnej są potwierdzeniem realizacji założonych celów edukacyjnych.

Uczniowie potrafią:

- odgrywać różne role w zabawie,
- identyfikować nazwy zawodów oraz opisać podstawową specyfikę pracy w danym zawodzie,
- opisać rolę pracy w życiu człowieka,
- wymienić zainteresowań i zdolności, które są przydatne w wykonywaniu danego zawodu.

Podstawę kształcenia stanowi przekonanie, że zmierzając do pełnego rozwoju, który dokonuje się głównie w szkole i pod wpływem szkoły, powinno się to czynić uwzględniając osobowość wychowanka jako niepodzielną całość. Czynności dydaktyczno-wychowawcze powinny zmierzać do rozwoju tzw. instrumentalnych cech osobowości, to znaczy zdolności, zainteresowań, umiejętności.

Bibliografia:

Jaskólska A., *Poradnictwo edukacyjno-zawodowe w poradni psychologiczno-pedagogicznej. Pomaganie z pasją*, Krajowy Ośrodek Wsparcia Edukacji Zawodowej i Ustawicznej, Warszawa 2015

Lelińska K., *Planowanie kariery a interaktywna sieć zawodów*, Wydawnictwo Difin SA, Warszawa 2016

Rosalska M., *Warsztat diagnostyczny doradcy zawodowego. Przewodnik dla nauczyciela i doradcy.*, Krajowy Ośrodek Wsparcia Edukacji Zawodowej i Ustawicznej, Warszawa 2012

Podsumowanie

Formuła warsztatów została pomyślana w taki sposób, aby wygenerować jak najlepsze pomysły, pozyskać jak najwięcej doświadczeń oraz wypromować jak najszerszej dobre praktyki z zakresu doradztwa zawodowego. Wirtualne spotkania z nauczycielami pokazały, jak wiele cennych, innowacyjnych rozwiązań wykorzystuje się już w praktyce edukacyjnej i uświadomiły uczestnikom istotę holistycznego postrzegania omawianych zagadnień. Nauczyciele podkreślali:

- wartość, przydatność i użyteczność pomysłów na działania zawodoznawcze, o których usłyszeli od innych uczestników warsztatów,
- wagę uświadamiania uczącym się, jak przydatne są treści przedmiotowe w przyszłej pracy,
- jak ważne jest powiązanie wiedzy pozyskanej podczas zajęć przedmiotowych z zawodami i czynnościami zawodowymi.

Duże zainteresowanie warsztatami (144 uczestników z 41 szkół) świadczy o potrzebie wzbogacenia przez nauczycieli własnego warsztatu pracy edukacyjnej oraz pogłębienia wiedzy w tym zakresie. Nauczyciele są ciekawi nowych rozwiązań i konkretnych narzędzi, szczególnie w zakresie pracy zdalnej. Uczestnikom pokazano w praktyce, w jaki sposób elastycznie dostosowywać się do zmian w edukacji, jak poruszać się w przestrzeni wirtualnej, żeby wzbogacać metodykę pracy zdalnej.

Podczas warsztatów wybrzmiało także znaczenie współpracy z instytucjami, które aktywnie wspierają systemowe działania szkół w zakresie doradztwa zawodowego, na przykład z muzeami, parkami krajobrazowymi, szkołami ponadpodstawowymi, uczelniami, gospodarstwami agroturystycznymi.

Każdy warsztat był inny, adresowany do określonej grupy nauczycieli i uwzględniał sugestie zapraszanych do współpracy ekspertów. Nauczyciele uczący kilku przedmiotów, sprawujący dodatkowo opiekę wychowawczą nad uczniami, uczestniczyli w kilku warsztatach i znajdowali w każdym z nich nowe pomysły, ciekawe rozwiązania i inne narzędzia. Niektórzy brali udział w większości spotkań, co pozwoliło im na kompleksowe spojrzenie na realizację doradztwa zawodowego w szkołach i uświadomiło potrzebę systemowych działań w tym zakresie. Przedstawiona w niniejszej pracy problematyka nie wyczerpuje w całości zagadnienia związanego z włączaniem treści z zakresu doradztwa zawodowego do praktyki edukacyjnej.

Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego służy wsparciem nauczycielom, którzy odczuwają potrzebę utrwalenia lub poszerzenia nabytej podczas warsztatów wiedzy. Możliwe są konsultacje indywidualne, podczas których uczestnik może rozpoznać w bezpośrednim działaniu wybrane narzędzie.

Elektroniczna forma publikacji zapewni czytelnikom komfort korzystania z prezentowanych narzędzi, wpłynie na uatrakcyjnienie zarówno wirtualnych, jak i stacjonarnych spotkań z uczącymi się, a także ułatwi stosowanie w praktyce nowatorskich rozwiązań dydaktycznych.

Bibliografia

- Kania Iwona (2010) *Jak towarzyszyć uczniom w rozwoju społeczno-zawodowym? Gry szkoleniowe i scenariusze zajęć do pracy z młodzieżą*, Difin
- Korb Alex (2019), *Równia wznosząca. Pokonaj depresję z pomocą neuronauki*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków
- Mackesy Charlie (2020), *Chłopiec, kret, lis i koń*, Wydawnictwo Albatros
- Paszkowska-Rogacz Anna (2002), *Warsztat pracy europejskiego doradcy kariery zawodowej*, Wydawnictwo KOWEziU, Warszawa
- Proc Aleksandra, Preczyńska Barbara (2017) *Projektowanie prac nauczycieli nad modelowaniem szkolnych systemów orientacji i poradnictwa zawodowego w I i II etapie kształcenia*, Wydawnictwo ŁCDNiKP
- Proc Aleksandra, Preczyńska Barbara (2019) - *Projekt edukacyjny. Projektowanie prac nauczycieli nad modelowaniem szkolnych, przedszkolnych systemów orientacji i poradnictwa zawodowego* Wydawnictwo ŁCDNiKP
- Proc Aleksandra, Preczyńska Barbara (2020) - *Modelowanie szkolnymi/przedszkolnymi systemami orientacji zawodowej (scenariusze)*- Wydawnictwo ŁCDNiKP
- Schiraldi Glenn R. (2017), *Sila Rezyliencji. Jak poradzić sobie ze stresem, traumą i przeciwnościami losu*, GWP Sopot
- Praca zbiorowa (2020) *Jak wspierać dziecko w planowaniu kariery? Niezbędnik rodzica i nauczyciela*. Wydawnictwo ŁCDNiKP

Źródła internetowe

- E-biblioteka Ośrodka Doradztwa Zawodowego ŁCDNiKP <https://odz.wckp.lodz.pl/>
- E-biblioteka Obserwatorium Rynku Pracy ŁCDNiKP
<https://orpde.wckp.lodz.pl/bibliotekaorpde>
- Informator dla maturzystów, Perspektywy
- Informator o łódzkich szkołach ponadpodstawowych
https://uml.lodz.pl/files/public/uploads/informator_2021_2022_2.pdf
- Informator 2021/2022. Oferta edukacyjna szkół ponadpodstawowych województwa łódzkiego. <http://www.kuratorium.lodz.pl/szkoly-i-organy-prowadzace/rekrutacja-do-szkol/>
- Informator o zawodach - ofercie szkół ponadpodstawowych w Łodzi
https://www.wckp.lodz.pl/k_zawodowe/pliki/INFORMATOR_%202021.pdf
- Informator o zawodach szkolnictwa zawodowego
<https://doradztwo.ore.edu.pl/informator-o-zawodach-szkolnictwa-zawodowego/>;
[Wybór zawodu \(koweziu.edu.pl\)](http://Wybór_zawodu_(koweziu.edu.pl))

Klasyfikacja zawodów i specjalności <https://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci>

Wyszukiwarka opisów zawodów <https://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow>

Poznajemy zawody <https://www.youtube.com/watch?v=xU5HcktGBY0>

Indywidualny Plan Działania

<http://www.ekonomik.miasto.zgierz.pl/menu/erasprojektynastepny/centrumplanowania/1/IPDszablon.pdf>

Nauczyciel bliżej doradztwa - doradztwo bliżej ucznia Poradnictwo edukacyjno-zawodowe na lekcjach przedmiotowych Piotr Krawczyk

http://edukacja.warszawa.pl/sites/edukacja/files/doradztwo-zawodowe-aktualnosci/8781/attachments//koordynatorzy_lo_tech_zsz_27_mini.pdf

Przygotowanie uczniów gimnazjum do wyboru zawodu. Grażyna Sołtysińska i Julia Woroniecka <file:///C:/Users/dorot/AppData/Local/Temp/Przygotowanie-uczniow-gimnazjum-do-wyboru-zawodu.pdf>

Zeszyty Informacyjno-Metodyczne Doradcy zawodowego

<https://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/publikacje/publikacja/zeszyty-dz>

Zasoby Ośrodka Rozwoju Edukacji <https://doradztwo.ore.edu.pl/>

Zasoby Europass <https://europass.org.pl/>

Cristiano Ronaldo - granice ludzkich możliwości

<https://www.youtube.com/watch?v=NQ9riuvK5Mo>

<http://info.wyborcza.pl/temat/wyborcza/zawody+matematyczne>

<http://kompetencjometr.mlodziwlodzi.pl/>

http://www.fazon.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=5:po-co

<http://www.kluczdokariery.pl/twoja-kariera/rynek-pracy/aktualnosci/art,167,jakie-jezyki-obce-gwarantuja-prace.html>

<http://www.logos.warszawa.pl/test/index.php>

http://www.spzabikow.edu.pl/index.php?strona=2019_2020/dzienjezykow

<https://barometrzwodow.pl/#lodzkie>

https://cea-art.pl/poradnictwo/DLACZEGO_PLASTYKA.pdf

<https://ckziu-myslowice.pl/doradztwo-zawodowe/materialy-dla-uczniow/>

<https://ckziu-myslowice.pl/doradztwo-zawodowe/materialy-dla-uczniow/>

<https://epodreczniki.pl/a/mlodziezowy-kwestionariusz-zainteresowan-zawodowych---mlokozz/DXlBpgD1G>

[https://fundacjakatalysteducation.clickmeeting.com/noworoczny-przeglad-danych-o-rynku-pracy-i-edukacji/register?fbclid=IwAR1Hi2A6Q9L68WN1-](https://fundacjakatalysteducation.clickmeeting.com/noworoczny-przeglad-danych-o-rynku-pracy-i-edukacji/register?fbclid=IwAR1Hi2A6Q9L68WN1-EdFWKL6b_BIr548EHvaZ3MsYyBtp_rp5lrxwwB6iN0)

[EdFWKL6b_BIr548EHvaZ3MsYyBtp_rp5lrxwwB6iN0](https://fundacjakatalysteducation.clickmeeting.com/noworoczny-przeglad-danych-o-rynku-pracy-i-edukacji/register?fbclid=IwAR1Hi2A6Q9L68WN1-EdFWKL6b_BIr548EHvaZ3MsYyBtp_rp5lrxwwB6iN0)

<https://f-v.pl/karty/>

<https://interviewme.pl/blog/praca-w-muzeum>
<https://learningapps.org/>
<https://lodz.skwp.pl/stowarzyszenie/certyfikacja-zawodu-ksiegowego/>
<https://mapakarier.org/>
<https://matematyka.poznan.pl/artykul/dlaczego-warto-uczyc-sie-matematyki>
<https://mojeportfolio.ibe.edu.pl/>
<https://nimoz.pl/dzialalnosc/ksztalcenie-kadr-muzealnych>
<https://pixabay.com/pl/images/search/impresjonizm>
<https://porady.pracuj.pl/kariera-i-rozwoj/8-zawodow-w-ktorych-musisz-wykazac-sie-dobra-sprawnoscia-fizyczna/>
<https://portal.librus.pl/rodzina/artykuly/po-co-mi-ta-matematyka>
<https://praca.trojmiasto.pl/8-zawodow-w-ktorych-liczy-sie-kontakt-z-innymi-Wybierz-swoj-n40673.html>
<https://studyinlodz.com.pl>
<https://teksty.jeja.pl/359,komentarze-sportowe.html>
<https://uml.lodz.pl/dla-biznesu/dla-inwestora/branze-kluczowe/>
<https://uml.lodz.pl/edukacja/dla-uczniow-i-rodzicow/nabor/rekrutacja-do-szkol-ponadpodstawowych/>
<https://uml.lodz.pl/edukacja/dla-uczniow-i-rodzicow/nabor/rekrutacja-do-szkol-ponadpodstawowych/>
<https://uml.lodz.pl/niepelnosprawni/informacje/informatory-dla-osob-niepelnosprawnych/>
<https://wirtualnekosmetyki.pl/-raporty-tematyczne/kosmetyki-w-centrum-uwagi-%E2%80%93-branzowa-dyskusja-podczas-europejskiego-forum-gospodarczego-cz.-i>
<https://wuplodz.praca.gov.pl/web/robp/badania-i-raporty>
<https://www.crazynauka.pl/to-wlasnie-najlepszy-zawod-przyszlosci/>
<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/zasady-wykonywania-zawodu-tlumacza-przysieglego>
<https://www.gowork.pl/poradnik/rozwoj-osobisty/piramida-maslowa-jak-wykorzystac-ja-w-firmie>
<https://www.gowork.pl/poradnik/rozwoj-osobisty/satysfakcja-z-pracy-czy-pieniadze-sa-najwazniejsze>
<https://www.halogorlice.info/wiadomosci/13333,poznaj-4-jezyki-obce-ktorych-znajomosc-zagwarantuje-nam-prace>
<https://www.ibe.edu.pl/pl/>
<https://www.money.pl/galerie/artykul/20-najdziwniejszych-zawodow-swiata,183,0,2251191.html>

https://www.otouczelnie.pl/miasto_dzial/108/Branze-w-ktorych-Lodz-rozwija-sie-najszybciej
<https://www.portalsamorzadowy.pl/praca/lodz-otwiera-sie-na-kolejne-branze-ktore-daja-miejsca-pracy,81672.html>
https://www.praca.pl/poradniki/warto-wiedziec/jak-mocno-znajomosc-jezykow-obcych-zwieksza-szanse-na-ryнку-pracy_pr-3536.html
<https://www.practest.com.pl/>
<https://www.scdn.pl/images/stories/wydarzenia/OTK/prace/2.pdf>
https://www.wckp.lodz.pl/sites/default/files/Zeszyt_metodyczny_nr_2_Dz.pdf
<https://www.youtube.com/channel/UCfunuXM8hhJ-s76QwgBl19w/videos>
https://www.youtube.com/watch?v=X4FENE2_I-E
<https://wynagrodzenia.pl/moja-placa#>
<https://zarobki.pracuj.pl/porady-zarobkowe/4-zawody-w-ktorych-wazna-jest-biegla-znajomosc-jezyka-angielskiego/>
<https://zarobki.pracuj.pl/raporty-i-trendy-placowe/sciezka-rozwoju-w-ksiegowosci-jak-wyglada/>
[Interaktywne narzędzie doradztwa zawodowego w szkole](#)
<https://interviewme.pl/>
<http://kompetencjometr.mlodziwlodzi.pl/>
mapakarier.org/blog/article/48/zajecia-doradcze-online-pomysly-na-edukacje-zdalna
<http://perspektywy.pl/portal/>
<https://paniodbiologii.wordpress.com/2016/05/17/5-darmowych-aplikacji-do-nauki-biologii-i-nie-tylko-1/>
<https://weblog.infopraca.pl/2011/04/6-propozycji-kariery-dla-kochajacych-matematyke/>
<http://ilustrowanytygodnikpolski.blogspot.com/2016/09/idiotyzy-jezyka-polskiego-iv.html>
<http://www.kuratorium.lodz.pl/wp-content/uploads/2019/05/informator-2019-2020-ostateczny.pdf>
<https://www.ore.edu.pl/2019/08/podstawa-programowa-ksztalcenia-w-zawodach-2019/>
<http://www.kuratorium.lodz.pl/wp-content/uploads/2020/06/informator-2020-2021-stan-na-10.06.20.pdf>

